

3310_Az_Æyani_Yekun imtahan testinin sualları

Fənn : 3310 Sosial sferanın iqtisadiyyatı və idarə edilməsi

1 Yoluxucu xəstəliklər təhlükəsi olan ölkəyə göndərilən turistlər hansı prosedurları keçməlidirlər?

- Ölkənin müsbət imicinin yaradılması, xarici turistlər üçün ölkənin cəlbedici turizm istiqamətində irəliləməsi, inhisarçılığa şərait yaradan bazarın formalaşdırılmasına çalışmalıdırlar
- Beynəlxalq tibbi tələbatlara müvafiq surətdə lazımi tibbi yoxlamadan keçməli və təhlükəli yoluxucu xəstəliklərə qarşı peyvənd olunmalıdırlar
- Beynəlxalq tibbi tələbatlara müvafiq surətdə lazımi tibbi yoxlamadan keçməlidirlər
- Lisenziyalaşdırma və sertifikatlaşdırmaya cəlb olunmalıdırlar
- Gömrük qaydalarının qəsdən pozulması, qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanmalıdırlar

2 Turizmdə sanitar formallığı nədir?

- Mövcud turizm yerləşmə vasitələrinin, firmalar, turlar, marşrutlar və s. haqqında informasiya banklarının yaradılmasıdır.
- Assistans səyahət edən insanların və onların ailələrinin təhlükəsizliyini təmin edir: qəzalar zamanı xilasedici əməliyyatlar aparılarkən yardımın göstərilməsi, mənəvi, tibbi və texniki yardımlardır.
- Turizmdə sığorta polisi xüsusi təyinat yeri, müəyyən müştəri dairəsi, müəyyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə xərclərini əhatə edir.
- Gömrük qaydalarının qəsdən pozulması, qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanmasıdır
- Sərhədi keçən şəxslərin təhlükəsizliyinin təmin olunması üçün xəstəliklərdən qarşısını almaq məqsədilə vaksinasıya olunmasının yoxlanılmasıdır.

3 Səhiyyədə səmərəliliyin iqtisadi aspektlərinə aiddir

- xəstəliklərin ilkin profilaktikası sağlam həyat tərzini, risk amilləri ilə mübarizədir
- ölkənin iqtisadiyyatına töhvəsini, ümumidaxili məhsul, milli gəlir və s. daxil olmaqla qiymətləndirilir
- diaqnostik tədqiqatların keyfiyyəti və nəticəliliyi, müalicəvi və profilaktik tədbirlərin keçirilməsi səciyyələndirilir
- insanın həyat keyfiyyəti və onun rifah halı, sosial zəmanətlərin reallaşdırılmasıdır
- insanların sağlamlığının mühafizəsi xidmətlərinin sosial və iqtisadi tənzimləyicilərinin aşkara çıxarılmasıdır

4 Səhiyyə iqtisadiyyatının problemləri şərti olaraq neçə blokda birləşdirilir

- 5
- 1
- 2
- 3
- 4

5 Səhiyyədə özəlləşmə hansı halda mümkündür:

- Əhatə olmaqla
- Rəqabət mühitü yaratmaq şərti ilə
- Dövlət idarəçiliyində qalmaqla
- Tam xüsusi mülkiyyət verməklə
- Maliyyə mənbəi

6 Turistlərin tibbi sığortası hansı xərcləri ödəyir?

- Turizmdə tibbi sığorta tur üzrə göstərilən xidmətlərə daxil olan qiymətlər, vergilər, ofis otaqlarının icarəsi, avadanlıq, mebel və inventarın amortizasiyasını ifadə edir
- Gömrük qaydalarının qəsdən pozulması, qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanma
- Aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələrinin xərclərini
- Tibbi xidmətləri, stasionarların xidmətləri, təcili yardım maşınlarının daşınması, dərmanların alınması, bədbəxt hadisənin və qəfil xəstəliyin doğurduğu xəstələrə qulluq, xaricdə ölüm zamanı meyitin ölkəyə nəql olunması
- Müqavilədə göstərilən müddət ərzində sığortalanmış şəxsin istirahət zamanı əlverişsiz hava şəraiti olarsa: güclü leysan yağışları, güclü dəniz qasırğası, aşağı hava temperaturu və s.

7 Sağlamlıq amilinə aiddir

- Gəlir mənbəsidir
- sosial iqtisadi formasiyanın tərəqqisinin indikatoru olub, həyat şəraiti kompleksinin ictimai istehsalının səmərəliliyinə məcmu təsirinin nəticəsi kimi çıxış edir.
- iqtisadi artımın tərkib hissəsidir
- Əhalinin həyat səviyyəsidir
- Ömür səviyyəsinin artımıdır

8 Səhiyyə sisteminə aşağıdakı tərif vermək olar

- Səhiyyə cəmiyyət və dövlət tərəfindən reallaşdırılan məhsuldar qüvvələrin səmərəli yerləşdirilməsi kompleksidir
- Səhiyyə istehsalın təşkilinə, əlilliyin, uşaq ölümünün qarşısının alınmasına və s. yönəldilən, cəmiyyət və dövlət tərəfindən reallaşdırılan tibbi və sosial-iqtisadi tədbirlər kompleksidir.
- Səhiyyə uşaq ölümünün qarşısının alınmasına, mədəniyyət və incəsənətin inkişafına yönəldilən, cəmiyyət və dövlət tərəfindən reallaşdırılan tibbi və sosial-iqtisadi tədbirlər kompleksidir
- Səhiyyə əhalinin sağlamlığının qorunmasına, onun müalicəsinin həyata kesirilməsinə, əlilliyin, uşaq ölümünün qarşısının alınmasına və s. yönəldilən, cəmiyyət və dövlət tərəfindən reallaşdırılan tibbi və sosial-iqtisadi tədbirlər kompleksidir.
- Səhiyyə sosial məsələlərlə yanaşı bir sıra iqtisadi və inzibati problemlərin həllində əhəmiyyətli rola malik tibbi və sosial-iqtisadi tədbirlər kompleksidir

9 Risk amillərinin ikinci qrupuna aiddir

- cinayətin artımı.
- cəmiyyətin təbəqələşməsi, pisləşən ekoloji vəziyyət, pisləşən əmək şəraiti.
- qidalanma problemi.
- narkomanıyanın artımı.
- Sosial iqtisadi böhran

10 Tibbi sığorta fondunun ölçüsünü və onun zəruri ehtiyatlarını nəyə əsasən hesablayırlar?

- Görülən işin həcminə görə.
- xəstəlik halının risk ehtimalına əsasən
- əmək haqqının həcminə görə.
- ödənilən pul vəsaitinin həcminə görə.
- Sığorta müqaviləsinin şərtlərinə görə.

11 Turizmdə sığorta polisi hansı tibbi xidmətlər kompleksini təmin edir?

- Turizmdə sığorta polisi tur üzrə göstərilən xidmətlərə daxil olan qiymətlər, vergilər, ofis otaqlarının icarəsi, avadanlıq, mebel və inventarın amortizasiyasını ifadə edir
- Tələbatı öyrənir, xidmət təchizatları və əməkdaşları ilə müqavilə bağlayır, nəqliyyat orqanları ilə müqavilə bağlayır, marşrutları seçir

- Turizmdə sığorta polisi xüsusi təyinat yeri, müəyən müştəri dairəsi, müəyyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə xərclərini əhatə edir
- Gömrük qaydalarının qəsdən pozulması, qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanma
- Ambulator və stasionar xidmət, təcili stomotoloji yardım, həkimin təyinatına görə dərmanların dəyərinin ödənilməsi, ölkəyə gətirilən xərclər də daxil olmaqla xəstənin nəqliyyat xərcləri

12 Səhiyyə xidməti və sağlamlıq arasında əlaqə necə ifadə olunur

- poliklinika təminatı
- əhalinin doğum və ölüm səviyyəsi
- sağlamlıq aparıcıdır
- səhiyyə xidməti əsas rol oynayır
- xəstəxana inkişafı

13 Səhiyyədə maliyyə mənbəyinin hansı aparıcıdır

- xarici maliyyələşmə
- dövlət maliyyələşməsi
- özünü maliyyələşdirmə
- müəssisə maliyyəsi
- Bələdiyyə xərcləri

14 Tibbi sığortanın təşkilinin əsas prinsiplərinə aiddir

- Maddi-texniki və dərman təminatı sisteminin təkmilləşdirilməsi, sığortalananların bərabər hüquqlarının təmin olunması və s.
- Pasientlərin hüquqi təminatı, təcili tibbi yardımın yenidən təşkili
- Əhalinintibbi sığorta proqramında iştirakı, sığortalananların bərabər hüquqlarının təmin olunması, tibbi-diaqnoz tik xidmətlərin pulsuz göstərilməsi
- Reabilitasiya yardımının təkmilləşdirilməsi
- İnformasiya təminatının işlənməsi və tibbi-diaqnoz tik xidmətlərin pulsuz göstərilməsi

15 Turizmdə sığortanın hansı növləri mövcuddur:

- Xüsusi təyinat yeri, müəyən müştəri dairəsi, müəyyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə
- Qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanma
- Tibbi sığorta, həyat və sağlamlığın sığortası, əmlak sığortası, turistlərin istirahətdə olduqları zamanı pis hava hallarında sığortalanma, assistans, nəqliyyatın ləngiməsi halları zamanı sığortalanma, avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin sahiblərinin məsuliyyət sığortası, səfərin baş verməsinin qeyri-mümkünlüyü ilə əlaqədar xərclərin sığortası, gömrük qaydalarının pozulması, malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında şopinq-turda əmlak riskinin sığortalanması
- Gömrük qaydalarının qəsdən pozulması, qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanma
- Aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələri

16 Beynəlxalq təcrübədə hansı səhiyyə modelləri mövcuddur

- Dövlət səhiyyə modeli, özəl səhiyyə modeli, sığortalanmış səhiyyə modeli
- Dövlət səhiyyə modeli, özəl səhiyyə modeli, sığortalanmış səhiyyə modeli, klassik və liberal səhiyyə modeli
- Dövlət səhiyyə modeli, sığortalanmış səhiyyə modeli
- Özəl səhiyyə modeli, sığortalanmış səhiyyə modeli
- Dövlət səhiyyə modeli, özəl səhiyyə modeli

17 Səhiyyənin iqtisadi meyarları aşağıdakılardır.

- Həkimlərin tibbi ləvazimatının, tibb bacılarının sayıdır.
- maliyyə imkanları, kapital qoyuluşu, iş qüvvəsinin istifadə edilməsidir.
- Xəstəxanaların, poliklinikaların, disponserlərin sayıdır.
- Səhiyyənin MTB-sıdır.
- İxtisaslı kadrların sayıdır.

18 Səhiyyə müəssisələri vahid nomenklaturaya uyğun olaraq hansı qruplarda təsnifləşdirilir

- Həkimlərin tibbi ləvazimatının, tibb bacılarının sayıdır
- Müalicə-profilaktika müəssisələri, sanitar-epidemioloji və sanitar-maarifi müəssisələri, tibbi-məhkəmə ekspertizaları,
- Sanitar-epidemioloji və sanitar-maarifi müəssisələri, tibbi-məhkəmə ekspertizaları, apteklər
- Müalicə-profilaktika müəssisələri və sığorta təşkilatları
- Müalicə-profilaktika müəssisələri, sanitar-epidemioloji və sanitar-maarifi müəssisələri, tibbi-məhkəmə ekspertizaları, apteklər

19 Səhiyyədə xüsusi təsərrüfatlıq mexanizminin qurulması hansı şərtlər əsasında müəyyən olunur

- İqtisadi səmərə və sosial ədalət
- Əhalinin sayı və obyektlərin sayı
- Obyektlərin sayı
- Həkimlərin sayı və obyektlərin sayı
- Çarpayılardan və kapital qoyuluşlarının sayı

20 Geniş mənada tibbi sığorta özündə nəyi əks etdirir

- məcburi sığortanı.
- ictimai səhiyyə sistemini.
- dövlət səhiyyəsinə.
- büdcədən maliyyələşməsinə.
- sosial tibbi yardımını.

21 əhalinin 10000 nəfərinə görə şəhərlər üzrə neçə çarpayı əsas götürülür

- 70-80
- 110-130
- 100-110
- 90-100
- 80-90

22 Səhiyyə islahatlarının maliyyələşdirilməsinin birinci modeli hansı ölkələr üçün səciyyəvidir

- Almaniya, Hollandiya, ABŞ
- Rusiya, Böyük Britaniya, ABŞ
- Almaniya, Fransa, ABŞ
- Fransa, ABŞ, Böyük Britaniya
- Hollandiya, İspaniya, Böyük Britaniya

23 Səhiyyənin inkişafının tənzimlənməsi üçün ilk növbədə aşağıdakı ilk növbədə aşağıdakı qəbul olunur

- Kapital qoyuluşu
- Əhalinin sayı
- Obyektlərin sayı
- Həkimlərin sayı
- Çarpayılardan sayı

24 Sağlamlıq və tibb xidmətilərində bunlardan hansı risk amillərinin III qrupuna aiddir.

- istehlak səbəti dəyərinin artması.
- siqaret çəkmək və əyyaşlığın artımı
- inkişaf etməmiş qanunvericilik.
- maliyyə vəsaitlərinin və ehtiyatların xaricə axını
- mühacirlərin, işsizlərin artımı

25 Xəstəxanaların yaradılmasında normativ göstərici kimi hansı göstəricilər əsas götürülür

- Əhalinin 1000 nəfərinə görə çarpayıların, həkimlərin və tibb bacılarının sayı
- Əhalinin 1000 nəfərinə görə çarpayıların sayı
- Əhalinin 10000 nəfərinə görə həkimlərin sayı
- Əhalinin 10000 nəfərinə görə çarpayıların və tibb bacılarının sayı
- Əhalinin 10000 nəfərinə görə çarpayıların sayı

26 Səhiyyənin texnoloji əlaqəsinə daxildir

- Maddi-texniki baza
- müxtəlif növ ehtiyatlardan səmərəli istifadə.
- Digər sahələrdə üzvü bağlılıq.
- Elmi-texniki tərəqqi
- Dünya ölkələri ilə əlaqə

27 Dünyada səhiyyənin neçə modeli yaradılmışdır

- 5
- 1
- 2
- 3
- 4

28 Ümumdünya səhiyyə təşkilatı maliyyə mənbələrinə görə hansı nisbəti tövsiyə edir

- dövlət büdcəsi 40%, tibbi sığorta 30%, pullu xidmət 30%.
- dövlət büdcəsi-60%, tibbi sığorta-30%, pullu xidmətlər 10%
- dövlət büdcəsi 10%, tibbi sığorta 30%, pul xidməti 60%.
- dövlət büdcəsi 20%, tibbi sığorta 25%, pullu xidmət 55%.
- dövlət büdcəsi 50%, tibbi sığorta 30%, pullu xidmət 20%.

29 Səhiyyədə funksional sağlamlığının mühafizəsi və möhkəmləndirilməsinə aiddir

- İş yerləri ilə təminat
- insanların sağlamlığının mühafizəsi və möhkəmləndirilmə
- səhiyyə xidmətinin yaxşılaşması
- əsaslı vəsait qoyuluşu
- Təşkilatı quruluşun yaxşılaşması

30 Təhsil və səhiyyə sistemində özəlləşmə hansı hallarda mümkündür

- Əhatə olmaqla
- Rəqabət mühitü yaratmaq şərti ilə
- Dövlət idarəçiliyində qalmaqla
- Tam xüsusi mülkiyyət verməklə
- Maliyyə mənbəi

31 Səhiyyə sisteminin aşağıdakı vəzifələri müəyyənləşdirilmişdir

- Müalicə-profilaktika işlərinin həyata keçirilməsi, narkomaniya və alkoqolizmlə mübarizə, ana və uşaqların mühafizəsi, sanitariya tədbirlərinin reallaşdırılması, epidemiyalar və onları yaradan ünsürlərlə mübarizə
- Müalicə-profilaktika işlərinin həyata keçirilməsi, insanların sağlamlığının mühafizəsi və möhkəmləndirilməsi, ekoloji siyasət
- Səhiyyə xidmətinin yaxşılaşması, əsaslı vəsait qoyuluşu
- Əsaslı vəsait qoyuluşu, ana və uşaqların mühafizəsi, sanitariya tədbirlərinin reallaşdırılması, epidemiyalar və onları yaradan ünsürlərlə mübarizə
- Təşkilati quruluşun yaxşılaşması, iş yerləri ilə təminat, epidemiyalar və onları yaradan ünsürlərlə mübarizə

32 Səhiyyə sahəsinin inkişafı üçün hansı istiqamətlər əsas götürülür

- Azərbaycan Respublikasının rayonlarında mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı, istehsal müəssisələrinin fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsi, ixrac yönümlü məhsul istehsalının stimullaşdırılması
- Səhiyyə xidmətinin əhali tələbatına uyğun inkişafı və yerləşdirilməsi, səhiyyənin struktur əlaqələrinin optimal təşkili və idarə olunması, o cümlədən ilkin səhiyyə yardımı və sonrakı səhiyyə xidməti növləri arasında optimal əlavə formalarının təşkili, əhəlinin səhiyyə yardımına hüquqlarının qorunmasını təmin edən qanunverici aktların işlənməsi
- Yerli orqanlarının və fərdi mənzil tikintisinin xüsusi çəkisinin artırılması; bütün mənbələr hesabına, o cümlədən büdcədən kənar kapital qoyuluşu hesabına mənzil tikintisini sürətləndirmək, mənzil bazarında xüsusi mənzillərdən ilkin kapital olaraq sonrakı mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün istifadə etmək
- Həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi və istehlak bazarının tələbatına uyğun təşkili, əmək haqqı sisteminin təkilləşdirilməsi, onun tələbatının ödənilməsində aparıcı rolunun təminatı və stimullaşdırıcı funksiyasının mexanizminin yeni şəraitdə tətbiqi, əmək haqqı və digər gəlirlər arasında optimal nisbətlərin tapılması, sosial təminat, sosial müdafiə tədbirlərinin elmi əsaslarının işlənməsi
- Əhəlinin əmək, istirahət, sosial müdafiə, sağlamlığın qorunması, mədəniyyət və mənzil təminatı sahəsində konstitusiya hüquqlarına qərantıya verilməsi, həyat səviyyəsinin və həyat şəraitinin yaxşılaşdırılmasının intensiv orta meyllərini təmin etmək

33 Səhiyyənin təşkilində pullu xidmətlərlə pulsuz xidmətlər arasında fərq necə müəyyən olunur

- Konstitusiya hüquqlarına qərantıya verilməsi, həyat səviyyəsinin və həyat şəraitinin yaxşılaşdırılmasının intensiv orta meyllərini təmin etmək
- Əhəlinin az təminatlı ailələr ilə yüksək təminatlı ailələr arasında nisbətə uyğun olaraq müəyyən edilir
- Ərzaq məhsullarının minimum toplusu, fərdi və ailəvi istifadə olunan qeyri-ərzaq mallarının və xidmətlərin minimum toplusu
- Xəstəlik, ölüm, ətraf mühitin çirklənməsi, kütləvi iğtişaşlar, qlobal kataklizmlər, makroiqtisadi sarsıntılar
- Az təminatlı ailələr ilə yüksək təminatlı ailələr arasında nisbətə uyğun olaraq, xəstəlik, ölüm, ətraf mühitin çirklənməsi, kütləvi iğtişaşlar, qlobal kataklizmlər, makroiqtisadi sarsıntılar

34 Səhiyyə fəaliyyətinin makroiqtisadi effekti hansı kriteriyalar əsasında müəyyən olunur

- İqtisadi meyar kimi səhiyyənin maliyyə imkanları, kapital qoyuluşu, iş qüvvəsinin istifadə edilməsi problemləri
- İqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələri üçün ixtisaslı kadr hazırlamaq və mənəvi sosial inkişaf etmiş intellektual səviyyəli insanların formalaşmasına şərait yaratmaq
- Yerli hakimiyyət orqanlarının sosial-iqtisadi sahədə artmaqda olan problemləri və bu problemlərin həll edilməsi üçün maliyyə imkanları axtarılması
- İqtisadiyyatın tələbatı sistemi ilə və əhəlinin intellektual tələbatı nöqtəyi nəzərdən
- İnsanların məhsuldar qüvvə kimi istehsal prosesində aktivliyini artırır, intellektual səviyyəli insanların həyat fəaliyyətinə qayıtmasına təsir edir

35 Səhiyyənin tənzimlənməsinin sosial-iqtisadi kriteriyalarına daxildir

- Bütün obyektlərdə sosial-mədəni sahənin inkişafının təhlili, orta perspektiv müddət üçün sosial-mədəni sahənin inkişafı proqramının işlənilməsi və həyata keçirilməsi, sosial-mədəni sahəyə dair proqramın həyata keçirilməsinə nəzarət və uçuq

- İqtisadi meyar kimi səhiyyənin maliyyə imkanları, kapital qoyuluşu, iş qüvvəsinin istifadə edilməsi problemləri
- İqtisadiyyatın tələbatı sistemi ilə və əhalinin intellektual tələbatı nöqtəyi nəzərindən
- İnsanların məhsuldar qüvvə kimi istehsal posesində aktivliyini artırır, intellektual səviyyəli insanların həyat fəaliyyətinə qayıtmasına təsir edir
- İqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələri üçün ixtisaslı kadr hazırlamaq və mənəvi sosial inkişaf etmiş intellektual səviyyəli insanların formalaşmasına şərait yaratmaq

36 Səhiyyənin göstəricilər sistemi aşağıdakılardır

- Sosial-tibbi, psixoloji-pedoqoji, sosial-hüquqi, sosial-məişət, sosial-məsləhət, zəmanətli xidmətlərin məcmusu, vətəndaşların sosial adaptasiyası, deviant davranışlı vətəndaşların və əlillərin reabilitasiyası
- Bütün obyektlərdə sosial-mədəni sahənin inkişafının təhlili, orta perspektiv müddət üçün sosial-mədəni sahənin inkişafı proqramının işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsi, sosial-mədəni sahəyə dair proqramın həyata keçirilməsinə nəzarət və uçot
- Əhaliyə xidmət göstərən mülkiyyət münasibətlərindən asılı olmayan bütün səhiyyə obyektlərinin sayı, kapital qoyuluşu, səhiyyənin maddi-texniki bazası, səhiyyənin inkişafında və fəaliyyətində məşğul olan ixtisaslı kadrların ümumi sayı, həkimlərlə onlara xidmət edən işçilərin sayları arasında nisbət
- İqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələri üçün ixtisaslı kadr hazırlamaq və mənəvi sosial inkişaf etmiş intellektual səviyyəli insanların formalaşmasına şərait yaratmaq
- Sosial təminatın yeni sisteminin yaradılması, sosial köməkliyin ünvanlılığı, bazar mexanizmi əsasında sosial sektorun inkişafı, sosial müdafiədə yeni metod və prinsiplərdən geniş istifadə, ölkə vətəndaşlarına minimal ümumi təminatların verilməsi və s.

37 Makrosəviyyədə ölkə vətəndaşlarının sağlamlığının qeydinə qalan səhiyyə sistemində islahatlar aşağıdakı kimi olmalıdır

- Sosial təminatın yeni sisteminin yaradılması, sosial köməkliyin ünvanlılığı, bazar mexanizmi əsasında sosial sektorun inkişafı, sosial müdafiədə yeni metod və prinsiplərdən geniş istifadə, ölkə vətəndaşlarına minimal ümumi təminatların verilməsi və s.
- Pullu səhiyyə sisteminə keçidin təşkili, lakin pulsuz səhiyyə xidmətinin saxlanması, tibbi sığortanın inkişaf etdirilməsi, səhiyyə işçilərinin əmək haqlarının yüksəldilməsinə nail olunması
- Əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq, bazar münasibətlərinə uyğun gələn yeni sosial-sinfi quruluşu formalaşdırmaq, sosial ədalət və müdafiəni həyata keçirmək, millətlərarası və etnoslararası münasibətləri tənzimləmək
- Bütün obyektlərdə sosial-mədəni sahənin inkişafının təhlili, orta perspektiv müddət üçün sosial-mədəni sahənin inkişafı proqramının işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsi, sosial-mədəni sahəyə dair proqramın həyata keçirilməsinə nəzarət və uçot
- Azərbaycan Respublikasının rayonlarında mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı, istehsal müəssisələrinin fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsi, ixrac yönümlü məhsul istehsalının stimullaşdırılması

38 Səhiyyənin maliyyələşdirilməsi siyasəti hansı istiqamətlər üzrə həyata keçirilir

- Dövlətin sosial sferaya qayğısının gücləndirilməsi və Dövlət büdcəsindən sosial sferaya ayrımaların düzgün istifadəsinə nəzarət edilməsi, sosial qruplar arasında sosial əməkdaşlığı gücləndirmək üçün xüsusi təşkilat və institutların işinin səmərələşdirilməsi
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək, sosial qanunvericilik sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla məsləhətləşmələr aparmaq və s.
- Çoxkanallı sistemin şəffaflığının təmin edilməsi, vəsaitlərdən səmərəli istifadəni stimullaşdırmaq, sığorta maliyyələşdirməsinə keçid
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri
- Firmaların zəif növ müxtəlifliyi və onların ayrı-ayrı növlərinin üstünlük təşkil etməsi

39 Makrosəviyyədə səhiyyə sisteminin inkişafının qarşısına qoyulan məqsədlərə daxildir

- Sosial müdafiə səviyyəsini artırmaq və sosial fondların formalaşdırılması üçün, bütün maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə prinsipi; sosial münasibət göstərmə prinsipi

- Firmaların zəif növ müxtəlifliyi və onların ayrı-ayrı növlərinin üstünlük təşkil etməsi, mövcud inhisarçı üstünlüklərin reallaşdırılmasına açıq ifadə olunan cəhd
- Tibbi sığorta sisteminin təhlili, dövlət maliyyəsi imkanlarının qiymətləndirilməsi, elmi-praktik tədqiqatların nəticələrinin qiymətləndirilməsi
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
- Bazarda hökmran mövqə tutan və mövqə subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması

40 Makrosəviyyədə səhiyyə sistemində fokus-qrupda hansı məsələlər təhlil olunur

- Demografik, təbii artım, əhali amili, iqtisadi vəziyyət, inkişaf amili, təbii coğrafi şərait, xarici-iqtisadi əlaqələr, əməkdaşlıq, idxal, ixrac, sosial müdafiə, əhali gəlirləri, əmtəə təklifi
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək, sosial qanunvericilik sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla məsləhətləşmələr aparmaq və s.
- Müasir dünya təcrübəsində tibbi sığorta sisteminin xüsusiyyətləri, tibbi sığorta sisteminin inkişafına manne olan amillər və onların həlli yolları, beynəlxalq modellərin tətbiqi imkanları
- Firmaların zəif növ müxtəlifliyi və onların ayrı-ayrı növlərinin üstünlük təşkil etməsi, mövcud inhisarçı üstünlüklərin reallaşdırılmasına açıq ifadə olunan cəhd, bazar hakimiyyətinin rəlləşmə forması kimi sahibkarlığın regionlaşması, rəqabət bazarları üzərində bəhsləşmə bazarlarının üstünlük təşkil etməsi
- Bazarda hökmran mövqə tutan və mövqə subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması

41 Kurortların rekreasiya tutumunun müəyyənləşdirilməsində hansı göstəricilərdən istifadə edilir

- Operativ nəqliyyat və rabitə, regionun sabilliyi, beynəlxalq prestij və məşhurluq, mədəni-tarixi atmosfer, təbii-iqlim cazibəsi, saf ətraf mühitin olması, otellərin keyfiyyət standartları, qida və xidmət sahələrinin təşkili
- Yataq yerlərinin sayı, ilk növbədə bərpa olunmayan təbii sərvətlərin istehsalının dinamikası, yeni infrastruktur obyektlərinə tələbat, enerji və su təchizatı imkanları
- Turkompleks yerləşdiyi regionun sosial-iqtisadi rifahını, davamlı ekoloji inkişafını saxlamaq, ekoloji cəhətdən saf təbiət resurslarından istifadə etməyə üstünlük vermək, turizm fəaliyyətində ətraf mühitə ziyan vurmamaq, turlar proqramına ekoloji maariflənmənin, təhsilin və sağlam həyat tərzinin təbliği elementlərini daxil etmək
- Xarici mühit amillərindən müdafiə, dəyişən xarici mühit şəraitində insanın yaşaması üçün şəraitə adaptasiya, ətraf mühit amillərinin insana və bəşəriyyətə olan təsiri və s.
- Əhalinin rekreasiya fəaliyyətinin inkişafı və ərəzi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamət

42 Turist-ekskursiya təşkilatlarında maliyyə intizamına riayət olunması göstəricilərinə aiddir

- İl üçün təlim-tərbiyə işi proqramları və planları
- Turist kontingentinin tələbinin uyğun mövcud şəraiti nəzərə alınmaqla tədqiqi və planlaşması
- Dövlət müəssisələri ilə müştərək şəkildə layihə və tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün kommersiya təşkilatlarından daxil olan vəsaitlər
- Əmək haqqı fondu israf edilməməlidir, xəzinə əməliyyatları və uçotun bütün növləri düzgün aparılmalıdır, ştat cədvəli pozulmamalıdır
- Mədəniyyət fəaliyyəti üçün buraxılan vəsaitlərin vaxtında istifadə olunması, təşkilat və idarələrlə, ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması

43 Mədəniyyət və incəsənət sektorunda maliyyələşmənin qeyri-dövlət mənbələrinə aiddir

- Mədəniyyət müəssisələrinə tətbiq olunan vergi güzəştləri, həm təşkilatlara, həm də ayrı-ayrı mədəniyyət xadimlərinə icarə haqqı
- Mədəniyyət, idman orqanları və müəssisələri, məktəbdənkənar tərbiyə müəssisələri, gənclər evi və sarayları, kitabxanalar, məktəblər
- İl üçün təlim-tərbiyə işi proqramları və planları, kollektiv və fərdi məşğələlər cədvəli, dərnəyin işi üzrə uçot jurnalı, iş uçotu tabeli

- Mədəniyyət fəaliyyəti üçün buraxılan vəsaitlərin vaxtında istifadə olunması, təşkilat və idarələrlə, ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması
- Kommersiya təşkilatlarından daxil olan vəsaitlər, lisenziyalaşdırmadan əldə edilən mədaxil

44 Turist-rekreasiya fəaliyyəti necə təsnifləşdirilir

- Səfər edilən ölkənin təbii, mədəni, sağlamlaşdırma obyektləri və turistlərin ayrı-ayrılıqda və ya kompleks halında tələb və ehtiyaclarını təmin edə bilən, onların fiziki və mənəvi qüvvələrinin bərpa və inkişafına kömək edə bilən digər obyektlər məcmusudur
- Məhsuldar qüvvələrin səmərəli yerləşdirilməsi kimi yerli resursların xarici istehsalçılar və yaxud əhalinin xarici turizm xidmətindən istifadə istiqamətlərində öyrənilməsidir
- Rekreasiya resurslarından və onunla bağlı maddi-texniki bazadan istifadə nəticəsində həyata keçirilən insan fəaliyyətinin müstəqil hissəsi, insanların rekreasiya tələbatlarının ödənilməsinin yeni üsullarının məcmusudur
- Əhalinin rekreasiya fəaliyyətinin inkişafı və ərazi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamətlər şəklində
- Turizm sahəsinin mövcud vəziyyəti, onun təkmilləşməsi və inkişafını müəyyən edən amillər, resurslar, təşkilatı idarəetmə prinsipləri, turizm sahəsində prinsiplər və kompleks münasibətlər formasında

45 Turizmin inkişafında mənəvi dəyərlərin maddi-texniki elementlərinə aiddir

- Dövlətin yığım vəsaiti və əhalinin şəxsi əmlakının və yığımlarının dəyişilməsi hesabına cari illərdə istifadə olunan əmtəə və xidmət miqdarı
- İnsan ləyaqətinə hörmət hüququ kimi azadlıqların verilməsi, xalqların öz müqəddəratlarını həll etməyə hörmət
- Dövlət müəssisələri ilə müştərək şəkildə layihə və tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün kommersiya təşkilatlarından daxil olan vəsaitlər
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları
- Bazarın seqmentləşməsi əhalinin öz mədəni irsinə marağı artırmaq

46 Mədəniyyət sferasının inkişafının prinsipial problemlərinə daxil edilir

- Ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması, əmlakın uçotu, inventar və maddi sərvətlərin uçotu, vaxtılı-vaxtında hesabatların verilməsi
- Ayrı-ayrı mədəniyyət xadimlərinə icarə haqqı və kommunal xidmətlərin ödənilməsi üzrə güzəştlər, zəmanətli və ya güzəştli kreditlərin verilməsi
- Peşəkar incəsənət, xalq incəsənəti, özfəaliyyət yaradıcılığı, bədii tənqid, təşkil olunmamış bədii özfəaliyyət
- Şərlə kənd arasındakı fərqi aradan götürülməsi üçün mədəniyyət və incəsənət sahələrindən daha geniş istifadə olunması
- Öz iştirak payı, risklərin bölgüsündə rolu və əldə olunan nəticənin mənimsənməsində ədalətli bölgü sistemi

47 Mədəniyyət və incəsənət sektorunda bədii özfəaliyyətin komponentlərinə daxil olan göstəricilərə aiddir

- Təşkil olunmamış bədii özfəaliyyət, peşəkar incəsənət, xalq incəsənəti, özfəaliyyət yaradıcılığı, bədii tənqid
- Əhalinin daha çox hissəsinin bu sahələrin xidməti ilə əhatələnməsi və onun yaxşılaşdırılması
- Mədəniyyət fəaliyyəti üçün buraxılan vəsaitlərin vaxtında istifadə olunması, təşkilat və idarələrlə, ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması
- Dövlət maraqları, region maraqları, əhalinin maraqları, turizm subyektinin maraqları, xalq incəsənəti, özfəaliyyət yaradıcılığı, bədii tənqid, təşkil olunmamış bədii özfəaliyyət
- Stimullaşdırma yolu ilə innovasiya əsasında istehsal edilən, yüksək keyfiyyətli turməhsul və xidmətlərə təklifləri dayanıqlı inkişaf

48 Pullu dərnəklərin gəlirləri mədəniyyət və incəsənət müəssisələrində aşağıdakı kimi qruplaşdırılır

- Mədəniyyət fəaliyyəti üçün buraxılan vəsaitlərin vaxtında istifadə olunması, təşkilat və idarələrlə, ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması
- Pullu bədii özfəaliyyət konsertlərindən və tamaşalarından daxil olan pul, iştirakçılarının və valideynlərinin ödədikləri üzvlük haqqı
- Ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması, əmlakın uçotu, inventar və maddi sərvətlərin uçotu, vaxtılı-vaxtında hesabatların verilməsi
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri
- Yüksək keyfiyyətli turməhsul və xidmətlərə təklifləri dayanıqlı inkişaf etdirmək üçün şərait yaratmaq

49 Mədəniyyət və incəsənət sektorunda dərnəklərin təşkili zamanı hansı rəsmiyyətçilik formalarından istifadə edilir

- Təşkilat və idarələrlə, ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması, əmlakın uçotu, inventar və maddi sərvətlərin uçotu
- Sosial-iqtisadi inkişafın optimal variantının əsasını formalaşdırmaq və onun hansı dəqiqliklə yığım prosesini təkrarlamasına nəzarət
- Pullu konsertlər, kütləvi mühazirələr, rəqs gecələri, tamaşalar, teatr kostyumlarının kirayəsi, rekvizit, idman avadanlığının kirayəsi
- Kadrların uçotu üzrə sənədlər, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetasının layihəsi
- Mədəniyyət fəaliyyəti üçün buraxılan vəsaitlərin vaxtında istifadə olunması, təşkilat və idarələrlə, ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması

50 Mədəniyyət və incəsənət sektorunda həvəskar birliklərin prinsiplərinə aşağıdakılar aiddir

- Qismən öz xərcini ödəmə prinsipi əsasında, tam öz xərcini ödəmə prinsipi əsasında
- Sosial-iqtisadi inkişafın optimal variantının əsasını formalaşdırmaq və onun hansı dəqiqliklə yığım prosesini təkrarlamasına nəzarət
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə
- Mədəniyyət, idman orqanları və müəssisələri, məktəbdənkənar tərbiyə müəssisələri, gənclər evi və sarayları, kitabxanalar, məktəblər
- İstehsal sferasında sahibkarlıq strukturlarını müdafiə etmək, məqsədyönlü istiqamətləndirmək

51 Mədəniyyət və incəsənət sektorunda hansı təşkilatlar təsisçilik hüququna malikdirlər

- Kitabxanalar, məktəblər, mənzil-istismar təşkilatları, həmkarlar ittifaqı, digər ictimai təşkilatlar və yaradıcılıq ittifaqları
- Mədəniyyət müəssisələrinə tətbiq olunan vergi güzəştləri, həm təşkilatlara, həm də ayrı-ayrı mədəniyyət xadimlərinə icarə haqqı
- İl üçün təlim-tərbiyə işi proqramları və planları, kollektiv və fərdi məşğələlər cədvəli, dərnəyin işi üzrə uçot jurnalı, iş uçotu tabeli
- Dərnək iştirakçılarının və ya burada təlim alan uşaqların valideynlərinin ödədikləri üzvlük haqqı
- Regional əhəmiyyətli mədəni proqramların, mədəniyyət sferasının təşkilat və idarələrinin cari məsrəflərinin maliyyələşdirilməsi

52 Mədəniyyət sektorunda Xalq özfəaliyyət kollektivi haqqında əsasnamə də hansı ümumi qaydalar mövcuddur

- Üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetasının layihəsi
- Milli və regional əhəmiyyətli mədəni proqramların, mədəniyyət sferasının təşkilat və idarələrinin cari məsrəflərinin maliyyələşdirilməsi
- Pullu bədii özfəaliyyət konsertlərindən və tamaşalarından daxil olan
- Milli və regional əhəmiyyətli mədəni proqramların, mədəniyyət sferasının təşkilat və idarələrinin cari məsrəflərinin maliyyələşdirilməsi
- Ştat-nomenklatura sistemi və maliyyələşdirmə məsələləri

53 Mədəniyyət və incəsənət sektorunda büdcə maliyyələşdirilməsi hansı istiqamətlər üzrə həyata keçirilir

- Mədəniyyət müəssisələrinə tətbiq olunan vergi güzəştləri, həm təşkilatlara, həm də ayrı-ayrı mədəniyyət xadimlərinə icarə haqqı və kommunal xidmətlərin ödənilməsi üzrə güzəştlər
- Mədəniyyət, idman orqanları və müəssisələri, məktəbdənkənar tərbiyə müəssisələri, gənclər evi və sarayları, digər ictimai təşkilatlar və yaradıcılıq ittifaqlarının maliyyə mənbələri
- Mədəniyyət sferasının təşkilat və idarələrinin cari məsrəflərinin maliyyələşdirilməsi, mədəniyyət xadimlərinə, gənc yaradıcılara qrantlar və s.
- İl üçün təlim-tərbiyə işi proqramları və planları, kollektiv və fərdi məşğələlər cədvəli, dərnəyin işi üzrə uçot jurnalı, iş uçotu tabeli, kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetasının layihəsi
- Dərnək iştirakçılarının və ya burada təlim alan uşaqların valideynlərinin ödədikləri üzvlük haqqı, habelə pullu bədii özfəaliyyət konsertlərindən və tamaşalarından daxil olan pul

54 Mədəniyyət və incəsənətin müəssisələrinin dolaylı maliyyələşmə mənbələrinə aiddir

- Dərnək iştirakçılarının və ya burada təlim alan uşaqların valideynlərinin ödədikləri üzvlük haqqı, habelə pullu bədii özfəaliyyət konsertlərindən və tamaşalarından daxil olan pul
- Milli və regional əhəmiyyətli mədəni proqramların, mədəniyyət sferasının təşkilat və idarələrinin cari məsrəflərinin maliyyələşdirilməsi
- Mədəniyyət, idman orqanları və müəssisələri, məktəbdənkənar tərbiyə müəssisələri, gənclər evi və sarayları
- İl üçün təlim-tərbiyə işi proqramları və planları, kollektiv və fərdi məşğələlər cədvəli, dərnəyin işi üzrə uçot jurnalı
- Zəmanətli və ya güzəştli kreditlərin verilməsi, mədəniyyət xadimlərinə icarə haqqı və kommunal xidmətlərin ödənilməsi üzrə güzəştlər

55 Turizm və sosial-mədəni xidmətlərinin təşkilində mədəniyyət və incəsənət müəssisələrinin dolaylı maliyyələşdirilməsinin inkişafı hansı dotasiyalar hesabına həyata keçirilir

- Əsaslı vəsait qoyuluşu, ana və uşaqların mühafizəsi, sanitariya tədbirlərinin reallaşdırılması
- Təşkilatlara, mədəniyyət xadimlərinə, gənc yaradıcılara qrantlar, vergilər, sosial müdafiə xərcləri, əmanətli və ya güzəştli kreditlərin verilməsi
- Güzəştlər, əmanətli və ya güzəştli kreditlərin verilməsi
- Kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, pullu dərnəklərin işi üzrə məxaric smetası
- Dərnək rəhbərlərinin əmək müqavilələri, kadrlar uçotu üzrə sənədlər, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetasının layihəsi

56 Bakı şəhərindəki arixi-mədəni memarlıq abidələrinə aşağıdakılar aid edilir:

- Mömünə Xatun Türbəsi, «İsmailiyyə» binası, Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası, «Səadət sarayı», Kirxa binası, keçmiş şəhər Dumasının binası, Sinemotoqraf binası
- «İsmailiyyə» binası, Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası, «Səadət sarayı», Kirxa binası, keçmiş şəhər Dumasının binası, Sinemotoqraf binası
- Koroğlu qalası, «İsmailiyyə» binası, Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası, «Səadət sarayı», Kirxa binası, keçmiş şəhər Dumasının binası, Sinemotoqraf binası
- «İsmailiyyə» binası, Koroğlu qalası, Şəki Xan Sarayı, Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası, «Səadət sarayı», Mömünə Xatun Türbəsi, Kirxa binası, keçmiş şəhər Dumasının binası, Sinemotoqraf binası
- Şəki Xan Sarayı, «İsmailiyyə» binası, Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası, «Səadət sarayı», Kirxa binası, keçmiş şəhər Dumasının binası, Sinemotoqraf binası

57 Mədəni sferada menecerin peşəkarlıq göstəricilərinə aiddir

- Təşkilat və idarələrlə, ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması, əmlakın uçotu, vəsaitlərin vaxtında istifadə olunması
- Dövlət müəssisələri ilə müştərək şəkildə layihə və tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün kommertiya təşkilatlarından daxil olan vəsaitlər
- Mədəniyyət, idman orqanları və müəssisələri, məktəbdənkənar tərbiyə müəssisələri
- İl üçün təlim-tərbiyə işi proqramları və planları, kollektiv və fərdi məşğələlər cədvəli, dərnəyin işi üzrə uçot jurnalı, iş uçotu tabeli
- Vəsaitlər ciddi olaraq məqsədli xərclənməlidir, ştat cədvəli pozulmamalıdır

58 Mədəniyyət və incəsənət sektorunda büdcə vəsaitlərinin mənbələrinə aiddir

- Mühazirələr, mədəniyyət, incəsənət, ədəbiyyat, diyarşünaslıq, tibb, pedaqogika və s. məsələlər üzrə əhaliyə xidmətlər
- Pullu konsertlər, kütləvi mühazirələr, rəqs gecələri, tamaşalar, teatr kostyumlarının kirayəsi, rekvizit, idman avadanlığının kirayəsi
- Mədəniyyət fəaliyyəti üçün buraxılan vəsaitlərin vaxtında istifadə olunması, təşkilat və idarələrlə, ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması
- Vergi güzəştləri, təşkilatlara, mədəniyyət xadimlərinə icarə haqqı və kommunal xidmətlərin ödənilməsi üzrə edilən güzəştlər
- Dəməyin işi üzrə uçot jurnalı, iş uçotu tabeli, kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, pullu dəməklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetasının layihəsi

59 Mədəniyyət və incəsənət sektorunda məktəbdənkənar tərbiyə müəssisələri hansı istiqamətlərdə pullu xidmətlər təklif edir

- Həvəskar biliklər və maraq klubları, təbiət elmləri bilikləri, ixtiraçılar
- Vergi güzəştləri, təşkilatlara, mədəniyyət xadimlərinə icarə haqqı və kommunal xidmətlərin ödənilməsi üzrə edilən güzəştlər
- Məqsədyönlü istiqamətləndirmək, stimullaşdırmaq yolu ilə innovasiya əsasında istehsal edilən, yüksək keyfiyyətli turməhsul və xidmətlərə təklifləri
- Sosial-iqtisadi təhlil, bərabərlik və qeyri-bərabərlik sisteminin formalaşdırılması, yeniliklər
- Əhalinin mədəni tələbatlarını ödəmək üçün mübarizə aparırlar, dövlət qanunçuluğu əsasında hərəkət edir

60 Turizm müəssisə və təşkilatlarında idarəetmənin prinsiplərinə aiddir

- Mühazirələr, mədəniyyət, incəsənət, ədəbiyyat, diyarşünaslıq, tibb, pedaqogika və s. məsələlər üzrə əhaliyə xidmətlər
- Tam təsərrüfat hesabı və özünümaliyyəşdirmə prinsipləri və rəqabət şəraitində fəaliyyət göstərir, mədəni tələbatı ödəmək üçün mübarizə aparırlar
- Sosial-iqtisadi təhlil, bərabərlik və qeyri-bərabərlik sisteminin formalaşdırılması
- Sosial-iqtisadi inkişafın optimal variantının əsasını formalaşdırmaq və onun hansı dəqiqliklə yığım prosesini təkrarlamasına nəzarət
- Dövlət büdcəsinin formalaşdırılması, mədəni idman inventarının alınması, musiqi alətlərinin, tədris avadanlığının, səhnə geyimlərinin, eləcə də reklam, sərğilərin tərtibatı, nəqliyyat xərclərinin ödənilməsi əsasında

61 Turizm müəssisə və təşkilatlarında planlar tərtib edilərkən hansı normativlərdən istifadə edilir

- Tədris avadanlığının, səhnə geyimlərinin, eləcə də reklam, sərğilərin tərtibatı, nəqliyyat xərclərinin ödənilməsi normativləri
- Gömrük normativləri, kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqı normativləri, pullu dəməklərin işi üzrə mədaxil və məxaric normativləri
- Göstərilən xidmətlərin növ və həcmi sahəsində dövlət sifarişləri
- Mədəniyyət sferasının təşkilat və idarələrinin cari məsrəflərinin maliyyələşdirilməsi, kapital qoyuluşlarının maliyyələşdiilməsi
- Turizm fəaliyyətin bəzi növlərinin lisenziyalaşdırılması normativləri

62 Turizm müəssisə və təşkilatlarında tariflərin təsdiq olunması üçün maliyyə orqanlarına hesablamalardakı məlumatlara aiddir

- Mədəniyyət sferasının təşkilat və idarələrinin cari məsrəflərinin maliyyələşdirilməsi, kapital qoyuluşlarının maliyyələşdiilməsi
- Kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, dəməklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetası
- Dövlətin iqtisadi və sosial inkişaf planına uyğun olaraq qurulur, tam təsərrüfat hesabı və özünümaliyyəşdirmə prinsipləri
- Gömrük bəyənəməsi, kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, pullu dəməklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetası

- Valideyn himayəsindən məhrum olan uşaqların, yetim uşaqların üzvlük haqqından azad edilməsi, əlavə vəsaitdən dəmək işçilərinin mükafatlandırılması

63 İstirahət parklarının müdiriyyəti dərnəklər təşkil edərkən hansı rəsmiyyətçilik qaydalarına riayət etməlidirlər

- Kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetası
- Gömrük bəyannaməsi, kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetası
- Dəmək rəhbərlərinin əmək müqavilələri, kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, ekspertizanın rəyi
- Kollektiv və fərdi məşğələlər cədvəli, dərnəyin işi üzrə uçot jurnalı, iş uçotu tabeli, dəmək rəhbərlərinin əmək müqavilələri, kadrlar uçotu üzrə sənədlər, ərazidəki idmançıların uçotu
- Üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetasının layihəsi

64 Turizm və sosial-mədəni xidmətlərində ekskursiya müəssisələrinin maliyyələşdirilməsi bölmələrinə aiddir

- Kadrlar uçotu üzrə sənədlər, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetası, milli və regional əhəmiyyətli mədəni proqramların maliyyələşdirilməsi
- Təşkilatlara, mədəniyyət xadimlərinə, gənc yaradıcılara qrantlar, vergilər, sosial müdafiə xərcləri
- Mədəniyyət idarələri şəbəkəsinin inkişafı ilə bağlı kapital qoyuluşları və sosial yardımlar, dotasiyalar
- Kapital qoyuluşlarının maliyyələşdirilməsi, mədəni proqramların maliyyələşdirilməsi, mədəniyyət sferasının təşkilat və idarələrinin cari məsrəflərinin maliyyələşdirilməsi
- Təşkilatlara, gənc yaradıcılara qrantlar, vergilər, sosial müdafiə xərcləri, sosial yardımlar, dotasiyalar

65 Rekreasiya subyektlərində investisiya fəaliyyətinin inkişafın müəyyən dövrü üçün investisiya proqramlarının formalaşdırılmasına daxildir

- Vergi qanunvericiliyi tələblərinin nəzərə alınması, sosial sferaya aid dövlət qanunvericiliyinin tələblərinin nəzərə alınması, cəmiyyətin digər sferalarını tənzimləyən dövlət qanunlarının nəzərə alınması
- Müəssisənin strateji inkişaf konsepsiyasının iqtisadi cəhətdən əsaslandırılması
- Xidmətlərin göstərilməsini nəzərdə tutan konkret layihənin olması
- Strateji inkişaf məqsədlərinə nail olunmasına yönəldilmiş real investisiya layihələrinin məcmusu
- İctimai əhəmiyyətli məhsul və xidmət istehsalçısı kimi öz missiyasını yerinə yetirərkən uğur qazanmaq, rəqabət şəraitində rentabellik və iqtisadi sabitliyin təmin edilməsi

66 Rekreasiya təsərrüfatını inkişaf etdirmək üçün təbii, texniki və sosial-iqtisadi göstəricilər məcmusu necə qruplaşdırılır

- Əhalinin rekreasiya fəaliyyətinin inkişafı və ərazi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamət formasında
- Rekreasiya resursları formasında
- Rekreasiya bonitirovkası formasında
- Rekreasiya turlarının təbii, texniki və sosial-iqtisadi göstəricilər məcmusu formasında
- Destinasiyada müxtəlif xidmətlərin necə və hansı səbəbdən meydana çıxmasını, makroiqtisadiyyat baxımından onun iştirakçılarının kim olması

67 İqtisadi artım tendensiyasına görə rekreasiya müəssisələri qarşısında qoyulmuş vəzifələrə daxildir

- Destinasiyada bölüşdürmə kanalında hazırda baş verən əsas dəyişikliklərin və onların inkişaf meyllərinin xarakterini təsvir etmək
- Əhalinin rekreasiya fəaliyyətinin inkişafı və ərazi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamət
- Destinasiyada müxtəlif xidmətlərin necə və hansı səbəbdən meydana çıxmasını, makroiqtisadiyyat baxımından onun iştirakçılarının kim olması

- Gəlirləri artırmaq, rentabelliği yüksəltmək, bazarda payı artırmaq və müəssisə sahiblərinin əldə etdikləri gəlirlər hesabına bu payı maksimumlaşdırmaq
- Turizm sahəsinin mövcud vəziyyəti, onun təkmilləşməsi və inkişafını müəyyən edən amillər, resurslar, təşkilati idarəetmə prinsipləri, turizm sahəsində prinsiplər və kompleks münasibətlər

68 Rekreasiya ehtiyatlarının qiymətləndirilməsində istifadə edilən strategiyalar hansı meyarlardan asılı olaraq fərqləndirilir

- Əhalinin rekreasiya fəaliyyətinin inkişafı və ərazi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamət
- Xidmət, məmulat, turizm məhsulları, icra edilən istehsalat və məişət xidmətləri, istehsalın texnoloji proseslər
- Rəqabət, çeşid, coğrafi, stimullaşdırıcı
- Sınaq, nəzarət, qiymətləndirmə, stimullaşdırma
- Əvəz edən, ləğv edən, qayıdan, kəşf edilən, retrotəbiiq

69 Rekreasiya ehtiyatlarının turizm destinasiyalarının inkişafında ticarət kanallarının qarşılıqlı münasibətlərində yarana biləcək problemlərin həlli üçün marketoloqlar hansı tədbirləri üstün tuturlar

- Strateji inkişaf məqsədlərinə nail olunmasına yönəldilmiş real investisiya layihələrinin məcmusu
- Həyat dövriyyəsinin hər fazası üzrə şirkətin satışı və gəlirləri arasında faiz nisbətinin müəyyən-ləş-məsi, dəyişikliklərin hesablan-ma-sı
- Destinasiyada müxtəlif xidmətlərin necə və hansı səbəbdən meydana çıxmasını, makroiqtisadiyyat baxımından onun iştirakçılarının kim olması, bölüşdürmə kanalında hazırda baş verən əsas dəyişikliklərin və onların inkişaf meyllərinin xarakterini təsəvvür et-mək
- Turkompleks yerləşdiyi regionun sosial-iqtisadi rifahını, davamlı ekoloji inkişafını saxlamaq
- Xidmətlərin göstərilməsini nəzərdə tutan konkret layihənin olması

70 Rekreasiya ehtiyatlarının həyat dövriyyəsinin mövqeyini müəyyən-ləş-dir-ər-kən bazar tənzipləməsi həyat dövriyyəsinin profilini şirkətin bütün məhsulu çərçivəsində inkişaf etdirməkdə davam edir ki, bu da özündə hansı iqtisadi parametrləri ümumiləşdirir

- Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu
- Turkompleks yerləşdiyi regionun sosial-iqtisadi rifahını, davamlı ekoloji inkişafını saxlamaq, ekoloji cəhətdən saf təbiət resurslarından istifadə etməyə üstünlük vermək
- Destinasiyada müxtəlif xidmətlərin necə və hansı səbəbdən meydana çıxmasını, makroiqtisadiyyat baxımından onun iştirakçılarının kim olması, bölüşdürmə kanalında hazırda baş verən əsas dəyişikliklərin və onların inkişaf meyllərinin xarakterini təsəvvür et-mək
- Həyat dövriyyəsinin hər fazası üzrə şirkətin satışı və gəlirləri arasında faiz nisbətinin müəyyən-ləş-məsi, dəyişikliklərin hesablan-ma-sı və sonrakı dövrlər üçün mənfəətin layihə və ixtisasını əldə etmək məqsədilə son 3-5 il ərzində ixtisasın müəyyən edilməsi
- Hər hansı bir ölkə vətəndaşlarının səfər etdiyi ölkələrdə turizm məhsulu və xidmətlərin əldə olunmasına, xidmət üçün zəruri malların idxalına, ölkədən gedən turistlərin xarici nəqliyyat kompaniyaları tərəfindən daşınması, başqa ölkələrdə turizmin inkişafı istiqamətində investisiya qoyuluşları

71 Marşrut üzrə istirahətin passiv elementlərindən istifadə olunmaqla istifadə olunan turist səyahətlərinə aiddir

- Əhalinin xarici turizm xidmətindən istifadə istiqamətlərində öyrənilməsi
- Rekreasiya elementləri
- Rekreasiya resursları
- Rekreasiya bonitirovkası
- Rekreasiya turları

72 Rekreasiya coğrafiyası necə təsnifləşdirilir

- Məhsuldar qüvvələrin səmərəli yerləşdirilməsi kimi yerli resursların xarici istehsalçılar və yaxud əhalinin xarici turizm xidmətindən istifadə istiqamətlərində öyrənilməsi yolu ilə

- Səfər edilən ölkənin təbii, mədəni, sağlamlaşdırma obyektləri və turistlərin ayrı-ayrılıqda və ya kompleks halında tələb və ehtiyaclarını təmin edə bilən, onların fiziki və mənəvi qüvvələrinin bərpası
- Turizm sahəsinin mövcud vəziyyəti, onun təkmilləşməsi və inkişafını müəyyən edən amillər, resurslar, təşkilati idarəetmə prinsipləri
- Əhalinin rekreasiya fəaliyyətinin inkişafı və ərazi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamət
- Əhalinin xarici turizm xidmətindən istifadə istiqamətlərində

73 Rekreasiya müəssisələri yaradılarkən ərazinin keyfiyyətə qiymətləndirilməsi necə adlandırılır

- Rekreasiya turlarının təbii, texniki və sosial-iqtisadi göstəricilər məcmusu formasında
- Rekreasiya turları
- Rekreasiya resursları
- Rekreasiya bonitirovkası
- Destinasiyada müxtəlif xidmətlərin necə və hansı səbəbdən meydana çıxması

74 Rekreasiya ehtiyatlarının ərazi baxımından tədqiqi hansı istiqamətlərdə baş verir

- Məhsuldar qüvvələrin səmərəli yerləşdirilməsi kimi yerli resursların xarici istehsalçılar və yaxud əhalinin xarici turizm xidmətindən istifadə istiqamətlərində öyrənilməsi yolu ilə
- Səfər edilən ölkənin təbii, mədəni, sağlamlaşdırma obyektləri və turistlərin ayrı-ayrılıqda və ya kompleks halında tələb və ehtiyaclarını təmin edə bilən, onların fiziki və mənəvi qüvvələrinin bərpası
- Turizm sahəsinin mövcud vəziyyəti, onun təkmilləşməsi və inkişafını müəyyən edən amillər, resurslar, təşkilati idarəetmə prinsipləri
- Əhalinin rekreasiya fəaliyyətinin inkişafı və ərazi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamət
- Əhalinin xarici turizm xidmətindən istifadə istiqamətlərində

75 Destinasiyada fəal rekreasiyanı təsnifləşdirin

- Strateji inkişaf məqsədlərinə nail olunmasına yönəldilmiş real investisiya layihələrinin məcmusu
- Operativ nəqliyyat və rabitə, regionun stabilliyi, beynəlxalq prestij və məşhurluq
- Bədən tərbiyəsi və sağlamlaşdırıcı növlər, turist-ekskursiya, sanatoriya-kurort
- Coğrafi mövqe, relyef, landşaft, iqlim, su obyektləri, mineral sular, müalicə palçıqları və s.
- Mədəni-tarixi atmosfer, təbii-iqlim cazibəsi, saf ətraf mühitin olması, otellərin keyfiyyət standartları, qida və xidmət sahələrinin təşkili

76 Turist-rekreasiya potensialının imkanlarının qiymətləndirilməsində hansı göstəricilərdən istifadə olunur

- Yataq yerlərinin sayı, ilk növbədə bərpa olunmayan təbii sərvətlərin istehsalının dinamikası, yeni infrastruktur obyektlərinə tələbat, enerji və su təchizatı imkanları
- Xarici mühit amillərindən müdafiə, dəyişən xarici mühit şəraitində insanın yaşaması üçün şəraitə adaptasiya, ətraf mühit amillərinin insana və bəşəriyyətə olan təsiri və s.
- Turkompleks yerləşdiyi regionun sosial-iqtisadi rifahını, davamlı ekoloji inkişafını saxlamaq
- Operativ nəqliyyat və rabitə, regionun stabilliyi, beynəlxalq prestij və məşhurluq, mədəni-tarixi atmosfer, təbii-iqlim cazibəsi, saf ətraf mühitin olması, otellərin keyfiyyət standartları, qida və xidmət sahələrinin təşkili
- Əhalinin rekreasiya fəaliyyətinin inkişafı və ərazi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamət

77 Rekreasiya ehtiyatlarının sosial-iqtisadi nəticələrinə aid edilir

- Turkompleks yerləşdiyi regionun sosial-iqtisadi rifahını, davamlı ekoloji inkişafını saxlamaq
- Turizm sahəsinin mövcud vəziyyəti, onun təkmilləşməsi və inkişafını müəyyən edən amillər, resurslar, təşkilati idarəetmə prinsipləri, turizm sahəsində prinsiplər və kompleks münasibətlər
- Əhalinin rekreasiya fəaliyyətinin inkişafı və ərazi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamət
- Xarici mühit amillərindən müdafiə, dəyişən xarici mühit şəraitində insanın yaşaması üçün şəraitə adaptasiya, ətraf mühit amillərinin insana və bəşəriyyətə olan təsiri və s.

- Turizm və ekskursiyalarla, bədən tərbiyəsi və idmanla məşğul olanların, sağlamlıq müəssisələrinin muzeylərin, kinoteatrların və s. xidmətlərdən istifadə edənlərin sayının artması, əhaliyə göstərilən rekreasion xidmətlərinin həcmnin artması

78 Turların təşkili zamanı memarlıq şəhərsalma ekskursiyalarına daxildir

- Fərdi və qrup şəklində, yerli əhali, gəlmə turistlər, yaşlılar, məktəblər üçün
- İstehsalat-tarixi, istehsalat-iqtisadi, istehsalat-texniki, şagirdlər üçün peşə yönümlü
- Ədəbi-bioqrafik, ədəbi-tarixi, milli ədəbiyyatın inkişafının müəyyən dövrlərini açıqlayan ekskursiyalar, ədəbi-bədii
- Tarixi-ölkəşünaslıq, arxeoloji, maddi tarixi mənbələrin nümayişi, etnoqrafik, hərbi-tarixi, tarixi-bioqrafik, tarixi muzeylər ekskursiyaları
- Müəyyən tarixi dövrün memarlıq ədidələrinin nümayişi, bir memarın yaradıcılığını əks etdirən müasir memarlıq nümunələrinin nümayişi

79 Turizmdə resursların ədalətli bölünməsinə təmin edən liberal bazar iqtisadiyyatının qurulması üçün hansı vəzifələr müəyyənləşdirilmişdir

- Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələri hesabına inkişaf istiqamətinin müəyyən olunması
- Dünya iqtisadiyyatına inteqrasiya, ekoloji təhlükəsizliyin təmin olunması, tarazlı iqtisadi inkişafın təminatı, əhalinin layiqli həyat səviyyəsinə nail olunması
- Yeni istehlak dəyəri yaradan, əvvəl yaradılmış istehlak dəyərlərinin saxlanılması və bərpası ilə məşğul olan sahələr
- İstehlak dəyərlərinin yaradılması ilə əlaqədar olmayan sahələr
- Zəhmətkeşlərin gəlirlərinin artması, turizmin ekoloji cəhətdən zərərsiz olması, asudə vaxtdan səmərəli istifadə

80 Rekreasiya ehtiyatlarının ərazi baxımından tədqiqat obyektini kimi hansı sistemlər əsas götürülür

- Operativ nəqliyyat və rabitə, regionun stabilliyi, beynəlxalq prestij və məşhurluq, mədəni-tarixi atmosfer, təbii-iqlim cazibəsi, saf ətraf mühitin olması, otellərin keyfiyyət standartları, qida və xidmət sahələrinin təşkili
- Səfər edilən ölkənin təbii, mədəni, sağlamlaşdırma obyektləri və turistlərin ayrı-ayrılıqda və ya kompleks halında tələb və ehtiyaclarını təmin edə bilən, onların fiziki və mənəvi qüvvələrinin bərpası
- Turizm sahəsinin mövcud vəziyyəti, onun təkmilləşməsi və inkişafını müəyyən edən amillər, resurslar, təşkilati idarəetmə prinsipləri, turizm sahəsində prinsiplər və kompleks münasibətlər
- Əhalinin rekreasiya fəaliyyətinin inkişafı və ərazi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamət
- Məhsuldar qüvvələrin səmərəli yerləşdirilməsi kimi yerli resursların xarici istehsalçılar və yaxud əhalinin xarici turizm xidmətindən istifadə istiqamətlərində öyrənilməsi

81 Müasir şəraitdə iqtisadi və sosial inkişafın əsas istiqamətlərinə daxildir

- Əhalinin sosial subyekt kimi tələbatının öyrənilməsi və onun həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi
- Yaşayış üçün zəruri olan maddi və mənəvi nemətlərin çoxluğunu yaratmaq və onun daha ədalətli bölgüsünü təmin etmək
- Mənəvi dəyərlər yaradır, təsərrüfat formalarına görə mülkiyyət münasibətlərini əhatə edir və birbaşa iqtisadi artımın tərkib hissəsidir
- Sahələr bir-biri ilə mahiyyətə və məzmunca bağlı olub, səmərəli əlaqə formasında təşkil olunduqda
- Əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə şərait yaradan maddi və xidmət sferasını inkişaf etdirmək, əhalinin tələbatına uyğun istehsal, istehlak, bölgü

82 Sosial sferanın fəaliyyəti nəyə əsaslanır

- Obyektiv qanunlarla müəyyənləşdirilir və sosial idarəçiliyin müəyyən prinsiplərinə
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzi, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Sosial proses subyektlərinin durmadan təkrar istehsalı zərurətindən doğan obyektiv tələbatın yaratdığı, cəmiyyətə məxsus bütöv, daim dəyişməkdə olan bir altsistemdir

- Təşkilatın, firmanın məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi, fəaliyyətin planlaşdırılması, icraçılar arasında tapşırıqların, funksiyaların bölüşdürülməsi, tabeçilikdə olan işçi heyətinin işguzarlıq, davranış və peşəkarlıq səviyyəsinin öyrənilməsi
- Minimum yaşayış səviyyəsini təmin edən istehlak məhsullarını və xidmətin cari qiymətlərdə dəyəri və məcburi ödənişlərin məcmusudur

83 Sosial sferanın əsas vəsaitlərinin dinamikasına aiddir

- Sosial sferanın sahələrinin fəaliyyətidir
- Sosial sahələrə cəlb olunan resursların daimi artan həcmi, ictimai təkrar istehsalda iqtisadi əlaqələrinin inkişaf dinamikasına, maddi və maliyyələrin istiqamətlənməsinə təsir edir.
- Sosial sferada resursların təkrar istehsalının ən vacib xüsusiyyətlərindən biri onun təkrar istehsalın resurs tutumlu olmasıdır
- Sosial sferanın sahələrinin fəaliyyəti, sosial və iqtisadi vəzifələrin icrası ilə bağlıdır.
- Sosial sferanın dinamizminin ən mühüm amili elmi texniki tərəqqidir.

84 Sosial proslərin əlaqə və asılıqlarının aşkar edilməsi üçün aparılan qruplaşdırma necə adlanır

- Mürəkkəb
- Analitik
- Quruluş
- Tipik
- Sadə

85 Sosial sferaya necə tərif verilir

- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketinq və satış
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzini, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Sosial proses subyektlərinin durmadan təkrar istehsalı zərurətindən doğan obyektiv tələbatın yaratdığı, cəmiyyətə məxsus bütöv, daim dəyişməkdə olan bir altsistemdir
- Təşkilatın, firmanın məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi, fəaliyyətin planlaşdırılması, icraçılar arasında tapşırıqların, funksiyaların bölüşdürülməsi, tabeçilikdə olan işçi heyətinin işguzarlıq, davranış və peşəkarlıq səviyyəsinin öyrənilməsi
- Minimum yaşayış səviyyəsini təmin edən istehlak məhsullarını və xidmətin cari qiymətlərdə dəyəri və məcburi ödənişlərin məcmusudur

86 Maddi nemətlərin təkrar istehsalı prosesində sosial sfera həyata keçirir

- Sosial sferanın sahələrinin fəaliyyətidir
- Sosial sferanın sahələrinin fəaliyyəti, sosial və iqtisadi vəzifələrin icrası ilə bağlıdır.
- Sosial sferada resursların təkrar istehsalının ən vacib xüsusiyyətlərindən biri onun təkrar istehsalın resurs tutumlu olmasıdır.
- Tədavül və istehsal məhsulunun bölünməsi funksiyalarını
- Sosial sferanın dinamizminin ən mühüm amili elmi texniki tərəqqidir.

87 İctimai əmək bölgüsü sistemində sosial sfera yönəldilmişdir

- İnsanın bir şəxsiyyət kimi müəyyən kollektivdə və müəyyən ərazidə yaşayan bir fərd kimi tələbatının ödənilməsinə
- Yaşayış üçün zəruri olan maddi və mənəvi nemətlərin çoxluğunu yaratmaq və onun daha ədalətli bölgüsünü təmin etmək
- Əhalinin sosial subyekt kimi tələbatının öyrənilməsi və onun həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi
- Əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə şərait yaradan maddi və xidmət sferasını inkişaf etdirmək, əhalinin tələbatına uyğun istehsal, istehlak, bölgü, mübadilə proseslərini və əsas növlərini yaratmaq
- Mənəvi dəyərlər yaradır, təsərrüfat formalarına görə mülkiyyət münasibətlərini əhatə edir və birbaşa iqtisadi artımın tərkib hissəsidir

88 Bunlardan hansı sosial sfera sahələrinə aid deyil

- Rekreasiya və sosial təminat
- Səmişin nəqliyyatı
- Mədəniyyət və incəsənət
- Yüngül sənaye
- Mənzil-kommunal təsərrüfatı

89 Sosial sferada islahatların aparılması istiqamətlərinə aid deyil

- Ekoloji təhlükəsizlik
- Sosial sığorta
- Pensiya sisteminin islahatları
- Əmtəə və gəlirlərin bölüşdürülməsi sferası
- Sosial yardım

90 Aşağıdakılardan hansı sosial sferanın ən vacib amilinə aiddir

- İnformasiya resursları
- Enerji resursları
- Maddi-texniki baza
- Maliyyə resursları
- Kadr potensialı

91 Sosial sfera sahələrində əsas fondların ümumi dəyəri neçə faiz təşkil edir

- 65%
- 75%
- 80%
- 85%
- 70%

92 Aşağıdakılardan hansı sosial sferanın əsas istiqamətlərinə aiddir

- Sosial yardım
- Məşğuliyyət siyasəti
- Pensiya təminatı
- Əhalinin sağlamlığının mühafizəsi
- Demografiya siyasəti

93 Sosial sferanın sahələrində əsas fondlar, onların təkrar istehsalı hansı mənbələr hesabına maliyyələşdirilir

- Korporasiyaların vəsaitləri hesabına maliyyələşdirilən assosiativ fondlar
- Xeyriyyə fondları
- Büdcədən kənar sferada olan fondlar
- Büdcə vəsaitləri hesabına olan fondlar
- Bir və bir neçə fiziki şəxs, ailə tərəfindən təşkil olunan və maliyyələşdirilən müstəqil fondlar

94 Sosial sferanın inteqrasiya potensialına daxildir

- Nəqliyyat və rabitə infrastrukturları
- Yanacaq resursları və s.
- Əmək ehtiyatları, onların cins, yaş və peşə tərkibləri
- Təbii resurslar

- Elmi texniki tərəqqinin inkişafı

95 Maddi rifah və onun əsas xüsusiyyətləri anlayışına aiddir

- kənd təsərrüfatı məhsulu
 sənaye məhsulunun həcmi
 Ümumi Daxili Məhsulun artımı
 tələbatın ödənilmə dərəcəsi, istehlak səviyyəsi, onun quruluşu
 ticarət dövriyyəsi

96 Sosial sahələrin əsas məqsədlərinə aiddir

- Sahələr bir-biri ilə mahiyyətə və məzmunca bağlı olub, səmərəli əlaqə formasında təşkil olunduqda
 Yaşayış üçün zəruri olan maddi və mənəvi nemətlərin çoxluğunu yaratmaq və onun daha ədalətli bölgüsünü təmin etmək
 Bölgü, istehsal və istehlak
 Əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə şərait yaradan maddi və xidmət sferasını inkişaf etdirmək, əhalinin tələbatına uyğun istehsal, istehlak, bölgü, mübadilə proseslərini və əsas növlərini yaratmaq
 Mənəvi dəyərlər yaradır, təsərrüfat formalarına görə mülkiyyət münasibətlərini əhatə edir və birbaşa iqtisadi artımın tərkib hissəsidir

97 Sosial sfera insanlar arasında hansı münasibətləri formalaşdırır

- İstehsal və istehlakın səmərəli əlaqə formasında təşkil olunduqda
 Yaşayış üçün zəruri olan maddi və mənəvi nemətlərin çoxluğunu yaratmaq və onun daha ədalətli bölgüsünü təmin etmək
 Bölgü, istehsal və istehlak
 Sahələr bir-biri ilə mahiyyətə və məzmunca bağlı olub, səmərəli əlaqə formasında təşkil olunduqda
 Mənəvi dəyərlər yaradır, təsərrüfat formalarına görə mülkiyyət münasibətlərini əhatə edir və birbaşa iqtisadi artımın tərkib hissəsidir

98 Sosial sahələr mahiyyət etibarilə nəyə xidmət edir

- Əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə şərait yaradan maddi və xidmət sferasını inkişaf etdirmək, əhalinin tələbatına uyğun istehsal, istehlak, bölgü
 Yaşayış üçün zəruri olan maddi və mənəvi nemətlərin çoxluğunu yaratmaq və onun daha ədalətli bölgüsünü təmin etmək
 Əhalinin sosial subyekt kimi tələbatının öyrənilməsi və onun həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi
 Sahələr bir-biri ilə mahiyyətə və məzmunca bağlı olub, səmərəli əlaqə formasında təşkil olunduqda
 Mənəvi dəyərlər yaradır, təsərrüfat formalarına görə mülkiyyət münasibətlərini əhatə edir və birbaşa iqtisadi artımın tərkib hissəsidir

99 Sosial sferada nə zaman iqtisadi artım formalaşır

- Sahələr bir-biri ilə mahiyyətə və məzmunca bağlı olub, səmərəli əlaqə formasında təşkil olunduqda
 Əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə şərait yaradan maddi və xidmət sferasını inkişaf etdirmək, əhalinin tələbatına uyğun istehsal, istehlak, bölgü, mübadilə proseslərini və əsas növlərini yaratmaq
 Əhalinin sosial subyekt kimi tələbatının öyrənilməsi və onun həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi
 Yaşayış üçün zəruri olan maddi və mənəvi nemətlərin çoxluğunu yaratmaq və onun daha ədalətli bölgüsünü təmin etmək
 Mənəvi dəyərlər yaradır, təsərrüfat formalarına görə mülkiyyət münasibətlərini əhatə edir və birbaşa iqtisadi artımın tərkib hissəsidir

100 Sosial sahələrin ərazi yerləşdirilməsi necə müəyyən olunur

- Demografik amillərdən, istehsal infrastrukturunun ərazi təşkili və son nəticədə istehsal potensialının yerləşməsi ilə

- Məşğulluq dərəcəsinin artırılması və iş yerlərinin sayının artırılması, işçi qüvvəsinin hazırlanması və yenidən hazırlanması proqramları
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
- Firmaların zəif növ müxtəlifliyi və onların ayrı-ayrı növlərinin üstünlük təşkil etməsi, mövcud inhisarçı üstünlüklərin reallaşdırılmasına açıq ifadə olunan cəhd, bazar hakimiyyətinin reallaşma forması kimi sahibkarlığın regionlaşması

101 Sosial sferanın inkişafına ərazi yanaşması necə müəyyən olunur

- Mənəvi dəyərlər yaradır, təsərrüfat formalarına görə mülkiyyət münasibətlərini əhatə edir və birbaşa iqtisadi artımın tərkib hissəsidir
- Əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə şərait yaradan maddi və xidmət sferasını inkişaf etdirmək, əhalinin tələbatına uyğun istehsal, istehlak, bölgü, mübadilə proseslərini və əsas növlərini yaratmaq
- Onun müvafiq inzibati-ərazi vahidlərində inkişafının kompleks prinsipini həyata keçirməyə
- Yaşayış üçün zəruri olan maddi və mənəvi nemətlərin çoxluğunu yaratmaq və onun daha ədalətli bölgüsünü təmin etmək
- İnsan, insanın həyat və fəaliyyətinin sosial şərtləri, həmçinin ictimai orqanizm kimi cəmiyyətdir

102 Sosial sferada təsərrüfatçılıq xüsusiyyətlərinə aiddir

- Əmək haqqı, dividend, pensiya və yardım, təqaüdlər, maliyyə sistemindən daxil olan gəlirlər, işləyənlərin işverənlərdən gəlirləri və s.
- Büdcə və təsərrüfat hesablı maliyyələşdirilmə
- Xidmət haqqları, məcburi ödənişlər və vergilər
- Maddi rifahın bölgüsünün strukturu və mütənəsiblikləri
- Minimum əmək haqqı, minimum pensiya və fərdi sahibkarlıq

103 Sosial sferada beynəlxalq münasibətlərə aiddir

- Ümumi vəziyyətin dəyişməsi, bazara yeni növ məhsul və xidmətlərin daxil olması, həyatı zəruri olan zövqün dəyişməsi
- Turizm müəssisə və təşkilatlarında faiz və vergi ödəmələri, əməliyyat gəlirləri, xalis gəlir
- Planlaşdırma, büdcənin vəziyyətinə cavabdeh olan struktur vahidinin müəyyən edilməsi
- Ölkə və ölkə sistemlərinin bir-birini anlaması eyni zamanda istənilən beynəlxalq subyektəri və fəaliyyətin reallaşdırılmasına istiqamətlənmiş tədbirlər
- Tələbat üzrə, əmək haqqı sferasında, marketing fəaliyyətindəki, turistlərlə turagentliklər arasında

104 Sosial sferaya bilavasitə daxildir

- Sosial proses subyektlərinin durmadan təkrar istehsalı zərurətindən doğan obyektiv tələbatın yaratdığı, cəmiyyətə məxsus bütöv, daim dəyişməkdə olan bir altsistemdir
- Obyektiv qanunlarla müəyyənləşdirilir və sosial idarəçiliyin müəyyən prinsiplərinə
- İnsanların həyat səviyyəsi ilə bağlı olan iqtisadi obyektlər və proseslər, əhalinin maddi, mənəvi nemətlər, xidmətlər istehlakı, insanların, kollektivlərin və bütövlükdə cəmiyyətin zəruri tələbatının ödənilməsinə əks etdirən iqtisadi fəaliyyət növləri
- Təşkilatın, firmanın məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi, fəaliyyətin planlaşdırılması, icraçılar arasında tapşırıqların, funksiyaların bölüşdürülməsi, tabeçilikdə olan işçi heyətinin işguzarlıq, davranış və peşəkarlıq səviyyəsinin öyrənilməsi
- Minimum yaşayış səviyyəsini təmin edən istehlak məhsullarını və xidmətin cari qiymətlərdə dəyəri və məcburi ödənişlərin məcmusudur

105 Sosial sferada əməkdaşlıq sahələrinə daxildir

- İşçilərin peşə-ixtisas səviyyəsi
- İstehsalatda kadrların istifadəsinin səmərəliliyi

- Cəmiyyətdə məşğulluq səviyyəsi
- İqtisadiyyatın sahələri üzrə işçilərin bölgüsü
- İdman, turizm, mədəniyyət, kommersiya, səhiyyə və s.

106 Sosial sferada əməyin fərqli xüsusiyyətinə aiddir

- İqtisadi artımın stimullaşdırılması, rifahların məqsədəuyğun bölgüsü, təhsil və tibbi xidmət, qidalanmanın zəmanətli səviyyəsinin təmin edilməsi, ehtiyacı olanlar üçün
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək yolu ilə
- İqtisadi inkişaf səviyyəsini, onun bazar iqtisadiyyatı münasibətlərinə daxil olmasının milli-etnik, tarixi-mədəni və digər xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla
- Yerli ərazidə əhalinin konkret problemlərinin və ayrı-ayrı fərdlərin problemlərinin həlli ilə bağlı siyasətdir
- Xidmətin yaranması və istehlak prosesi üst-üstə düşür

107 Sosial sferanın təsir obyektı

- İnsan, insanın həyat və fəaliyyətinin sosial şərtləri, həmçinin ictimai orqanizm kimi cəmiyyətdir
- Əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə şərait yaradan maddi və xidmət sferasını inkişaf etdirmək, əhalinin tələbatına uyğun istehsal, istehlak, bölgü, mübadilə proseslərini və əsas növlərini yaratmaq
- Bölgü, istehsal və istehlak
- Yaşayış üçün zəruri olan maddi və mənəvi nemətlərin çoxluğunu yaratmaq və onun daha ədalətli bölgüsünü təmin etmək
- Mənəvi dəyərlər yaradır, təsərrüfat formalarına görə mülkiyyət münasibətlərini əhatə edir və birbaşa iqtisadi artımın tərkib hissəsidir

108 Sosial sfera və onun fəaliyyət növləri funksional təyinatından asılı olaraq hansı qrupa bölünürlər

- Firma və bölmələrin rəhbəri, ayrı-ayrı fəaliyyət növünün funksional icraçısı, ayrı-ayrı işlərin təşkilatçısı, inzibati rəhbərlik, nəzarətedici
- İctimai tələbatın təmin edilməsi ilə bağlı və cəmiyyətin fəaliyyəti üçün normal şəraiti təmin edən və şəxsi tələbatın təmin olunması ilə bağlı olan sahələr
- Fasiləsizlik, dəqiqlik, dürüstlük, əhatəlilik, tamamlılıq, planla məqsədlərin şəffaflığı, plan-proqnozların optimallığı
- İnzibati, ictimai təşkilatların, qrup, özünə nəzarət
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış

109 Sosial sferada beynəlxalq əməkdaşlığın funksiyalarına aiddir

- Tələbatın yaranma təbiəti, təzahür sferası, subyektı, ödənilmə dərəcəsi və kəmiyyətcə müəyyənləşdirilməsi
- İnsanın fərdi xarakteristikaları və keyfiyyətləri, iqtisadi sistemin səmərəliliyi, sahə, müəssisə, regional xüsusiyyətlər, mülkiyyət formalarının müəyyənləşdirilməsi
- Beynəlxalq münasibətlər ayrı-ayrı subyektlərin artımının nümayiş etdirilməsi mərkəzi kimi çıxış edir, təcrübə, ənənə, həyat və davranış standartlarının bölüşdürülməsi
- Məşğuliyyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu baxımından qiymətləndirmə
- İstehlak büdcəsinə daxil olan maddi və mənəvi nemətlərin məcmuu və onların qiymətinin dəyişmə meylləri

110 Sosial sferada beynəlxalq əməkdaşlığın əsas məqsədlərinə aiddir

- bazarın tələbatı uyğun təşkili, əmək haqqı sisteminin təkilləşdirilməsi, onun tələbatının ödənilməsində aparıcı rolunun təminatı və stimullaşdırıcı funksiyasının mexanizminin yeni şəraitdə tətbiqi
- Qəza vəziyyətində olan bina və tikililərin bərpa-gücləndirilmə işlərinin aparılması, kommunal xidmətlər sahəsində restrukturizasiya tədbirlərinin sürətləndirilməsi, mövcud istilik sistemlərinin bərpası, modernləşdirilməsi və yenidən qurulması
- Dünya ölkələrinin sosial ideya, norma, standart davranış və həyat fəaliyyətinin inkişafı; ölkələrinin beşəsiyasi maraqlarının qorunması; əməkdaşlıq sahəsində kommersiya maraqlarının dəstəklənməsi.

- Ərzaq məhsullarının minimum toplusu, fərdi və ailəvi istifadə olunan qeyri-ərzaq mallarının və xidmətlərin minimum toplusu, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- İşçilərin əmək haqqında, birdəfəlik müavinətlər istisna olmaqla, dövlət pensiyalarına, təqaüdlərə və sosial müavinətləri, vətəndaşların əmanət banklarında olan əmanətlərinə, dövlət istiqrazları və digər qiymətli kağızlara, dövlət sığorta orqanlarına verilən haqqqlar

111 Sosial sfera müəssisələrində və təşkilatlarında özəlləşdirmənin xüsusiyyətləri necə müəyyən olunur

- Xarici mənbələrdən maliyyələşdirilən beynəlxalq layihələrlə proqramlar hesabına
- Mədəni səviyyədə profilini saxlamaqla
- Biznes qanununa görə
- Satmaqla
- Sahibkarlıq mənafeyinə görə

112 Sosial sahələrin idarəetmə metodologiyasını özündə birləşdirir

- İnsanın rifahına yönəldilən və onun ictimai tələbat sistemində uyğun şəraitlərin, tədbirlərin və mexanizmlərin məcmusu ilə
- Şərait, şərtlər, prinsiplər, proqramatik idarəetmə məqsədlərinin qarşılıqlı əlaqəsi və sosial nəticələri ilə
- Sosial məqsədlərin mahiyyətini, onun dinamikasını və mənbələrini, həmçinin idarəetmə mexanizmlərini
- Sosial prioritetlər, sosial siyasət, qanunlar və ayrı sosial təminatlar və sosial mexanizmlər
- Mənəvi dəyərlər, xidmət və həmçinin həyat fəaliyyətinin şəraitlərini yaradan, formalaşdırın və tənzimləyən mexanizmləri

113 Sosial sfera sahələrinin müəssisə və təşkilatlarının dövlətsizləşdirilməsi hansı əsaslarla müəyyən olunur

- Pulsuz vermək
- Qarant prinsipi ilə dövlətsizləşdirmə
- Az təminatlılığı qorumaq
- Hamıya bölməsi
- Satmaq

114 İndikativ idarəetmə və özəlləşdirmə

- Uzlaşır
- Ümumi cəhətləri var
- Biri-birini tamamlayır
- Ziddiyətdir
- Fərqlidir

115 Sosial sferada özəlləşmənin dinamikası və təkmilləşməsi

- Nisbətən tənzimlənməsi
- Mənfi təsir edir iqtisadi artıma
- Geri qalır iqtisadi inkişafdan
- İqtisadi artımın əsas amilidir
- Tənzimlənilir

116 Mənzil təsərrüfatının özəlləşməsinin əsas xüsusiyyətləri

- Normativlərlə tənzimləmək
- Qiymətləndirmək
- Satmaq
- Mənzil tələbatını ödəmək üçün pullu və pulsuz bölgü sistemi tətbiq etmək vacibdir

- Pulsuz vermək

117 Xidmət bazarının aşağıdakı spesifik xüsusiyyətləri mövcuddur

- Müştərilərin spesifik tələbatlarının ödənilməsinə yönəldilən xidmətlərin hazırlanması, irəlilədilməsi və realizə edilməsi prosesidir
- Dəyər yaradan və xidmətlərin alıcısına və ya onun əmlakına istiqamətlənən hissələnən və hissələnməyən hərəkətlər nəticəsində müəyyən məqamda və müəyyən məkanda istehlakçılar üçün müəyyən üstünlükləri təmin edən iqtisadi fəaliyyətin növüdür
- Bazar subyektlərinin mənafeələrini nəzərə alaraq istehlakçıların arzu və istəklərinin aşkarlanması və ödənilməsi yolu ilə uzun müddət ərzində xidmət müəssisənin mənfəət əldə etmək imkanını təmin etməkdir
- Qeyri-istehsal sferasının müəssisələrinin fəaliyyətinin nəticəsi olan xidmətlərin mübadiləsi sahəsidir
- Bazar proseslərinin yüksək dinamikliyi; ərazi üzrə seqmentləşdirmə; xidmətlərin istehsalının təşkilinin spesifikliyi; xidmətlərin təbəqələşməsinin yüksək səviyyəsi

118 Sosial iqtisadiyyat hansı meyarlar ilə ölçülür

- İnsanın rifahına yönəldilən və onun ictimai tələbat sistemində uyğun şəraitlərin, tədbirlərin və mexanizmlərin məcmusu ilə
- Sosial prioritetlər, sosial siyasət, qanunlar və ayrı sosial təminatlar və sosial mexanizmlər
- Sosial məqsədlərin mahiyyətini, onun dinamikasını və mənbələrini, həmçinin idarəetmə mexanizmləri ilə
- Şərait, şərtlər, prinsiplər, proqmatik idarəetmə məqsədlərinin qarşılıqlı əlaqəsi və sosial nəticələri ilə
- Mənəvi dəyərlər, xidmət və həmçinin həyat fəaliyyətinin şəraitlərini yaradan, formalaşdırın və tənzimləyən mexanizmləri

119 Sosial məqsədlər necə formalaşır

- Mənəvi dəyərlər, xidmət və həmçinin həyat fəaliyyətinin şəraitlərini yaradan, formalaşdırın və tənzimləyən mexanizmləri
- Sosial prioritetlər, sosial siyasət, qanunlar və ayrı sosial təminatlar və sosial mexanizmlər
- İnsanın rifahına yönəldilən və onun ictimai tələbat sistemində uyğun şəraitlərin, tədbirlərin və mexanizmlərin məcmusu ilə
- Şərait, şərtlər, prinsiplər, proqmatik idarəetmə məqsədlərinin qarşılıqlı əlaqəsi və sosial nəticələri ilə
- Sosial məqsədlərin mahiyyətini, onun dinamikasını və mənbələrini, həmçinin idarəetmə mexanizmlərini

120 Cəmiyyətin sosial yükü nə vaxt müəyyənləşir

- Mənəvi dəyərlər, xidmət və həmçinin həyat fəaliyyətinin şəraitlərini yaradan, formalaşdırın və tənzimləyən mexanizmləri
- Müasir bazar tipli inkişaf modeli sosialyönlü məqsədlərlə uyğunlaşdıqda
- Sosial prioritetlər, sosial siyasət, qanunlar və ayrı sosial təminatlar və sosial mexanizmlər
- Şərait, şərtlər, prinsiplər, proqmatik idarəetmə məqsədlərinin qarşılıqlı əlaqəsi və sosial nəticələri ilə
- Sosial məqsədlərin mahiyyətini, onun dinamikasını və mənbələrini, həmçinin idarəetmə mexanizmlərini

121 Sosial təyinatlı maliyyələşmə mənbələri aşağıdakılardır

- Əmək gəlirləri, sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlər və sosial sığorta ödənişləri
- İşsizliyə görə ödənişlər, dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri və xüsusi vəsaitlər
- Birbaşa vəsaitlər və məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri
- Tədiyyələrdən (müəssisə və təşkilat) sığorta ayırmaları, vətəndaşların məcburi sığorta ayırmaları, dövlət büdcəsindən ayırmalar, beynəlxalq təşkilatlardan daxil olan vəsaitlər, könüllü ianələr
- İşçilərin əmək haqqı, vətəndaşların əmanət banklarında olan əmanətləri, dövlət istiqrazları və digər qiymətli kagızlar, təqaüdlər və sosial müavinətlər

122 Xidmət bazarı necə ifadə olunur

- Dəyər yaradan və xidmətlərin alıcısına və ya onun əmlakına istiqamətlənən hissələnən və hissələnəməyən hərəkətlər nəticəsində müəyyən məqamda və müəyyən məkanda istehlakçılar üçün müəyyən üstünlükləri təmin edən iqtisadi fəaliyyətin növüdür
- Bazar proseslərinin yüksək dinamikliyi; ərazi üzrə seqmentləşdirmə; xidmətlərin istehsalının təşkilinin spesifikliyi; xidmətlərin təbəqələşməsinin yüksək səviyyəsi
- Bazar subyektlərinin mənafeələrini nəzərə alaraq istehlakçıların arzu və istəklərinin aşkarlanması və ödənilməsi yolu ilə uzun müddət ərzində xidmət müəssisənin mənfəət əldə etmək imkanını təmin etməkdir
- Qeyri-istehsal sferasının müəssisələrinin fəaliyyətinin nəticəsi olan xidmətlərin mübadiləsi sahəsidir
- Müştərilərin spesifik tələbatlarının ödənilməsinə yönəldilən xidmətlərin hazırlanması, irəlilədilməsi və realizə edilməsi prosesidir

123 Xidmət marketinqi necə ifadə olunur

- Dəyər yaradan və xidmətlərin alıcısına və ya onun əmlakına istiqamətlənən hissələnən və hissələnəməyən hərəkətlər nəticəsində müəyyən məqamda və müəyyən məkanda istehlakçılar üçün müəyyən üstünlükləri təmin edən iqtisadi fəaliyyətin növüdür
- Müştərilərin spesifik tələbatlarının ödənilməsinə yönəldilən xidmətlərin hazırlanması, irəlilədilməsi və realizə edilməsi prosesidir
- Bazar subyektlərinin mənafeələrini nəzərə alaraq istehlakçıların arzu və istəklərinin aşkarlanması və ödənilməsi yolu ilə uzun müddət ərzində xidmət müəssisənin mənfəət əldə etmək imkanını təmin etməkdir
- Bazar proseslərinin yüksək dinamikliyi; ərazi üzrə seqmentləşdirmə; xidmətlərin istehsalının təşkilinin spesifikliyi; xidmətlərin təbəqələşməsinin yüksək səviyyəsi
- Qeyri-istehsal sferasının müəssisələrinin fəaliyyətinin nəticəsi olan xidmətlərin mübadiləsi sahəsidir

124 Xidmət marketinqinin əsas məqsədlərinə daxildir

- Qeyri-istehsal sferasının müəssisələrinin fəaliyyətinin nəticəsi olan xidmətlərin mübadiləsi sahəsidir
- Müştərilərin spesifik tələbatlarının ödənilməsinə yönəldilən xidmətlərin hazırlanması, irəlilədilməsi və realizə edilməsi prosesidir
- Bazar subyektlərinin mənafeələrini nəzərə alaraq istehlakçıların arzu və istəklərinin aşkarlanması və ödənilməsi yolu ilə uzun müddət ərzində xidmət müəssisənin mənfəət əldə etmək imkanını təmin etməkdir
- Bazar proseslərinin yüksək dinamikliyi; ərazi üzrə seqmentləşdirmə; xidmətlərin istehsalının təşkilinin spesifikliyi; xidmətlərin təbəqələşməsinin yüksək səviyyəsi
- Dəyər yaradan və xidmətlərin alıcısına və ya onun əmlakına istiqamətlənən hissələnən və hissələnəməyən hərəkətlər nəticəsində müəyyən məqamda və müəyyən məkanda istehlakçılar üçün müəyyən üstünlükləri təmin edən iqtisadi fəaliyyətin növüdür

125 Sosial sahələrin iqtisadiyyatı xalis maddi sahələrdən fərqli olaraq özündə əks etdirir

- Mənəvi dəyərlər, xidmət və həmçinin həyat fəaliyyətinin şəraitlərini yaradan, formalaşdırən və tənzimləyən mexanizmləri
- Sosial məqsədlərin mahiyyətini, onun dinamikasını və mənbələrini, həmçinin idarəetmə mexanizmlərini
- Sosial prioritetlər, sosial siyasət, qanunlar və ayrı sosial təminatlar və sosial mexanizmlər
- Şərait, şərtlər, prinsiplər, proqmatik idarəetmə məqsədlərinin qarşılıqlı əlaqəsi və sosial nəticələri ilə
- İnsanın rifahına yönəldilən və onun ictimai tələbat sistemində uyğun şəraitlərin, tədbirlərin və mexanizmlərin məcmusu ilə

126 Sosial sahələrin iqtisadiyyatı formalaşdırır

- İnsanın rifahına yönəldilən və onun ictimai tələbat sistemində uyğun şəraitlərin, tədbirlərin və mexanizmlərin məcmusu ilə
- Mənəvi dəyərlər, xidmət və həmçinin həyat fəaliyyətinin şəraitlərini yaradan, formalaşdırən və tənzimləyən mexanizmləri
- Sosial prioritetlər, sosial siyasət, qanunlar və ayrı sosial təminatlar və sosial mexanizmlər
- Şərait, şərtlər, prinsiplər, proqmatik idarəetmə məqsədlərinin qarşılıqlı əlaqəsi və sosial nəticələri ilə
- Sosial məqsədlərin mahiyyətini, onun dinamikasını və mənbələrini, həmçinin idarəetmə mexanizmlərini

127 Sosial sferada beynəlxalq fəaliyyətin subyektlərinə daxildir

- Ölkələrin mədəniyyət, təhsil, səhiyyə və digər sosial problemlərin aradan qaldırılması ilə məşğul olan xüsusi beynəlxalq təşkilatlar
- İstehlak büdcəsinə daxil olan maddi və mənəvi nemətlərin məcmuu və onların qiymətinin dəyişmə meylləri
- Məşğuliyyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu baxımından qiymətləndirmə
- Beynəlxalq münasibətlər ayrı-ayrı subyektlərin artımının nümayiş etdirilməsi mərkəzi kimi çıxış edir, təcrübə, ənənə, həyat və davranış standartlarının bölüşdürülməsi
- Tələbatın yaranma təbiəti, təzahür sferası, subyekt, ödənilmə dərəcəsi və kəmiyyətə müəyyənləşdirilməsi

128 . Sosial sferanın iqtisadiyyatı və idarə edilməsi fənninin predmetini nə təşkil edir

- Əmək gəlirləri, sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlər və sosial sığorta ödənişləri
- İşsizliyə görə ödənişlər, dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri və xüsusi vəsaitlər
- Yalnız bu sahəyə məxsus qanun və qanunauyğunluqların açılması
- Dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri, xüsusi vəsaitlər
- İşçilərin əmək haqqı, vətəndaşların əmanət banklarında olan əmanətləri, dövlət istiqrazları və digər qiymətli kagızlar, təqaüdlər və sosial müavinətlər

129 Xidmət fəaliyyətin növü kimi necə təsnifləşdirilir

- Qeyri-istehsal sferasının müəssisələrinin fəaliyyətinin nəticəsi olan xidmətlərin mübadiləsi sahəsidir
- Müştərilərin spesifik tələbatlarının ödənilməsinə yönəldilən xidmətlərin hazırlanması, irəlilədilməsi və realizə edilməsi prosesidir
- Bazar subyektlərinin mənafeələrini nəzərə alaraq istehlakçıların arzu və istəklərinin aşkarlanması və ödənilməsi yolu ilə uzun müddət ərzində xidmət müəssisənin mənfəət əldə etmək imkanını təmin etməkdir
- Bazar proseslərinin yüksək dinamikliyi; ərazi üzrə seqmentləşdirmə; xidmətlərin istehsalının təşkilinin spesifikliyi; xidmətlərin təbəqələşməsinin yüksək səviyyəsi
- Dəyər yaradan və xidmətlərin alıcısına və ya onun əmlakına istiqamətlənən hissələnən və hissələnmayan hərəkətlər nəticəsində müəyyən məqamda və müəyyən məkanda istehlakçılar üçün müəyyən üstünlükləri təmin edən iqtisadi fəaliyyətin növüdür

130 Sosial sahələrin iqtisadiyyatına hansı yanaşma mövcuddur

- Mənəvi dəyərlər, xidmət və həmçinin həyat fəaliyyətinin şəraitlərini yaradan, formalaşdırın və tənzimləyən mexanizmləri
- Sosial prioritetlər, sosial siyasət, qanunlar və ayrı sosial təminatlar və sosial mexanizmlər
- Şərait, şərtlər, prinsiplər, proqmatik idarəetmə məqsədlərinin qarşılıqlı əlaqəsi və sosial nəticələri ilə
- Təkrar istehsalın sosial effekti kimi
- Sosial məqsədlərin mahiyyətini, onun dinamikasını və mənbələrini, həmçinin idarəetmə mexanizmlərini

131 Filantropik sektor

- Dövlət sektoru
- Gəlirsiz sektor
- Müstəqil sektor
- Könüllü fəallıq sektoru
- Xeyriyyə fəaliyyəti sektoru kimi meydana çıxmasının davamlı tarixi köklərini əks etdirir

132 QKS-nun ictimai-siyasi funksiyaları yönəldilib.

- Daha çox "bazarın iflaslarının" tarazlaşdırılmasına
- Dövlət qüsurlarının" tarazlaşdırılmasına
- Biznesə müəyyən dəstəyin göstərilməsinə
- Müxtəlif layihələr və səylərdə vasitəçi və ya əlaqələndirici funksiyalarının icrasına
- biznesin özünün maraqlarını qoruyan və təbliğ edən bir çox gəlirsiz təşkilatlara

133 QKS strukturunun təşkilati-hüquqi əlamətlərindən və maliyyələşdirmə mənbələrinin təhlilindən irəli gələn təsnifatı, QKS təşkilatlarını üçüncü əsas tipi

- İnkişaf etməkdə olan ölkələr üçün səciyyəvidir. Bu dövlətlərdə qeyri-kommersiya təşkilatları fəal surətdə həm demokratiyanın qorunması, həm də kollektiv istifadə xidmətlərinin təmin olunması funksiyalarını icra etməklə inkişaf edirlər
- Fondlar - üzvlüyə malik deyillər, ictimai faydalı məqsədlərə nail olmaq üçün vətəndaş və hüquqi şəxslər tərəfindən könüllü əmlak ödənişləri əsasında təsis olunurlar.
- İctimai, dini təşkilatlar, könüllü birliklər, assosiasiyalar(ittifaqlar) - üzvlük haqları əsasında təşkil olunurlar və əsasən iştirakçıların üzvlük haqları əsasında maliyyələşdirilirlər.
- Sahibkarlar tərəfindən sosial-mədəni və digər qeyri-kommersiya xarakterli funksiyaların həyata keçirilməsi üçün yaradılan və əsasən onun özü tərəfindən maliyyələşdirilən təşkilatlar.
- Şərqi və Mərkəzi Avropa üçün səciyyəvidir. Orada QKT-na hökumət tərəfindən kifayət qədər sərt nəzarət həyata keçirilir;

134 Müxtəlif ölkələrdə QKS-nun inkişafının milli tarixi və hüquqi aspektləri əsasında təsnifatına Helmut Aşer tərəfdar çıxır. O, dövlətin hüquqi sistemi və konstitusiyaya quruluşundan asılı olaraq, qeyri-kommersiya sektorunun dörd əsas tipini təklif edir: QKS-nun birinci tipi

- Müxtəlif layihələr və səylərdə vasitəçi və ya əlaqələndirici funksiyalarının icrasına yönəlir
- İslam dövlətləri üçün səciyyəvidir. İslam qanunlarına görə xeyriyyəçilik müqəddəs bəzədir və hər bir müsəlman öz illik gəlirinin 2,5%-ni yoxsullara yardım kimi verməlidir.
- İnkişaf etməkdə olan ölkələr üçün səciyyəvidir. Bu dövlətlərdə qeyri-kommersiya təşkilatları fəal surətdə həm demokratiyanın qorunması, həm də kollektiv istifadə xidmətlərinin təmin olunması funksiyalarını icra etməklə inkişaf edirlər;
- Şərqi və Mərkəzi Avropa üçün səciyyəvidir. Orada QKT-na hökumət tərəfindən kifayət qədər sərt nəzarət həyata keçirilir;
- Əsasən həm ümumi, həm də konstitusiyaya hüquq normalarına müvafiq fəaliyyət göstərən inkişaf etmiş bazar iqtisadiyyatı ölkələrinə xasdır

135 Bütün səviyyələrdə dövlət hakimiyyəti orqanlarını, həmçinin dövlətin payının üstün olduğu dövlət və qarışıq mülkiyyət formalarına əsaslanan bütün müəssisə və təşkilatlar

- Bazar qanunları əsasında fəaliyyət göstərir
- Dövlət və qeyri-dövlət təşkilatlarının məcmusunu özündə əks etdirir
- Bazar qanunları əsasında fəaliyyət göstərən qeyri-dövlət kommersiya firmalarının sektoru deyildir
- Vətəndaş cəmiyyətinin dövlət sektoru adlanır
- Qarışıq mülkiyyət formalarına əsaslanan bütün müəssisə və təşkilatları özündə əks etdirir

136 Bu sektor gəlir əldə etmək üçün fəaliyyət göstərmirlər, əldə edilən gəliri onlar onu nizamnamə məqsədləri üçün istifadə edirlər.

- Qeyri-kommersiya sektoru
- Bütün fəaliyyət istiqamətlərinin dövlət və qeyri-dövlət təşkilatlarının məcmusunu özündə əks etdirir
- Bazar qanunları əsasında fəaliyyət göstərən qeyri-dövlət kommersiya firmalarının sektorudur
- Bütün səviyyələrdə dövlət hakimiyyəti orqanlarını, həmçinin dövlətin payının üstün olduğu dövlət və qarışıq mülkiyyət formalarına əsaslanan bütün müəssisə və təşkilatlardan ibarətdir.
- Bütün fəaliyyət istiqamətlərinin dövlət və qeyri-dövlət təşkilatlarının məcmusunu, qarışıq mülkiyyət formalarına əsaslanan bütün müəssisə və təşkilatları özündə əks etdirir

137 Hər şeydən əvvəl fəaliyyətin maliyyə mənbələrinin çoxsaylılığı, onu həm dövlətdən, həm də biznesdən nisbətən müstəqil edir.

- Düzgün cavab yoxdur
- Bu sektor gəlir əldə etmək üçün fəaliyyət göstərmirlər, əldə edilən gəliri onlar onu nizamnamə məqsədləri (yalnız elan olunmuş missiyanın məqsədləri) üçün istifadə edirlər

- Müstəqil sektor. Bu sektorun bir çox təşkilatları qeyri-formaldırlar, yəni rəsmən qeydiyyatdan keçmədiklərindən, dövlət təşkilatları və ya özəl biznes üçün qeyri-mümkün olan imkan və azadlıqlardan tez-tez istifadə edirlər.
- Bütün fəaliyyət istiqamətlərinin dövlət və qeyri-dövlət təşkilatlarının məcmusunu, qarışıq mülkiyyət formalarına əsaslanan bütün müəssisə və təşkilatları özündə əks etdirir
- Bu sektorun təşkilatları, kommertiya təşkilatlarından fərqli olaraq, gəlir əldə etmək üçün fəaliyyət göstərmirlər.

138 Bazar qanunları əsasında fəaliyyət göstərən qeyri-dövlət kommertiya firmalarının sektoru

- qeyri-dövlət təşkilatlarının fəaliyyət göstərir
- Bütün fəaliyyət istiqamətlərinin dövlət və qeyri-dövlət təşkilatlarının məcmusunu özündə əks etdirir
- Kommertiya və ya biznes sektoru
- Bütün səviyyələrdə dövlət hakimiyyəti orqanlarını
- Bütün fəaliyyət istiqamətlərinin dövlət və qeyri-dövlət təşkilatlarının məcmusunu, qarışıq mülkiyyət formalarına əsaslanan bütün müəssisə və təşkilatları özündə əks etdirir

139 QKS strukturunun təşkilati-hüquqi əlamətlərindən və maliyyələşdirmə mənbələrinin təhlilindən irəli gələn təsnifatı, QKS təşkilatlarını birinci əsas tipi

- İnkişaf etməkdə olan ölkələr üçün səciyyəvidir. Bu dövlətlərdə qeyri-kommertiya təşkilatları fəal surətdə həm demokratiyanın qorunması, həm də kollektiv istifadə xidmətlərinin təmin olunması funksiyalarını icra etməklə inkişaf edirlər;
- Fondlar - üzvlüyə malik deyillər, ictimai faydalı məqsədlərə nail olmaq üçün vətəndaş və hüquqi şəxslər tərəfindən könüllü əmlak ödənişləri əsasında təsis olunurlar.
- İctimai, dini təşkilatlar, könüllü birliklər, assosiasiyalar (ittifaqlar) - üzvlük haqları əsasında təşkil olunurlar və əsasən iştirakçıların üzvlük haqları əsasında maliyyələşdirilirlər
- sahibkarlar tərəfindən sosial-mədəni və digər qeyri-kommertiya xarakterli funksiyaların həyata keçirilməsi üçün yaradılan və əsasən onun özü tərəfindən maliyyələşdirilən təşkilatlar.
- Şərqi və Mərkəzi Avropa üçün səciyyəvidir. Orada QKT-na hökumət tərəfindən kifayət qədər sərt nəzarət həyata keçirilir;

140 Müasir vətəndaş cəmiyyətinin tərkib hissələri.

- Filantropik, könüllü sektor
- Kommertiya və ya biznes, xeyriyyə, könüllü sektor
- Kommertiya, filantropik, könüllü sektor
- Xeyriyyə, gəlirsiz, könüllü, dövlət sektor
- Dövlət sektorudur; kommertiya və ya biznes; qeyri-kommertiya sektoru.

141 Dövlətin maliyyə mədəxili mənbəyi

- Sahibkarların assosiasiyaları
- Birjalar
- İanələr
- Vergilər
- Sənaye-ticarət palataları

142 Qeyri-Hökumət Təşkilatları (QHT) maliyyələşirlər

- Sənaye-ticarət palataları
- Sahibkarlıq-assosiasiyası
- Əsasən qrantlar vasitəsi
- Təsisçilərə
- Birjalar

143 Bu sektorun fərqləndirici xüsusiyyəti odur ki, burada volontyorların könüllü əməyindən geniş

istifadə olunur.

- Dövlət təşkilatları və ya özəl biznes üçün qeyri-mümkün olan imkan və azadlıqlardan tez-tez istifadə edirlər
- Könüllü fəallıq sektoru
- Hər şeydən əvvəl fəaliyyətin maliyyə mənbələrinin çoxsaylılığı, onu həm dövlətdən, həm də biznesdən nisbətən müstəqil edir
- Bu sektorun təşkilatları, kommertiya təşkilatlarından fərqli olaraq, gəlir əldə etmək üçün fəaliyyət göstərmirlər.
- Bu sektorun özü kifayət qədər rəngarəng, geniş və müxtəlif tərkibli mäs. ictimai, siyasi, dini, xeyriyyə, təhsil, mədəni

144 Mənfəətsiz təşkilatlar - ciddi işəgötürənlər

- Bazar qanunları əsasında fəaliyyət göstərir
- Dövlət və qeyri-dövlət təşkilatlarının məcmusunu özündə əks etdirir
- Bazar qanunları əsasında fəaliyyət göstərən qeyri-dövlət kommertiya firmalarının sektorudur
- QKS -nun təmin etdiyi məşğulluq səviyyəsi:
- Bütün fəaliyyət istiqamətlərini, müəssisə və təşkilatları özündə əks etdirir

145 Qeyri-Hökumət Təşkilatları (QHT-lər) bölünür

- Köməkçilərə
- İctimai Birliklər və Fondlara
- Sponsorlar
- Təsisçilərə
- Sahibkarlıq-assosiasiyasına

146 İctimai əhəmiyyəti olan konkret mənfəətsiz məqsədləri həyata keçirmək məqsədi ilə fərdi şəxslər tərəfindən yaradılan qurumlardır.

- Köməkçilər
- Təsisçilər
- Sponsorlar
- Fondlar
- İctimai Birliklər

147 əsasən yardım və hansısa layihələri maliyyələşdirmək məqsədi ilə yaradılır.

- Fondlar
- Köməkçilər
- Təsisçilər
- Sponsorlar
- Düzgün cavab yoxdur

148 Fond yaradılarkən onun nizamnamə kapitalı

- Yeddi min manatdan az olmamalıdır
- Uc min manatdan az olmamalıdır
- Səkkiz min manatdan az olmamalıdır
- Beş min manatdan az olmamalıdır
- On min manatdan az olmamalıdır.

149 QKS-nun ümumi kəmiyyət xarakteristikaları

- Qeyri-dövlət təşkilatlarının miqdarı, təmin etdiyi məşğulluq səviyyəsi, şəxsi ianələrin həcmi

- Bütün cavablar düzdür
- Sahibkarların assosiasiyaları kimi bir sıra təşkilatların fəaliyyəti, biznesin maraqları
- Birmənalı şəkildə müəyyən edilmiş göstəricilər
- Respublika ərazisində və xaricdə filiallar

150 Fondların iştirakçılarna daxildir

- Üzvlər
- Təsisçilər və köməkçilər aiddir.
- Sahibkarlıq-assosiasiyası
- Sahibkarlıq-assosiasiyası, fondlar
- Fondlar

151 Qeyri-kommersiya təsərrüfatçılığının xüsusiyyətləri aid deyil

- Fəaliyyətin gəlirə istiqamətlənməsi
- Fəaliyyətin gəlirə istiqamətlənməməsi
- Bazar təsərrüfatçılığının iqtisadi səmərəliliyinin, dövlətin fəaliyyətinin sosial səmərəliliyi ilə həmahəngliyi
- Gəlirdən imtina olunmur, sadəcə olaraq, ondan ancaq elan olunmuş məqsədlər üçün istifadə olunur
- Qeyri-kommersiya sektoru çərçivəsində fəaliyyət göstərməsi.

152 Dövlət və QKS-u biznes sektorun inkişafında maraqlıdırlar

- Maliyyə mədaxili mənbəyi kimi
- Qeyrikommersiya təşkilatı kimi
- Müstəqil sektor kimi
- Xeyirə fəaliyyəti kimi
- Bütün cavablar səhvdir

153 QKS-da təsərrüfatçılıq mexanizminin çevikliyi:

- Gəlirdən imtina olunmur, sadəcə olaraq, ondan ancaq elan olunmuş məqsədlər üçün istifadə olunur;
- Bilavasitə konkret məqsədlərin həyata keçirilməsi üçün yaradılaraq, nisbətən asan yarana və ləğv oluna bilərlər; problemlərin həllinin yeni yollarının, üsullarının axtarılması üçün daha böyük imkanlara malikdirlər.
- Kollektiv istifadə xidmətlərinin göstərilməsində ünvalılıq təmin olunur
- Bazar təsərrüfatçılığının iqtisadi səmərəliliyinin, dövlətin fəaliyyətinin sosial səmərəliliyi ilə həmahəngliyi;
- Siyasi amillərdən, biznesin təzyiqindən daha az asılılıq. QKS çərçivəsində xidmətlər dövlətdə olduğundan daha az standartlaşdırılıb, daha rəngarəngdirlər

154 QHT- də nisbi sərbəstlik, müəyyən sabitlik.

- Bazar təsərrüfatçılığının iqtisadi səmərəliliyinin, dövlətin fəaliyyətinin sosial səmərəliliyi ilə həmahəngliyi
- Siyasi amillərdən, biznesin təzyiqindən daha az asılılıq. QKS çərçivəsində xidmətlər dövlətdə olduğundan daha az standartlaşdırılıb, daha rəngarəngdirlər
- Maliyyə mənbələrinin çoxsaylılığı, bir qayda olaraq, kəskin konyunktura tərəddüdləri şəraitində təşkilatın sabitliyini və müəyyən sərbəstliyini təmin edir.
- Bilavasitə konkret məqsədlərin həyata keçirilməsi üçün yaradılaraq, nisbətən asan yarana və ləğv oluna bilərlər; problemlərin həllinin yeni yollarının, üsullarının axtarılması üçün daha böyük imkanlara malikdirlər.
- QKS çərçivəsində müxtəlif, həm büdcə, həm də büdcədən kənar maliyyə axınlarının qeyri-mərkəzləşmiş şəkildə cəlb edilməsinin və başqa cür istifadə oluna bilməyən dağınıq maliyyə resurslarının akkumulyasiyası

155 Azərbaycan Respublikasının ərazisində və xaricdə filiallarını yarada, nümayəndəliklərini aç

bilər.

- Düzgün cavab yoxdur
- Kifayət qədər rəngarəng, geniş və müxtəlif tərkibli ictimai, siyasi, dini, xeyriyyə qurumları
- Hansısa layihələri maliyyələşdirmək
- Dövlət qeydiyyatına alınmış qeyri-hökumət təşkilatı
- Özəl biznes qurumları

156 Qeyri-Hökumət Təşkilatlarının iştirakçalarına daxildir

- Sahibkarlıq-assosiasiyası, fondlar
- Fondlar
- Təsisçilər, üzvlər və köməkçilər
- Sahibkarlıq-assosiasiyası
- Təsisçilər, üzvlər, fondlar

157 QKS təşkilatlarının aldığı ödənişlərin yalnız bir hissəsini təşkil edir

- Üzvlük haqqı
- Gəlir
- İanələr
- Mənfəət
- Əmək haqqı

158 Cəmiyyətin başqa sektorlarına təsir funksiyaları:

- Konstitusiyanın dövlət orqanlarına qadağan etdiyi xidmətlərin təmin edilməsi
- İctimai fikrin monitorinqi yolu ilə dövlət siyasətinin konkret qərarlarının işlənməsinə təsir;
- Kollektiv istifadə üçün rifah və xidmətlərin istehsalı, resursların akkumulyasiyası
- İcra hakimiyyəti orqanlarının fəaliyyətinə müəyyən nəzarət
- Dövlətə təsir etmə; kommertiya sektoruna təsir; iqtisadiyyatın hər üç sektorunun məqsədlərinin və vəzifələrinin yaxınlaşması üçün vasitəçi fəaliyyəti

159 QKS -nün təmin etdiyi məşğulluq səviyyəsi:

- Bütün cavablar düzdür.
- Sahibkarlıq fəaliyyəti
- Xarici filiallar
- Mənfəətsiz təşkilatlar - ciddi işəgötürənlərdir.
- Mənfəətli təşkilatlar

160 Qeyri-kommertiya təsərrüfatçılığının bir sıra üstünlükləri.

- Qeyri-kommertiya sektoru çərçivəsində fəaliyyət göstərməsi.
- Bazar təsərrüfatçılığının iqtisadi səmərəliliyinin, dövlətin fəaliyyətinin sosial səmərəliliyi ilə həmahəngliyi
- Gəlirdən imtina olunmur, sadəcə olaraq, ondan ancaq elan olunmuş məqsədlər üçün istifadə olunur
- Fəaliyyətin gəlirə istiqamətlənməməsi;
- İdarəetmənin qeyri-mərkəzləşdirilməsi. Kollektiv istifadə xidmətlərinin göstərilməsində ünvalılıq; Nisbi sərbəstlik, müəyyən sabitlik; Təsərrüfatdan kənar yanaşma

161 QKS-na Təsərrüfatdan kənar yanaşma

- Siyasi amillərdən, biznesin təzyiqindən daha az asılılıq. QKS çərçivəsində xidmətlər dövlətdə olduğundan daha az standartlaşdırılıb, daha rəngarəngdir.
- Bazar təsərrüfatçılığının iqtisadi səmərəliliyinin, dövlətin fəaliyyətinin sosial səmərəliliyi ilə həmahəngliyi;

- Gəlirdən imtina olunmur, sadəcə olaraq, ondan ancaq elan olunmuş məqsədlər üçün istifadə olunur;
- Fəaliyyətin gəlirə istiqamətlənməməsi;
- Qeyri-kommersiya sektoru çərçivəsində fəaliyyət göstərməsi.

162 Qeyri-kommersiya sektorunun vəzifələri (funksiyaları)

- Azlıqların maraqlarının və ya yerli maraqların dəstəklənməsi; konstitusiyanın dövlət orqanlarına qadağan etdiyi xidmətlərin təmin edilməsi
- İqtisadi funksiyalar; ictimai-siyasi funksiyalar; cəmiyyətin başqa sektorlarına təsir funksiyaları:
- İctimai fikirləri oynatmaq məqsədilə alternativ baxış və strategiyaların inkişafı;
- Dövlətə təsir etmə; yeniliklərin, yeni fikirlərin, yeni proseslərin tətbiqi ilə əlaqədar təşəbbüskarlıq
- İctimai fikrin monitorinqi yolu ilə dövlət siyasətinin konkret qərarlarının işlənməsinə təsir; icra hakimiyyəti orqanlarının fəaliyyətinə müəyyən nəzarət;

163 Kommersiya sektoruna təsir;

- yeni proseslərin tətbiqi ilə əlaqədar təşəbbüskarlıq, kollektiv istifadə üçün rifah və xidmətlərin istehsalı, resursların akkumlyasiyası
- İctimai fikrin monitorinqi yolu ilə dövlət siyasətinin konkret qərarlarının işlənməsinə təsir;
- Yeniliklərin, yeni fikirlərin, yeni proseslərin tətbiqi ilə əlaqədar təşəbbüskarlıq
- Biznes üzərində müəyyən nəzarət - həmkarlar ittifaqları, dövlət, həmkarlar təşkilatları və sahibkarlar arasında üçtərəfli razılıqlar; bazar konyunkturasının qərəzsis müşahidəsi vasitəsilə; rəqabətli mühitin yaradılmasında iştirak; biznesə müəyyən dəstəyin göstərilməsi
- Kollektiv istifadə üçün rifah və xidmətlərin istehsalı, resursların akkumlyasiyası

164 Dövlətə təsir etmə

- Yeniliklərin, yeni fikirlərin, yeni proseslərin tətbiqi ilə əlaqədar təşəbbüskarlıq
- Biznesə müəyyən dəstəyin göstərilməsi - biznesin özünün maraqlarını qoruyan və təbliğ edən bir çox gəlirsiz təşkilatlar mövcuddur:
- Özünün kommersiya sektorundakı analoqları ilə müəyyən rəqabət mübarizəsi
- Bazar konyunkturasının qərəzsis müşahidəsi vasitəsilə;
- Sahibkarlar assosiasiyaları, sahə üzrə, regional assosiasiyalar

165 Qeyri-kommersiya sektorunun iqtisadi funksiyaları və kommersiya sektoruna təsir funksiyaları yönəlidir

- Biznesin özünün maraqlarını qoruyan və təbliğ edən bir çox gəlirsiz təşkilatlara
- Müxtəlif layihələr və səylərdə vasitəçi və ya əlaqələndirici funksiyalarının icrasına
- Daha çox "bazarın iflaslarının" tarazlaşdırılmasına
- Dövlət qüsurlarının" tarazlaşdırılmasına yönəldilib.
- Biznesə müəyyən dəstəyin göstərilməsinə

166 Müxtəlif ölkələrdə QKS-nun inkişafının milli tarixi və hüquqi aspektləri əsasında təsnifatına Helmut Aşer tərəfdar çıxır. O, dövlətin hüquqi sistemi və konstitusiyaya quruluşundan asılı olaraq, qeyri-kommersiya sektorunun dörd əsas tipini təklif edir: QKS-nun üçüncü tipi

- İslam dövlətləri üçün səciyyəvidir. İslam qanunlarına görə xeyriyyəçilik müqəddəs borcdur və hər bir müsəlman öz illik gəlirinin 2,5%-ni yoxsullara yardım kimi verməlidir.
- Şərqi və Mərkəzi Avropa üçün səciyyəvidir. Orada QKT-na hökumət tərəfindən kifayət qədər sərt nəzarət həyata keçirilir;
- Əsasən həm ümumi, həm də konstitusiyaya hüquq normalarına müvafiq fəaliyyət göstərən inkişaf etmiş bazar iqtisadiyyatı ölkələrinə xasdır
- Müxtəlif layihələr və səylərdə vasitəçi və ya əlaqələndirici funksiyalarının icrasına yönəlidir
- İnkişaf etməkdə olan ölkələr üçün səciyyəvidir. Bu dövlətlərdə qeyri-kommersiya təşkilatları fəal surətdə həm demokratiyanın qorunması, həm də kollektiv istifadə xidmətlərinin təmin olunması funksiyalarını icra etməklə inkişaf edirlər;

167 .Müxtəlif ölkələrdə QKS-nun inkişafının milli tarixi və hüquqi aspektləri əsasında təsnifatına Helmut Aşer tərəfdar çıxır. O, dövlətin hüquqi sistemi və konstitusiyaya quruluşundan asılı olaraq, qeyri-kommersiya sektorunun dörd əsas tipini təklif edir: QKS-nun dördüncü tipi

- İslam dövlətləri üçün səciyyəvidir. İslam qanunlarına görə xeyriyyəçilik müqəddəs bəzədir və hər bir müsəlman öz illik gəlirinin 2,5%-ni yoxsullara yardım kimi verməlidir.
- İnkişaf etməkdə olan ölkələr üçün səciyyəvidir. Bu dövlətlərdə qeyri-kommersiya təşkilatları fəal surətdə həm demokratiyanın qorunması, həm də kollektiv istifadə xidmətlərinin təmin olunması funksiyalarını icra etməklə inkişaf edirlər;
- Şərqi və Mərkəzi Avropa üçün səciyyəvidir. Orada QKT-na hökumət tərəfindən kifayət qədər sərt nəzarət həyata keçirilir;
- Əsasən həm ümumi, həm də konstitusiyaya hüquq normalarına müvafiq fəaliyyət göstərən inkişaf etmiş bazar iqtisadiyyatı ölkələrinə xasdır
- Müxtəlif layihələr və səylərdə vasitəçi və ya əlaqələndirici funksiyalarının icrasına yönəlir

168 QKS strukturunun təşkilati-hüquqi əlamətlərindən və maliyyələşdirmə mənbələrinin təhlilindən irəli gələn təsnifatı, QKS təşkilatlarını ikinci əsas tipi

- İnkişaf etməkdə olan ölkələr üçün səciyyəvidir. Bu dövlətlərdə qeyri-kommersiya təşkilatları fəal surətdə həm demokratiyanın qorunması, həm də kollektiv istifadə xidmətlərinin təmin olunması funksiyalarını icra etməklə inkişaf edirlər;
- Fondlar - üzvlüyə malik deyillər, ictimai faydalı məqsədlərə nail olmaq üçün vətəndaş və hüquqi şəxslər tərəfindən könüllü əmlak ödənişləri əsasında təsis olunurlar.
- İctimai, dini təşkilatlar, könüllü birliklər, assosiasiyalar(ittifaqlar) - üzvlük haqları əsasında təşkil olunurlar və əsasən iştirakçıların üzvlük haqları əsasında maliyyələşdirilirlər.
- Sahibkarlar tərəfindən sosial-mədəni və digər qeyri-kommersiya xarakterli funksiyaların həyata keçirilməsi üçün yaradılan və əsasən onun özü tərəfindən maliyyələşdirilən təşkilatlar.
- Şərqi və Mərkəzi Avropa üçün səciyyəvidir. Orada QKT-na hökumət tərəfindən kifayət qədər sərt nəzarət həyata keçirilir;

169 Müxtəlif ölkələrdə QKS-nun inkişafının milli tarixi və hüquqi aspektləri əsasında təsnifatına Helmut Aşer tərəfdar çıxır. O, dövlətin hüquqi sistemi və konstitusiyaya quruluşundan asılı olaraq, qeyri-kommersiya sektorunun dörd əsas tipini təklif edir: QKS-nun ikinci tipi

- Müxtəlif layihələr və səylərdə vasitəçi və ya əlaqələndirici funksiyalarının icrasına yönəlir
- İnkişaf etməkdə olan ölkələr üçün səciyyəvidir. Bu dövlətlərdə qeyri-kommersiya təşkilatları fəal surətdə həm demokratiyanın qorunması, həm də kollektiv istifadə xidmətlərinin təmin olunması funksiyalarını icra etməklə inkişaf edirlər;
- Şərqi və Mərkəzi Avropa üçün səciyyəvidir. Orada QKT-na hökumət tərəfindən kifayət qədər sərt nəzarət həyata keçirilir;
- Əsasən həm ümumi, həm də konstitusiyaya hüquq normalarına müvafiq fəaliyyət göstərən inkişaf etmiş bazar iqtisadiyyatı ölkələrinə xasdır
- İslam dövlətləri üçün səciyyəvidir. İslam qanunlarına görə xeyriyyəçilik müqəddəs bəzədir və hər bir müsəlman öz illik gəlirinin 2,5%-ni yoxsullara yardım kimi verməlidir.

170 Paternalist sosialist model dövlət tərəfindən necə xarakterizə olunur

- Dövlətin sosial sferanın idarə olunmasında böyük məsuliyyəti, yüksək vergi faizləri ilə xarakterizə olunur
- Bazarın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması və bununla da əhəlinin sosial sabilliyinin həm bazar, həm də dövlət tərəfindən qorunması ilə xarakterizə olunur
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- Sosial-iqtisadi inkişaf üçün dövlətin tam məsuliyyəti, istehsal və paylanma prosesində dövlətin monopolist funksiyası ilə
- Sosial müdafiə səviyyəsini artırmaq və sosial fondların formalaşdırılması üçün, bütün maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə prinsipi; sosial münasibət göstərmə prinsipi

171 Sosial siyasət dedikdə nə başa düşülür

- Bazarın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması və bununla da əhalinin sosial stabilliyinin həm bazar, həm də dövlət tərəfindən qorunması ilə bilavasitə bağlı olan siyasət
- Sosial müdafiə səviyyəsini artırmaq və sosial fondların formalaşdırılması üçün, bütün maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə prinsipi; sosial münasibət göstərmə prinsipi
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək
- İctimai rifah, insanların maddi, sosial və intellektual tələbatının ödənilməsi, insan ləyaqətinə hörmətin formalaşdırılması və cəmiyyətdə sosial sabitlik və sosial sülhün bərqərar olması ilə bilavasitə bağlı olan siyasət
- Dövlətin sosial sferanın idarə olunmasında böyük məsuliyyəti, yüksək vergi faizləri

172 Aşağıdakılardan hansılar sosial siyasətin subyektləridir.

- Aztəminatlı və işləməyən əhali.
- Sosial icmalar
- Vətəndaşlar və sosial qruplar
- Vətəndaşlar və sosial qruplar, onları təmsil edən institutlar, təşkilatlar və hakimiyyət orqanları.
- Aktiv fəaliyyətdə olan sosial qüvvələr.

173 Sosial siyasətin hüquqi bazası necə idarə olunur

- Təhsilə və peşə hazırlığına sərmayə, mühacirət xərcləri, iş yerinin axtarılması xərcləri
- Miqrasiya siyasəti, məcburi miqrasiya, xaricdə həmvətənlərimizin maraq və hüquqlarının müdafiəsi, xarici əmək miqrasiyası, cəmiyyətin keçid dövrünün strukturlaşmasının əsası kimi, orta sinfin formalaşdırılması
- Mövcud qanunvericiliklə hər bir iqtisadi qanunun sosial nəticələrini tənzimləməklə
- Mövcud qanunvericiliklə hər bir iqtisadi qanunun sosial nəticələrini tənzimləməklə təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma

174 İnsan kapitalının yaxşılaşdırılmasına yönəldilmiş effektiv siyasətin aparılması hansı iqtisadi və sosial proqramların həyata keçirilməsini nəzərdə tutur

- İnsan kapitalı fiziki və mənəvi aşınmaya məruz qalır: zaman keçdikcə insanın imkanları kəsədləşir, bilgiləri azalır, onların daşıyıcıları tənəzzülə uğrayır, biliklər isə sadəcə olaraq köhnəlir
- İqtisadi artımın stimullaşdırılması, rifahların məqsədəuyğun bölgüsü, təhsilə və tibbi xidmət, qidalanmanın zəmanətli səviyyəsinin təmin edilməsi, ehtiyacı olanlar üçün, zəmanət verilmiş minimal gəlirin əldə olunmasına sosial yardım
- O insandan ayrılı bilməz, onu pula almaq olmaz, onu ancaq müəyyən şərtlərlə istifadəyə götürmək yaxud vermək olar, bilikləri əlavə sərmayə qoymadan, iş yerində təlim keçmək yolu ilə əldə etmək olar
- İqtisadi artımın stimullaşdırılması, rifahların məqsədəuyğun bölgüsü, təhsilə və tibbi xidmət, qidalanmanın zəmanətli səviyyəsinin təmin edilməsi, ehtiyacı olanlar üçün, zəmanət verilmiş minimal gəlirin əldə olunmasına sosial yardım
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək

175 Dünya ölkələri arasında sosial siyasətin hansı modelləri seçilir

- İsveç, rifah dövləti, sosial yönümlü bazar iqtisadiyyatı, paternalist sosialist dövləti, uğur qazanmanın bazar modelləri, sosial-mədəni inkişafın bazar tipli inkişaf modelləri
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanmanın bazar modelləri
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması modelləri
- İsveç, rifah dövləti, sosial yönümlü bazar iqtisadiyyatı, paternalist sosialist dövləti
- Sosial-mədəni inkişafın bazar tipli inkişaf modelləri

176 əhalinin əmək qabiliyyəti olmayan və aztəminatlı təbəqələrinin sosial müdafiəsinin hansı istiqamətləri mövcuddur

- Təhsil, səhiyyə proqramlarının həyata keçirilməsi, onların maddi-texniki bazasının daha da möhkəmləndirilməsi
- Pensiya təminatı, sosial yardım, əhaliyə sosial xidmət, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- Pensiya təminatı, sosial yardım, əhaliyə sosial xidmət
- Sosial yardım, əhaliyə sosial xidmət, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk

177 Azərbaycan Respublikasının sosial siyasətinin formalaşmasında, sosial siyasətin hüquqi bazasının yaradılmasında əməkdaşlıq edilən beynəlxalq təşkilatları neçə qruplaşdırılır

- YUNESKO və onun orqan və qurumu
- İSESCO-nun orqan və qurumu, regional dövlətlərarası təşkilatlar, qeyri-hökumət təşkilatları
- Xəzər regional və dövlətlərarası təşkilatları, qeyri-hökumət təşkilatları
- YUNESKO-nun bütün maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə prinsipləri əsasında sosial siyasətin hüquqi bazasının yaradılması
- BMT və onun orqan və qurumu, regional dövlətlərarası təşkilatlar, qeyri-hökumət təşkilatları

178 Sosial idarəetmədə maliyyə hesabatlarının təhlili hansı göstəricilərə əsasən müəyyən edilir

- Tələbat üzrə, əmək haqqı sferasında, marketing fəaliyyətindəki, turistlərlə turagentliklər arasında, turməhsul və xidmətlərin satışı həcmi üzrə kənarlaşmalar
- Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilən kredit keyfiyyətinin müəyyənəndirilməsi, göstərilmiş xidmətlərin həcm və keyfiyyətinin, gəlirlərinin qiymətləndirilməsi, gəlirlərin diskontlaşdırılması
- Faiz və vergi ödəmələri, əməliyyat gəlirləri, xalis gəlir
- Planlaşdırma, büdcənin vəziyyətinə cavabdeh olan struktur vahidinin müəyyən edilməsi, əməliyyatların planlaşdırılması, standart xərclərin kalkulyasiyası və s.
- Ümumi vəziyyətin dəyişməsi, bazara yeni növ məhsul və xidmətlərin daxil olması, həyatı zəruri olan zövqün dəyişməsi, turizmin dövlət tənzimlənməsi siyasətinin yenilənməsi

179 Sosial idarəetmədə nəzarət sistemində daxil olan parametrləri müəyyənəndir

- Planlaşdırma, büdcənin vəziyyətinə cavabdeh olan struktur vahidinin müəyyən edilməsi, əməliyyatların planlaşdırılması, standart xərclərin kalkulyasiyası
- Xidmətlərin inteqrasiyası, texniki xidmətin layihələndirilməsi və qiymətləndirilməsi, məsuliyyət, xərclərə nəzarət, səmərəlilik, xidmət
- Müqavilələlərin idarə edilməsi, prosedur və siyasətin reallaşdırılması, işçi qəbulu, standart və normativlərin müəyyən edilməsi, qrafiklərin tərtibi, informasiya sistemlərindən istifadə
- Qısamüddətli real faiz stavkası, turizm xidmətləri bazarında tələbat indeksi müəyyən olunmuş uzunmüddətli gəlir və xərclər balansının təhlili, korporativ risk amilləri
- İş vaxtı fondu, şablon tabellər, portfəl layihələr, layihə üzrə görüləcək işin smetası, əməkdaşların layihə üzrə fəaliyyəti, əlavə resursların cəlb edilməsi yolu ilə səmərəliliyin əldə edilməsi

180 Regional sosial siyasət necə həyata keçirilir

- İqtisadi inkişaf səviyyəsini, onun bazar iqtisadiyyatı münasibətlərinə daxil olmasının milli-etnik, tarixi-mədəni və digər xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla məcburi miqrasiya
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənəndirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq qanunvericilik bazasını təmin etmək, sosial qanunvericilik sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla məsləhətləşmələr aparmaq və s.
- İqtisadi inkişaf səviyyəsini, onun bazar iqtisadiyyatı münasibətlərinə daxil olmasının milli-etnik, tarixi-mədəni və digər xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri əsasında
- Məcburi miqrasiya, xaricdə həmvətənlərimizin maraq və hüquqlarının müdafiəsi, xarici əmək miqrasiyası, cəmiyyətin keçid dövrünün strukturlaşmasının əsası kimi

181 əhalinin ayrı-ayrı qruplarının sosial müdafiəsinə aiddir

- Məcburi miqrasiya, xaricdə həmvətənlərimizin maraq və hüquqlarının müdafiəsi, xarici əmək miqrasiyası
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
- Miqrasiya siyasəti, məcburi miqrasiya, xaricdə həmvətənlərimizin maraq və hüquqlarının müdafiəsi, xarici əmək miqrasiyası, cəmiyyətin keçid dövrünün strukturlaşmasının əsası kimi, orta sinfin formalaşdırılması
- Təhsilə və peşə hazırlığına sərmayə, mühacirət xərcləri, iş yerinin axtarılması xərcləri
- Bazarda hökmrən mövqə tutan və mövqə subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri

182 İşçilər özləri əmək bazarında öz üzərinə hansı əsas sərmayə növünü götürürlər

- Humanitar sferanın dövlət tərəfindən tam dəstəklənməsi, bələdiyyə məqsədli proqramların üstün sahələrinin müəyyən edilməsi və onlara vəsaitlərin ayrılması
- Zaman keçdikcə insanın imkanları kəsədləşir, bilgiləri azalır, onların daşıyıcıları tənəzzülə uğrayır, biliklər isə sadəcə olaraq köhnəlir
- İqtisadi artımın stimullaşdırılması, rifahların məqsəduyğun bölgüsü
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək
- Təhsilə və peşə hazırlığına sərmayə, mühacirət xərcləri, iş yerinin axtarılması xərcləri

183 İnsan kapitalını fiziki kapitaldan fərqləndirən cəhət hansılardır

- İnsan kapitalı fiziki və mənəvi aşınmaya məruz qalır: zaman keçdikcə insanın imkanları kəsədləşir, bilgiləri azalır, onların daşıyıcıları tənəzzülə uğrayır, biliklər isə sadəcə olaraq köhnəlir
- O insandan ayrılma bilməz, onu pula almaq olar, bilikləri əlavə sərmayə qoymadan, iş yerində təlim keçmək yolu ilə əldə etmək olmaz
- O insandan ayrılma bilməz, onu pula almaq olmaz, onu ancaq müəyyən şərtlərlə istifadəyə götürmək yaxud vermək olar, bilikləri əlavə sərmayə qoymadan, iş yerində təlim keçmək yolu ilə əldə etmək olar
- İsveç, rifah dövləti, sosial yönümlü bazar iqtisadiyyatı, paternalist sosialist dövləti, uğur qazanmanın bazar modelləri, sosial-mədəni inkişafın bazar tipli inkişaf modellərini təhlil etməklə insan kapitalı fiziki kapitaldan fərqlənir
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqə, uğur qazanmanın bazar modellərindən istifadə etməklə insan kapitalı fiziki kapitaldan fərqləndirilir

184 Sosial siyasət özündə hansı sahələri birləşdirir

- Oxşar, asan aşkara çıxan xüsusiyyətlərə malik olan mexanizmlər, avtomatik ünvanlılıq mexanizmləri, namizədlərin iştirak haqqında fərdi qərarları
- Bazarda hökmrən mövqə tutan və mövqə subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə
- Dövlətin, onun institutlarının, yerli özünüidarə orqanlarının, mülkiyyət formasından və növündən asılı olmayaraq bütün yerli və xarici hüquqi şəxslərin, onların birlik və assosiyalarının, yerli və xarici ictimai fondların, ictimai və dini birliklərin, vətəndaşların, əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin cəmiyyətin sosial sferasının inkişafı və idarə olunması ilə bağlı fəaliyyətinin tam kompleksini
- Tələbatın dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək, yenidən yaranmaq qabiliyyəti və həmçinin hər bir tarixi dövr üçün konkret iqtisadi təzahür formasına malik olması
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək

185 Sosial siyasətin əsas məqsədi nədir

- Sosial siyasətin əsas məqsədi iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələri üçün ixtisaslı kadr hazırlamaq və mənəvi sosial inkişaf etmiş intellektual səviyyəli insanların formalaşmasına şərait yaratmaq
- Əhalinin sosial tələblərinin və maraqlarının ödənilməsi üçün şərait yaratmaq, ayrı-ayrı vətəndaşlara, qruplara sosial yardım göstərmək, onların sosial müdafiəsini, korreksiya və reabilitasiyasını təşkil etməkdir
- Sosial siyasətin əsas məqsədlərini bazarda hökmrən mövqə tutan və mövqə subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması

- Sosial siyasətin əsas məqsədi tələbatın xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək, yenidən yaranmaq qabiliyyəti və həmçinin hər bir tarixi dövr üçün konkret iqtisadi təzahür formasına malik olması
- Sosial siyasətin əsas məqsədi qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma

186 Sosial siyasətin əsas vəzifələri hansılardır

- Sosial siyasətin əsas vəzifələri kimi əhali gəlirlərinin indeksləşdirilməsi, gəlirlər üzrə minimum sosial zəmanətlərin təmin edilməsi, minimal standartların və normativlərin köməyi ilə sosial sahələrin tənzimlənməsi, imtiyazların və güzəştlərin verilməsi
- Sosial siyasətə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək, sosial qanunvericilik sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla məsləhətləşmələr aparmaq və s.
- Sosial siyasətin əsas vəzifələri kimi bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması
- Əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq, bazar münasibətlərinə uyğun gələn yeni sosial-sınıf quruluşu formalaşdırmaq, sosial ədalət və müdafiəni həyata keçirmək, millətlərarası və etnoslararası münasibətləri tənzimləmək
- Sosial siyasətin tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək, yenidən yaranmaq qabiliyyəti və həmçinin hər bir tarixi dövr üçün konkret iqtisadi təzahür formasına malik olması

187 Sosial siyasət hansı yollarla həyata keçirilir

- Sosial və fərdi problemlərin, vəziyyətlərin diaqnostikası; sosial profilaktika, sosial uyğunlaşma, sosial reabilitasiya, sosial terapiya
- Sosial siyasət effektiv normativ dəyər sisteminin yaradılması, sosial normaların vətəndaşlara real təsiri, onların yaranmış sosial tələb və maraqlarının ödənilməsinin uyğunlaşdırılması, sosial normativlərin dəqiqliyini və obyektivliyini təmin etmə yolu ilə həyata keçirilir
- Tələbatın dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək, yenidən yaranmaq qabiliyyəti və həmçinin hər bir tarixi dövr üçün konkret iqtisadi təzahür formasına malik olması
- Əhali gəlirlərinin indeksləşdirilməsi, gəlirlər üzrə minimum sosial zəmanətlərin təmin edilməsi
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək

188 Sosial siyasətin əsas tərkib hissələri hansılardır

- Dövlət investisiyası və büdcə vasitəsilə sahibkarların həyata keçirmək istədikləri tədbirləri və konyuktur məlumatlarının sistemləşdirilməsini yaxşılaşdırmaq, iqtisadi göstəricilər sistemini hazırlamaq
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə
- Məşğulluq, sosial təminat, təhsil, səhiyyə, mənzil şəraiti, əmək haqqının formalaşdırılması, əməyin və ətraf mühitin mühafizəsi, istirahət və asudə vaxtın təşkili
- Sosial siyasətin əsas tərkib hissələrinə tələbatın dialektik və tarixi xarakteri
- Sosial və fərdi problemlərin, vəziyyətlərin diaqnostikası

189 Sosial siyasətin məqsəd və vəzifələrini həll edən əsas subyektlər hansılardır

- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması
- İşləyən adamların özləri, işgötürənlər və müxtəlif qeyri-hökumət təşkilatları, dövlət
- Tələbatın dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq
- Sosial siyasətin məqsəd və vəzifələrini həll edən əsas subyektlərə dövlət investisiyası və büdcə vasitəsilə sahibkarların həyata keçirmək istədikləri tədbirləri və konyuktur məlumatlarının sistemləşdirilməsini yaxşılaşdırmaq
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək

190 Sosial siyasətin hansı səviyyələri mövcuddur

- Mərkəzi, regional, yerli
- Şəxsin müavinət alma ərazisini bəyənmək və ya bəyənmemək haqda müdiriyyətin qərarını tələb edən, ehtiyacı olanların fərdi qiymətləndirməsi mexanizmləri
- İqtisadi artımla, yəni ÜDM, onun artım sürəti, adambaşına düşən səviyyəsi, ÜDM-un istehsal və istehlak bölgüsü səviyyələri
- Əməyin diferensiasiyası, onun xarakteri, məzmunu və səviyyələri
- Əhalinin rifahı, insan kapitalının formalaşması, insan inkişafının səviyyəsi

191 Dövlətin sosial siyasətdə rolu nədən ibarətdir

- Əhalinin həyat səviyyəsinin hiss olunacaq dərəcədə yaxşılaşdırılması, əhali məşğulluğunun effektiv təmin olunması, ölkədə konstitusiya hüququna əməl olunması
- Sosial təminata zəmanət verir, elmi, mədəniyyət, təhsili, səhiyyəni, hüquq-mühafizə orqanlarını maliyyələşdirir, sosial inkişafın uzunmüddətli məqsədli proqramları reallaşdırılır, xeyriyyə təşəbbüslərini müxtəlif güzəştlərlə həvəsləndirir
- Dövlət maliyyəsinin idarə olunmasının tam müstəqil və mükəmməl hala gətirmək, bütün mülkiyyət formalarının təmin edilməsi, maliyyə siyasətinin ETT-nin inkişafına yönəldilməsi
- Əhalinin gəlirləri siyasətinin ümumi məsələləri, əmək haqqı siyasəti, sosial partnyorluq, sosial sığorta, əməyin mühafizəsi və vətəndaşların əmək hüquqlarının müdafiəsi, məşğulluq siyasəti, demoqrafik siyasətdə rolu
- Tələbatın dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək, yenidən yaranmaq qabiliyyəti və həmçinin hər bir tarixi dövr üçün konkret iqtisadi təzahür formasına malik olması

192 Bazar iqtisadiyyatı şəraitində dövlətin sosial siyasəti necə formalaşmalıdır

- Bazar iqtisadiyyatı şəraitində əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq, bazar münasibətlərinə uyğun gələn yeni sosial-sinfi quruluşu formalaşdırmaq, sosial ədalət və müdafiəni həyata keçirmək
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə
- Əhalinin həyat səviyyəsinin hiss olunacaq dərəcədə yaxşılaşdırılması, əhali məşğulluğunun effektiv təmin olunması, sosial infrastrukturun əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırılması formalaşmalıdır
- Bazar iqtisadiyyatı şəraitində insanların məqsədə uyğun fəaliyyətinin əsas şərti kimi tələbatın dərk edilməsi, cəmiyyət üzvlərinin rifahını maksimum təhlil edən həyat şəraitinin əldə edilməsi
- Şəxsi kapitalına görə əhalinin gəlirlərinin artması təmin olunsun, cəmiyyətin iqtisadi və sosial məsuliyyətinin artması yolu ilə himayədarlıq aradan qaldırılsın, əhalinin sosial müdafiəsi mexanizmi yaradılsın

193 Azərbaycan Respublikasının sosial siyasətinin məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilməsi üçün hansı zəruri şəraitin olması məqsəduyğundur

- Azərbaycan Respublikasının sosial siyasətinin məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilməsi üçün yeni iş yerlərinin yaradılması
- Əhalinin gəlirləri siyasətinin ümumi məsələləri, əmək haqqı siyasəti, sosial partnyorluq, sosial sığorta, əməyin mühafizəsi və vətəndaşların əmək hüquqlarının müdafiəsi, məşğulluq siyasəti
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması
- İnsanların əmək aktivliyinin yüksəldilməsi və istehsalın inkişafının stimullaşdırılmasının əsas amili kimi, əhalinin pul gəlirlərinin onun əmək fəaliyyətindən asılılığının təmin olunması, investisiya fəaliyyətinin sosial proqramların həyata keçirilməsinə istiqamətlənməsi
- Əhalinin gəlirləri siyasətinin ümumi məsələləri, əmək haqqı siyasəti, sosial partnyorluq, sosial sığorta, əməyin mühafizəsi və vətəndaşların əmək hüquqlarının müdafiəsi, məşğulluq siyasəti, demoqrafik siyasət

194 Cəmiyyətdə gedən sosial proseslərin tənzimlənməsi üçün dövlətin sosial siyasətində hansı istiqamətlər nəzərdə tutulur

- Azərbaycan Respublikasının sosial siyasətinin məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilməsi üçün yeni iş yerlərinin yaradılması

- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək
- Əhalinin gəlirləri siyasətinin ümumi məsələləri, əmək haqqı siyasəti, sosial partnyorluq, sosial sığorta, əməyin mühafizəsi və vətəndaşların əmək hüquqlarının müdafiəsi, məşğulluq siyasəti, demoqrafik siyasət
- Tələbatın dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma

195 Rifah dövləti modeli xarakterizə olunur

- Dövlətin sosial sferanın idarə olunmasında böyük məsuliyyəti, yüksək vergi faizləri ilə xarakterizə olunur
- Bazarın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması və bununla da əhalinin sosial stabilliyinin həm bazar, həm də dövlət tərəfindən qorunması ilə xarakterizə olunur
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə
- Sosial müdafiə səviyyəsini artırmaq və sosial fondların formalaşdırılması üçün, bütün maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə prinsipi; sosial münasibət göstərmə prinsipi
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək

196 İnsan kapitalının fiziki kapitalla bənzər cəhətləri hansılardır

- İqtisadi artımın stimullaşdırılması, rifahların məqsədəuyğun bölgüsü, təhsil və tibbi xidmət, qidalanmanın zəmanətli səviyyəsinin təmin edilməsi, ehtiyacı olanlar üçün, zəmanət verilmiş minimal gəlirin əldə olunmasına sosial yardım
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- İnsan kapitalı fiziki və mənəvi aşınmaya məruz qalır: zaman keçdikcə insanın imkanları kəsədləşir, bilgiləri azalır, onların daşıyıcıları tənəzzülə uğrayır, biliklər isə sadəcə olaraq köhnəlir
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək, sosial qanunvericilik sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla məsləhətləşmələr aparmaq və s.
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması

197 Məşğulluq və əmək siyasəti hansı vəzifələri əhatə edir

- Azərbaycan Respublikasının sosial siyasətinin məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilməsi üçün yeni iş yerlərinin yaradılması
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək, sosial qanunvericilik sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla məsləhətləşmələr aparmaq və s.
- Yeni iş yerlərinin yaradılması, müəyyən xidmət sahələrinin fəaliyyəti, məşğulluq fondunu, işsizliyə görə müavinətlərin verilməsi, proqramın hazırlanması
- Tələbatın dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək

198 Sosial infrastruktura sahələrinin inkişafı siyasəti hansı tədbirlər sistemini əhatə edir

- Sosial təminatın yeni sisteminin yaradılması, sosial köməkliyin ünvanlılığı, bazar mexanizmi əsasında sosial sektorun inkişafı
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri
- Humanitar sferanın dövlət tərəfindən tam dəstəklənməsi, bələdiyyə məqsədli proqramların üstün sahələrinin müəyyən edilməsi və onlara vəsaitlərin ayrılması, təhsil, səhiyyə proqramlarının həyata keçirilməsi
- Tələbatın dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək, yenidən yaranmaq qabiliyyəti və həmçinin hər bir tarixi dövr üçün konkret iqtisadi təzahür formasına malik olması

199 İsveç modeli hansı xüsusiyyətləri ilə xarakterizə olunur

- Sosial müdafiə səviyyəsini artırmaq və sosial fondların formalaşdırılması üçün, bütün maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə prinsipi; sosial münasibət göstərmə prinsipi ilə xarakterizə olunur
- İqtisadi artımın stimullaşdırılması, rifahların məqsədəuyğun bölgüsü, təhsil və tibbi xidmət, qidalanmanın zəmanətli səviyyəsinin təmin edilməsi, ehtiyacı olanlar üçün, zəmanət verilmiş minimal gəlirin əldə olunması
- Bazarın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması və bununla da əhalinin sosial stabilliyinin həm bazar, həm də dövlət tərəfindən qorunması ilə xarakterizə olunur
- Dövlətin sosial sferanın idarə olunmasında böyük məsuliyyəti, yüksək vergi faizləri ilə xarakterizə olunur
- Sosial-iqtisadi inkişaf üçün dövlətin tam məsuliyyəti, istehsal və paylanma prosesində dövlətin monopolist funksiyası ilə xarakterizə olunur

200 Sosial siyasətin sosial yönümlü bazar iqtisadiyyatı modeli dedikdə nə başa düşülür

- Əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq, bazar münasibətlərinə uyğun gələn yeni sosial-sinfi quruluşu formalaşdırmaq, sosial ədalət və müdafiəni həyata keçirmək, millətlərarası və etnoslararası münasibətləri tənzimləmək, ölkədə demokratik və ekoloji şəraiti normalaşdırmaqdır
- Bazarın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması və bununla da əhalinin sosial stabilliyinin həm bazar, həm də dövlət tərəfindən qorunması kimi başa düşülür
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- İstehsal prosesinin bazar qanunları ilə tənzimləndiyi, azad rəqabət və azad istehlakçı seçiminin təmin olunduğu bir modeldir
- Bazar iqtisadiyyatı şəraitində əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq, bazar münasibətlərinə uyğun gələn yeni sosial-sinfi quruluşu formalaşdırmaq, sosial ədalət və müdafiəni həyata keçirmək, millətlərarası və etnoslararası münasibətləri tənzimləmə modelidir

201 Daxili təbiətinə görə sosial siyasət:

- Təhsilin inkişafına yönəldilmişdir.
- Mədəniyyətin inkişafına yönəldilmişdir;
- İqtisadiyyatın inkişafına yönəldilmişdir;
- İnsanın inkişafına yönəldilmişdir;
- Elmin inkişafına yönəldilmişdir;

202 Sosial siyasətin strategiyası nədən ibarətdir.

- Böhran dövründə əhalinin sosial müdafiəsidir.
- Əsas sosial-iqtisadi və sosial siyasi problemlərdir.
- Ölkələrin inkişafının konkret tarixi mərhələsində sosial iqtisadi problemlərin ümumi həllidir
- Ölkənin inkişafının konkret tarixi mərhələsində sosial problemlərin ümumi həllidir.
- Əhalinin əsas qisminin vəziyyətinin yüksəldilməsi problemləri

203 Sosial işin əsas vəzifələri aşağıdakılardır

- Nəqd və nəqdsiz pul ödənişləri, natural mədaxil, pulsuz və güzəştli xidmətlər
- Sosial-tibbi, psixoloji-pedoqoji, sosial-hüquqi, sosial-məişət, sosial-məsləhət, zəmanətli xidmətlərin məcmusu, sosial adaptasiya
- Zəmanətli xidmətlərin məcmusu, sosial adaptasiya, əlillərin reabilitasiyası
- Pensiyalar və yardımlar, sosial sığorta ödənişləri, müxtəlif təyinatlı birdəfəlik kompensasiyalar, işsizlər və aztəminatlı əhali təbəqələrinə müavinətlərin verilməsi
- Sosial reklam və təbliğat, sosial layihələrin həyata keçirilməsi, sosial ekspertiza, sosial uyğunlaşma, sosial qulluq, sosial mobillik, sosial nəzarət və s.

204 Sosial xidmətlərin aşağıdakı növləri mövcuddur

- Sosial reklam və təbliğat, sosial layihələrin həyata keçirilməsi, sosial ekspertiza, sosial uyğunlaşma, sosial qulluq, sosial mobillik, sosial nəzarət və s
- Əmək haqqının və pensiya təminatının nisbətinin müəyyənəndirilməsi, onun minimal səviyyəsi, normativdən artıq əmək stajına, xüsusi əmək şəraitinə görə əlavə ödəmələr şəklində həvəsləndirmə elementlərin istifadəsi
- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanistləşdirilməsi prinsipləri
- İşsizliyə görə ödənişlər, dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri və xüsusi vəsaitlər
- Sosial-tibbi, psixoloji-pedagoji, sosial-hüquqi, sosial-məişət, sosial-məsləhət, zəmanətli xidmətlərin məcmusu, sosial adaptasiya, əlillərin reabilitasiyası və s.

205 Sosial idarəetmənin qloballaşma amillərinə daxildir

- Sistemin üsürləri arasındakı qarşılıqlı əlaqə və nisbət, onlar arasındakı subardinasional əlaqə
- Həyat tsiklinin qiymətləndirilməsi, xidmətlərin inteqrasiyası, texniki xidmətin layihələndirilməsi və qiymətləndirilməsi, məsuliyyət, xərclərə nəzarət, səmərəlilik, xidmət
- Ərazinin alınması, ərazinin icarəsi, mülkiyyətə malik olmaq, torpaq sahəsinin müəyyənəndirilməsi
- Ali rəhbərlik, personalın idarə olunması, maliyyə, məntiq, marketinq tədqiqatları, texnoloji yenilik, sosial-iqtisadi inkişafın proqnozu, dövlət tənzimlənməsi
- Regionlaşma, texnoloji proseslər, iqtisadi artım, məntiqi zəncirə uyğunluq

206 Sosial sahələrdə müasir idarəetmə konsepsiyalarına daxil olan elementlərə aiddir

- İdarəetmə psixologiyası konsepsiyası, antiböhran, situasional, sistemli yanaşma idarəetmə konsepsiyası, idarəetmə prosesi, texnologiyası konsepsiyası, elmi, inzibati idarəetmə konsepsiyası, davranış, məqsədlilik, marketinq, idarəetmənin qlobal strategiyası
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketinq və satışın kompleks qiymətləndirilməsi
- Milli iqtisadiyyatın ümumi miqyasının genişlənməsi, təşkilati, iqtisadi və sosial əlaqələrin inteqrasiya olunması
- İnfrastruktur fəaliyyətinin planlaşdırılması, icraçılar arasında tapşırıqların, funksiyaların bölüşdürülməsi, təbəçilikdə olan işçi heyətinin işgüzarlıq
- Menecment fəaliyyətinin səmərəliliyi prinsipi, idarəçilik qərarlarının optimallığı, idarəçilik prinsiplərinin elmi təşkili, təşkilat və sosial-iqtisadi prinsiplərə vəhdət sistem halında yanaşma, təşkilatlarda iyerarxiya nizamı

207 Sosial idarəetmə funksiyalarına daxildir

- Texniki hazırlıq, texniki inkişaf, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketinq və satış
- Sosial xidmətlərin nəzərdə tutulmuş nəticələrinin proqnozlaşdırılması, planlaşdırılması və gözlənilən nəticələrə nail olunması
- Planlaşdırma, təşkil etmə, əsaslandırma, nəzarət, proqnozlaşdırma, sistemləşdirmə, əlaqələndirmə
- Qiymətləndirmə, stimullaşdırma, əmək intizamını möhkəmləndirmə
- Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar

208 Yerli səviyyədə sosial siyasət necə həll olunur

- İqtisadi artımın stimullaşdırılması, rifahların məqsədəuyğun bölgüsü, təhsil və tibbi xidmət, qidalanmanın zəmanətli səviyyəsinin təmin edilməsi, ehtiyacı olanlar üçün
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənəndirmək yolu ilə
- İqtisadi inkişaf səviyyəsini, onun bazar iqtisadiyyatı münasibətlərinə daxil olmasının milli-etnik, tarixi-mədəni və digər xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla
- Yerli ərazidə əhalinin konkret problemlərinin və ayrı-ayrı fərdlərin problemlərinin həlli ilə bağlı siyasətdir
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma

209 Azərbaycan Respublikasının sosial siyasətinin strategiyası və taktikasında hansı məsələlər

nəzərdə tutulur

- İnsanların əmək aktivliyinin yüksəldilməsi və istehsalın inkişafının stimullaşdırılmasının əsas amili kimi, əhalinin pul gəlirlərinin onun əmək fəaliyyətindən asılılığının təmin olunması
- Tələbatın dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək, yenidən yaranmaq qabiliyyəti
- Əhalinin həyat səviyyəsinin hiss olunacaq dərəcədə yaxşılaşdırılması, əhali məşğulluğunun effektiv təmin olunması, sosial siyasətin ailəyə istiqamətləndirilməsi, ölkədə demoqrafik situasiyanın normalaşdırılması, sosial infrastrukturun əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırılması
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması
- Şəxsi kapitalına görə əhalinin gəlirlərinin artması təmin olunsun, cəmiyyətin iqtisadi və sosial məsuliyyətinin artması yolu ilə himayədarlıq aradan qaldırılsın, əhalinin sosial müdafiəsi mexanizminin yaradılması

210 Müasir dövrdə səmərəliliyin formalarına aiddir

- İqtisadiyyatın müxtəlif sahə-lərində və ya ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəti-cə
- İqtisadi səmərəlilik, sosial-iqtisadi səmərəlilik və sosial səmərəlilik.
- İstehsala çəkilən xərclərin hər manatına verdiyi səmərə
- Nisbi göstərici olmaqla, səmərəlilik səmərə ilə xərclərin kəmiyyət nisbətinin səciyyələnməsi
- Məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsi ilə müəyyən edilir

211 Ümumi iqtisadi səmərəlilik necə ifadə olunur

- İqtisadiyyatın müxtəlif sahə-lərində və ya ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəti-cə
- Fərdi və ictimai tələbatın ödənilməsi prosesində möv-cud ictimai istehsal prosesləri şəraitində bilavasitə məhsuldar qüvvələr
- Məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsi və ümdə resurslar hesabına istehsal nailiyyətlərinin maksimal artması
- Dövlət büdcəsinin, sosial fondun, müəssisə və təşkilatların gəlirlərinin for-malaşması
- İstehsala çəkilən xərclərin hər manatına verdiyi səmərə

212 Sosial-iqtisadi səmərəlilik necə ifadə olunur

- Bu səmərəlilik formasının meyarı ümdə resurslar hesabına istehsal nailiyyətlərinin maksimal artması
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahə-lərində və ya ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəti-cə.
- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərcləri
- Məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsi ilə müəyyən edilir.
- Fərdi və ictimai tələbatın ödənilməsi prosesində möv-cud ictimai istehsal prosesləri şəraitində bilavasitə məhsuldar qüvvələrin inkişaf səvi-yəsinə əsaslanır.

213 Sahibkarlığın inkişafının tənzimlənməsinin əsas istiqamətlərinə aiddir

- Strateji planlaşma
- Maliyyə vergi mexanizmi
- Təşkilati quruluş
- Investisiya qoyuluşu
- Marketing planlaşması

214 Sahibkarlığın inkişafının idarəetmə xüsusiyyətlərinə daxildir

- Əhalinin məskunlaşmasını təşkil etmək
- Əmtəə dövriyyəsinin artımı, vergi bazasının genişlənməsi və sosial səmərə

- Məqsədlərə nail olmaq
- Resursları maksimum cəlb etmək
- Sosial sferanı tənzimləmək

215 Sosial inkişaf və həyat səviyyəsi sahibkarlıq fəaliyyəti ilə üzvi bağlı olub tələbat sisteminin formalaşması və ödənilməsi üçün bazar münasibətlərində nəyi təmin edir

- Xüsusi kapitalı
- Bazar münasibətlərini
- Yeni iş yerlərinin açılmasını
- Tələb və təklifin tarazlığını
- İqtisadi məqsədi

216 Sahibkarlığın mikrosəviyyəli səmərəsinə daxildir

- Bütün cavablar düzdür
- Fərdi təşəbbüskarlıq amillərinin istifadəsi ilə bağlıdır. Ayrı-ayrı şirkət səviyyəsində sosial səmərə həmin şirkətlərin dövlət gəlirlərinin və fərdi gəlirlərin formalaşmasında və dinamikasındakı rolu ilə müəyyənləşir
- Ümumi daxili məhsulda rolu və onun artımı sahibkarlıq fəaliyyətinin iqtisadi göstəricilərinin elastiklik əmsali ilə ölçülür
- İxracatda payı əsas perspektiv tənzimləmə obyektini olaraq sosial məsələlərin həllində prioritet istiqamət kimi
- Cəmiyyət üzvlərinin həyat tərzinin formalaşmasında əsaslı surətdə təsir göstərən tədbirlər vasitəsilə

217 Sahibkarların əmək fondunun formalaşmasında xüsusi çəkisi necə ifadə olunur

- Gəlirlərlə
- Fərdi təşəbbüskarlıq amillərinin istifadəsi ilə bağlıdır.
- Maliyyə resurslarının ümumi artımında rolu, ixracatda payı əsas perspektiv tənzimləmə obyektini olaraq sosial məsələlərin həllində prioritet istiqamət kimi formalaşır
- Ayrı-ayrı şirkət səviyyəsində sosial səmərə həmin şirkətlərin dövlət gəlirlərinin və fərdi gəlirlərin formalaşmasında və dinamikasındakı rolu ilə müəyyənləşir
- Sahibkarlığın sosial səmərəsini qiymətləndirmək, təhlil və proqnozlaşdırmaq üsulları

218 Sahibkarlıq və məşğulluq səviyyəsi artdıqca nə baş verir

- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərclər
- Məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsi müəyyən edilir.
- İstehsal nailiyyətlərinin maksimal artması
- Əhalinin təminat səviyyəsi yüksəlir, onun tələbat normasına yaxınlaşması dinamikası cəmiyyət və keyfiyyətə təkmilləşir
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələri və ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticə

219 Hansı istiqamətlər konseptual yanaşmada sahibkarlığın sosial səmərəsini qiymətləndirmək, təhlil və proqnozlaşdırmaq üsullarını hazırlamağa şərait yaradır

- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərclər
- Maliyyə resurslarının ümumi artımında rolu, ixracatda payı əsas perspektiv tənzimləmə obyektini olaraq sosial məsələlərin həllində prioritet istiqamət kimi formalaşır.
- Fərdi təşəbbüskarlıq amillərinin istifadəsi ilə bağlıdır. Ayrı-ayrı şirkət səviyyəsində sosial səmərə həmin şirkətlərin dövlət gəlirlərinin və fərdi gəlirlərin formalaşmasında və dinamikasındakı rolu ilə müəyyənləşir
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələri və ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticəni
- Sahibkarlıq fəaliyyəti dövlətin iqtisadi fəaliyyətə bir başa qarışmasını məhdudlaşdırır, dövlətin himayəçilik siyasətini, onun monitor və fiskal siyasətinin beynəlxalq səviyyəyə uyğunluğu və tənzimləmə funksiyasını səmərəli təşkil etməyə imkan verir.

220 Makrosəviyyədə sahibkarlıq fəaliyyətinin səmərəsi necə ifadə olunur

- Ümumi daxili məhsulda rolu və onun artımı sahibkarlıq fəaliyyətinin iqtisadi göstəricilərinin elastiklik əmsalı ilə ölçülür
- Fərdi təşəbbüskarlıq amilləri ilə
- Ayrı-ayrı şirkət səviyyəsində sosial səmərə həmin şirkətlərin dövlət gəlirlərinin və fərdi gəlirlərin formalaşmasında və dinamikasındakı rolu ilə müəyyənləşir
- Cəmiyyət üzvlərinin həyat tərzinin formalaşmasında əsaslı surətdə təsir göstərən tədbirlər vasitəsilə
- Maliyyə resursların artımında

221 Sosial səmərəlilik nədir

- Bütün cavablar düzdür
- Bu səmərəlilik formasının meyarı ümdə resurslar hesabına istehsal nailiyyətlərinin maksimal artmasıdır.
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahə-lərində və ya ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəti-cəni göstərir.
- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərclər
- Sosial-iqtisadi səmərəliliyin bir hissəsidir və cəmiyyət üzvlərinin həyat tərzinin formalaşmasında əsaslı surətdə təsir göstərən tədbirlər vasitəsilə müəyyən edilir.

222 İnvestisiya qoyuluşu nəyə istiqamətlənir

- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərclər
- Fərdi təşəbbüskarlıq amillərinin istifadəsinə.
- əhalinin iş yerləri ilə təmin olunmasına, sosial infrastruktur obyektlərinin tikilməsinə və respublikanın coğrafi iqlim şəraitini dünya inteqrasiya sistemində istehlakçılar üçün istifadə edilməsinə
- Ayrı-ayrı şirkət səviyyəsində sosial səmərə həmin şirkətlərin dövlət gəlirlərinin və fərdi gəlirlərin formalaşmasında və dinamikasındakı rolu ilə müəyyənləşir
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahə-ləri və ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəti-cəni

223 Bütövlükdə sosial prioritetlər iqtisadi fəaliyyətin hansı istiqamətlərini təmin edir

- Resurs potensialını müəyyənləşdirməklə iqtisadi inkişaf konsepsiyasının sosialyönlülüyünü
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahə-ləri və ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəti-cəni
- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərcləri
- Məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsini.
- istehsal nailiyyətlərinin maksimal artmasını.

224 Sosialyönümlülük insan tələbatını ödəyən hansı sahələrin inkişafını təmin edir

- İstehsal nailiyyətlərinin maksimal artmasını.
- Səhiyyə, təhsil, mənzil, məişət və digər insan tələba-tını ödəyən sahələrin inkişafını
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahə-ləri və ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəti-cəni
- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərcləri
- Məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsini.

225 Müasir Azərbaycan şəraitində sahibkarlığın inkişafına bazar iqtisadiyyatının aparıcı istehsal amili kimi sahibkarlıq necə qiymətləndirilir

- Düzgün cavab yox
- Sosial-iqtisadi şərait
- Ərazi, sahə və əmək fəaliyyətinin əsas istiqamətləri
- Ölkənin inkişaf səviyyəsi,
- Qarşıya qoyulmuş vəzifələr

226 Sahibkarlığın sosial-iqtisadi mahiyyəti hansı əsaslarda daha geniş tədqiq olunur

- Əmək fəaliyyətində
- Əhali məşğulluğunda rolu və yeni iş yerlərinin açılması baxımından
- Real gəlirlərdə
- Fərdi təsərrüfatda
- Ölkənin inkişafında

227 İstehsalın istehsal, bölgü və mübadilə nəticəsində formalaşmasına aiddir

- Gəlirlərlə müəyyənləşmə
- Onun səmərəsi ilə müəyyənləşmə
- Bazarla müəyyənləşmə
- Tələbatla müəyyənləşmə
- Əhəlinin ümumi vəziyyəti ilə müəyyənləşmə

228 Sosial səmərəliliyin əsas göstəricilərinə aiddir

- Bütün cavablar düzdür
- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərclərə nisbəti kimi müəyyən edilir.
- Bir nəfərə düşən orta illik işçi hesabı ilə istehlak fondunun həcmi; real gəlirin səviyyəsi; əmək haqqının səviyyəsi; əhəlinin demografik geniş təkrar istehsal göstəriciləri, bir nəfərin cari istehlakı, bir nəfər hesabı ilə satılmış məhsulun fiziki həcmi, pullu xidmətin həcmi, real gəlirlə minimum yaşayış zənbili arasındakı nisbət və s.
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində və ya ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticəni göstərir.
- Fərdi və ictimai tələbatın ödənilməsi prosesində mövcud ictimai istehsal prosesləri şəraitində bilavasitə məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsi

229 Sahibkarlığın inkişafında səmərəlilik göstəricilərinə aiddir

- İstehsala çəkilən xərclərin hər manatına verdiyi səmərə
- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərclər
- Fərdi və ictimai tələbatın ödənilməsi prosesində mövcud ictimai istehsal prosesləri şəraitində bilavasitə məhsuldar qüvvələr
- Dövlət büdcəsinin, sosial fondun, müəssisə və təşkilatların gəlirlərinin formalaşması
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində və ya ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticə

230 Sahibkarlığın inkişafında səmərəlilik necə ifadə olunur

- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsində çəkilən xərclərə nisbətində.
- Fərdi və ictimai tələbatın ödənilməsi prosesində mövcud ictimai istehsal prosesləri şəraitində bilavasitə məhsuldar qüvvələrdə
- Dövlət büdcəsinin, sosial fondun, müəssisə və təşkilatların gəlirlərinin formalaşmasında
- İstehsala çəkilən xərclərin hər manatına verdiyi səmərədə
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində və ya ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticədə

231 Sahibkarlığın əsas komponentlərinə aiddir

- Təşkilati sosial və istehsal komponentləri
- Əhəlinin həyat səviyyəsi komponentləri
- Şəxsi, iqtisadi, təşkilati komponentləri
- Sosial inkişaf, istehsal, bölgü komponentləri
- Fərdi təsərrüfat və ölkə təsərrüfatı komponentləri

232 Bazar tələbatının istiqamətlərinin formalaşdırılmasına daxildir

- İstehsal strukturunu, sahibkarların istehsal etdiyi məhsulun marketing quruluşunu və onun planlaşdırılmasının əsas istiqamətlərini
- Sahibkarların mənfəət əldə etmək məqsədini
- İstehlal və istehlak bazarında xidməti
- İstehlak və istehsal bazarında əmtəəni
- düzgün cavab yoxdur

233 Sahibkarlıq gəlirləri hansı əsaslarla mühüm rol oynayır

- Müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticəni
- Dövlət büdcəsinin, sosial fondun, müəssisə və təşkilatların gəlirlərinin formalaşması və istifadəsi.
- Bir nəfər orta illik işçi hesabı ilə istehlak fondunun həcmi;
- Əhalinin demografik geniş təkrar istehsal göstəriciləri
- Real gəlirlə minimum yaşayış zənbili arasındakı nisbət

234 Sahibkarlıq fəaliyyətinin inkişafında makroiqtisadi göstəricilərə aiddir

- Xidmət sahələrinin formalaşması, iqtisadiyyata qoyulan xüsusi kapital
- Minimum istehlak səbəti
- Yaşayış minimumu
- Ölkənin inkişaf səviyyəsi
- ÜDM-in həcmi, əhalinin pul gəlirləri, istehsal və xidmətin həcmi, iqtisadiyyata qoyulan xüsusi kapital və s.

235 Sahibkarlığın iqtisadi məqsədlərinə aiddir

- Şəxsi gəlir və mənfəət əldə etmək
- Rəhbərlik etmək
- Daim irəliləmək
- Müvəffəqiyyətə doğru addımlamaq
- Başqalarına təsir etmək

236 Sahibkarlıq fəaliyyətinin xüsusiyyətlərinə daxildir

- Mülkiyyətə doğru addımlamaq
- Bazarla əlaqəli olmaq, mənfəət naminə, hüquqi cəhətdən azad insanların əməyinə əsaslanmaq
- Müvəffəqiyyətə doğru addımlamaq, başqalarına təsir etmək
- Şəxsi gəlir əldə etmək
- Şəxsi işini və şəxsi həyatını əlaqələndirmək

237 Sahibkarlığın sosial mövqeyinə daxildir

- Fərdi təsərrüfat, ölkə təsərrüfatını təmin etməklə ölçülür
- Şəxsi, iqtisadi, təşkilati tərəfdən ölçülür
- İstehsal və istehlak bazarında əmtəə və xidmət təklifini təmin etməklə əldə olunan səmərə ilə ölçülür
- Ölkə təsərrüfatından əldə edilən səmərə ilə ölçülür
- Bütün cavablar düzdür

238 İstehsal və istehlak bazarında sahibkarlıq əmtəə və xidməti təmin etməklə hansı prosesləri təşkil edir

- Bazarla əlaqəli olaraq mənfəət əldə etmək
- Şəxsi, iqtisadi, təşkilati, ölkənin həyat səviyyəsi
- Ölkə təsərrüfatlarından əldə edilən səmərə, sosial inkişaf, həyat səviyyəsi

- istehsal və istehlak bazarında əmtəə və xidmət
- Əhalinin həyat səviyyəsi, sosial inkişaf, istehsal, bölgü, fərdi təsərrüfatdan və ölkə təsərrüfadan əldə edilən gəli

239 İstehsalyönlü fəaliyyətə təsir edən amillərə daxildir

- Dövlət və əhali gəlirlərinin bölgü və yenidən bölgüsü yolu ilə istehlak səviyyəsi
- Əhalinin həyat səviyyəsi, sosial inkişaf, əhalinin həyat səviyyəsi
- Bazarla əlaqəli olaraq mənfəət
- İstehsala təsir
- Sosial səmərəyə təsir

240 Bazar seqmentinin formalaşması və dinamikasına nə təsir edir

- istehsal və istehlak bazarında əmtəə və xidmət
- Dövlət və əhali gəlirlərinin bölgü və yenidən bölgüsü yolu ilə istehlak səviyyəsi.
- İstehsal strukturunu, sahibkarların istehsal etdiyi məhsulun marketinq quruluşu
- Ölkə təsərrüfatından əldə edilən səmərə, sosial inkişaf, həyat səviyyəsi
- Əhalinin rifahı, onların gəlirləri, həmçinin sahibkarın mənfəət əldə etmək məqsədi ilə xarici ölkələrə ixracatı

241 Sahibkarlığın formalaşmasında əsas amili necə qiymətləndirilir

- Sosial səmərə seqmentləşməsi
- İstehsal seqmentləşməsi
- Bazar seqmentləşməsi
- İstehlak seqmentləşməsi
- Gəlirlər seqmentləşməsi

242 Sosial dövlətin mövcud şərtləri və onun xüsusi əlamətlərinə aiddir

- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində və ya ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticə
- Fərdi və ictimai tələbatın ödənilməsi prosesində mövcud ictimai istehsal prosesləri şəraitində bilavasitə məhsuldar qüvvələr
- Dövlət büdcəsinin, sosial fondun, müəssisə və təşkilatların gəlirlərinin formalaşması
- Vətəndaşların yüksək mənəvi səviyyəsi; mülkiyyətçilərə zərər vermədən, gəlirlərin yenidən bölüşdürülməsi üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsinə imkan yaradan güclü iqtisadi potensial.
- İstehsala çəkilən xərclərin hər manatına verdiyi səmərə

243 Təsərrüfatın lazım olan sahələrdə dövlətin əhəmiyyətli payı olmaqla mülkiyyətin müxtəlif formalarının mövcudluğunda özünü nədə biruzə verir.

- Bütün cavablar düzdür
- İqtisadiyyatın sosial istiqamətləndirilmiş strukturunun olması
- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərclərə nisbəti
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində və ya ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticə
- Fərdi və ictimai tələbatın ödənilməsi prosesində mövcud ictimai istehsal prosesləri şəraitində bilavasitə məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsi

244 Dövlətin sosial funksiyası dedikdə aşağıdakıları nəzərə almaq lazımdır

- Əhalinin sosial müdafiə olunmayan təbəqələrinə dəstək verilməsi; insanların əmək və sağlamlığının qorunması; vergi qoyuluşu, dövlət büdcəsi, xüsusi sosial proqramlarının vasitəsi ilə müxtəlif sosial təbəqələr arasında gəlirlərin yenidən bölüşdürülməsi
- Fərdi təşəbbüskarlıq amilləri

- Ayri-ayrı şirkətlər səviyyəsində sosial səmərə həmin şirkətlərin dövlət gəlirlərinin və fərdi gəlirlərin formalaşmasında və dinamikasındakı rolu
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələri və ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticə
- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərclər

245 Sosial dövlət fəaliyyətinin əsas istiqamətlərinə aiddir

- Düzgün cavab yoxdur
- İnsanların layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi;- sosial bərabərlik- sosial təminatlar, sığorta və sosial xidmətlər sistemi; - hamı üçün mümkün ola bilən təhsil, səhiyyə, mədəniyyət sistemlərinin inkişaf etdirilməsi və s.
- Ümumi daxili məhsulda rolu və onun artımı, sahibkarlıq fəaliyyətinin iqtisadi göstəricilərinin elastiklik əmsali
- İxracatda payı əsas perspektiv tənzimləmə obyektini olaraq sosial məsələlərin həllində prioritet istiqamət kimi
- Cəmiyyət üzvlərinin həyat tərzinin formalaşmasında əsaslı surətdə təsir göstərən tədbirlər

246 Sosialyönümlü iqtisadiyyatın zəmanəti necə ifadə olunur

- Sosial iqtisadi sistem, bütün mülkiyyət növləri, həyat tərzinin formalaşması
- Vətəndaşların şəxsi azadlığı, bazar rəqabətinin sərbəstliyi, qiymətqoyma və s. milli məhsulun əməyə görə ədalətli bölgüsü, əhəlinin maddi mühafizəsi
- Sosial iqtisadi sistem
- Bütün mülkiyyət formaları
- Həyat tərzinin formalaşmasında əsaslı surətdə təsir göstərən tədbirlər

247 Sosial bazar iqtisadiyyatında dövlətin sosial siyasətinin formalaşmasına daxildir

- Bütün cavablar doğrudur
- Vətəndaşların şəxsi azadlığı, bazar rəqabətinin sərbəstliyi, qiymətqoyma və s. milli məhsulun əməyə görə ədalətli bölgüsü, əhəlinin maddi mühafizəsi
- İnsanların layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi;- sosial bərabərlik- sosial təminatlar, sığorta və sosial xidmətlər sistemi; - hamı üçün mümkün ola bilən təhsil, səhiyyə, mədəniyyət sistemlərinin inkişaf etdirilməsi və s.
- 1- öz kapitalına görə əhəlinin gəlirlərinin artması təmin olunsun, 2-cəmiyyətin iqtisadi və sosial məsuliyyətinin artırılması yolu ilə himayədarlıq aradan qaldırılsın, 3- əhəlinin sosial müdafiəsi mexanizmi yaradılsın.
- Vergi qoyuluşu, dövlət büdcəsi, xüsusi sosial proqramlarının vasitəsi ilə müxtəlif sosial təbəqələr arasında gəlirlərin yenidən bölüşdürülməsi

248 Sahibkarlığın başlıca sosial funksiyalarına daxildir

- Real əmtələrin mövcudluğu, cəmiyyətin sosial problemlərinin həll edilməsi üzrə mövcud olan çətinliklərin aradan qaldırılması.
- İstehsal və istehlak bazarında əmtəə və xidmət təklifini təmin etməklə əldə olunan səmərə
- Fərdi təsərrüfat, ölkə təsərrüfatı
- Şəxsi, iqtisadi, təşkilati baxımından
- Ölkə təsərrüfatından əldə edilən səmərə

249 əlavə əmək resurslarının cəlb olunmasına nə imkan verir

- Sosial iqtisadi sistem, bütün mülkiyyət növləri, həyat tərzinin formalaşmasına təsir normaları
- Ticarət, ictimai iaşə, səhiyyə, təhsil, mədəniyyət və incəsənət turizm sahələrində yayılmış qismən məşğulluq, habelə bu sahələrdə kiçik sahibkarlıq müəssisələrinin fəaliyyət göstərməsi
- Sahələrdə kiçik sahibkarlıq müəssisələrinin fəaliyyət göstərməsi
- İstehsal və istehlak bazarında əmtəə və xidmət təklifini təmin etmə
- Həyat tərzinin formalaşmasında əsaslı surətdə təsir göstərən tədbirlər

250 Gəlirli marketing obyektini kimi çıxış edir

- Təsisçilər
- Fondlar
- Kütlənin müəyyən hissəsi
- Dövlət idarəetmə orqanları
- Sponsorlar

251 Marketing fəaliyyətinin ən mühüm subyektlərinə daxildir

- Dövlət idarəetmə orqanları
- Sponsorlar
- Fondlar
- Kütlə
- Təsisçisi

252 Sosial sferada dövlət mülkiyyətinin yenidən təşkili mərkəzlərinə aiddir

- Gəlir əldə etmək
- Səmərəliliyi artırmaq, investisiya cəlb etmək sosial müdafiəni qərarlaşdırmaq.
- Marketingi dəyişdirmək
- Bazara çıxmaq
- İstehlakçı cəlb etmək

253 Sahibkarlığın regional xüsusiyyətlərinə aiddir

- Əhalinin sayı
- Ərazinin iqtisadi islahatlarının prinsipləri
- Sənayenin quruluşu
- İstehsal həcmi
- İnfrastruktur səviyyəsi

254 Sahibkarlığın inkişafında dövlətin rolu necə ifadə olunur

- ixracatı təşkil edir
- Dövlətin iqtisadi idarəetmə funksiyalarını təşkilati iqtisadi mexanizmlərə dəstək verir
- maliyyə vəsaiti ayırır
- təcrübə tətbiq edir
- bazarı təşkil edir

255 Sahibkarlıqda dövlət büdcəsinin roluna aiddir

- rayonlar üzrə yerləşdirilir
- Stimullaşdırır maliyyə dəstəyi təmin edir
- planlaşdırır
- nəzarət edir
- Məhsul sifariş verir

256 Sahibkarlığın inkişafının nəzəri metodoloji əsaslarına aiddir

- İqtisadi dövriyyəni artırmaq
- Azad rəqabət və təşəbbüskarlıq yaratmaqla mülkiyyət plüyarizmi
- İqtisadi artım.
- Resurslardan səmərəli istifadə
- Gəlir əldə etmək

257 Sahibkarlığın inkişafının tənzimləmə istiqamətlərinə daxildir

- Investisiya qoyuluşu
- Dövlət tənzimlənməsinin normativ əsası və qanunvericilik bazası
- Mal və xidmət məhsulunun artımı
- İqtisadi potensialın dövriyyəyə cəlb edilməsi
- İş yerlərinin açılması

258 Sosial sferada sahibkarlığın xüsusiyyətlərinə aiddir

- İxrac və idxal xüsusiyyətləri
- Sahə quruluşunun bazar tələbatına uyğun mal və xidmət istehsalı ifadə edir.
- İstehsal və istehlak xüsusiyyətləri
- Təsərrüfat əlaqələri
- Məhsuldarlıq səviyyəsi

259 Turizm məhsulunun formalaşdırılmasının əsas amili olan turizm sənayesi necə xarakterizə olunur

- Turizm xidmətlərinin və turist tələbatlı malların reallaşdırılması ilə məşğul olan istehsal, ticarət və nəqliyyat müəssisələrinin məcmusu şəklində
- Əyləncə və intellektual funksiyalar, şəraitin və fəaliyyət növünün tam dəyişməsi yolu ilə fərdin yorğunluq hissindən azad olması
- İstehlakçı tələbinin araşdırılması üzrə bazarın marketinq tədqiqi
- Turizm infrastrukturunu, turizm sənayesi və lisenziya sisteminin təkmilləşdirilməsi
- Şəraitin və fəaliyyət növünün tam dəyişməsi yolu ilə fərdi yorğunluq hissindən azad olması, əyləncə funksiyası, intellektual funksiya

260 .Turizm iqtisadiyyatında marketinq tədbirlərinin aparılmasının vacibliyi aşağıdakı kimi təyin olunur

- Təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, konsultativ-ümumi idarəçiliklə bağlı suallara cavab verən konsultasiya xidməti göstərən fəaliyyət, kommersiya-istehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyətdir
- Proqnozlaşdırmanın hazırlanması üçün vaxtın ayrılması, tələb olunan dəqiqlik səviyyəsi, araşdırmaq üçün verilənlərin xarakteri, proqnoz verilən müddət
- Dövlət çevrilişləri və terror hadisələrinin həyata keçirilməsi, səyahətlərin sığortalanması, valyuta mübadiləsi və yol çəklərinin komission yığılı, rabitə xərcləri
- Bu sahəyə vəsait qoyuluşları, turizm müəssisələrindən və turistlərdən əldə olunan gəlirlər, turizm sahəsində işləyənlərin maddi təminatı, yeni iş yerlərinin yaradılması ilə müəyyən olunur
- Turizmdə reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu, istehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması

261 Turistləri nəqliyyatla təmin edən müəssisələrə daxil edilir

- Avtomobil, aviasiya, dəmir yolu, dəniz ilə çay donanması müəssisələri və s.
- Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis, istehsal, mədəni-məişət xidmətləri, turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, kirayə məntəqələri, avtomobil, aviasiya, dəmir yolu, dəniz ilə çay donanması müəssisələri
- Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis müəssisələri, avtomobil, aviasiya, dəmir yolu, dəniz ilə çay donanması müəssisələri
- Avtomobil, aviasiya, dəmir yolu, dəniz ilə çay donanması müəssisələri, kanat və boru-kəmər nəqliyyatı
- Avtomobil, aviasiya, dəmir yolu, dəniz ilə çay donanması müəssisələri, mehmanxanalar, motellər, pansionatlar, kempinqlər, turist bazaları, şəxsi mənzillər, səhiyyə müəssisələrinin çarpayılı normaları və s.

262 Turizmdə sahibkarlığın əsas bölmələrinin sxemi necə ifadə olunur

- Turizm infrastrukturunu, sığorta işi, turoperator və turagentlər
- Nəqliyyat, mehmanxana sənayesi

- Xidmətlər sənayesi, gid-ekskursiya bələdçiləri, əyləncə sənayesi, qidalanma sənayesi, nəqliyyat, mehmanxana sənayesi
- Xidmətlər sənayesi, əyləncə sənayesi, qidalanma sənayesi
- Xidmətlər sənayesi, gid-ekskursiya bələdçiləri, əyləncə sənayesi

263 Çarter necə ifadə olunur

- Daimi reyslərdə rəqabətin meydana gəlməsi, turoperator strukturunun formalaşması və onun sonrakı ixtisaslaşması haqqında müqavilədir
- Beynəlxalq turizmdə müəyyən müddətə və ya daimi reyslərlə uçan təyyərələrdə yerlərin bir qisminin icarəyə alınması haqqında müqavilədir
- Beynəlxalq turizmdə müəyyən müddətə və ya daimi reyslərlə uçan təyyərələrdə bütün yerlərin icarəyə alınması haqqında müqavilədir
- Beynəlxalq turizmdə təyyərələrin satın alınması haqqında müqavilədir
- Xüsusi təyinat yeri, müəyyən müştəri dairəsi, müəyyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə haqqında müqavilədir

264 Turizm məhsulunun qiymətinə təsir edən əsas amillər aşağıdakı kimi qruplaşdırılır

- Bazarın digər məhsullarının qiyməti kimi istər beynəlxalq, istərsə də yerli bazarda gedən proseslərə uyğun formalaşması
- Turizmin inkişafına dair dövlət proqramından, turizm sahəsində dövlət siyasətinin əsaslarını müəyyənləşdirilməsindən
- İqtisadi münasibətlərin və bazar münasibətlərinin iştirakçıları arasında ziddiyyətlərin yumşaldılması, gəlir və əmək haqqının diferensiasiyasının qarşısının alınmasıdır
- Sosial-psixoloji və iqtisadi amillər
- Tur günlərinin sayından, turun növündən, turistlərin yaş tərkibindən

265 Turizm bazarı hansı iqtisadi sistemin elementidir

- Turist tələbi və ya turizm məhsulunun qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemidir
- Turist tələbi qiymət, idxal-ixrac və rəqabət elementlərinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemidir
- Turizm məhsulunun təklifi, təhsil və səhiyyə sisteminin qiymət və rəqabət elementlərinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemidir
- Turist tələbi, turizm məhsulunun təklifi, qiymət və rəqabət elementlərinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemidir
- Beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması, beynəlxalq ticarətin genişlənməsi və nəqliyyat vasitələrinin təkmilləşdirilməsinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemidir

266 Turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri özündə aşağıdakı parametrləri birləşdirir:

- Realizə olunan turizm xidmətlərinin həcmi və ya turizm xidmətlərinin realizə olunmasından əldə edilən gəlirlər, işçi qüvvəsindən səmərəli istifadə olunmasının əsas göstəriciləri, istehsal fondundan istifadənin göstəriciləri, turizm xidmətlərinin maya dəyəri, mənfəət, rentabellik
- Əmək məhsuldarlığı, əmək haqqı ödəmələrinin səviyyəsi, dövriyyə vəsaitlərini təkrar istehsalı, ödəmə qabiliyyəti, maliyyə sabitliyi
- Turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına və tətbiq edilməsinə nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq
- İşçi qüvvəsindən səmərəli istifadə olunmasının əsas göstəriciləri, istehsal fondundan istifadənin göstəriciləri, turizm xidmətlərinin maya dəyəri, mənfəət
- Turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı; turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar

267 Turizmdə multiplikator effekt hansı formada xarakterizə olunur.

- Məcmu Milli Gəlirdə mövcud dəyişikliklərin investisiya məsrəflərində əsasən dəyişikliklərinə olan nisbəti kimi

- Xalis milli məhsulda mövcud dəyişikliklərin investisiya məsrəflərində əsasən dəyişikliklərinə olan nisbəti kimi
- İnsan İnkişafı İndeksində mövcud dəyişikliklərin investisiya məsrəflərində əsasən dəyişikliklərinə olan nisbəti kimi
- Milli səviyyədə marketinq konsepsiyalarının mövcud dəyişikliklərin investisiya məsrəflərində əsasən dəyişikliklərinə olan nisbəti kimi
- Umumi Daxili Məhsulda mövcud dəyişikliklərin investisiya məsrəflərində əsasən dəyişikliklərinə olan nisbəti kimi

268 Turizmdə ödəmə balansına aid edilir

- Ölkəni tərk edən yerli turistlərin xərcləri ilə ölkəyə gələn xarici turistlərin yerli turizm məsulları və xidmətlərin istehlakına sərf etdikləri xərclər qarşı-qarşıya qoyulur
- Turist xərclərinin regionda dövr etməsinin hərəkət verici qüvvəsi – multiplikator effekti ilə müəyyən olunur
- Kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri aid edilir
- Məişət əşyalarının alınması, kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri aid edilir
- Turistlərin turizm xidmətəri və turizm məhsullarının alınması sərf etdikləri xərclər nəticəsində müəyyən olunur

269 Turizm bazarını əhatə etmək seçimi zamanı hansı amillər nəzərə alınmalıdır

- Ölkə daxilində səyahətlərin balansı, xaricə olan səyahətlər balansı, abadlaşdırılmış ətraf ərazi, maddi-texniki avadanlıqların tikinti normalarına uyğunluq balansı
- Turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı
- Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi
- Kompleksləşdirici, servis, zəmanət ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr
- Firmanın ehtiyatları, məhsulun yekcins olma dərəcəsi, rəqiblərin marketinq strategiyası

270 Turizmdə investisiya nəyi ifadə edir

- Aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələrinin yaradılmasını
- Turizmin normativ bazasını işləyib hazırlayır
- Turizm sahəsində xüsusi razılığın verilməsini təmin edir
- Məşğulluğun artırılması, əhali gəlirlərinin səviyyəsinin yüksəldilməsi, həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması
- Mehmanxana və turizm xidmətləri ilə məşğul olan müəssisələrin tikintisi, modernləşdirilməsi və yenidən qurulmasına kapital qoyuluşundan ibarətdir

271 Turizmin maddi-texniki bazasına daxildir

- Turizmin inkişafı əhalinin məşğulluğunu təmin edir, əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri
- Mehmanxanaların, panseonatların, turbazaların, sanatoriyaaların, çarpayı fondları və otaqların sayı, turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı, turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları
- İstehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, beynəlxalq turizmin inkişaf göstəriciləri
- İstehlakçılar üçün müxtəlif istehlakçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması
- İstehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması

272 Strukturuna görə turizmin iqtisadiyyatı ilk növbədə aşağıdakıları həll etməlidir

- Sağlamlığı bərpa etmək, dünya görüşünü genişləndirmək və istirahət-əyləncə vəzifələrini yerinə yetirmək
- Xaricdən valyuta daxil olmalarını artırır, ümumi milli məhsulun həcmi yüksəldir, yeni iş yerlərinin yaradılmasına şərait yaradır, kapitalların yatırılmasına şərait yaradır
- Turizm sahəsində yaranan istehsal münasibətlərini birləşdirməlidir, turizmin bütün resurslarından səmərəli istifadə olunmasına nail olmalıdır, turizmdə istehsal aspektlərini və istehsal münasibətlərini təsdiq edən elmi təmsil etməlidir
- Turizm fəaliyyətinə kömək edir, onun inkişafı üçün şərait yaradır, ölkə haqqında turizm üçün əhəmiyyətli birdiyar kimi təsəvvür yaradır
- Turizm infrastrukturunu sahəsində elmi tədqiqatları inkişaf etdirir

273 Turizmin funksiyalarına aiddir

- Ayrı-ayrı maddi nemətlərin bütövlükdə istehlak həcmində xüsusi çəkisi əsasında sosial idarəetmənin metodoloji prinsipidir
- Turizm layihəsinin miqyası üzrə, layihənin məqsədli istiqamətlənməsi üzrə
- Turizm sahəsində yaranan istehsal münasibətlərini birləşdirməlidir
- Xidmət sahələrinin sosial xidmətinin tənzimlənməsi mexanizmi formasında
- Sağlamlığı bərpa etmək, dünya görüşünü genişləndirmək və istirahət-əyləncə vəzifələrini yerinə yetirmək

274 Turizmin ərazi təşkili zamanı bu əraziyə aşağıdakılar aid olmalıdır

- Turist taktikası, strategiyası, turist siyasəti və iqtisadi səmərəlilik
- Turizm üçün təbiətin mühafizəsi, landşaft və onun xüsusiyyətləri
- Təbii-coğrafi, mədəni-tarixi, sosial, iqtisadi, demoqrafik, siyasi, texnoloji, ekoloji
- Ərazinin abadlaşdırılması, təbii-rekreasiya sərvətlərin yenidən öyrənilməsi, sərhədlərin qoyulması və istehlak rejimi layihəsinin işlənilməsi, razidə sərvətlərin müəyyən olunması və vəziyyəti üzərində müşahidənin təşkili
- Bir və ya bir neçə unikal təbii müalicəvi sərvətlərə, bu sərvətlərin lazımı ehtiyatına, kurort tikintisi üçün kifayət və münasib sahəyə, ekoloji və sanitar-epidemioloji normalara uyğun gəlməlidir

275 Turizmə təsir edən mənfi amillərə aşağıdakılar daxildir:

- İqtisadi böhranların əmələ gəlməsi, sənaye istehsalının aşağı düşməsi, valyuta sistemində qeyri stabillik
- Turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına və tətbiq edilməsinə nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- Real gəlirlərin artımı, gəlirlərin daha müntəzəm bölüşdürülməsi, valyuta kursunun stabil vəziyyəti
- Əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilir, dövlət inhisarçılığa şərait yaradır

276 Otellərdə çarpayı fondunun gücü aşağıdakı düsturla müəyyən olunur: Burada: $Gç.f$ - çarpayı fondunun ümumi say göstəricisi; $Çil$ - il ərzində istifadə edilən çarpayı yerlərinin sayı; $Çm$ - mövsümi istifadə edilən çarpayı yerlərinin sayı; T - mövsümi turist günlərinin sayı.

- $Gç.f = Çil + (Gm / T)$
- $Gç.f = Çil \times 365 - Gm \times T$
- $Gç.f = (Çil \times 365) / (Gm \times T)$
- $Gç.f = Çil + (Gm \times T)$
- $Gç.f = Çil \times 365 + Gm \times T$

277 Turizmə təsir edən müsbət amillərə aşağıdakılar daxildir:

- Turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına və tətbiq edilməsinə nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması

- Əyləncə mərkəzləri, attraksionlar, tarixi abidələr, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi
- Real gəlirlərin artımı, gəlirlərin daha müntəzəm bölüşdürülməsi, valyuta kursunun stabil vəziyyəti
- Turizmin inkişafı iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilir, sosial problemlərin meydana çıxmasına şərait yaradılır

278 Mexmanxanalarda əyləncələrin müxtəlifliyi necə əsaslandırılır

- Əyləncələrin rəngarəngliyinin formalaşması, müxtəlif əyləncələrin vacibliyinin müqayisəsinə keçmək, daha sonra şəxsiyyətin inkişafında ayrı-ayrı məşğuliyyətlərin payının qiymətləndirilməsi
- Menecerlər və əməkdaşlarla əlaqə yaratmaq formalarını həyata keçirmək, özünün funksional fəaliyyəti çərçivəsində əməkdaşların işçini koordinasiya və təşkil etmə
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satışın kompleks qiymətləndirilməsi
- İnsan tərəfindən könüllü olaraq əyləncə növünün seçilməsi, əyləncə növlərinin qeyri-məhdud sayı, əyləncənin istehlakı üçün şəxsiyyətin ilkin hazırlanması, əyləncələrin digər məşğuliyyətlərlə kombinasiya edilməsi
- Məqsədli meylə, istiqamətə malik olması, sistemli, əsaslandırma, iyerarxiyalı qaydada subardınasiya olunması, konkret ünvanlı olması, direktivlik, müvafiq resurslarla təminat

279 Turist xidmətlərinin hansı fərqli xüsusiyyətlərə vardır

- Rəqabət qabiliyyətli mühitin yaradılmasıdır
- Hər hansı bir ölkənin daxili və onun sərhədlərindən kənarında təşkil olunan səyahətlərdir
- Dövlətin milli sərhədlərindən kənarında həyata keçirilən səyahətlərdir
- Sahibkarlıq fəaliyyətinin səmərəli təşkili
- İstifadəsi mümkün olmayan, xidmətlərin hiss edilməməsi, mövsümi dəyişmələrə məruz qalma, müəyyən yerə bağlılıq, istehlakçılar

280 Turist axınlarının həcmi xarakterizə edən göstəricilərə daxildir:

- Maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, rəqabəti qabaq-layan yeni fəaliyyət formalarının inkişafı
- Turistlərin getdikləri ölkələrdə qalmalarının orta davamlıq müddəti, dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması
- Turistlərin ümumi sayı, dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması
- Turistlərin ümumi sayı, turist günlərinin sayı, turistlərin getdikləri ölkələrdə qalmalarının orta davamlıq müddəti
- Turist axınlarının həcmi, maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, rəqabəti qabaq-layan yeni fəaliyyət formalarının inkişafı

281 Turist bazarının mahiyyəti onun hansı funksiyalarında ifadə olunur

- Turist məhsulunun istehlakçıya çatdırılması prosesinin təşkil olunması, əməyə material-maddi stimulun iqtisadi təminatı, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi
- Milli səviyyədə marketing tədqiqatları, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi
- Ölkənin müsbət imicinin yaradılması, xarici turistlər üçün ölkənin cəlbedici turizm istiqamətində irəliləməsi
- Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu, istehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması
- Turist məhsuluna olan dəyərin və istehlak dəyərinin realizə olunması, turist məhsulunun istehlakçıya çatdırılması prosesinin təşkil olunması, əməyə material-maddi stimulun iqtisadi təminatı

282 Müvafiq olaraq ÜTT turist xərclərinə aşağıdakıları aid edir

- Kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri

- Məişət əşyalarının alınması, kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri
- Ölkəni tərk edən yerli turistlərin xərcləri ilə ölkəyə gələn xarici turistlərin yerli turizm məsulları və xidmətlərin istehlakına sərf etdikləri xərclər qarşı-qarşıya qoyulur
- Turistlərin turizm xidmətəri və turizm məhsullarının alınmasın sərf etdikləri xərclər
- Dövlət çevrilişləri və terror hadisələrinin həyata keçirilməsi, səyahətlərin sığortalanması, valyuta mübadiləsi və yol çəklərinin komission yığımı, rabitə xərcləri

283 Turizmdə tədiyyə balansının passivlərinə aşağıdakılar daxil edilir

- Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu, istehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması
- Turistlərin getdikləri ölkədə əmtəə və turizm xidmətlərinin alınmasına çəkdiyi xərclər, turistlərə xidmət göstərmək məqsədilə idxal olunan məhsullara çəkilən xərclər, çıxan turistlərin xarici nəqliyyat kampaniyalarına ödədikləri xərclər, ölkədə turizmin inkişafına qoyulmuş xarici investisiya və kreditlərə görə ödəmələr
- İqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası
- İstehsal funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası
- Xidmətlərin səviyyəsinə, göstərilən xidmətin nomenklaturasına və keyfiyyətinə görə, daxili, daxil olan və xaric olan turizm, dünya, ölkələr, regionlar, mahallar, şəhərlər üzrə, sosial-demoqrafik meyarlara əsasən

284 Turizm məhsulunun irəliləyişinin məqsədi aşağıdakı istiqamət üzrə müəyyən olunur

- İstehlakçı tələbinin araşdırılması üzrə bazarın marketinq tədqiqi
- Bazarın yayılması, mövcud bazardan müştərilərin böyük miqdarını yayındırmaq, yeni xidmət və marşrutlara tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsi
- Xidmətlər paketi rekvizitləri, turist yollayışlarının qiymətləri
- Hərəkət fəallığı, məkdaşların gəlirin artırılmasında maraqlı olması, firmanın gündəlik işinin təşkili, yekun gəlirin əldə olunması
- Kütləvi informasiya vasitələri, çap reklam nəşrləri, kino və video reklam, küçə reklamı, suvenirler, sərgilər, birjalar, yarmarkalar

285 Turizm məhsulunun aşağıdakı istehlak xüsusiyyətləri vardır

- Ekskursiyaların ümumi xüsusiyyətləri
- Beynəlxalq turizm təşkilatlarının xüsusi funksiyaları və kompetensiyası
- Bütövlük, effektivlik, etibarlılıq, aşkarlıq, çeviklik, qonaqpərvərlik
- Ciddi hesabat blanklarının tədqiqi və tərtibi, məsuliyyət
- Kompleks səfərlər, istirahət və kompleks turlara xidmətlər paketi

286 Turizm müəssisələrində hesablama metodlarından asılı olaraq hansı mənfəət göstəriciləri fərqləndirilir

- Xüsusi təyinat yeri, müəyyən müştəri dairəsi, müəyyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə
- Xüsusi maraq, xüsusi təyinat yeri, müəyyən müştəri dairəsi, istehsal mənfəəti
- Rəqabətin meydana gəlməsi, turoperator strukturunun formalaşması və onun sonrakı ixtisaslaşması
- Balans mənfəəti, məhsul və xidmətin reallaşdırılması, xalis mənfəət
- Xüsusi maraq, xüsusi təyinat yeri, müəyyən müştəri dairəsi, müəyyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə

287 ÜTT-nin proqnozlarına görə 2020-ci ildə dünyanın ən populyar turist istiqamətlərində hansı ölkədə turist gəlişlərinin miqdarı nə qədər proqnozlaşdırılır və dünya turizm bazarında payı neçə faiz olacaq

- Fransa; 93,3 milyon nəfər; 5,8%
- ABŞ; 160,4 milyon nəfər; 6%
- Rusiya; 47,1 milyon nəfər; 8,2%

- İtaliya; 145,4 milyon nəfər; 9%
- Çin Xalq Respublikası; 137,1 milyon nəfər; 8

288 Turizmdə sığortanın hansı növləri mövcuddur:

- Xüsusi təyinat yeri, müəyyən müştəri dairəsi, müəyyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə, assistans, nəqliyyatın ləngiməsi halları zamanı sığortalanma, avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin sahiblərinin məsuliyyət sığortası
- Gömrük qaydalarının qəsdən pozulması, qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanma
- Tibbi sığorta, həyat və sağlamlığın sığortası, əmlak sığortası, turistlərin istirahətdə olduqları zamanı pis hava hallarında sığortalanma, assistans, nəqliyyatın ləngiməsi halları zamanı sığortalanma, avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin sahiblərinin məsuliyyət sığortası
- Qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanma
- Aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələri

289 Mənfəətin hesablanma metodikası necə təsnifləşdirilir

- İqtisadi münafişələrin və bazar münasibətlərinin iştirakçıları arasında ziddiyyətlərin yumşaldılması, gəlir və əmək haqqının diferensiasiyasının qarşısının alınmasıdır, turizm xidmətlərinin standartlaşdırılması
- Turizmin inkişafına dair dövlət proqramı işləyib hazırlamaq; turizm sahəsində dövlət siyasətinin əsaslarını müəyyənləşdirmək; turizmin normativ bazasını işləyib hazırlamaq
- Fövqəladə vəziyyət yarandığı hallarda dövlət Azərbaycan Respublikasının hüdudlarından kənarında Azərbaycan turistlərinin maraqlarının müdafiəsi üzrə, o cümlədən onların müvəqqəti olduqları ölkədən köçürülməsi üzrə tədbirlərə
- Xüsusi mənfəət normasını formalaşdırır, hər bir turist müəssisənin yerləşdiyi şəraitdən, onun tutumundan, istehsal güclərindən, xarici ölkələrin və yerli turistlərin tələbatından asılı olaraq reallaşan, satılan məhsul və xidmətlərə görə
- Yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirmək marağında olmaq, müəssisənin idarə edilməsi zamanı səmərəli qiymət siyasəti həyata keçirmək, bazarın konyukturasını düzgün qiymətləndirmək və öz məhsuluna obyektiv qiymət təyin etmək

290 Turizmdə proqnozlaşdırma məqsədi kim hansı göstəricilər müəyyən edilmişdir

- Satışın həcmi, məhsuldan və ya müxtəlif növ xidmətlərdən gəlir, onların nəticələri, marketing fəaliyyətinin proqnozlaşdırılması, xidmətlərin inkişafı
- Fəaliyyət qabiliyyəti olan hər bir Azərbaycan vətəndaşı, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq hüquqi şəxslər, hər bir xarici vətəndaş və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər
- Empirik, optimistik, evristik yanaşma, sistemli proqnozlaşdırma
- İnsan İnkişafı İndeksində mövcud dəyişikliklərin investisiya məsrəflərində əsasən dəyişikliklərinə olan nisbəti
- Turizm fəaliyyətinə kömək edir, onun inkişafı üçün şərait yaradır, ölkə haqqında turizm üçün əhəmiyyətli bir diyar kimi təsəvvür yaradılması

291 Turizmdə idarəetmə prosesi hansı səviyyələrdə həyata keçirilir

- İdarəetmə prosesinin iyerarxiyası, dəqiqlik, dürüstlük, əhatəlilik, tamamlılıq, funksional idarəetmə prosesi, idarəetmə orqanları
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- Komplekslilik, lokallıq və qloballaşma, problemin olması, funksional idarəetmə prosesi, idarəetmə orqanları
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış, idarəetmə prosesinin iyerarxiyası, funksional idarəetmə prosesi, idarəetmə orqanları
- İdarəetmə prosesinin iyerarxiyası, funksional idarəetmə prosesi, idarəetmə orqanları

292 Turizm məhsulunun imicinin formalaşdırılması hansı məqsədləri daşıyır:

- Bazarın müəyyən hissəsinin itirilməsində, satış həcmının və gəlirin dəyişməsində, neqativ dəyişmələrin xarici sferaya təsirində, məsələn tur xidmətinin qiymətinin aşağı düşməsi başa düşülür
- Müştərilərin təsəvvüründə turizm məhsulu haqqında rəqiblərin məhsulundan fərqli müsbət rəy yaratmaq
- Turizm məhsulunun xüsusiyyəti və turistlər üçün cəlbediciliyi, gedilən yerdə turistlərin xərclərinə ayırdıqları büdcə və bunun nə qədər tez-tez təkrarlanması, gedilən yerin iqtisadi inkişaf səviyyəsi, gedilən yerin iqtisadi gücünün ölçüsü
- Analitik qabiliyyəti, kommunikasiya vasitələrinin düzgün seçimi bacarığı, qarşıya məqsəd qoyma bacarığı, qərar qəbul edərkən əsaslandırma, işi səmərəli təşkil etmək qabiliyyəti və s.
- Turizm layihəsinin miqyası üzrə, layihənin məqsədli istiqamətlənməsi üzrə, turizm müəssisəsinin həyat dövrünün müxtəlif mərhələlərində həyata keçirilən investisiya dövrünün xarakteri və tərkibi

293 Otel menecmentinin istiqamətlərinin mürəkkəbliyi hansı göstəricilərin müəyyənləşdirilməsini zəruri edir

- Nümunə etalonu, lider, indeqator, informasiya toplayan, informasiyanı bölüşdürən, xarici təşkilatlarla müəyyən məqsədlər üzrə nümayəndə olma, sahibkar, ayrı-ayrı pozğunluqlar
- Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar
- Menecment fəaliyyətinin səmərəliliyi Prinsipi, idarəçilik qərarlarının optimallığı, idarəçilik prinsiplərinin elmi təşkili, təşkilat və sosial-iqtisadi prinsiplərə vəhdət sistem halında yanaşma
- Mərkəz tərəfindən nəzarətin itirilməsi nəticəsində bölmələr bəzən öz hərəkətlərinə rəhbərlik üçün azadlığa və müstəqilliyə o qədər böyük meyil edirlər ki, çox hallarda firmanın tərkibindən və xüsusi işinin təşkilindən çıxmaq cəhdləri meydana çıxır
- Texnoloji inkişaf, firma və dövlətin qarşılıqlı əlaqəsi, transmilli xarakter, idarəetməyə yeni tələblərin meydana çıxması

294 Mexmanxana sektorunda idarəetmə qərarlarına qarşı hansı əsas tələblər qoyulur

- Biznesin nəzərdə tutulmuş nəticələrinin proqnozlaşdırılması, planlaşdırılması və gözlənilən nəticələrə nail olunması
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- Məqsədli meylə, istiqamətə malik olması, sistemli, saslandırma, iyerarxiyalı qaydada subordinasiya olunması, konkret ünvanlı olması, direktivlik, müvafiq resurslarla təminat
- Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar
- Planlaşdırma, təşkil etmə, əsaslandırma, nəzarət, proqnozlaşdırma, sistemləşdirmə, əlaqələndirmə

295 Dirildilmiş personajları olan, onlarla ünsiyyətdə olmaq imkanı olan çox populyar tematik parklara daxildir

- Disneylend, Ermitraj, Mömünə Xatun, Meqapolis, İçərişəhər, Leqolend, Port Aventura
- Disneylend, Leqolend, Port Aventura və s.
- Disneylend, Meqapolis, İçərişəhər, Leqolend, Port Aventura
- Sultaniyyə, Disneylend, Meqapolis, İçərişəhər, Leqolend, Port Aventura
- Sultaniyyə, Burc Əl Ərəb, Disneylend, Meqapolis, İçərişəhər, Leqolend, Port Aventura

296 Dünya mehmanxana sənayesinin təcrübəsi əsasında hansı mehmanxana müəssisə tipləri fərqləndirilir

- Luks otel, orta dərəcə, apartament, ekonom, kurort, turist mehmanxanaları, turist bazası, aeroport, azart, B&B, motel, rotel, botel, flotel, flaytel, bunqalo, kempinq və konqres otellər
- Orta dərəcə, apartament, ekonom, kurort, turist mehmanxanaları, turist bazası, aeroport, azart, kristal, platin, subordinasiya, B&B, motel, rotel, botel, flotel, flaytel, bunqalo, kempinq və konqres otellər
- Luks otel, orta dərəcə, apartament, ekonom, kurort, turist mehmanxanaları, turist bazası, aeroport, azart, B&B, motel, rotel, botel, flotel, flaytel, aventura, internet, bunqalo, kempinq və konqres otellər
- Luks otel, orta dərəcə, apartament, ekonom, kurort, turist mehmanxanaları, turist bazası, maksimum, aeroport, azart, B&B, motel, rotel, botel, flotel, pleyboy, flaytel, bunqalo, absis, kempinq və konqres
- Apartament, ekonom, kurort, turist mehmanxanaları, turist bazası, aeroport, azart, B&B, motel, kristal, platin, rotel, subordinasiya, botel, flotel, flaytel, bunqalo, pleyboy, kempinq və konqres otellər

297 Dünya mehmanxana sənayesində klassifikasiya nədir

- Texnoloji inkişaf, firma və dövlətin qarşılıqlı əlaqəsi, transmilli xarakter, idarəetməyə yeni tələblərin meydana çıxması
- Turizm bazarının sistemli təhlili, resursların hərəkəti, məhsul və xidmətlərin hərəkət kanalları, qiymət, reklam, ictimaiyyətlə, firmadankənar əlaqələr
- Konkret mehmanxananın və nömrələrin xidmət standartlarına uyğunluğunun təyin olunmasıdır
- Otellərdə idarəetmənin nəzarət texnologiyasının müəyyənəndirilməsi
- Təşkilatın, firmanın məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi, özünün funksional fəaliyyəti çərçivəsində əməkdaşların işçini koordinasiya və təşkil etmə

298 Biznes planının tərtib olunması zamanı ərazinin əhəmiyyətli turist-kurort zonası kimi tanınması haqqında aşağıdakı sənədlər hazırlanır

- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- Bir və ya bir neçə unikal təbii müalicəvi sərvətlərə, bu sərvətlərin lazımı ehtiyatına, kurort tikintisi üçün kifayət və münasib sahəyə malik olmalıdır, ekoloji və sanitar-epidemioloji normalara uyğun gəlməlidir
- Fəaliyyətdə olan turist-kurort obyektlərinin siyahısı, təbii-müalicə sərvətlərinin vəziyyəti haqqında balneoloji və onların ehtiyatları haqqında ekspert nəticələri, təbii müalicəvi və başqa təbii sərvətlərin, ərazinin vəziyyəti haqqında dövlət ekoloji və sanitar-epidemioloji tədqiqatların nəticələri
- Turizm müəssisələrinin və turizm müəssisələrinin təsnifatı, turizm məhsullarının təhlükəsizliyinin və keyfiyyətinin təmin edilməsi, turizm məhsullarının turist tələbatına uyğunluq parametrlərinin müəyyənəndirilməsi
- Əhalinin yaşlaşması, işləyən qadınların sayının artması, gec ailə qurmaq meylləri, tənha insanların, ailə qurmayanların sayının artması, övladsız ailələrin sayının artması, ödənişli məzuniyyətlərin müddətlərinin artması, ailə gəlirlərinin artması

299 Turizm bazarında satışın effektivliyinin yüksəlməsinin müəyyənəndicisi amillərinə daxildir

- İstehlakçı tələbinin inkişaf istiqamətlərinin öyrənilməsi, bazarda olan tələb və təqdim olunan təklif arasındakı uyğunluğun tədqiq edilməsi, rekreasiya şərtlərinin və istirahət infrastrukturunun təhlili
- Turist axınlarının həcmi, maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, beynəlxalq turizmin inkişafı motivləri
- Kompleks və qrup turları vasitəsilə xidmətlərə çəkilən xərclərin azaldılması və mərkəzləşdirilmiş bronlaşdırma sistemindən istifadə edilməsi
- Maddi stimullaşdırma və əmək haqqı sisteminin formalaşması, iş şəraitinin təmin edilməsi və vəzifə irəliləyişi perspektivinin işlənməsi
- İcraçıların münasib sayının müəyyənənməsi; keyfiyyət tərkibi və kadrlar seçiminin müəyyənənməsi, personalın peşə-ixtisas səviyyəsinə müvafiq surətdə iş yerləri üzrə bölgü, ixtisaslı işçilərin saxlanması

300 Respublikanın rekrasion rayonlaşmasının çoxfazlı sxemi aşağıdakı kimi müəyyənəndirilir

- Təşkilati xarakterli müxtəlif mexanizmlər və sosial-iqtisadi mülahizələr sistemi vasitəsilə turizmin aktual problemlərinin dərk edilməsi, qanunverici təşəbbüs və sosial turizmin təşkilinin yeni növü əsasında ölkədə sosial turizmin bərpası
- "Tələbat" blokunun rayonlaşdırılması, "Təklif" blokunun rayonlaşdırılması, "Tələbat-təklif" probleminin "balans" yanaşma əsasında inteqral sahəli rekrasion rayonlaşdırılması, makroiqtisadiyyatın ərazi təşkilinin tərkib hissəsi kimi turizm və istirahətin optimal yayılması problemini həll edən rekrasion rayonlaşdırma
- Mehmanxanaların xidmət standartlarına uyğunluğunun təyin olunması
- Heyətdən istifadə olunmanın səmərəliliyinin artırılması, müxtəlif səviyyələrdə qəbul olunmuş qərarların səlahiyyətlərinin artırılması
- Dövlət miqyasında turizm firmalarının istehsal-xidmət və region əhalisinin turist xidmətlərinin təşkilində mənfəətin əldə olunmasını bildirir

301 Manila bəyannaməsində turizm fəaliyyətinin aşağıdakı istiqamətləri üzrə tövsiyələr verilmişdir

- Turist təklifinin nizama salınması, texniki əməkdaşlıq, insan ehtiyatlarına, azad hərəkətə, avianəqliyyat, daxili turizmə aiddir
- Bronlaşdırma sistemi və inzibati xidmətlər

- Azad qiymət sistemi və mülkiyyət hüququ
- Reklam məqsədli ekskursiyaların həyata keçirilməsi
- Turizm müəssisələrinin işinin əlaqələndirilməsi aid edilir

302 Turist xidmətlərinin sertifikatlaşdırılması aşağıdakı məqsədləri həyata keçirilir

- Sosial risqin işəgötürənlər, muddla işləyənlər və məcburi sosial sığortaya cəlb edilməli məsul şəxslər və onların bölüşdürülməsindən
- İnfilyasiyanın gözlənilən səviyyəsindən, təklif «şokundan», işsizliyin təbii və cari səviyyəsi arasındakı fərqdən
- Müəssisə, təşkilat və sahibkarların vahid əmtəə bazarında fəaliyyətinə, həmçinin beynəlxalq iqtisadi, elmi-texniki əməkdaşlıq və beynəlxalq ticarətdə iştirakına şərait yaradılması
- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanistləşdirilməsi prinsiplərindən
- Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələri hesabına inkişaf istiqamətinin müəyyən olunmasından

303 Turizmin dövlət tənzimlənməsi tədbirlərinə aşağıdakılar daxildir

- Turizm fəaliyyətinə kömək edir, onun inkişafı üçün şərait yaradır, ölkə haqqında turizm üçün əhəmiyyətli bir diyar kimi təsəvvür yaradır
- Turizmin normativ bazasını işləyib hazırlayır
- Turizm sahəsində xüsusi razılığın verilməsini təmin edir
- Turistin səfərlərini müəyyən edir
- Turizm infrastrukturunu sahəsində elmi tədqiqatları inkişaf etdirir

304 Mehmanxananın təsnifatlaşdırılması meyarlarına daxildir

- Komfort, nömrə fondunun tutumu, funksional təyinat, yerləşdiyi yer, işləmə müddəti, yeməklə təminat, qalma müddəti, qiymət səviyyəsi
- Turizm fəaliyyətinə kömək edir, onun inkişafı üçün şərait yaradır, ölkə haqqında turizm üçün əhəmiyyətli bir diyar kimi təsəvvür yaradır
- Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələri hesabına inkişaf istiqamətinin müəyyən olunmasından
- Beynəlxalq turizm təşkilatlarının xüsusi funksiyaları və kompetensiyası
- Əmtənin bazarda daha uğurlu mövqe tutması məqsədilə marketinq strategiyasının işlənməsi-nə qoyulan böyük investisiyalar, beynəlxalq bronlaşdırma sistemlərindən istisna, çevik qiymət siyasətinin müntəzəm tətbiqi, yüksək ixtisaslı kadrlar və özlərinin kadr hazırlığı sistemi,

305 Turizmdə reklam prosesinin həyata keçməsinin əsas mərhələlərinə aiddir

- Reklamın yayılması üsullarının seçilməsi, reklam büdcəsinin hazırlanması, reklam fəaliyyətinin effektivliyinin qiymətləndirilməsi
- Mövcud bazardan müştərilərin böyük miqdarını yayındırmaq, yeni xidmət və marşrutların daxil edilməsi
- Res-pub-likada yeni tikilmiş istirahət və turizm komplekslərinə qoyulmuş investisiyaların orta məbləği
- Reklam verən turist müəssisələri, reklam agentliyi, reklamın yayılması üsulları, istehlakçı
- Xarici turistlərin cəlb olunması üçün müasir regional sosial infrastruktur sahələrin yaradılmaması

306 Turizm və beynəlxalq səyahətlər üzrə Roma konfransında pasport rəsmiyyətçiliyinə hansı göstəricilər daxildir

- Turizm sahəsində beynəlxalq və milli təşkilatların tərəfdaşlığı və əməkdaşlığı
- Valyuta əldə edilməsinin sərbəstləşdirilməsi və valyuta-nəzarət prosedurunun yüngülləşdirilməsi.
- Xarici pasportların vahid şəkildə salınması, onların dərəcələrə ayrılması və verilmə prosedurunun sadələşdirilməsi
- Viza rejiminin yüngülləşdirilməsi, vizaların qeydiyyat və verilmə müddətinin azaldılması, vizasız girişin tətbiqi
- Gömrük rəsmiyyətçiliyinin xarici turistlər üçün vahid şəkildə salınması və sadələşdirilməsi

307 Turist firması hansı problemlərin həllinə savadlı və məsuliyyətli yanaşmaqla riski minimuma endirə bilər

- Turizm xidməti və məhsullarının xarici və daxili turistlərə satışından, turizm müəssisələri üçün turizm məhsulları və avadanlığının ixracından daxil olmaları
- Dövlət müdaxiləsinin dərəcəsi üzrə, pul vəsaitləri istifadəsinin iqtisadi effektivlik səviyyəsi üzrə
- Turist müəssisələri, konkret xidmətin risk elementləri və onların qarşısının alınması yolları ilə turistləri mütləq məlumatlandırılmalıdır
- Tibbi sığorta, həyat və sağlamlığın sığortası, malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında şopinq-turda əmlak riskinin sığortalanması və s.
- İxtisaslaşdırılmış tədris müəssisələri şəbəkəsinin yaradılmasına və müəllim kadrların hazırlanmasına kömək göstərilməsi

308 .Turizm xidməti istehlakçılarının hüquqlarının müdafiəsi məqsədilə hansı sistemlər tətbiq edilir

- Mövcud turizm yerləşmə vasitələrinin, firmalar, turlar, marşrutlar və s. haqqında informasiya banklarının yaradılması
- Lisenziyalaşdırma və mənfəətlərin təhlili
- Sertifikatlaşdırma və mənfəətlərin təhlili, ulduz sistemləri
- Sertifikatlaşdırma və lisenziyalaşdırma
- Azərbaycanın turizm bazasının imkanlarına dair reklam-informasiya materiallarının baza paketinin hazırlanması və dərc edilməsi

309 Turist formallıqları necə müəyyən olunur

- Gömrük rəsmiyyətçiliyinin xarici turistlər üçün vahid şəkllə salınması və sadələşdirilməsi
- Keyfiyyət, etibarlılıq, təhlükəsizlik, qiymətin inandırıcı olması, istehlakçıların seymətləşməsi
- Hökumətlərdir, milli turizm administrasiyaları, şirkətlər, turizm əmtəə və xidmətlərinin istehlakçıları
- Turistlərdən dövlət sərhədlərini keçdiyi zaman dövlət orqanları tərəfindən qəbul olunmuş müəyyən qaydalara və qanunlara riayət etmə
- Səyahətin əsas məqsədi, səyahətin təşkilinin xarakteri, turist axınının intensivliyi, turun davamiyyət müddəti, qrupda olanların yaş fərqi

310 Turist formallıqlarının qruplaşdırılmasında hansı göstəricilər əsas rol oynayır

- Nəqliyyat şirkətləri, yerləşmə vasitələri, qidalanma müəssisələri, pərakəndə satış vasitəçiləri, idxal-ixrac və rəqabət elementləri
- Turist axınlarının statistikasını və turist gəlir və xərclərin statistikasını, vizalar, gömrük qaydaları, ölkədə yaşamaq və hərəkət qaydaları və s.
- Xarici ölkəyə daxil olmaq və çıxmaq haqqında xarici ölkənin icazəsidir
- Valyuta nəzarəti və valyuta dəyişmə qaydaları, ölkəyə daxil olma və tərk etmə, sanitariya qaydaları, xarici pasport, vizalar, gömrük qaydaları, ölkədə yaşamaq və hərəkət qaydaları və s.
- Turizm xidmətləri tədarükçüləri, turoperatorlar, turizm agentlikləri

311 Turizmdə sosial-mədəni inkişafın əsas istiqamətlərinə daxildir

- Turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına və tətbiq edilməsinə nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq
- Turizm sənayesini yaratmaq, ölkə turizm-rekreasiya zonalarının hüquqi statusunu müəyyən etmək, ərazisində turist marşrutlarının müəyyən olunmasını təmin etmək, inhisarçılığa şərait yaratmaq
- Maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri
- Turizm sahəsində çalışan insanların peşə hazırlığı səviyyəsini daima artırmaq və turizm sahəsində zəngin təcrübəsi ölkələrlə kadr hazırlığı sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığı genişləndirmək
- Ölkə turizm-rekreasiya zonalarının hüquqi statusunu müəyyən etmək, ərazisində turizm zonalarının və turist marşrutlarının müəyyən olunması

312 Turizmdə iqtisadi resurslara öz ölkəsində toplanmış və sərhədlərindən kənarında mövcud dəyərləri daxildir ki, bunlara aid etmək olar

- Humanitar sferanın dövlət tərəfindən tam dəstəklənməsi
- Milli, təşkilati potensialın inkişaf proqramının işlənməsi, informasiya sisteminin təkmilləşməsi
- Dövlət investisiyası və büdcə vasitəsilə sahibkarların həyata keçirmək istədikləri tədbirləri
- Məqsədlər, mövcud olan bazarı, fəaliyyət, büdcə, metodlar
- İntellektual potensial, informasiya potensialı, əmək resursları. sahibkarlıq qabiliyyətləri nəzərə alınmaqla əmək resursları, təbii resurslar

313 Turizm sənayesinə daxildir

- Komfort təbii şəraitin olması, landşaftların və təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, inkişaf etmiş hidroqrafik şəbəkələrin və təbii su hovuzlarının olması, təbiət obyektlərinin təmiz və yararlı vəziyyətdə olması
- Turistlərin yaşadığı ölkənin daxili siyasi sabilliyi, turistləri qəbul edən ölkənin daxili siyasi sabilliyi, ölkələr arasında dostluq, mehriban qonşuluq, dinc münasibətlər
- Turizm fəaliyyəti təşkilatçıları, daşınma vasitələri, mehmanxana sənayesi, ictimai iaşə sistemi, əyləncə sistemi və attraksionlar, infrastruktur, dinc münasibətlər, iqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr
- İqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq
- Turizm fəaliyyəti təşkilatçıları, daşınma vasitələri, mehmanxana sənayesi, ictimai iaşə sistemi, əyləncə sistemi və attraksionlar, turizm infrastrukturunu, sığorta işi, bank və maliyyə xidmətləri, informasiya xidmətləri, turizm informasiya mərkəzləri

314 Turist tələbatının formalaşmasına təsir edən amillərə daxildir

- Nəqliyyat şirkətləri, yerləşmə vasitələri, qidalanma müəssisələri, pərakəndə satış vasitəçiləri, idxal-ixrac və rəqabət elementləri
- Turizm xidmətləri tədarükçüləri, turoperatorlar, idxal-ixrac və rəqabət elementləri
- Turist tələbi qiymət, idxal-ixrac və rəqabət elementləri
- Turizm xidmətləri tədarükçüləri, turoperatorlar, turizm agentlikləri
- Təbiət, sosial-iqtisadi, turizm sənayesinin maddi bazası, istirahət yerlərinin infrastrukturunu, turizm təklifi

315 Turizmdə sosial-mədəni xidmətlərin tənzimlənməsində strateji biznes planına daxil olan göstəriciləri müəyyənləşdirin

- Personalın idarə olunması, maliyyə, məntiq, marketinq tədqiqatları, texnoloji yenilik, sosial-iqtisadi inkişafın proqnozu, dövlət tənzimlənməsi
- Şablon tabellər, portfel layihələr, layihə üzrə görülməli işin smetası
- Ərazinin icarəsi, mülkiyyətə malik olmaq, torpaq sahəsinin müəyyənləşdirilməsi, personalın idarə olunması
- Tələbat indeksi müəyyən olunmuş uzunmüddətli gəlir və xərclər balansının təhlili, korporativ risk amilləri
- İqtisadiyyatda ümumi vəziyyətin dəyişilməsi, bazara yeni növ məhsul və xidmətlərin daxil olması, həyatı zəruri olan zövqün dəyişilməsi

316 Turizmdə real gəlirlərin artımını təmin edən resurslardan istifadə olunması necə hesablanır

- Tələbatın təbiəti və dəyişilməsi səbəblərinin insanların istehsal fəaliyyəti ilə müəyyən edilməsi
- Pul gəlirləri, məhsul və xidmətlərin alınmasına sərf olunmayan gəlirlər
- Əhali istehlakı üçün potensial resurslar – Bazis ilində əhalinin son gəlirləri
- Milli gəlirdə istehlak fondu + pullu xidmətlər + ev təsərrüfatında yığım – mənzil fondunun aşınması – elm və idarəetmə müəssisələrinin material xərcləri
- Turizmdə istehlak resurslarının ümumi artımı – həyat səviyyəsinin sabilliyini təmin edən resurslar

317 Turizmdə sosial-mədəni xidmətlərin tənzimlənməsində maliyyə hesabatlarının təhlili hansı göstəricilərə əsasən müəyyən edilir

- Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilən kredit keyfiyyətinin müəyyənləşdirilməsi
- Planlaşdırma, büdcənin vəziyyətinə cavabdeh olan struktur vahidinin müəyyən edilməsi
- Tələbat üzrə, əmək haqqı sferasında, marketinq fəaliyyətindəki, turistlərlə turagentliklər arasında

- Ümumi vəziyyətin dəyişməsi, bazara yeni növ məhsul və xidmətlərin daxil olması, həyatı zəruri olan zövqün dəyişməsi
- Turizm müəssisə və təşkilatlarında faiz və vergi ödəmələri, əməliyyat gəlirləri, xalis gəlir

318 Azərbaycanda turizmin coğrafiyasını müəyyənləşdirmir

- landşaftlar və örtüklər
- dağlar
- su təminatı
- meşə və iqlim
- sosial infrastruktur

319 İqtisadi təhlilə görə suni turizm şəraiti yaratmaq təbii turizmdən fərqli olaraq neçə dəfə baha başa gəlir

- 6-10
- 3-5
- 4-8
- 3-6
- 2-3

320 Turizm və Səyahətlər sahəsində Tədqiqatlar Assosiasiyasının (TTRA) əsas məqsədi nədir?

- Beynəlxalq turizmin təhlükəsizliyi sahəsində əməkdaşlığın təmin olunması
- Beynəlxalq turizmin inkişaf tendensiyasını müəyyənləşdirmək üçün tədqiqatların aparılması
- Keyfiyyətin yüksəldilməsi və turizm marketinqi, planlaşdırma və inkişaf səmərəliliyini artırmaq üçün elm və marketinq tədqiqatları üzrə informasiyanın açıqlığını təmin etməkdir
- Vahid bazar imicini formalaşdırmaq və turizm xidmətlərinin vahid keyfiyyət standartını müəyyənləşdirmək
- Beynəlxalq turizm statistikasının aparılması

321 Sosial sferanın qorunması üçün aşağıdakı istiqamətlərin seçilməsi məqsədəuyğundur

- Maliyyənin idarə olunmasının tam müstəqil və mükəmməl hala gətirmək, bütün mülkiyyət formalarının təmin edilməsi
- Maksimal mümkün maliyyə resursları formalaşdırmaq üçün şərtlərin təmin edilməsi, maliyyə resurslarının istifadəsinin və bölgüsünün təşkili
- Sosial ədalət prinsiplərinin qorunması, büdcəsindən sosial sferaya ayırımların düzgün istifadəsinə nəzarət edilməsi, sosial sferaya dövlət və xarici investisiyaların axınının gücləndirilməsi, milli və regional sosial inkişaf proqramlarının hazırlanması
- Özəlləşdirmə kommunal təsərrüfatının inkişafına zərər gətirməməli, özəlləşdirilmiş müəssisələrdən büdcəyə köçürüləcək pul vəsaitindən istehsalın inkişafına yönəldilməlidir
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək

322 Dövlət büdcəsinə daxil olan vergilər necə təsnifləşdirilir

- Mədən vergisi
- Birbaşa və dolaylı vergilər
- Dolaylı vergilər
- Birbaşa vergilər
- Əmlak vergiləri

323 Təşkilat nəzəriyyəsinə müvafiq olaraq yenilikləri idarəetmənin hansı modelləri fərqləndirilir

- Davranış, rasionalizm, sistem
- İşçilərin birgə işə alışıma dövrü, normal fəaliyyət dövrü
- Kombinasiya, modifikasiya edən, retrotəbiiq
- Normal fəaliyyət dövrü, yenidən təşkil etmə

- Layihənin rəhbəri, layihənin komandası, investor

324 Sosial idarəetmədə yeniliklərin mühüm xüsusiyyəti aşağıdakılardır

- Sifarişçi, layihəçi, layihənin rəhbəri, layihənin komandası, investor, tədarükçü
- Potensial istehlakçı dairəsinin genişləndirilməsi, xidmət funksiyalarının artması, istehlakçı tələbatının dəyişməsi
- Kontrakt üzrə vəd olunmuş ödəmələrin müəyyənləşdirilməsi
- Maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- İnnovasiya prosesləri və onları idarəetmə proseslərinin təşkilinin iyerarxiyalığı, idarəçilik qərarları işlənmərkən çoxvariantlılıq, sistemlik

325 Sosial idarəetmədə innovasiya döviyyəsi hansı mərhələlərdən ibarətdir

- Yeni xidmətlərin reklamı və satışının təşkili, tədqiqat, eksperiment və xidmət prosesinin texnoloji baxımdan öyrənilməsi üçün kadr hazırlığı
- Ödəmələrin müəyyənləşdirilməsi, gəlirlərinin qiymətləndirilməsi, gəlirlərin diskontlaşdırılması
- Satış xəttində turizm məhsullarının həyat döviyyəsinə nəzarət
- Kadr təminatı, xidmət tədarükçüləri, rəhbərliyin tələbləri, aksionerlərin tələbləri, döviyyə vəsaitlərindən istifadə
- Layihələri idarəetmə proseslərinin mərhələliyi, innovasiya prosesləri və onları idarəetmə proseslərinin təşkilinin iyerarxiyalığı

326 Sosial sferanın idarəetmə problemlərinin tədqiqində proqramların üstünlükləri aşağıdakılardır

- Strateji, sosial-iqtisadi, elmi-texniki, ekoloji regional strategiyalarını reallaşdırmaq, problemlərin həlli, iri sosial-iqtisadi problemlərin həyata keçirilməsi, resursları cəmləməklə sistemli əlavə səmərəni təmin edir
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri
- Onun maddi həyat fəaliyyəti sferasında təzahür etməsi və yalnız əmək məhsulları ilə deyil, həm də təbiət nemətləri vasitəsilə ödənilməsi
- Şəxsi və ailə tələbatının səviyyəsi ilə gəlirlərin arasındakı qarşılıqlı əlaqə
- Bazar iqtisadiyyatı şəraitində əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq, sosial ədalət və müdafiəni həyata keçirmək

327 İqtisadi artımın strateji planlaşdırılması qarşıya hansı mühüm problemləri qoyur

- Elmi, intellektual potensialı, informasiya potensialı, əmək resursları, sahibkarlıq qabiliyyətləri nəzərə alınmaqla əmək resursları, təbii resurslar
- Məqsədlər, mövcud olan bazarı, fəaliyyət, büdcə, metodlar
- Mövcud istehsal güclərindən tam istifadəsi, tam məşğuliyət şəraitində istehsal güclərinin artırılması mümkünlüyü
- Konyuktur məlumatlarının sistemləşdirilməsini yaxşılaşdırmaq, iqtisadi göstəricilər sistemini hazırlamaq
- Sosial inkişaf fondunun yaradılması, sosial yardım proqramlarının həyata keçirilməsinin ilkin fəaliyyəti

328 İqtisadi resurslara öz ölkəsində toplanmış və sərhədlərindən kənarında mövcud dəyərləri daxildir ki, bunlara aid etmək olar

- Humanitar sferanın dövlət tərəfindən tam dəstəklənməsi, bələdiyyə məqsədli proqramların üstün sahələrinin müəyyən edilməsi
- Sosial inkişaf fondunun yaradılması, sosial yardım proqramlarının həyata keçirilməsinin ilkin fəaliyyəti
- Dövlət investisiyası və büdcə vasitəsilə sahibkarların həyata keçirmək istədikləri tədbirləri və konyuktur məlumatlarının sistemləşdirilməsini yaxşılaşdırmaq, iqtisadi göstəricilər sistemini hazırlamaq
- Məqsədlər, mövcud olan bazarı, fəaliyyət, büdcə, metodlar
- Elmi, intellektual potensialı, informasiya potensialı, əmək resursları, sahibkarlıq qabiliyyətləri nəzərə alınmaqla əmək resursları, təbii resurslar

329 İdarəetmənin hansı subyektləri fərqləndirilir

- Əsas və baş subyektlər
- Sosial institutlar
- Baş subyektlər
- Əsas subyektlər
- İşguzar müəssisələr

330 İqtisadi artımın ekstensiv tipinin əsas amillərinə aiddir

- istehlak qiymətlərinin artması
- rəqabətin formalaşması, istehlak qiymətlərinin artması.
- turizm islahatlarının həyata keçirilməsi
- işçilərin sayının artırılması, iş vaxtının artırılması, əməyin elmi təşkili.
- həyat səviyyəsinin aşağı düşməsi

331 Qiymət iqtisadi mexanizm kimi necə xarakterizə olunur

- Sosial standart və normativlərin ödənilməsi sistemidir
- Kompleks amillərin qarşılıqlı əlaqəsidir
- İstehsal və istehlakın tarazlığını, dinamikasını və artım sürətini müəyyən edir
- İstehlak təyinatına görə qruplaşan əmtəə və xidmət növlərini müəyyən edir
- Milli iqtisadiyyatın inkişaf göstəricisidir

332 İqtisadi amillərə aiddir

- Əmək haqqının və pensiya təminatının nisbətinin müəyyənləşdirilməsi, onun minimal səviyyəsi, normativdən artıq əmək stajına, xüsusi əmək şəraitinə görə əlavə ödəmələr şəklində həvəsləndirmə elementlərin istifadəsi
- Sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlər, işsizlər və aztəminatlı əhali təbəqələrinə müavinətlər
- Dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri, xüsusi vəsaitlər
- Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələri
- Əhəlinin müxtəlif sosial risklərdən sığortalanmasının təşkili prosesində yaranan iqtisadi münasibətlər

333 İndiqativ planladırmanın əsas məqsədləri aşağıdakılardır

- Humanitar sferanın dövlət tərəfindən tam dəstəklənməsi, bələdiyyə məqsədli proqramların üstün sahələrinin müəyyən edilməsi və onlara vəsaitlərin ayrılması
- Sosial inkişaf fondunun yaradılması, sosial yardım proqramlarının həyata keçirilməsinin ilkin fəaliyyəti
- Dövlət investisiyası və büdcə vasitəsilə sahibkarların həyata keçirmək istədikləri tədbirləri və konyuktur məlumatlarının sistemləşdirilməsini yaxşılaşdırmaq, iqtisadi göstəricilər sistemini hazırlamaq
- Məqsədlər, mövcud olan bazarı, fəaliyyət, büdcə, metodlar
- Elmi, intellektual potensialı, informasiya potensialı, əmək resursları, sahibkarlıq qabiliyyətləri nəzərə alınmaqla əmək resursları, təbii resurslar

334 İqtisadi potensialdan effektiv istifadə olunmasında istehsalın effektivliyi probleminin hansı tərəfləri vardır

- Məqsədli, resurslu
- Axratış, normativ
- Ümumi iqtisadi, sahələrarası, sahələrdaxili, istehsaldaxili
- Hazırlıq üçün vaxtın ayrılması, tələb olunan dəqiqlik səviyyəsi
- Resursların keyfiyyət və kəmiyyəti, tələb və təklif, bölgü

335 Sosial normativlərin əhali ilə bağlı xüsusi problemlərinə aiddir

- Bir sıra normaların hesablanmasında, tədqiqində, proqnozunda istifadə olunan göstəricilər, mexanizmlər və hesablama qaydalarıdır

- Qida normalalarının hesablanması, tədqiqində, proqnozunda istifadə olunan göstəricilər, mexanizmlər və hesablama qaydalarıdır
- İqtisadi normalaların hesablanması, tədqiqində, proqnozunda istifadə olunan göstəricilər, mexanizmlər və hesablama qaydalarıdır
- İstehlak normalalarının hesablanması, tədqiqində, proqnozunda istifadə olunan göstəricilər, mexanizmlər və hesablama qaydalarıdır
- İstehsal normalalarının hesablanması, tədqiqində, proqnozunda istifadə olunan göstəricilər, mexanizmlər və hesablama qaydalarıdır

336 Sosial sferada maliyyə siyasəti təşkil olunarkən aşağıdakı prinsiplərə riayət edilməlidir

- Sosial xidmətlərin nəzərdə tutulmuş nəticələrinin proqnozlaşdırılması
- Mənəvi və sosial tələbatların ödənilməsi üçün zəruri olan əmtəə və xidmətlərə çəkilən xərclər
- Sərbəstlik, dövlətin iqtisadiyyatına müdaxiləsi, dövlətin gəlir və xərclərinin balanslaşdırılması, maliyyə ehtiyatlarının yaradılması
- Vətəndaşların pensiya ödənişlərinin etibarlı maliyyə təminatına nail olunması
- Demografik, təbii artım, əhali amili, iqtisadi vəziyyət, inkişaf amili

337 Xalq təsərrüfatı səviyyəsində gəlirlərin tənzimlənməsi hansı mənbələr üzərində aparılır

- Əmək gəlirləri, sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə olunan gəlirlər, sosial transfertlər, maliyyə-kredit sistemi vasitəsilə əldə edilən gəlirlər, müvəqqəti sərbəst vəsaitlərin dövriyyəsi gəlirlər
- Tələbat, əhəlinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhəlinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı, sosial obyektlərin inkişafı xüsusiyyətləri və qanunauyğunluqları, həyat səviyyəsi, həyat tərzini
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzini, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Dövlət və qeyri-dövlət müəssisələrində mülkiyyət münasibətlərindən asılı olmayaraq əldə olunan əmək haqqı, ictimai istehlak fondlarından, sosial təminat və sosial müdafiə fondlarından əhəlinin mənimsədiyi pul və natural gəlirlər
- İstehlak olunan maddi və mənəvi nemətlərin, xidmətin məcmusu ilə

338 Sosial sferada rəqabət mühitinin xüsusiyyətləri üçün bunlar səciyyəvidir

- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək
- Bazarda hökmran mövqə tutan və mövqə subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə
- Sosial və fərdi problemlərin, vəziyyətlərin diaqnostikası
- Zəif növ müxtəlifliyi və onların ayrı-ayrı növlərinin üstünlük təşkil etməsi, mövcud inhisarçı üstünlüklərin reallaşdırılmasına açıq ifadə olunan cəhd
- Sosial qanunvericilik sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla məsləhətləşmələr aparmaq və s.

339 Təhsilin nəzərdə tutulan yeni iqtisadi modeli aşağıdakı prinsiplərə əsaslanır:

- Təhsil müəssisələrinə elmi və təsərrüfat sərbəstliyinin verilməsi
- Sertifikatlar tətbiq etməklə təhsil sahəsinə dövlət nəzarətinin saxlanılması
- Təhsil üzrə yerli və regional xüsusiyyətləri nəzərə almaqla ümumi dövlət standartlarının həyata keçirilməsi və təhsil sisteminin fəaliyyətini normal səviyyədə təmin edən dövlət maliyyələşdirmə normativinin müəyyən edilməsi
- Resursla təminatın normativ üsulla formalaşdırılması, böhran dövründə zəmanətli dövlət təminatının saxlanılması
- Təhsil müəssisə və təşkilatlarının fəaliyyəti üzrə mənfəətinə, habelə belə müəssisələrin təsisçiləri və investorlarının bu istiqamətdə sərf etdiyi vəsaitə vergilərin ləğv edilməsi

340 Sosial sahələrin idarə edilməsinə mühüm təsir göstərən hansı xarakteristika fərqləndirilir

- Sosial sektorda texnoloji inkişaf, qarşılıqlı əlaqə, transmilli xarakter, idarəetməyə yeni tələblərin meydana çıxması
- Təşkilatın, firmanın məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi

- Firmanın tərkibindən və xüsusi işinin təşkilindən çıxmaq cəhdləri, firmanın fundamental məqsədlərinin çoxlu xırda hissələrə parçalanması
- Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar
- Nümunə etalonu, lider, indeqator, informasiya toplayan, informasiyanı bölüşdürən, resurslar bölüşdürücüsü

341 Sosial sahələrdə idarəetmə istiqamətlərinin mürəkkəbliyi hansı göstəricilərin müəyyənləşdirilməsini zəruri edir

- Nümunə etalonu, lider, indeqator, sahibkar, ayrı-ayrı pozğunluqlar
- Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar
- Menecment fəaliyyətinin səmərəliliyi prinsipi
- Mərkəz tərəfindən nəzarətin itirilməsi
- Texnoloji inkişaf, firma və dövlətin qarşılıqlı əlaqəsi

342 Makromodellər vasitəsilə hansı problemlərin həlli həyata keçirilir

- Bazanın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması
- İqtisadi artımla, yəni ÜDM, onun artım sürəti, adambaşına düşən səviyyəsi, ÜDM-un istehsal və istehlak bölgüsü
- Qəza vəziyyətində olan bina və tikililərin bərpa-gücləndirilmə işlərinin aparılması
- İqtisadiyyatın strukturu və dinamikasını təhlil etmək, iqtisadiyyatın inkişafını proqnozlaşdırmaq, iqtisadiyyatın inkişafının optimal variantının əsasını formalaşdırmaq
- Yerli hakimiyyət orqanlarının sosial-iqtisadi sahədə artmaqda olan problemləri və bu problemlərin həll edilməsi üçün maliyyə imkanları axtarılması

343 Makrosəviyyədə radikal iqtisadi siyasətin həyata keçirilməsi gedişində hansı prioritetlər müəyyən olunur

- Bazanın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması
- İqtisadi artımla, yəni ÜDM, onun artım sürəti, adambaşına düşən səviyyəsi, ÜDM-un istehsal və istehlak bölgüsü
- İqtisadiyyatın sosial yönümünü gücləndirmək, həmçinin əhəlinin sosial-mədəni sahənin xidmətlərinə olan tələbinin ödənilməsi səviyyəsini yüksəltmək
- Yerli hakimiyyət orqanlarının sosial-iqtisadi sahədə artmaqda olan problemlər
- Azərbaycan Respublikasının rayonlarında mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı

344 Sosial sahələrin idarə edilməsi üçün müvafiq hakimiyyət orqanlarının funksiyaları aşağıdakı kimi qruplaşdırılmalıdır

- İqtisadi artımla, yəni ÜDM, onun artım sürəti, adambaşına düşən səviyyəsi, ÜDM-un istehsal və istehlak bölgüsü
- Sosial sahələrin inkişafının təhlili, orta perspektiv müddət üçün inkişaf proqramının işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsi, proqramın həyata keçirilməsinə nəzarət və uçot
- Yerli hakimiyyət orqanlarının sosial-iqtisadi sahədə artmaqda olan problemləri və bu problemlərin həll edilməsi üçün maliyyə imkanları axtarılması
- İqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələri üçün ixtisaslı kadr hazırlamaq
- İqtisadiyyatın sosial yönümünü gücləndirmək, həmçinin əhəlinin sosial-mədəni sahənin xidmətlərinə olan tələbinin ödənilməsi səviyyəsini yüksəltmək

345 Sosial qruplar üzrə gəlir və xərclərin differensasiya balansının qurulmasında əhəli gəlirləri hansı normativlər əsasında təsnifləşdirilir

- Əmək haqqı, dividend, pensiya və yardım, təqaüdlər, maliyyə sistemindən daxil olan gəlirlər, işləyənlərin işverənlərdən gəlirləri və s.
- Nominal, real və son istifadə gəlirləri
- Maddi rifahın bölgüsünün strukturu və mütənasiblikləri

- Xidmət haqqları, məcburi ödənişlər və vergilər
- Minimum əmək haqqı, minimum pensiya və fərdi sahibkarlıq

346 Cəmiyyətin iqtisadi potensialından istifadə olunması effektivliyi hansı göstəricilərlə xarakterizə olunur

- Elmi, intellektual potensialı, informasiya potensialı, əmək resursları. sahibkarlıq qabiliyyətləri nəzərə alınmaqla əmək resursları, təbii resurslar
- Sosial inkişaf fondunun yaradılması, sosial yardım proqramlarının həyata keçirilməsinin ilkin fəaliyyəti, canlı əməyin effektivliyi
- Dövlət investisiyası və büdcə vasitəsilə sahibkarların həyata keçirmək istədikləri tədbirləri
- Ümumi effektivlik, canlı əməyin effektivliyi, istehsal fondları və investisiya qoyuluşunun effektivliyi, material resursların effektivliyi, yeni texnikanın tətbiqinin effektivliyi, xarici iqtisadi əlaqələrin effektivliyi
- Məqsədlər, mövcud olan bazarı, fəaliyyət, canlı əməyin effektivliyi

347 . Normativləri funksional təyinatına görə belə bölmək olar:

- İstehsal, sosial, texniki-iqtisadi
- İstehsal, satış
- Sosial, istehsal, satış
- Texniki-irtisadi, təşkilati, sosial
- İstehsal, satış, istehlak

348 Vətəndaşların Konstitusiyada nəzərdə tutulan sosial zəmanət sahəsində hüquqlarının təmin edilməsi vasitələrinə aiddir

- Sosial standartlar
- Pensiya
- B Sosial transfertlər
- Gəlirlər
- Sığorta

349 Minimal zəruri qida məhsulları dəstinə daxil deyil:

- Yumurta
- Çörək və çörək məmulatları
- Ət və ət məhsulları
- Müxtəlif növ turşular
- Süd və süd məhsulları

350 Səhiyyənin normativ göstəricilərinə aşağıdakılardan hansı daxil deyil:

- Hər 1000 nəfər əhaliyə düşən xəstəxanaların sayı
- Hər 1000 nəfər əhaliyə düşən çarpayı tutumu
- Hər xəstəyə düşən tibbi ləvazimatın dəyəri
- İl ərzində hər çarpayıdan maksimum və cari istifadə əmsalı (20 – 30 g
- Ayrı – ayrı səhiyyə sahəsinin bütövlükdə səhiyyə xidmətində xüsusi çəkisi

351 Elmin normativ əsasları hansı əsaslarla müəyyən olunur

- Elmi işçilərin sayı ilə müəyyən olunur
- Elmə qoyulan kapital qoyuluşu ilə müəyyən olunur
- Elmi kadrların sayı ilə müəyyən olunur
- Cəmiyyətin ETT –yə olan tələbatı ilə müəyyən olunur
- Elmi-texniki prioritetlərlə müəyyən olunur

352 Makroiqtisadi səviyyədə yaradılan milli gəlir hansı fondlara bölünür

- Dövlət və qeyri-dövlət müəssisələrində mülkiyyət münasibətlərindən asılı olmayaraq əldə olunan əmək haqqı
- Yığım fonduna və istehlak fonduna
- Müvəqqəti sərbəst vəsaitlərin dövriyyəsiindən gəlirlər
- Fizioloji minimum və sosial minimum
- Sosial müdafiə fondlarından əhalinin mənimsədiyi pul və natural gəlirlər

353 Sosial idarəetmə funksiyalarına daxildir

- Texniki hazırlıq, texniki inkişaf, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- Sosial xidmətlərin nəzərdə tutulmuş nəticələrinin proqnozlaşdırılması
- Planlaşdırma, təşkil etmə, əsaslandırma, nəzarət, proqnozlaşdırma, sistemləşdirmə, əlaqələndirmə
- Qiymətləndirmə, stimullaşdırma, əmək intizamını möhkəmləndirmə
- Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri

354 Sosial idarəetmənin qloballaşma amillərinə daxildir

- Sistemin üsürləri arasındakı qarşılıqlı əlaqə və nisbət, onlar arasındakı subordinasiyalı əlaqə
- Ali rəhbərlik, personalın idarə olunması, maliyyə, məntiq
- Ərazinin alınması, ərazinin icarəsi, mülkiyyətə malik olmaq, torpaq sahəsinin müəyyənləşdirilməsi
- Həyat tsiklinin qiymətləndirilməsi, xidmətlərin inteqrasiyası
- Regionlaşma, texnoloji proseslər, iqtisadi artım, məntiqi zəncirə uyğunluq

355 Sosial idarəetmədə məsuliyyətin struktur informasiya elementlərinə daxil olan göstəricilər hansılardır

- Faktlar, qiymət, indeks, iş vaxtı fondu, büdcə
- İqtisadiyyatda ümumi vəziyyətin dəyişilməsi
- Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilən kredit keyfiyyətinin müəyyənləşdirilməsi
- Xidmətlərin indeksi üzrə qısamüddətli real faiz stavkası
- Ərazinin alınması, ərazinin icarəsi, mülkiyyətə malik olmaq, torpaq sahəsinin müəyyənləşdirilməsi

356 Sosial idarəetmədə maliyyə hesabatlarının təhlili hansı göstəricilərə əsasən müəyyən edilir

- Tələbat üzrə, əmək haqqı sferasında, xidmətlərin satış həcmi üzrə kənarlaşmalar
- Planlaşdırma, büdcənin vəziyyətinə cavabdeh olan struktur vahidinin müəyyən edilməsi
- Faiz və vergi ödəmələri, əməliyyat gəlirləri, xalis gəlir
- Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilən kredit keyfiyyətinin müəyyənləşdirilməsi
- Ümumi vəziyyətin dəyişilməsi, bazara yeni növ məhsul və xidmətlərin daxil olması

357 Sosial idarəetmədə nəzarət sisteminə daxil olan parametrləri müəyyənləşdirin

- Planlaşdırma, əməliyyatların planlaşdırılması, standart xərclərin kalkulyasiyası
- Bazarda tələbat indeksi müəyyən olunmuş uzunmüddətli gəlir və xərclər balansının təhlili, korporativ risk amilləri
- Müqavilələlərin idarə edilməsi, prosedur və siyasətin reallaşdırılması, işçi qəbulu, standart və normativlərin müəyyən edilməsi, qrafiklərin tərtibi, informasiya sistemlərindən istifadə
- Xidmətlərin inteqrasiyası, texniki xidmətin layihələndirilməsi və qiymətləndirilməsi, məsuliyyət, xərclərə nəzarət, səmərəlilik, xidmət
- İş vaxtı fondu, şablon tabellər, portfel layihələr, layihə üzrə görüləcək işin smetası, əməkdaşların layihə üzrə fəaliyyəti

358 Sosial sahələrin strateji biznes planına daxil olan göstəriciləri müəyyənləşdirin

- Ali rəhbərlik, kadrların idarə olunması, maliyyə, məntiq, marketinq tədqiqatları, texnoloji yenilik, sosial-iqtisadi inkişafın proqnozu
- Tələbat indeksi müəyyən olunmuş uzunmüddətli gəlir və xərclər balansının təhlili, korporativ risk amilləri
- Ərazinin icarəsi, mülkiyyətə malik olmaq, torpaq sahəsinin müəyyənləşdirilməsi
- Şablon tabellər, portfel layihələr, layihə üzrə görüləcək işin smetası, əməkdaşların layihə üzrə fəaliyyəti
- İqtisadiyyatda ümumi vəziyyətin dəyişməsi, bazara yeni növ məhsul və xidmətlərin daxil olması, həyatı zəruri olan zövqün dəyişməsi

359 Sosial sferanın idarə edilməsində qloballaşma amillərinə daxil olan elementlər necə müəyyən olunur

- Qarşılıqlı əlaqə və nisbət, onlar arasındakı subordinasiyalı əlaqə
- Maliyyə, məntiq, marketinq tədqiqatları, texnoloji yenilik, sosial-iqtisadi inkişafın proqnozu, dövlət tənzimlənməsi
- Ali rəhbərlik, personalın idarə olunması, maliyyə, məntiq, marketinq tədqiqatları, texnoloji yenilik
- Həyat tsiklinin qiymətləndirilməsi, xidmətlərin inteqrasiyası
- İqtisadi artım, texnoloji proseslər, məntiqi zəncirə uyğunluq

360 Sosial normativlərin tərbiri prosesinin əsas mərhələlərinə aiddir

- Metodiki mərhələ, hesablama mərhələsi, nəzarət mərhələsi
- Texniki mərhələ, təşkilati mərhələ, nəzarət mərhələsi
- Hesablama mərhələsi, təşkilati mərhələ
- Metodiki mərhələ, hesablama mərhələsi, təşkilati mərhələ
- Metodiki mərhələ, təşkilati mərhələ, hesablama mərhələsi, nəzarət mərhələsi

361 Aşağıdakılardan sosial yardıma aid edilməyən hansıdır?

- Təqaüdlər
- Sosial transferlər
- Maliyyə yardımı
- Dotasiyalar
- Müxtəlif növ güzəştlər

362 Qiymətlərə dotasiyaların ayrılması, istehlak qiymətlərinin dövlət tərəfindən tənzimlənməsi:

- minimal büdcə xərcləridir, minimal dövlət standart və normativləri
- Ümumdövlət miqyasında, bu və ya digər formada, kifayət qədər dar çərçivədə, əsasən də təbii inhisarların və dövlət mülkiyyəti sektorunun fəaliyyəti (qaz, elektrik enerjisi, şəhərlərarası danışıqlar, rabitə) ilə bağlı olan qiymətlər tənzimlənir
- müəyyən əhali qrupuna şamil edilən, ümumi fəaliyyət qaydaları ilə müqayisədə, xüsusi üstünlük başa düşülür
- hər şeydən əvvəl, təhsil, səhiyyə, mənzil, əmək iqtidarında olmayan əhaliyə sosial xidmət və s. üzrə minimal büdcə xərcləridir.
- əhalinin əsas gəlirlərinin real məzmunun yüksəldilməsi tədbirləri başa düşülür

363 Təminat sistemində əsas istiqamət:

- birdəfəlik rüsumlar
- iş yerləri
- transfertlər
- müavinatlar
- kollektiv istehlak

364 Külli miqdarda (50000 manatadan yuxarı) məcburi dövlət sosial sığorta haqlarını ödəməkdən yayınmaya görə hansı cəza tədbiri görülür?

- Yeddi ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə üç ildən beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə
- Üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə üç ildən beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə
- Üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə üç ildən yeddi ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə
- Beş ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə üç ildən yeddi ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə
- Üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə beş ildən yeddi ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə

365 Sosial standartlar nədir?

- Bütün vətəndaşlara onların əmək nailiyyətləri nəzərə alınmadan və ehtiyacı olması yoxlamadan rifah və xidmətlərin təklif edilməsidir
- Böhran dövründə aztəminatlı əhali təbəqələri üçün
- Sosial xidmətlər minimumudur
- Vətəndaşların konstitusiyada nəzərdə tutulan sosial zəmanət
- Əhalinin ayrı-ayrı kateqoriyalarına sosial zəmanət kimi ifadə

366 Hamiləliyə və doğuma görə müavinətin ümumi məbləği:

- Gündəlik müavinətin məbləğinin əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi nəticəsində buraxılmış iş günlərinin sayından çıxmaqla tapılır
- Həftəlik müavinətin məbləğinin əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi nəticəsində buraxılmış iş günlərinin sayına vurulması ilə tapılır
- Gündəlik müavinətin məbləğinin əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi nəticəsində buraxılmış iş günlərinin sayına vurulması ilə tapılır
- Aylıq müavinətin məbləğinin əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi nəticəsində buraxılmış iş günlərinin sayına vurulması ilə tapılır
- Aylıq müavinətin məbləğinin əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi nəticəsində buraxılmış iş günlərinin sayına bölünməsi ilə tapılır

367 Az miqdarda (2000 manatadək) məcburi dövlət sosial sığorta haqlarının qanunvericilikdə müəyyən edilmiş müddətdə ödənilməməsinə görə hansı tədbir görülür?

- İnzibati xətanın bilavasitə obyektı olmuş məbləğin 20 faizindən 50 faizinədək cərimə
- İnzibati xətanın bilavasitə obyektı olmuş məbləğin 30 faizindən 50 faizinədək cərimə
- İnzibati xətanın bilavasitə obyektı olmuş məbləğin 20 faizindən 30 faizinədək cərimə
- İnzibati xətanın bilavasitə obyektı olmuş məbləğin 50 faizindən 80 faizinədək cərimə
- İnzibati xətanın bilavasitə obyektı olmuş məbləğin 30 faizindən 70 faizinədək cərimə

368 İmtiyazların verilməsi:

- əhalinin əsas gəlirləri
- müəyyən əhali qrupuna şamil edilən, ümumi fəaliyyət qaydaları ilə müqayisədə, xüsusi üstünlük başa düşülür
- əhalinin əsas gəlirlərinin real məzmunun yüksəldilməsi tədbirləri başa düşülür
- minimal büdcə xərcləridir, minimal dövlət standart və normativləri
- hər şeydən əvvəl, təhsil, səhiyyə, mənzil, əmək iqtidarında olmayan əhaliyə sosial xidmət və s. üzrə minimal büdcə xərcləridir.

369 Sosial yardım sistemində islahatların əsas məqsədləri aşağıdakılardır:

- Xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhalinin demografik tərkibi və məskunlaşma dərəcəsi, səhiyyənin planlaşması
- Sosial müavinətlərin ünvanlılığının, səmərəliliyinin və effektiv olmasının təmin olunması, sosial yardım sisteminin bazar şəraitinə uyğunlaşdırılması

- Məşğuliyyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu
- Sintetik və natural göstəricilər, maddi rifahın bölgüsünün strukturu və [yeni cavab]
- İnsanın fərdi xarakteristikaları və keyfiyyətləri, iqtisadi sistemin səmərəliliyi, sahə, müəssisə, regional xüsusiyyətlər, mülkiyyət formaları

370 Ünvanlı Dövlət Sosial Yardım haqqında Azərbaycan Respublikası Qanunu tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı nə vaxt təsdiq olunub?

- 2006-07-01
- 2005-11-16
- 2005-12-17
- 2005-10-21
- 2006-01-01

371 Sosial müdafiə sistemində münasibətlər obyektı:

- sosial müdafiənin formasıdır
- ilk növbədə, işləməyən əhalidir
- işləyən əhali
- muzzdlu işçilər
- yardım

372 2015-ci il üçün yaşayış minimumu əmək qabiliyyətli əhali üçün hansı məbləğdə müəyyən edilmişdir?

- 115 manat
- 131 manat
- 125 manat
- 140 manat
- 108 manat

373 Sosial yardımın maliyyə mənbəyi:

- Sosial yardım yerli biznesmenlərin və sahibkarların könüllü verdiyi yardımlar hesabına maliyyələşir.
- Sosial yardım dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına maliyyələşdirilir
- Sosial yardım neft fondundan maliyyələşir
- Sosial yardım məcburi sosial ayırmaların hesabına maliyyələşir
- Sosial yardım xarici dövlətlərin verdiyi yardımlar hesabına maliyyələşir

374 Pulsuz və güzəştli xidmətlərə aid deyil:

- Təhsil
- Səhiyyə
- Sosial xidmət
- İctimai rifah
- Maddi xidmət

375 Aşağıdakılardan sosial müdafiə sisteminin əsas istiqamət və formalarına aid deyil:

- Xidmət və rifahların bölgüsü formasında
- Əhali gəlirlərinin indeksləşdirilməsi
- İmtiyazların verilməsi
- Qiymətlərə dotasiyaların ayrılması
- Sosial təminat və sosial yardım.

376 Aşağıdakılardan hansı sosial yardımın göstərilməsi formasına aid deyil:

- Müvəqqəti yaşayış yerləri, protezlər
- Nəqd və nəqdsiz pul ödənişləri formasında
- Pulsuz və güzəştli xidmətlər
- Gəlirlər üzrə sosial zəmanətlər
- Pulsuz yeməxanalar, sənaye mallarının paylanması formasında

377 Sosial xidmətlərin ünvanlı təqdimatında daxil etmə səhvi və ya natamam əhatə nə deməkdir?

- Ehtiyacı olanlar proqrama daxil edilir
- Ehtiyacı olanlar səhvən proqrama daxil edilmir
- Ehtiyacı olmayanlar proqrama daxil edilir
- Bütün təbəqələr proqrama salınır
- Ehtiyacı olmayanlar proqrama daxil edilmir

378 Müavinət hesablanarkən əməyin ödənilməsi fondundan verilən mükafatlar, əmək haqqına əlavələr orta aylıq miqdarında nəzərə alınır:

- Onların keçən ildə hesablanmış ümumi məbləğin 3 aya bölünməsi yolu ilə
- Onların keçən ildə hesablanmış ümumi məbləğin 6 aya bölünməsi yolu ilə
- Onların keçən ildə hesablanmış ümumi məbləğin 12 aya bölünməsi yolu ilə
- Onların keçən ildə hesablanmış ümumi məbləğin 12 aya vurulması yolu ilə
- Onların keçən ildə hesablanmış ümumi məbləğin 6 aya vurulması yolu ilə

379 Aşağıdakılardan sosial yardıma aid edilməyən hansıdır?

- Təqaüdlər
- Sosial transferlər
- Maliyyə yardımı
- Dotasiyalar
- Müxtəlif növ güzəştlər

380 Minimal zəruri qida məhsulları dəstinə daxil deyil:

- Yumurta
- Çörək və çörək məmulatları
- Ət və ət məhsulları
- Müxtəlif növ turşular
- Süd və süd məhsulları

381 Dünya təcrübəsində yoxsulluq həddinin müəyyən edilməsi metodları:

- Mütləq və nisbi yoxsulluq həddi
- Mütləq, nisbi və proqnozlaşdırılan yoxsulluq həddi
- Əsaslandırılmış, nisbi və proqnozlaşdırılan yoxsulluq həddi
- İstehlak standartlarına uyğunlaşdırılmış, nisbi və proqnozlaşdırılan yoxsulluq həddi
- Nisbi və proqnozlaşdırılan yoxsulluq həddi

382 Sosial zəmanətlər sistemi:

- Bəzi vətəndaşlara onların əmək nai-liy-yətlərini nəzərə almaqla və ehtiyacı olmasını yoxlamaqla sosial əhəmiyyətli rifah və xidmətlərin təklif edilməsidir
- Bütün vətəndaşlara onların əmək nai-liy-yətlərini nəzərə almadan və ehtiyacı olmasını yoxlamadan sosial əhəmiyyətli rifah və xidmətlərin təklif edilməsidir
- Bütün vətəndaşlara onların əmək nai-liy-yətlərini nəzərə almaqla və ehtiyacı olmasını yoxlamadan sosial əhəmiyyətli rifah və xidmətlərin təklif edilməsidir

- Bütün vətəndaşlara onların əmək nailiyyətlərini nəzərə almadan və ehtiyacı olmasını yoxlamaqla sosial əhəmiyyətli rifah və xidmətlərin təklif edilməsidir
- Bəzi vətəndaşlara onların əmək nailiyyətlərini nəzərə almadan və ehtiyacı olmasını yoxlamadan sosial əhəmiyyətli rifah və xidmətlərin təklif edilməsidir

383 Vətəndaşların Konstitusiyada nəzərdə tutulan sosial zəhmət sahəsində hüquqlarının təmin edilməsi vasitəsi:

- Sosial standartlar
- Pensiya
- Sosial transfertlər
- Gəlirlər
- Sığorta

384 Sosial müdafiənin əsas istiqamətləri hesab olunmur:

- Ailənin sosial müdafiəsi
- Uşaqların sosial müdafiəsi
- Əmək qabiliyyətli əhalinin sosial müdafiəsi
- Əmək qabiliyyəti olmayanların sosial müdafiəsi
- Şirkətinin sosial müdafiəsi

385 İndeksasiyaya bağlı sullara cavab deyil?

- İndeksasiya qiymətlərin qaldırılmasından sonra həyata keçirilir
- Əhalinin sosial müdafiəsinin formalarından biri də gəlirlərin indeksasiya edilməsidir
- Gəlirlərin dövlət indeksasiyası yaşayış dəyərinin artması nəticəsində əhali gəlirlərində itkinin qarşısını almaq məqsədi ilə həyata keçirilən kompensasiya tədbirləri sistemidir
- Gəlirlərin dövlət indeksasiyası yaşayış dəyərinin artmasının nəzərə alınması əsasında həyata keçirilir
- İndeksasiya inflyasiya şəraitində istehlak qiymətlərinin artması ilə əlaqədar əhali gəlirlərinin bu qiymətlərə uyğunlaşdırılması tədbirlərini əks etdirir

386 Yardım ödənişlərinin ölçüsünə görə yanaşma deyil:

- Ehtiyacı olanların hamısına eyni ölçüdə yardım ödənilir
- Ehtiyacı olanların hamısına eyni ölçüdə yardım ödənilir
- Yardım fərdi təminat əsaslanır
- Yardım ya əvvəlki əmək haqqı səviyyəsinə, ya da sığorta ödəmələrinin həcminə əsaslanır
- Yardımın həcmi ehtiyac və tələbat əsasında müəyyən olunur

387 Sosial yardım hansı müddətə təyin edilir?

- 1 il müddətinə
- 1,5 il müddətinə
- 6 ay müddətinə
- 3 ay müddətinə
- 2 il müddətinə

388 Sosial yardımın təyin olunması zamanı ailə tərkibində nəzərə alınmayan şəxslər kimlərdir?

- Azərbaycan Respublikasının ərazisində yaşamayan Azərbaycan Respublikası vətəndaşları
- Tam dövlət təminatında olan şəxslər
- Müddətli həqiqi hərbi xidmətdə olan şəxslər
- Cəzaçəkmə müəssisələrində cəza çəkən şəxslər
- Təhsil alanlar

389 Indeksləşdirmə əhalinin hansı gəlirlərinə və əmanətlərinə tətbiq olunur?

- Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələrinə görə
- Məzmununa, keçirildiyi yerə, hərəkət üsuluna, müddətinə, iştirakçıların tərkibinə və sayına, keçirilmə üsuluna görə
- İşçilərin əmək haqqına, vətəndaşların əmanət banklarında olan əmanətlərinə, dövlət istiqrazları və digər qiymətli kağızlara, təqaüdlərə və sosial müavinətlərə
- Məşğuliyyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı və strukturuna görə
- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanistləşdirilməsi prinsiplərinə əsasən

390 əhalinin sosial-iqtisadi inkişaf səviyyəsi tədqiq edilərkən əsasən aşağıdakı məsələlər araşdırılır. Hansı doğru deyil?

- Sosial-iqtisadi yardıma ehtiyacı olan aztəminatlı əhali təbəqələrinin seçilməsi və xarakterizə edilməsi
- Əhalinin sosial-iqtisadi rifahının ümumi və hərtərəfli xarakteristikası
- Yardımın həcmi, onun ehtiyac və tələbat əsasında müəyyənlişməsinin təhlili
- Əhalinin ayrı-ayrı sosial, demoqrafik və digər qrupları arasında cəmiyyətin sosial differensiallaşması dərəcəsinin qiymətləndirilməsi
- Müxtəlif sosial-iqtisadi faktorların yaşayış səviyyəsinə təsirinin xarakteri, onların tərkibi və dinamikası

391 Sosial xidmətlərin növləri üzrə qrupları deyil:

- Pullu xidmətlər qrupu
- Güzəştli xidmətlər qrupu
- Əlavə xidmətlər qrupu
- Köməkçi xidmətlər qrupu
- Pulsuz xidmətlər qrupu

392 Ehtiyac meyarı nə deməkdir?

- Əhalinin əsas sosial-demoqrafik qrupları üzrə yaşayış minimumundan asılı olaraq ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə dövlət büdcəsi ilə birgə hər il üçün təsdiq olunan həddir
- Əhalinin əsas sosial-demoqrafik qrupları üzrə yaşayış mühitindən asılı olaraq ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə dövlət büdcəsi ilə birgə hər il üçün təsdiq olunan həddir
- Əhalinin əsas sosial-demoqrafik qrupları üzrə yaşayış minimumundan asılı olaraq ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə dövlət büdcəsindən kənar hər il üçün təsdiq olunan həddir
- Əhalinin əsas sosial-demoqrafik qrupları üzrə yaşayış minimumundan asılı olaraq ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə dövlət büdcəsi ilə birgə hər ay üçün təsdiq olunan həddir
- Əhalinin əsas sosial-demoqrafik qrupları üzrə yaşayış minimumundan asılı olmayaraq ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə dövlət büdcəsi ilə birgə hər il üçün təsdiq olunan həddir

393 Sosial yardıma aid edilmir:

- Dotasiyalar
- Sosial transferlər
- Maliyyə yardımı
- Təqaüdlər
- Müxtəlif növ güzəştlər

394 Sosial transfertlərə hansı normativ göstəricilər aid olunur?

- Müvəqqəti sərbəst vəsaitlərin dövriyyəsi gəlirlər
- Sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlər, işsizlər və aztəminatlı əhali təbəqələrinə müavinətlər
- Pensiyalar və yardımlar, sosial sığorta ödənişləri, müxtəlif təyinatlı birdəfəlik kompensasiyalar, işsizlər və aztəminatlı əhali təbəqələrinə müavinətlər
- Əmək gəlirləri, sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlər və sosial sığorta ödənişləri

- Maliyyə-kredit sistemi vasitəsilə əldə edilən gəlirlər

395 Sosial xidmətlərin növləri:

- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanistləşdirilməsi prinsipləri
- Sosial-tibbi, psixoloji-pedoqoji, sosial-hüquqi, sosial-məişət, sosial-məsləhət, zəmanətli xidmətlərin məcmusu, sosial adaptasiya, əlillərin reabilitasiyası və s.
- Sosial reklam və təbliğat, sosial layihələrin həyata keçirilməsi, sosial ekspertiza, sosial uyğunlaşma, sosial qulluq, sosial mobillik, sosial nəzarət və s.
- Əmək haqqının və pensiya təminatının nisbətinin müəyyənləşdirilməsi, onun minimal səviyyəsi, normativdən artıq əmək stajına, xüsusi əmək şəraitinə görə əlavə ödəmələr şəklində həvəsləndirmə elementlərin istifadəsi
- İşsizliyə görə ödənişlər, dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri və xüsusi vəsaitlər

396 Ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə 2015-ci il üçün ehtiyac meyarının həddi:

- 100 manat
- 136 manat
- 105 manat
- 95 manat
- 125 manat

397 Sosial işin əsas vəzifələri:

- Nəqd və nəqdsiz pul ödənişləri, natural mədaxil, pulsuz və güzəştli xidmətlər
- Pensiyalar və yardımlar, sosial sığorta ödənişləri, müxtəlif təyinatlı birdəfəlik kompensasiyalar, işsizlər və aztəminatlı əhali təbəqələrinə müavinətlərin verilməsi
- Zəmanətli xidmətlərin məcmusu, sosial adaptasiya, əlillərin reabilitasiyası
- Sosial-tibbi, psixoloji-pedoqoji, sosial-hüquqi, sosial-məişət, sosial-məsləhət, zəmanətli xidmətlərin məcmusu, sosial adaptasiya
- Sosial reklam və təbliğat, sosial layihələrin həyata keçirilməsi, sosial ekspertiza, sosial uyğunlaşma, sosial qulluq, sosial mobillik, sosial nəzarət və s.

398 2015-ci il üçün yaşayış minimumu ölkə üzrə hansı məbləğdə müəyyən edilmişdir?

- 105 manat
- 131 manat
- 108 manat
- 125 manat
- 140 manat

399 Minimum istehlak büdcəsindən istifadə edilmir:

- Əhalinin həyat səviyyəsində baş verəcək dəyişikliklərin proqnozlaşdırılmasında
- Aztəminatlı vətəndaşların müdafiəsinə yönəldilən ünvanlı sosial siyasətin aparılmasında
- Əhali gəlirlərinin artırılmasında, məşğulluğun təmin olunmasında, əməyin qiymətləndirilməsində
- İstehlak mallarının və xidmətlərin qiymətlərinin artması şəraitində vətəndaşların pul gəlirlərinin və əmanətlərinin indeksləşdirilməsi üzrə tədbirlərin işlənilib hazırlanmasında və həyata keçirilməsində
- Əmək haqqının, pensiyaların, müavinətlərin, təqaüdlərin və digər sosial ödəmələrin minimum məbləğinin müəyyən edilməsində

400 Sosial yardımın ölçüsünün müəyyən edilməsində alternativ yanaşmalara aiddir:

- Ailə təkibini qiymətləndirmək
- İşlə təminatını ölçmək

- Rayonun potensialını qiymətləndirmək.
- Bütün yardım alanlara eyni ölçüdə yardım verilir, yardım alan başqa gəlir mənbəyinə malik deyil, yardımın ölçüsü keçmiş əmək haqqının ölçülməsinə əsaslanıb, yardım alanın tələbatından asılıdır
- Əhalinin gəlirlərinin həcmi ölçmək

401 Fövqaladə vəziyyətlərdə və yaxud sosial sığortanın əhatə etmədiyi yoxsul vətəndaşlara və ailələrə kömək üçün təşkil edilmiş fəaliyyətlərin məcmusu:

- Sosial müavinət
- Sosial pensiya
- Sosial sığorta
- Sosial təzminat
- Sosial xidmət

402 Dövlətin vətəndaşlara və ailələrə müəyyən şəraitin reallaşması üçün həyata keçirdiyi xidmətlərin məcmusu:

- Sosial sığorta
- Sosial müavinət
- Sosial təzminat
- Sosial xidmət
- Sosial pensiya

403 Sosial texnologiyalara aid deyil:

- Sosial proqnozlaşdırma
- Sosial layihələşdirmə
- Sosial müdafiə
- Sosial iş
- Sosial status

404 əhalinin gəlirlərinin indeksləşdirilməsi:

- istehlak qiymətlərinin dövlət tərəfindən tənzimlənməsi
- əhalinin əsas gəlirlərinin real məzmununun yüksəldilməsi tədbirləri
- minimal büdcə xərcləridir
- minimal dövlət standart və normativləri
- İmtiyazların verilməsi

405 Sosial sferanın minimal dövlət standart və normativləri ilə tənzimlənməsi:

- hər şeydən əvvəl, təhsil, səhiyyə, mənzil, əmək iqtidarında olmayan əhaliyə sosial xidmət və s. üzrə minimal büdcə xərcləridir
- əhalinin əsas gəlirlərinin real məzmununun yüksəldilməsi tədbirləri başa düşülür
- minimal büdcə xərcləridir, minimal dövlət standart və normativləri
- İmtiyazların verilməsi
- istehlak qiymətlərinin dövlət tərəfindən tənzimlənməsi

406 2015-ci il üçün yaşayış minimumu pensiyaçılar üçün hansı məbləğdə müəyyən edilmişdir?

- 124 manat
- 131 manat
- 116 manat
- 105 manat
- 108 manat

407 Respublikada mövcud olan minimum əmək haqqının miqdarı:

- 100
- 105
- 75
- 140
- 125

408 əlillərin sosial müdafiəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanunu neçənci ildə qəbul olunub?

- 1993-01-01
- 1991-08-20
- 1992-01-01
- 1992-08-25
- 1992-01-25

409 2015-ci il üçün yaşayış minimumu uşaqlar üçün hansı məbləğdə müəyyən edilmişdir?

- 131 manat
- 108 manat
- 125 manat
- 105 manat
- 116 manat

410 Sosial yardım almaq hüququna malik olan əhali kateqoriyalarını müəyyən etmək üçün hansı göstəricidən istifadə olunur?

- Yoxsulluq həddi
- Inflyasiya
- Böhran və qıtlıq
- Himayədarlıq
- Kasıblıq səviyyəsi

411 Sosial yardım hansı formada göstərilir?

- Sosial sahələrin tənzimlənməsi, imtiyazların və güzəştlərin verilməsi, məcburi sosial sığorta, sosial təminat və sosial yardım, pulsuz və güzəştli xidmətlər
- Əhali gəlirlərinin indeksləşdirilməsi, gəlirlər üzrə minimum sosial zəmanətlərin təmin olunması, sosial sahələrin tənzimlənməsi, imtiyazların və güzəştlərin verilməsi, məcburi sosial sığorta, sosial təminat və sosial yardım
- Nəqd və nəqdsiz pul ödənişləri, natural mədaxil, pulsuz və güzəştli xidmətlər
- Əhəlinin müxtəlif sosial risklərdən sığortalanmasının təşkili prosesində yaranan iqtisadi münasibətlər
- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanistləşdirilməsi prinsiplərinə əsasən

412 əmək haqqının sosial differensiasiyası necə tənzim olunur

- Əmək haqqının ərazi differensiasiyası hər hansı regionda orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin bütövlükdə respublika üzrə hər işləyənin düşən orta əmək haqqının səviyyəsinə nisbəti ilə
- Ayrı-ayrı əhali qruplarının, sosial təbəqələrin mənafeyini təmin etmək üçün istifadə olunan meyarlarla və göstəricilərdən istifadə etməklə
- Ayrı-ayrı regionlarda, inzibati rayonlarda, iş qüvvəsinin məşğuliyyət problemlərini həll etmək, təbii resurslardan tam və effektiv istifadə etmək, rayonların sosial inkişafını minimum rəşional səviyyədə saxlamaq məqsədilə
- Orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin minimum əmək haqqı səviyyəsinə nisbəti ilə
- Əmək haqqının sahə differensiasiyası hər bir sahənin orta aylıq əmək haqqını respublikanın bütövlükdə xalq təsərrüfatı üzrə orta aylıq əmək haqqına bölməklə

413 əmək haqqının sahə differensasiyası necə hesablanır

- Əmək haqqının ərazi differensasiyası hər hansı regionda orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin bütövlükdə respublika üzrə hər işləyənlə düşən orta əmək haqqının səviyyəsinə nisbəti ilə
- Əmək prosesinin təşkili formasından, sahənin xalq təsərrüfatı sistemində rolundan və sahənin iqtisadi göstəricilərindən, yəni səmərəliliyindən, faydalılığından asılı olaraq
- Hər bir sahənin orta aylıq əmək haqqını respublikanın bütövlükdə xalq təsərrüfatı üzrə orta aylıq əmək haqqına bölməklə
- Ayrı-ayrı regionlarda, inzibati rayonlarda, iş qüvvəsinin məşğuliyyət problemlərini həll etmək, təbii resurslardan tam və effektiv istifadə etmək, rayonların sosial inkişafını minimum rəasional səviyyədə saxlamaq məqsədilə
- Orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin minimum əmək haqqı səviyyəsinə nisbəti ilə

414 Ailədə adambaşına düşən orta gəlir necə müəyyən olunur

- Ailənin məcmu gəlirlərinin ailə üzvlərinin sayına olan nisbəti ilə müəyyən olunur
- Hər bir sahənin orta aylıq əmək haqqını respublikanın bütövlükdə xalq təsərrüfatı üzrə orta aylıq əmək haqqına bölməklə
- Ayrı-ayrı regionlarda, inzibati rayonlarda, iş qüvvəsinin məşğuliyyət problemlərini həll etmək, təbii resurslardan tam və effektiv istifadə etmək, rayonların sosial inkişafını minimum rəasional səviyyədə saxlamaq məqsədilə
- Orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin minimum əmək haqqı səviyyəsinə nisbəti ilə
- Əmək haqqının ərazi differensasiyası hər hansı regionda orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin bütövlükdə respublika üzrə hər işləyənlə düşən orta əmək haqqının səviyyəsinə nisbəti ilə

415 . Yaşayış minimumunun tənzimlənməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu əsas hansı məqsədlər üçün müəyyənləşdirilir

- Statistik, normativ, operativlik və variantlılıq məqsədləri üçün müəyyənləşdirilir
- Ayrı-ayrı regionlarda, inzibati rayonlarda, iş qüvvəsinin məşğuliyyət problemlərini həll etmək, təbii resurslardan tam və effektiv istifadə etmək, rayonların sosial inkişafını minimum rəasional səviyyədə saxlamaq məqsədilə
- Azərbaycan Respublikasında minimum yaşayış səviyyəsini tənzimləmək, əhəlinin gəlirlərinin və sosial müdafiənin, dövlət tədbirlərinin hüquqi-təşkilatı və tətbiqinin əsaslarını müəyyənləşdirir
- Əmək sərfindən asılı olmayan gəlirlər- işsizlərə və aztəminatlı əhəliyə müavinətlər, pensiyalar və yardımlar, dövlətin sosial sığorta ödənişləri
- Minimum yaşayış səviyyəsini təmin edən istehlak məhsullarını və xidmətin cari qiymətlərdə dəyəri

416 əhəlinin əsas sosial demoqrafik qrupları hansılardır

- Əmək haqqının ərazi differensasiyası hər hansı regionda orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin bütövlükdə respublika üzrə hər işləyənlə düşən orta əmək haqqının səviyyəsinə nisbəti
- Əhəlinin aztəminatlı təbəqələrinə dövlət tərəfindən müxtəlif formalarda göstərilən yardımlar-sosial ödənişlər, müavinətlər, icbari ödənişlərdən güzəştlər və s.
- Yaş, cins əlamətlərinə, sosial vəziyyətinə görə fərqlənən əhəli qrupları - əmək qabiliyyətli əhəli, pensiyaçılar, əlillər, uşaqlar və s.
- Əmək sərfindən asılı olmayan gəlirlər- işsizlərə və aztəminatlı əhəliyə müavinətlər, pensiyalar və yardımlar, dövlətin sosial sığorta ödənişləri
- Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş minimum yaşayış səviyyəsində olan ailələr- işsizlər, tələbələr, əlillər, ailə başçısını itirənlər, çox uşaqly ailələr

417 əhəlinin aztəminatlı hissəsini hansı ailələr təşkil edir

- Əhəlinin aztəminatlı təbəqələrinə dövlət tərəfindən müxtəlif formalarda göstərilən yardımlar-sosial ödənişlər, müavinətlər, icbari ödənişlərdən güzəştlər və s.
- Nümunə etalonu, lider, indeqator, informasiya toplayan, informasiyanı bölüşdürən qanunlar
- Yaş, cins əlamətlərinə, sosial vəziyyətinə görə fərqlənən əhəli qrupları - əmək qabiliyyətli əhəli, pensiyaçılar, əlillər, uşaqlar və s.

- Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş minimum yaşayış səviyyəsində olan ailələr- işsizlər, tələbələr, əlillər, ailə başçısını itirənlər, çox uşaqly ailələr
- Əmək sərfindən asılı olmayan gəlirlər- işsizlərə və aztəminatlı əhaliyə müavinətlər, pensiyalar və yardımlar, dövlətin sosial sığorta ödənişləri

418 əmtəə və xidmət təklifinin formalaşmasının hansı mənbələri mövcuddur

- İnfrastruktur təminatının yaxşılaşdırılması istiqamətində tədbirlərin davam etdirilməsi, iqtisadiyyatın inkişafına investisiyaların cəlb olunması işinin davam etdirilməsi
- Respublikanın daxili istehsalı və resursları hesabına formalaşan əmtəə və xidmət təklifi, kənddən əmtəə təklifi və respublika əhalisinin başqa respublikaların istehlak etdiyi əmtəə və xidmət miqdarı, dövlətin yığım vəsaiti və əhalinin şəxsi əmlakının və yığımlarının dəyişilməsi hesabına cari illərdə istifadə olunan əmtəə və xidmət miqdarı
- Qəza vəziyyətində olan bina və tikililərin bərpa-gücləndirilmə işlərinin aparılması, kommunal xidmətlər sahəsində restrukturizasiya tədbirlərinin sürətləndirilməsi, mövcud istilik sistemlərinin bərpası, modernləşdirilməsi və yenidən qurulması
- Ərzaq məhsullarının minimum toplusu, fərdi və ailəvi istifadə olunan qeyri-ərzaq mallarının və xidmətlərin minimum toplusu, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, bazarda hakim mövqə, uğur qazanma bazarının tələbatına uyğun təşkili, əmək haqqı sisteminin təkilləşdirilməsi, onun tələbatının ödənilməsində aparıcı rolunun təminatı və stimullaşdırıcı funksiyasının mexanizminin yeni şəraitdə tətbiqi
- İşçilərin əmək haqqında, birdəfəlik müavinətlər istisna olmaqla, dövlət pensiyalarına, təqaüdlərə və sosial müavinətləri, vətəndaşların əmanət banklarında olan əmanətlərinə, dövlət istiqrazları və digər qiymətli kağızlara, dövlət sığorta orqanlarına verilən haqqlar

419 Makromodellər vasitəsilə aşağıdakı problemlərin həlli həyata keçirilir

- Bazarın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması və bununla da əhalinin sosial sabilliyinin həm bazar, həm də dövlət tərəfindən qorunması
- İqtisadi artımla, yəni ÜDM, onun artım sürəti, adambaşına düşən səviyyəsi, ÜDM-un istehsal və istehlak bölgüsü
- Qəza vəziyyətində olan bina və tikililərin bərpa-gücləndirilmə işlərinin aparılması, kommunal xidmətlər sahəsində restrukturizasiya tədbirlərinin sürətləndirilməsi, mövcud istilik sistemlərinin bərpası, modernləşdirilməsi və yenidən qurulması
- İqtisadiyyatın strukturu və dinamikasını təhlil etmək, iqtisadiyyatın inkişafını proqnozlaşdırmaq, iqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsinin səmərəliliyini müəyyən etmək, iqtisadiyyatın inkişafının optimal variantının əsasını formalaşdırmaq
- Yerli hakimiyyət orqanlarının sosial-iqtisadi sahədə artmaqda olan problemləri və bu problemlərin həll edilməsi üçün maliyyə imkanları axtarılması

420 əmək haqqının tənzimlənməsinin əsas metodoloji amilini nə təşkil edir

- Ayrı-ayrı əhali qruplarının, sosial təbəqələrin mənafeyini təmin etmək üçün istifadə olunan meyarlar
- Biznesin nəzərdə tutulmuş nəticələrinin proqnozlaşdırılması və planlaşdırılması
- Sosial təbəqələrin mənafeyini təmin etmək üçün istifadə olunan meyarlar və göstəricilər
- Əmək məhsuldarlığı
- Əməyin diferensiasiyası, onun xarakteri, məzmunu

421 Sahələr üzrə əmək haqqının tənzimlənməsi necə formalaşır

- Ayrı-ayrı əhali qruplarının, sosial təbəqələrin mənafeyini təmin etmək üçün istifadə olunan meyarlar və göstəricilərdən istifadə etməklə
- Əmək prosesinin təşkili formasından, sahənin xalq təsərrüfatı sistemində rolundan və sahənin iqtisadi göstəricilərindən, yəni səmərəliliyindən, faydalılığından asılı olaraq
- Ayrı-ayrı regionlarda, inzibati rayonlarda, iş qüvvəsinin məşğuliyyət problemlərini həll etmək, təbii resurslardan tam və effektiv istifadə etmək, rayonların sosial inkişafını minimum rəsonal səviyyədə saxlamaq məqsədilə
- Orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin minimum əmək haqqı səviyyəsinə nisbəti ilə
- Əməyin diferensiasiyası, onun xarakteri, məzmunu

422 ərazi istiqamətlərində əmək haqqının tənzimlənməsi necə həyata keçirilir

- Əmək prosesinin təşkili formasından, sahənin xalq təsərrüfatı sistemində rolundan və sahənin iqtisadi göstəricilərindən, yəni səmərəliliyindən, faydalılığından asılı olaraq
- Ayrı-ayrı regionlarda, inzibati rayonlarda, iş qüvvəsinin məşğuliyyət problemlərini həll etmək, təbii resurslardan tam və effektiv istifadə etmək, rayonların sosial inkişafını minimum rəşional səviyyədə saxlamaq məqsədilə
- Orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin minimum əmək haqqı səviyyəsinə nisbəti ilə
- Əmək haqqının ərazi differensiasiyası hər hansı regionda orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin bütövlükdə respublika üzrə hər işləyənlə düşən orta əmək haqqının səviyyəsinə nisbəti ilə
- Əmək haqqının sahə differensiasiyası hər bir sahənin orta aylıq əmək haqqını respublikanın bütövlükdə xalq təsərrüfatı üzrə orta aylıq əmək haqqına bölməklə

423 Sosial-mədəni inkişafın tənzimlənməsinə mühüm təsir göstərən hansı xarakteristika fərqləndirilir

- Sosial sektorda texnoloji inkişaf, qarşılıqlı əlaqə, transmilli xarakter, idarəetməyə yeni tələblərin meydana çıxması
- Təşkilatın, firmanın məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi, fəaliyyətin planlaşdırılması, icraçılar arasında tapşırıqların, funksiyaların bölüşdürülməsi
- Firmanın tərkibindən və xüsusi işinin təşkilindən çıxmaq cəhdləri, firmanın fundamental məqsədlərinin çoxlu xırda hissələrə parçalanması
- Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar
- Nümunə etalonu, lider, indeqator, informasiya toplayan, informasiyanı bölüşdürən, xarici təşkilatlarla müəyyən məqsədlər üzrə nümayəndə olma

424 Sosial-mədəni sahələrdə idarəetmə istiqamətlərinin mürəkkəbliyi hansı göstəricilərin müəyyənləşdirilməsini zəruri edir

- Nümunə etalonu, lider, indeqator, informasiya toplayan, informasiyanı bölüşdürən, xarici təşkilatlarla müəyyən məqsədlər üzrə nümayəndə olma, sahibkar, ayrı-ayrı pozğunluqlar
- Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar
- Menecment fəaliyyətinin səmərəliliyi prinsipi, idarəçilik qərarlarının optimallığı, idarəçilik prinsiplərinin elmi təşkili, təşkilat və sosial-iqtisadi prinsiplərə vəhdət sistem halında yanaşma
- Mərkəz tərəfindən nəzarətin itirilməsi nəticəsində bölmələr bəzən öz hərəkətlərinə rəhbərlik üçün azadlığa və müstəqilliyə o qədər böyük meyil edirlər ki, çox hallarda firmanın tərkibindən və xüsusi işinin təşkilindən çıxmaq cəhdləri meydana çıxır
- Texnoloji inkişaf, firma və dövlətin qarşılıqlı əlaqəsi, transmilli xarakter, idarəetməyə yeni tələblərin meydana çıxması

425 Sosial inkişafın mahiyyəti nədir

- Minimum yaşayış səviyyəsini təmin edən istehlak məhsullarını və xidmətin cari qiymətlərdə dəyəri və məcburi ödənişlərin məcmusudur
- Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı, sosial obyektlərin inkişafı xüsusiyyətləri və qanunauyğunluqları, həyat səviyyəsi, həyat təzi
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat təzi, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Dövlətlə əhali və əhali tələbatını təmin edən obyektiv mexanizmlərin idarə olunması məcmusu
- Əhalinin həyat səviyyəsi, əhalinin həyat təzi, əhalinin həyat şəraiti, əmək haqqı, sosial müdafiə, sosial sığorta problemləri

426 Sosial inkişafın dövlət tənzimlənməsi dedikdə nə başa düşülür

- Əhalinin həyat səviyyəsi, əhalinin həyat təzi, əhalinin həyat şəraiti, əmək haqqı, sosial müdafiə, sosial sığorta problemləri
- Dövlətlə əhali və əhali tələbatını təmin edən obyektiv mexanizmlərin idarə olunması məcmusu
- Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı, sosial obyektlərin inkişafı xüsusiyyətləri və qanunauyğunluqları, həyat səviyyəsi, həyat təzi

- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzi, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Sosial müdafiə tədbirlərinin elmi əsaslarının işlənməsi, elm, təhsil, mədəniyyət sahələrinin sosial aspektlərinin tədqiqi

427 Sosial inkişafın dövlət tənzimlənməsinin əsas obyektlərinə aiddir

- Sosial müdafiə tədbirlərinin elmi əsaslarının işlənməsi, elm, təhsil, mədəniyyət sahələrinin sosial aspektlərinin tədqiqi və idarə edilməsinin iqtisadi mexanizmlərinin təkmil-ləş-dirilməsi
- Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı, sosial obyektlərin inkişafı xüsusiyyətləri və qanunauyğunluqları, həyat səviyyəsi, həyat tərzi
- Dövlətlə əhali və əhali tələbatını təmin edən obyektiv mexanizmlərin idarə olunması məcmusu
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzi, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Əhalinin həyat səviyyəsi, əhalinin həyat tərzi, əhalinin həyat şəraiti, əmək haqqı, sosial müdafiə, sosial sığorta problemləri

428 Sosial inkişaf göstəriciləri hansılardır

- Sosial müdafiə tədbirlərinin elmi əsaslarının işlənməsi, elm, təhsil, mədəniyyət sahələrinin sosial aspektlərinin tədqiqi və idarə edilməsinin iqtisadi mexanizmlərinin təkmil-ləş-dirilməsi
- Əhalinin həyat səviyyəsi, əhalinin həyat tərzi, əhalinin həyat şəraiti, əmək haqqı, sosial müdafiə, sosial sığorta problemləri
- Dövlətlə əhali və əhali tələbatını təmin edən obyektiv mexanizmlərin idarə olunması məcmusu
- Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı, sosial obyektlərin inkişafı xüsusiyyətləri və qanunauyğunluqları, həyat səviyyəsi, həyat tərzi
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzi, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir

429 əhalinin həyat səviyyəsinin qiymətləndirilməsi hansı metodoloji prinsiplər üzərində qurulur

- Minimum yaşayış səviyyəsini təmin edən istehlak məhsullarını və xidmətin cari qiymətlərdə dəyəri və məcburi ödənişlərin məcmusudur
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzi, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Həyat səviyyəsi, istehlak olunmuş maddi və mənəvi nemətlərin məcmusu və tələbat
- Dövlətlə əhali və əhali tələbatını təmin edən obyektiv mexanizmlərin idarə olunması məcmusu
- Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı, sosial obyektlərin inkişafı xüsusiyyətləri və qanunauyğunluqları, həyat səviyyəsi, həyat tərzi

430 əhalinin pul gəlirlərinə hansı gəlirlər aiddir

- Əmək şəraiti, əmək haqqı, sosial təminat, gəlir vergisi, sosial sığorta, dövlət büdcəsinin proqnozu və istehlak səbəti, ailə məcəlləsi və ailə büdcəsi, minimum yaşayış səviyyəsi və ayrı-ayrı sosial sahələrin, təhsil, mədəniyyət və səhiyyənin, ekoloji mühitin tənzimlənməsi qanunları sosial inkişafın qanunvericilik bazası
- İşçilərin əmək haqqı, sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərin gəlirləri, pensiya, müavinət, təqaüd və başqa sosial transferlər, mülkiyyətdən gəlirlər, qiymətli kağızlardan, dividendlərdən faizdlər və digər gəlirlər
- Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı
- Dövlət və qeyri-dövlət müəssisələrində mülkiyyət münasibətlərindən asılı olmayaraq əldə olunan əmək haqqı, ictimai istehlak fondlarından, sosial təminat və sosial müdafiə fondlarından əhalinin mənimsədiyi pul və natural gəlirlər
- Dövlətlə əhali və əhali tələbatını təmin edən obyektiv mexanizmlərin idarə olunması məcmusu

431 əhalinin real gəlirləri necə müəyyən olunur

- Dövlət və qeyri-dövlət müəssisələrində mülkiyyət münasibətlərindən asılı olmayaraq əldə olunan əmək haqqı, ictimai istehlak fondlarından, sosial təminat və sosial müdafiə fondlarından əhalinin mənimlədiyi pul və natural gəlirlər
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzi, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı, sosial obyektlərin inkişafı xüsusiyyətləri və qanunauyğunluqları, həyat səviyyəsi, həyat tərzi
- Əhalinin real gəlirləri= nominal gəlirlər – xidmət haqları, məcburi ödənişlər və vergilər
- Dövlətlə əhali və əhali tələbatını təmin edən obyektiv mexanizmlərin idarə olunması məcmusu

432 əmək haqqının ərazi differensiasiyası necə hesablanır

- Əmək prosesinin təşkili formasından, sahənin xalq təsərrüfatı sistemində rolundan və sahənin iqtisadi göstəricilərindən, yəni səmərəliliyindən, faydalılığından asılı olaraq
- Hər bir sahənin orta aylıq əmək haqqını respublikanın bütövlükdə xalq təsərrüfatı üzrə orta aylıq əmək haqqına bölməklə
- Əmək haqqının sahə differensiasiyası hər bir sahənin orta aylıq əmək haqqını respublikanın bütövlükdə xalq təsərrüfatı üzrə orta aylıq əmək haqqına bölməklə
- Əmək haqqının ərazi differensiasiyası hər hansı regionda orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin bütövlükdə respublika üzrə hər işləyənin düşən orta əmək haqqının səviyyəsinə nisbəti ilə
- Orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin minimum əmək haqqı səviyyəsinə nisbəti ilə

433 Sosial inkişafın qanunvericilik bazasını hansı qanunlar təşkil edir

- Təşkilatın, firmanın məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi, fəaliyyətin planlaşdırılması, icraçılar arasında tapşırıqların, funksiyaların bölüşdürülməsi, tabeçilikdə olan işçi heyətinin işgüzarlıq, davranış və peşəkarlıq səviyyəsinin öyrənilməsi
- Əmək şəraiti, əmək haqqı, sosial təminat, gəlir vergisi, sosial sığorta, dövlət büdcəsinin proqnozu və istehlak səbəti, ailə məəcəlləsi və ailə büdcəsi, minimum yaşayış səviyyəsi və ayrı-ayrı sosial sahələrin, təhsil, mədəniyyət və səhiyyənin, ekoloji mühitin tənzimlənməsi
- Əhalinin elmi əsaslarla hesablanmış normalara uyğun fizioloji tələbatını təmin etmək, onun özünün və ailə üzvlərinin minimum maddi nemətlər və xidmət tələbatını ödəmək üçün zəruri olan maddi nemətlər, xidmət növləri
- Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar
- Nümunə etalonu, lider, indeqator, informasiya toplayan, informasiyanı bölüşdürən qanunlar

434 Yaşayış minimumu dedikdə hansı məqsədlər başa düşülür

- Təşkilatın, firmanın məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi, fəaliyyətin planlaşdırılması, icraçılar arasında tapşırıqların, funksiyaların bölüşdürülməsi, tabeçilikdə olan işçi heyətinin işgüzarlıq fəaliyyətin qiymətləndirilməsi
- Əhalinin elmi əsaslarla hesablanmış normalara uyğun fizioloji tələbatını təmin etmək, onun özünün və ailə üzvlərinin minimum maddi nemətlər və xidmət tələbatını ödəmək üçün zəruri olan maddi nemətlər, xidmət növlərinin məcmusudur
- Əmək şəraiti, əmək haqqı, sosial təminat, gəlir vergisi, sosial sığorta, dövlət büdcəsinin proqnozu və istehlak səbəti, ailə məəcəlləsi və ailə büdcəsi, minimum yaşayış səviyyəsi və ayrı-ayrı sosial sahələrin, təhsil, mədəniyyət və səhiyyənin, ekoloji mühitin tənzimlənməsi qanunları sosial inkişafın qanunvericilik bazasıdır
- Ayrı-ayrı regionlarda, inzibati rayonlarda, iş qüvvəsinin məşğuliyyət problemlərini həll etmək, təbii resurslardan tam və effektiv istifadə etmək, rayonların sosial inkişafını minimum rəşional səviyyədə saxlamaq məqsədilə
- Əmək sərfindən asılı olmayan gəlirlər- işsizlərə və aztəminatlı əhaliyə müavinətlər, pensiyalar və yardımlar, dövlətin sosial sığorta ödənişləri

435 Yaşayış minimumunun hesablanmasında hansı metodlardan istifadə olunur

- İcraçılar arasında tapşırıqların, funksiyaların bölüşdürülməsi, tabeçilikdə olan işçi heyətinin işgüzarlıq
- Statistik, normativ, subyektiv, resurs, medianalı, şərti hesablanma, sosial, minimum, kombinəlanmış

- Əmək sərfindən asılı olmayan gəlirlər- işsizlərə və aztəminatlı əhaliyə müavinətlər, pensiyalar və yardımlar, dövlətin sosial sığorta ödənişləri
- Əmək haqqının sahə differensiasiyası hər bir sahənin orta aylıq əmək haqqını respublikanın bütövlükdə xalq təsərrüfatı üzrə orta aylıq əmək haqqına bölməklə
- Əmək şəraiti, əmək haqqı, sosial təminat, gəlir vergisi, sosial sığorta, dövlət büdcəsinin proqnozu və istehlak səbəti, ailə məcəlləsi və ailə büdcəsi, minimum yaşayış səviyyəsi və ayrı-ayrı sosial sahələrin, təhsil, mədəniyyət və səhiyyənin, ekoloji mühitin tənzimlənməsi qanunları

436 Sosial transfertlərə hansı gəlirlər aid edilir

- Əmək sərfindən asılı olmayan gəlirlər- işsizlərə və aztəminatlı əhaliyə müavinətlər, pensiyalar və yardımlar, dövlətin sosial sığorta ödənişləri
- Əhalinin aztəminatlı təbəqələrinə dövlət tərəfindən müxtəlif formalarda göstərilən yardımlar-sosial ödənişlər, müavinətlər, icbari ödənişlərdən güzəştlər və s.
- Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş minimum yaşayış səviyyəsində olan ailələr- işsizlər, tələbələr, əlillər, ailə başçısını itirənlər, çox uşaqly ailələr
- Nümunə etalonu, lider, indeqator, informasiya toplayan, informasiyanı bölüşdürən qanunlar
- Yaş, cins əlamətlərinə, sosial vəziyyətinə görə fərqlənən əhali qrupları - əmək qabiliyyətli əhali, pensiyaçılar, əlillər, uşaqlar və s.

437 Makrosəviyyədə maddi rifah və ya həyat səviyyəsi hansı yolla ölçülür

- İstehlak olunan konkret maddi və mənəvi nemətlərin həcmi və strukturu ilə
- İqtisadi artımla, yəni ÜDM, onun artım sürəti, adambaşına düşən səviyyəsi, ÜDM-un istehsal və istehlak bölgüsü
- Yerli hakimiyyət orqanlarının sosial-iqtisadi sahədə artmaqda olan problemləri və bu problemlərin həll edilməsi üçün maliyyə imkanları axtarılması
- Qəza vəziyyətində olan bina və tikililərin bərpa-gücləndirilmə işlərinin aparılması, kommunal xidmətlər sahəsində restrukturizasiya tədbirlərinin sürətləndirilməsi
- İnfrastruktur təminatının yaxşılaşdırılması istiqamətində tədbirlərin davam etdirilməsi, iqtisadiyyatın inkişafına investisiyaların cəlb olunması işinin davam etdirilməsi

438 Sosial müdafiə və sosial təminatın islahatlarının əsas istiqamətləri aşağıdakı qanunauyğunluqlar üzrə müəyyənləşdirilir

- Pullu səhiyyə sisteminə keçidin təşkili, lakin pulsuz səhiyyə xidmətinin saxlanması, tibbi sığortanın inkişaf etdirilməsi, səhiyyə işçilərinin əmək haqlarının yüksəldilməsinə nail olunması
- Əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq, bazar münasibətlərinə uyğun gələn yeni sosial-sinfi quruluşu formalaşdırmaq, sosial ədalət və müdafiəni həyata keçirmək
- Sosial təminatın yeni sisteminin yaradılması, sosial köməkliyin ünvanlılığı, bazar mexanizmi əsasında sosial sektorun inkişafı, sosial müdafiədə yeni metod və prinsiplərdən geniş istifadə, ölkə vətəndaşlarına minimal ümumi təminatların verilməsi və s.
- Azərbaycan Respublikasının rayonlarında mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı, istehsal müəssisələrinin fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsi
- Bütün obyektlərdə sosial-mədəni sahənin inkişafının təhlili, orta perspektiv müddət üçün sosial-mədəni sahənin inkişafı proqramının işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsi

439 əmək bazarının dövlət tənzimlənməsinin hansı istiqamətləri müəyyənləşdirilir

- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
- Firmaların zəif növ müxtəlifliyi və onların ayrı-ayrı növlərinin üstünlük təşkil etməsi, mövcud inhisarçı üstünlüklərin reallaşdırılmasına açıq ifadə olunan cəhd, bazar hakimiyyətinin rəllaşma forması kimi sahibkarlığın regionlaşması
- İstehsal münasibətlərinin inkişafı, sosial-iqtisadi və elmi-texniki tərəqqinin nəticələri, xalq təsərrüfatı dinamikası, əmək resurslarının təkrar istehsalı və məşğulluq, təbii resurslardan səmərəli istifadə
- Məşğulluq dərəcəsinin artırılması və iş yerlərinin sayının artırılması, işçi qüvvəsinin hazırlanması və yenidən hazırlanması proqramları

- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması

440 Məşğulluq statusuna görə əhali necə təsnifləşdirilir

- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
- Tələbatın dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək, yenidən yaranmaq qabiliyyəti və həmçinin hər bir tarixi dövr üçün konkret iqtisadi təzahür formasına malik olması
- Muzdlu işçilər, işəgötürənlər, fərdi əsaslarla işləyənlər, ailə müəssisələrindən haqqı ödənilməyən müəssisələr, kollektiv müəssisələrin üzvləri
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma

441 Gəlirlərin bölüşdürülməsinin qeyri-bərabərliyinə hansı amillər aid edilir

- İqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələri üçün ixtisaslı kadr hazırlamaq və mənəvi sosial inkişaf etmiş intellektual səviyyəli insanların formalaşmasına şərait yaratmaq
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək, sosial qanunvericilik sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla məsləhətləşmələr aparmaq və s.
- İdarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- Müstəqil istehsalçı və ya əmək müqaviləsi üzrə işləməyi azad seçməyə imkan verən əmək hüququ, istirahət hüququ

442 əhali gəlirlərinin bölüşdürülməsinin qeyri-bərabərliyi hansı səbəblərdən ola bilər

- Ərzaq məhsullarının minimum toplusu, fərdi və ailəvi istifadə olunan qeyri-ərzaq mallarının və xidmətlərin minimum toplusu, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- Ölkənin vətəndaşları qocaldıqda, xəstələndikdə, əmək qabiliyyətini itirdikdə, ailə başçısını itirdikdə onlara dövlət hesabına müəssisələr, idarələr tərəfindən verilmiş maddi təminat
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, mülkiyyətə mənsubluq, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- Ərzaq məhsullarının minimum toplusu, fərdi və ailəvi istifadə olunan qeyri-ərzaq mallarının və xidmətlərin minimum toplusu
- Ölkənin vətəndaşları qocaldıqda, xəstələndikdə, əmək qabiliyyətini itirdikdə, ailə başçısını itirdikdə onlara dövlət hesabına müəssisələr, idarələr tərəfindən verilmiş maddi təminat, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, mülkiyyətə mənsubluq, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma

443 Radikal iqtisadi siyasətin həyata keçirilməsi gedişində hansı prioritetlər müəyyən olunur

- Bazarın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması və bununla da əhəlinin sosial stabilliyinin həm bazar, həm də dövlət tərəfindən qorunması
- İqtisadi artımla, yəni ÜDM, onun artım sürəti, adambaşına düşən səviyyəsi, ÜDM-un istehsal və istehlak bölgüsü
- İqtisadiyyatın sosial yönümünü gücləndirmək, həmçinin əhəlinin sosial-mədəni sahənin xidmətlərinə olan tələbinin ödənilməsi səviyyəsini yüksəltmək
- Yerli hakimiyyət orqanlarının sosial-iqtisadi sahədə artmaqda olan problemləri və bu problemlərin həll edilməsi üçün maliyyə imkanları axtarılması
- Azərbaycan Respublikasının rayonlarında mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı, istehsal müəssisələrinin fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsi

444 Təsərrüfatın müasir inkişaf mərhələsində iqtisadiyyatın ən ziddiyyətli məsələlərinə daxildir

- Müəssisələrin istehsal fəaliyyətini bərpa etmək və yeni istehsal müəssisələri yaratmaq, yerli resurslardan istifadənin səmərəsini artırmaq
- Yerli hakimiyyət orqanlarının sosial-iqtisadi sahədə artmaqda olan problemləri və bu problemlərin həll edilməsi üçün maliyyə imkanları axtarılması
- İqtisadiyyatın sosial yönümünü gücləndirmək, həmçinin əhəlinin sosial-mədəni sahənin xidmətlərinə olan tələbinin ödənilməsi səviyyəsini yüksəltmək
- İqtisadi artımla, yəni ÜDM, onun artım sürəti, adambaşına düşən səviyyəsi, ÜDM-un istehsal və istehlak bölgüsü
- Azərbaycan Respublikasının rayonlarında mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı, istehsal müəssisələrinin fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsi, ixrac yönümlü məhsul istehsalının stimullaşdırılması

445 Sosial-mədəni inkişafın tənzimlənməsi üçün müvafiq hakimiyyət orqanlarının funksiyaları aşağıdakı kimi qruplaşdırılmalıdır

- İqtisadi artımla, yəni ÜDM, onun artım sürəti, adambaşına düşən səviyyəsi, ÜDM-un istehsal və istehlak bölgüsü
- Bütün obyektlərdə sosial-mədəni sahənin inkişafının təhlili, orta perspektiv müddət üçün sosial-mədəni sahənin inkişafı proqramının işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsi, sosial-mədəni sahəyə dair proqramın həyata keçirilməsinə nəzarət və uçot
- Yerli hakimiyyət orqanlarının sosial-iqtisadi sahədə artmaqda olan problemləri və bu problemlərin həll edilməsi üçün maliyyə imkanları axtarılması
- İqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələri üçün ixtisaslı kadr hazırlamaq və mənəvi sosial inkişaf etmiş intellektual səviyyəli insanların formalaşmasına şərait yaratmaq
- İqtisadiyyatın sosial yönümünü gücləndirmək, həmçinin əhəlinin sosial-mədəni sahənin xidmətlərinə olan tələbinin ödənilməsi səviyyəsini yüksəltmək

446 Sosial-mədəni inkişafın təşkilində mərkəzdənqaçma qüvvələrin güclənməsi necə qiymətləndirilir

- Firma həcmının genişlənməsi və onun fəaliyyətinin mürəkkəbləşməsi, xarici mühitin dəyişkənliyi, işçilərə rəhbərliyin yeni üsulları, iqtisadiyyatın təşkilində mərkəzdənqaçma qüvvələrinin güclənməsi
- Mürəkkəb və qeyri müəyyən mühitə yaxşı uyğunlaşmaq üçün firma xidmət etdiyi bazarın müxtəlif bölmələrinin tələbatlarını yaxşı görmək, fəaliyyətin yeni gəlirli növlərinə yiyələnmək məqsədilə özünün ayrı-ayrı bölmələrinə və menecerlərinə yüksək dərəcədə muxtariyyət və müstəqillik verməlidir ki, bu cür təşkilatçılıq bölmələrin çevikliyini və sahibkarlıq aktivliyini artırır
- Nüfuzlu və iri maliyyə-sənaye qrupları iqtisadiyyatın reallığına çevrilməklə, iqtisadi münasibətlərin strukturu mürəkkəbləşdirir
- Qərar qəbul edərkən xarici mühit haqqında daima yenilənən informasiyalara, onların təhlilinə, yeni strateji və taktiki axtarımlara əsaslanmaq lazımdır
- İdarəetmənin yeni stili işçiyə daha böyük fəaliyyət azadlığı verir, onun təşəbbüskarlığını və yaradıcılıq imkanlarını artırır

447 Yaşayış minimumu hansı məqsədlər üçün istifadə olunur

- Həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi və istehlak bazarının tələbatına uyğun təşkili, əmək haqqı sisteminin təkilləşdirilməsi, onun tələbatının ödənilməsində aparıcı rolunun təminatı və stimullaşdırıcı funksiyasının mexanizminin yeni şəraitdə tətbiqi
- Əhəlinin az təminatlı təbəqələrinə dövlət tərəfindən ünvanlı sosial yardım göstərilməsi sisteminin formalaşdırılması və tətbiqi, əhəlinin həyat səviyyəsinin qiymətləndirilməsi və proqnozlaşdırılması, əhəlinin pul gəlirlərinin və əmanətlərin indeksləşdirilməsi üzrə tədbirlərin işlənilib hazırlanması
- Ərzaq məhsullarının minimum toplusu, fərdi və ailəvi istifadə olunan qeyri-ərzaq mallarının və xidmətlərin minimum toplusu
- Dövlət elmi idarə və müəssisələrinin, qeyri-hökumət təşkilatlarının iştirakı ilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən üç ildə bir dəfədən az olmayaraq müəyyənləşdirilir
- Qanunvericiliklə ixtisasız əməyə və xidmətə görə aylıq əmək haqqının ən aşağı səviyyəsini müəyyən edən sosial normativdir

448 Dövlətin sosial inkişaf konsepsiyası hansı vəzifələri əhatə edir

- Azərbaycan Respublikasının rayonlarında mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı
- Əhəlinin əmək, istirahət, sosial müdafiə, sağlamlığın qorunması, mədəniyyət və mənzil təminatı sahəsində konstitusiyaya hüquqlarına qərantıya verilməsi, həyat səviyyəsinin və həyat şəraitinin yaxşılaşdırılmasının intensiv orta meyllərini təmin etmək
- Yerli orqanlarının və fərdi mənzil tikintisinin xüsusi çəkisinin artırılması; bütün mənbələr hesabına, o cümlədən büdcədən kənar kapital qoyuluşu hesabına mənzil tikintisini sürətləndirmək, mənzil bazarında xüsusi mənzillərdən ilkin kapital olaraq sonrakı mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün istifadə etmək
- Həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi və istehlak bazarının tələbatına uyğun təşkili, əmək haqqı sisteminin təkilləşdirilməsi
- Səhiyyə xidmətinin əhəli tələbatına uyğun inkişafı və yerləşdirilməsi, səhiyyənin struktur əlaqələrinin optimal təşkili və idarə olunması, o cümlədən ilkin səhiyyə yardımı və sonrakı səhiyyə xidməti növləri arasında optimal əlavə formalarının təşkili

449 Sosial-mədəni inkişafda planlaşdırma funksiyası hansı prinsiplərə əsaslanmalıdır

- Texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketinq və satış
- Fasiləsizlik, dəqiqlik, dürüstlük, əhatəlilik, tamamlılıq, planla məqsədlərin şəffaflığı, plan-proqnozların optimallığı
- Komplekslilik, lokallıq və qloballaşma, problemin olması
- Qiymətləndirmə, stimullaşdırma, əmək intizamını möhkəmləndirmə
- Operativ, taktiki, strateji

450 Sosial-mədəni sahələrdə idarəetmə prosesi hansı səviyələrdə həyata keçirilir

- İdarəetmə prosesinin iyerarxiyası, funksional idarəetmə prosesi, idarəetmə orqanları
- İdarəetmə prosesinin iyerarxiyası, dəqiqlik, dürüstlük, əhatəlilik, tamamlılıq, funksional idarəetmə prosesi, idarəetmə orqanları
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketinq və satış
- Komplekslilik, lokallıq və qloballaşma, problemin olması, funksional idarəetmə prosesi, idarəetmə orqanları
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketinq və satış

451 Sosial inkişafın tənzimlənməsində idarəetmə qərarlarına qarşı hansı əsas tələblər qoyulur

- Biznesin nəzərdə tutulmuş nəticələrinin proqnozlaşdırılması, planlaşdırılması və gözlənilən nəticələrə nail olunması
- Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar
- Məqsədli meylə, istiqamətə malik olması, sistemli, saslandırma, iyerarxiyalı qaydada subordinasiya olunması, konkret ünvanlı olması, direktivlik, müvafiq resurslarla təminat
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketinq və satış
- Planlaşdırma, təşkil etmə, əsaslandırma, nəzarət, proqnozlaşdırma, sistemləşdirmə, əlaqələndirmə

452 Yeni yaranmış sosial strukturlar hansı xüsusiyyətləri ilə fərqləndirilir

- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketinq və satışın kompleks qiymətləndirilməsilə
- Məqsədli meylə, istiqamətə malik olması, sistemli, saslandırma, iyerarxiyalı qaydada subordinasiya olunması, konkret ünvanlı olması, direktivlik, müvafiq resurslarla təminat
- Ümumi gəlirlər və xərclər üzrə, tələbat üzrə, əmək haqqı sferasında, marketinq fəaliyyətindəki, turistlərlə turagentliklər arasında, turməhsul və xidmətlərin satış həcmi üzrə
- Bunlar üçün planlaşdırma funksiyası əhəmiyyətdir, bu müəssisələrdə planlaşdırma təkrar xarakter daşımış, mərkəz və sahə səviyyəsində plan fəaliyyətini əks etdirmişdir
- Güclü kapital yığılı bu strukturlardan çoxunun fəaliyyətinin genişlənməsinə və mürəkkəbləşməsinə gətirib çıxarır ki, bu da müasir bazar təsərrüfatına tam uyğun olan planlaşdırma formalarına tələbat yaradan başqa amillərin meydana çıxmasına səbəb olur

453 Sosial-mədəni inkişafın tənzimlənməsində balans, maliyyə-büdcə aspekti baxımından kənarlaşmalar hansı istiqamətlərdə olur

- Fasiləsizlik, dəqiqlik, dürüstlük, əhatəlilik, tamamlılıq, planla məqsədlərin şəffaflığı, plan-proqnozların optimallığı
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketinq və satış
- Operativ, taktiki və strateji istiqamətlərdə
- Firma və bölmələrin rəhbəri, ayrı-ayrı fəaliyyət növünün funksional icraçısı, ayrı-ayrı işlərin təşkilatçısı, inzibati rəhbərlik, nəzarətəddici
- Ümumi gəlirlər və xərclər üzrə, tələbat üzrə, əmək haqqı sferasında, marketinq fəaliyyətindəki, turistlərlə turagentliklər arasında, turməhsul və xidmətlərin satış həcmi üzrə

454 Sosial-mədəni inkişafın müasir idarəetmə konsepsiyasına daxildir

- Situasiyalı, sistemli yanaşma idarəetmə konsepsiyası, idarəetmə prosesi, texnologiyası konsepsiyası, elmi, inzibati idarəetmə konsepsiyası, idarəetmə psixologiyası konsepsiyası, davranış, məqsədli-proqram, marketinq, idarəetmənin qlobal strategiyası, bazar mexanizmləri ilə idarəetmə konsepsiyası
- Əhalinin obyektiv imkanlarından istifadə olunmasını təmin etmək
- Milli iqtisadiyyatın ümumi miqyasının genişlənməsi, təşkilati, iqtisadi və sosial əlaqələrin inteqrasiya olunması, müasir ETT-nin nailiyyətlərindən daha səmərəli istifadə olunması
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketinq və satışın kompleks qiymətləndirilməsi
- Menecment fəaliyyətinin səmərəliliyi prinsipi, idarəçilik qərarlarının optimallığı, səlahiyyətin, məsuliyyətin bölüşdürülməsində qərarların qəbulunda mərkəzləşmiş və qeyri mərkəzləşmiş bölgü tələblərinin əlaqələndirilməsi

455 Xalq təsərrüfatı səviyyəsində gəlirlərin tənzimlənməsi hansı mənbələr üzərində aparılır

- Əmək gəlirləri, sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə olunan gəlirlər, sosial transfertlər, maliyyə-kredit sistemi vasitəsilə əldə edilən gəlirlər, müvəqqəti sərbəst vəsaitlərin dövriyyəsindən gəlirlər
- Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı, sosial obyektlərin inkişafı xüsusiyyətləri və qanunauyğunluqları, həyat səviyyəsi, həyat tərzini
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzini, davranışını, qərar qəbulunu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Dövlət və qeyri-dövlət müəssisələrində mülkiyyət münasibətlərindən asılı olmayaraq əldə olunan əmək haqqı, ictimai istehlak fondlarından, sosial təminat və sosial müdafiə fondlarından əhalinin mənimsədiyi pul və natural gəlirlər
- İstehlak olunan maddi və mənəvi nemətlərin, xidmətin məcmusu ilə

456 İqtisadi və sosial inkişafda əmək haqqı hansı istiqamətdə tənzimləyici funksiyası daşıyır

- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzini, davranışını, qərar qəbulunu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Dövlətlə əhali və əhali tələbatını təmin edən obyektiv mexanizmlərin idarə olunması məcmusu
- Görülən işin və keyfiyyətə uyğun olaraq istehsal olunmuş yeni məhsulun dəyərinin bir hissəsinin iş qüvvəsinin təkrar istehsalı üçün verilən hissəsi
- Bölgü və istehsala stimulyatma
- İstehlak olunan maddi və mənəvi nemətlərin, xidmətin məcmusu ilə

457 Sosial-mədəni inkişafın tənzimlənməsində sosial nəzarətin hansı növləri vardır

- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketinq və satış
- Operativ, taktiki və strateji
- Fasiləsizlik, dəqiqlik, dürüstlük, əhatəlilik, tamamlılıq, planla məqsədlərin şəffaflığı, plan-proqnozların optimallığı
- İnzibati, ictimai təşkilatların, qrup, özünə nəzarət

- Firma və bölmələrin rəhbəri, ayrı-ayrı fəaliyyət növünün funksional icraçısı, ayrı-ayrı işlərin təşkilatçısı, inzibati rəhbərlik, nəzarətədiçi

458 Sosial-mədəni inkişafın tənzimlənməsində idarəetmə tsikli hansı mərhələlərdən ibarətdir

- Ümumi gəlirlər və xərclər üzrə, tələbat üzrə, əmək haqqı sferasında, marketinq fəaliyyətindəki, turistlərlə turagentliklər arasında, turməhsul və xidmətlərin satış həcmi üzrə kənarlaşmalar
- Milli iqtisadiyyatın ümumi miqyasının genişlənməsi, təşkilati, iqtisadi və sosial əlaqələrin inteqrasiya olunması, müasir ETT-nin nailiyyətlərindən daha səmərəli istifadə olunması, kompleks sosial-iqtisadi problemlərin həlli
- Məqsəd və vəzifələrin ümumi və konkret məzmununun müəyyən edilməsi, potensial imkanların, resursların və şəraitin nəzərə alınması, nəticələrin kompleks qiymətləndirilməsi
- Biznesin səmərəliliyinin artırılmasına səy göstərilməsi
- Menecmentin konkret plan-iqtisad mexanizminin, təşkilətmə mexanizminin, təşkilat formalarının təkmilləşdirilməsi, kadr probleminin günün tələbləri səviyyəsində həll olunması

459 Sosial-mədəni inkişafın tənzimlənməsində sosial nəzarətin hansı funksiyaları fərqləndirilir

- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketinq və satış
- Fasiləsizlik, dəqiqlik, dürüstlük, əhatəlilik, tamamlılıq, planla məqsədlərin şəffaflığı, plan-proqnozların optimallığı
- Qiymətləndirmə, stimullaşdırma, əmək intizamının möhkəmləndirilməsi
- Firma və bölmələrin rəhbəri, ayrı-ayrı fəaliyyət növünün funksional icraçısı, ayrı-ayrı işlərin təşkilatçısı, inzibati rəhbərlik, nəzarətədiçi
- Operativ, taktiki və strateji

460 Sosial-mədəni inkişafın idarə olunmasına tələbatın artması hansı göstəricilərlə əlaqədardır

- Ümumi gəlirlər və xərclər üzrə, tələbat üzrə, əmək haqqı sferasında, marketinq fəaliyyətindəki, turistlərlə turagentliklər arasında, turməhsul və xidmətlərin satış həcmi üzrə kənarlaşmalar
- Menecmentin konkret plan-iqtisad mexanizminin, təşkilətmə mexanizminin, təşkilat formalarının təkmilləşdirilməsi, kadr probleminin günün tələbləri səviyyəsində həll olunması
- Bazarda fəaliyyətinin son nəticələrinə görə məsuliyyət daşıyan şəxsin qərar qəbul etməsini təmin edən geniş təsərrüfat müstəqilliyi, biznesin səmərəliliyinin artırılmasına səy göstərilməsi
- Məqsəd və vəzifələrin ümumi və konkret məzmununun müəyyən edilməsi, potensial imkanların, resursların və şəraitin nəzərə alınması, nəticələrin kompleks qiymətləndirilməsi
- Milli iqtisadiyyatın ümumi miqyasının genişlənməsi, təşkilati, iqtisadi və sosial əlaqələrin inteqrasiya olunması, müasir ETT-nin nailiyyətlərindən daha səmərəli istifadə olunması, kompleks sosial-iqtisadi problemlərin həlli, bazar şəraitində qeyri-müəyyənliyin artması

461 Sosial inkişafın tənzimlənməsinin idarəetmə funksiyalarına daxildir

- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketinq və satış
- Biznesin nəzərdə tutulmuş nəticələrinin proqnozlaşdırılması, planlaşdırılması və gözlənilən nəticələrə nail olunması
- Planlaşdırma, təşkil etmə, əsaslandırma, nəzarət, proqnozlaşdırma, sistemləşdirmə, əlaqələndirmə
- Qiymətləndirmə, stimullaşdırma, əmək intizamını möhkəmləndirmə
- Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar

462 Sığortalı ilə sığortaçı arasında sazişdir. Bu müqaviləyə görə sığortaçı sığorta hadisəsi zamanı sığortalıya sığorta ödənişi verməyi, sığortalı isə müəyyənləşdirilmiş müddətlərdə sığorta haqqını ödəməyi öhdəsinə götürür:

- Razılaşma
- Ümumi sığorta daxili
- Sığorta müqaviləsi
- Frontinq sazişi

- Sığorta şəhadətnaməsi

463 Sosial sığorta fondlarının artması zərurətini yaradan amillərdən deyil:

- Əhalinin ümumi yaşlaşması
 Əhalinin artması
 Muzdlu işçilərin sayının artması
 Həyat standartlarının yüksəlməsi
 Minimal dövlət zəmanətlərinin yüksəlməsi

464 Sığorta haqqının hesablanması üçün aktuar hesablamalarına əsasən müəyyən edilən faiz dərəcəsi:

- Sığorta məbləği
 Sığorta müqaviləsi
 Sığorta ödənişi
 Sığorta haqqı
 Sığorta tarifi

465 Sığortaçı ilə müqavilə bağlayan və ya xeyrinə sığorta müqaviləsi bağlanan, yaxud qanuna görə sığortalanmış sayılan fiziki və ya hüquqi şəxs:

- Frontinq sazişi
 Sığortalı
 Frontinq sazişi
 Sığortaçı
 Sığorta şəhadətnaməsi

466 İnsanın həyat fəaliyyətini qorumaq məqsədi daşıyan ödəmələr və xidmətlərə aid deyil:

- Ailə başçısının itirildiyinə görə pensiyalar
 Hamiləlik və doğuşa görə müavinətlər
 İş qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinə görə müavinətlər
 Qocalar evində saxlanma
 Sanatoriyalarda müalicə

467 Məcburi dövlət sosial sığortasına cəlb olunan gəlirlər:

- Məcburi dövlət sosial sığorta haqları hesabına verilən sosial sığorta ödəmələrinin məbləğləri
 İşçinin əmək fəaliyyəti ilə bağlı sığortaedənə olan borcu və ya öhdəliyi bağışlanıldığı halda, həmin borcun və ya öhdəliyin məbləği
 İş vaxtı daimi yolda olan və ya işi gediş-gəliş (səyyar) xarakteri daşıyan, çöl təşkilatlarında işləyən işçilərə gündəlik ezamiyyə xərclərinin əvəzində verilən əlavələr
 İşçilərin sayının azaldılması, ştatların ixtisar edilməsi və ya işçinin vəfatı ilə əlaqədar əmək müqaviləsinə xitam verilərkən birdəfəlik ödənilən məbləğlər
 Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş ezamiyyə xərclərinin (gündəlik yemək xərcləri, kommunal xərclər və nəqliyyat xərcləri) məbləğləri

468 Hər bir sığorta şirkətinin səmərəli fəaliyyəti:

- Onun iqtisadi əlaqələri ilə bağlıdır
 Onun maddi-texniki bazası ilə bağlıdır
 Onun maliyyə vəsaiti ilə bağlıdır
 Onun riskləri və ödəmə faizi ilə bağlıdır
 Onun riskləri və sığorta olunanların sayı ilə bağlıdır

469 Məcburi dövlət sosial sığortasına cəlb olunmayan şəxslər:

- Hərbi qulluqçular
- Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarı, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərman və sərəncamları ilə vəzifəyə təyin olunan şəxslər;
- Müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçuları
- Xüsusi rütbəli şəxslər
- Fərdi qaydada sahibkarlıq və əmək fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslər

470 əmək pensiyaları haqqında Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanı nə vaxt imzalanıb?

- 8 mart 2006-cı il
- 6 mart 2005-cı il
- 2 mart 2006-cı il
- 16 mart 2006-cı il
- 16 mart 2005-cı il

471 İşçilərin sosial sığorta formaları deyil:

- İşəgötürənlər işçilərin mənafeələrinin təmin olunması və əmək məhsuldarlığının artırılması, onların və ailə üzvlərinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədi ilə əmək kollektivini və ya onun ayrı-ayrı üzvlərini qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş sığorta formalarından daha üstün sosial sığorta olunmasını həyata keçirə bilərlər
- İşçilərin sosial sığortası məcburi dövlət sığortası, onların özləri tərəfindən könüllü sığortalanması və işəgötürən tərəfindən aparılan əlavə sığorta formalarında həyata keçirilir
- İşçilərin məcburi dövlət sığortası işəgötürənlər tərəfindən qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada və məbləğdə həyata keçirilən sosial sığortalanmadır
- İşçilər işəgötürənlər tərəfindən müəyyən olunmuş qaydada sosial sığorta müqavilələri əsasında könüllü sığorta oluna bilərlər
- İşçilər öz vəsaitləri hesabına müəyyən olunmuş qaydada sosial sığorta müqavilələri əsasında könüllü sığorta oluna bilərlər

472 Dövlət sosial sığorta sistemində fərdi uçotu həyata keçirən müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən hər bir sığortaolunanın uçot dövründə daimi sosial sığorta nömrəsi ilə açılmış şəxsi hesabdır:

- Pensiya kapitalı
- Fərdi uçot
- Əmək pensiyası
- Sosial sığorta stajı
- Fərdi hesab

473 Pul müavinətlərinin hansı növləri vardır?

- Sosial sığorta üzrə, univevsal və yardımlar
- Univevsal və sosial müavinətlər
- Sosial sığorta üzrə və sosial müavinətlər
- Sosial sığorta və univevsal müavinətlər
- Sosial sığorta üzrə, universal və sosial müavinətlər

474 Müavinət nədir və nə vaxt verilir?

- Müəyyən əmək fəaliyyəti sahələrində təyin olunmuş iş stajına çatdıqdan sonra aybaay verilən zəmanətli pul ödəmələridir
- İşdə müvəqqəti fasilə yarandıqda, müəyyən hallarda əlavə xərcləri təminatlandırmaq ehtiyacı yarandıqda verilən zəmanətli pul ödəmələridir
- Əmək qabiliyyətini itirmiş vətəndaşlara, onların sığorta pensiyası hüququ olmadıqda verilir
- Vətəndaşlara qocaldıqda, əmək qabiliyyətini tam, yaxud qismən itirdikdə verilir

- Ailə başçısının itirildiyinə görə verilən pul ödəmələridir

475 Əlilliyə görə əmək pensiyasının təyin edilməsinin şərtləri nədən ibarətdir?

- Əlilliyə görə əmək pensiyası əlil və ya sağlamlıq imkanları məhdud sığorta olunana ümumilikdə sığorta stajı 5 ildən az olmamaq şərtilə əmək qabiliyyətli yaş dövrünün hər tam ili üçün 3 ay sığorta stajı olduqda təyin edilir
- Əlilliyə görə əmək pensiyası əlil və ya sağlamlıq imkanları məhdud sığorta olunana ümumilikdə sığorta stajı 5 ildən az olmamaq şərtilə əmək qabiliyyətli yaş dövrünün hər tam ili üçün 4 ay sığorta stajı olduqda təyin edilir
- Əlilliyə görə əmək pensiyası əlil və ya sağlamlıq imkanları məhdud sığorta olunana ümumilikdə sığorta stajı 3 ildən az olmamaq şərtilə əmək qabiliyyətli yaş dövrünün hər tam ili üçün 4 ay sığorta stajı olduqda təyin edilir
- Əlilliyə görə əmək pensiyası əlil və ya sağlamlıq imkanları məhdud sığorta olunana ümumilikdə sığorta stajı 5 ildən az olmamaq şərtilə əmək qabiliyyətli yaş dövrünün hər tam ili üçün 6 ay sığorta stajı olduqda təyin edilir
- Əlilliyə görə əmək pensiyası əlil və ya sağlamlıq imkanları məhdud sığorta olunana ümumilikdə sığorta stajı 3 ildən az olmamaq şərtilə əmək qabiliyyətli yaş dövrünün hər tam ili üçün 6 ay sığorta stajı olduqda təyin edilir

476 Müvafiq olaraq fərdi hesabın sığorta hissəsində qeydə alınan və fərdi hesabın yığım hissəsində toplanan vəsaitlərin məbləğidir

- fərdi uçot
- Əmək pensiyası
- Pensiya kapitalı
- Sosial sığorta stajı
- Fərdi hesab

477 Güzəştli şərtlərlə əmək pensiyası hüququ olan şəxslər kimlər deyil?

- Prokurorluq orqanlarında azı 25 il qulluq etmiş prokurorluq işçilərinin, həmçinin yaşa görə prokurorluq orqanlarında qulluğuna xitam verilmiş, 25 il və daha çox ümumi iş stajı olan, bu stajın azı 12 il 6 ayını prokurorluq orqanlarında qulluq etmiş prokurorluq işçiləri
- Prokurorluq orqanlarında azı 20 il qulluq etmiş prokurorluq işçilərinin, həmçinin yaşa görə prokurorluq orqanlarında qulluğuna xitam verilmiş, 20 il və daha çox ümumi iş stajı olan, bu stajın azı 12 il 6 ayını prokurorluq orqanlarında qulluq etmiş prokurorluq işçiləri
- Son iş yerindən asılı olmayaraq yeraltı işlərdə, incəsənətin xüsusi sahələrində, həmçinin əmək şəraiti zərərli və ağır olan işlərdə çalışan sığorta olunanların: kişilər - 57 yaşa çatdıqda, azı 25 il sosial sığorta stajına malik olduqda və bu müddətin azı 12 il 6 ayını həmin işlərdə, qadınlar - 52 yaşa çatdıqda, azı 20 il sosial sığorta stajına malik olduqda və bu müddətin azı 10 ilini həmin işlərdə çalışmışlarsa
- Hipovizqanizm xəstəliyinə tutulan şəxslər (liliputlar) və mütənasibliyi pozulmuş cırtdanboylar - kişilər 47, qadınlar 42 yaşına çatdıqda və həmin şəxslərin azı 5 il sosial sığorta stajı olduqda
- Mülki aviasiya uçuş və uçuş-sınaq heyətində işlə əlaqədar vəzifələrdə kişilərin azı 25 il, qadınların azı 20 il sosial sığorta stajı olduqda, səhhətinə görə uçuş işindən azad olunmuş kişilərin həmin işlər üzrə azı 20 il, qadınların isə azı 15 il sosial sığorta stajı olduqda

478 Sığortalının ölümü, sağlamlığının, iş qabiliyyətinin qocalığa, yaxud əlilliyə görə tamamilə və ya qismən itirilməsi halları üçün aparılan sığortadır:

- Sağlamlıq sığortası
- Annuitet sığortası
- Həyat sığortası
- Qeyri-həyat sığortası
- Əmlak sığortası

479 Ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyasının təyin edilməsinin şərtləri deyil:

- Hərbi əməliyyatlar zamanı itkin düşmüş hərbi qulluqçuların ailə üzvləri cəbhədə həlak olanların ailə üzvlərinə bərabər tutulur
- Ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyası ölüm gününədək vəfat etmiş sığorta olunanın sığorta stajı 5 ildən az olmamaq şərtilə əmək qabiliyyətli yaş dövrünün hər tam ili üçün 4 ay sığorta stajı olduqda təyin edilir.
- Hərbi qulluqçuların ailə üzvlərinə ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyaları hərbi qulluqçunun xidmət müddətindən asılı olmayaraq təyin edilir
- Ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyası ailə başçısı xidmət etdiyi dövrdə və ya xidmətdən buraxıldıqdan ən gec 3 ay keçənədək, yaxud bu müddətdən sonra, amma xidmət etdiyi dövrdə aldığı xəsarət, xəstəlik nəticəsində vəfat edibsə təyin olunur
- Hərbi qulluqçular sırasından olan pensiyaçıların ailələrinə ailə başçısı pensiya aldığı dövrdə və ya pensiya ödənilməsinin kəsilməsindən 3 il keçənədək vəfat edibsə təyin olunur

480 Azərbaycanda sığorta xidmətlərinin təsnifatı xüsusiyyətlərinə aid deyil:

- Bazarın ən aparıcı sığorta növlərindən biri sağlamlığın sığortasıdır
- Ölkədə sığorta iki əsas sahədən: həyat və qeyri-həyat sığortası sahələrindən ibarətdir
- Ölkədə tibbi sığorta məhsullarından yararlananlar ayrı-ayrı adamlar yox, daha çox korporativ müştərilərdir
- Bir sıra qərb ölkələrindən (Almaniya) fərqli olaraq, tibbi xidmətlər natamam həyata keçirilir
- İcbari tibbi sığorta sistemi sosial xarakterli xəstəliklərin sığorta olunmasını nəzərdə tutmur

481 Qanuna və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta ödənişinin, sığortalıya və ya üçüncü şəxslərə ödənilməsi üçün əsas olan hal:

- Ümumi sığorta
- Sığorta riski
- Sığorta ödənişi
- Sığorta hadisəsi
- Təbii hadisə

482 Sığortalının əmlakının və əmlak mənafeələrinin müdafiəsi sahəsində münasibətlərdir:

- Sağlamlıq sığortası
- Qeyri-həyat sığortası
- Sığorta
- Həyat sığortası
- Tibbi sığorta

483 Sığortalının ölümü, sağlamlığının, iş qabiliyyətinin qocalığa, yaxud əlilliyə görə tamamilə və ya qismən itirilməsi halları üçün aparılan sığortadır:

- Ümumi sığorta
- Həyat sığortası
- Tibbi sığorta
- Sağlamlıq sığortası
- Qeyri-həyat sığortası

484 Ehtimal olunan elə hadisədir ki, onun baş verməsinə qarşı sığorta aparılır:

- Ümumi sığorta
- Sığorta hadisəsi
- Sığorta riski
- Sığorta ödənişi
- Təbii hadisə

485 Sığorta müqaviləsinə və ya qanuna uyğun olaraq sığorta obyektinin sığortalandığı və sığortaçının

öhdəliklərinin son həddi olan pul məbləği:

- Sığorta məbləği
- Sığorta müqaviləsi
- Sığorta ödənişi
- Sığorta haqqı
- Sığorta tarifi

486 Sığorta olunanların qanunvericiliklə nəzərdə tutulan sosial müdafiə hüquqlarının təminatı üçün zəruri məlumatların fərdi qaydada qeydiyyatının və uçotunun təşkilidir:

- Pensiya kapitalı
- Sosial sığorta stajı
- Əmək pensiyası
- Fərdi uçot
- Fərdi hesab

487 Sığorta ödəmələri qeyd olunan gəlirlərin formalaşma mənbələridir:

- Sahibkarların gəlirlərinin və fərdi gəlirlərin
- Sahibkarların gəlirlərinin və sığorta olunanların gəlirlərinin
- Dövlət gəlirlərinin və sığorta olunanların gəlirlərinin
- Dövlət gəlirlərinin, sığorta təşkilatlarının və sığortalanan obyektlərin gəlirlərinin
- Sahibkarların gəlirlərinin, sığorta olunanların gəlirlərinin və dövlət gəlirlərinin

488 əmək pensiyası hüququnun müəyyən edilməsi zamanı nəzərə alınan iş və ya digər fəaliyyət dövrlərinin və eləcə də müvafiq qanunvericiliklə sosial sığorta stajına daxil edilən digər dövrlərin məcmusudur:

- Fərdi hesab
- Pensiya kapitalı
- Sosial sığorta stajı
- Əmək pensiyası
- Fərdi uçot

489 əmək pensiyaları haqqında Qanunla nəzərdə tutulmuş qayda və şərtlərlə müəyyən edilən və məcburi dövlət sosial sığortaolunanın onlara əmək pensiyası təyin olunduqdan əvvəl aldığı əmək haqqı və digər gəlirlərin, yaxud sığortaolunanın ölümü ilə əlaqədar onların ailə üzvlərinin itirdikləri gəlirlərin kompensasiyası məqsədi ilə vətəndaşlara aylıq pul ödənişidir:

- Fərdi uçot
- Əmək pensiyası
- Pensiya kapitalı
- Fərdi hesab
- Sosial sığorta stajı

490 Sığorta şirkəti ilə bağlanmış, müəyyən vaxtdan etibarən, məsələn təqaüdə çıxandan sonra fiziki şəxsə müntəzəm olaraq pul məbləği almaq hüququ verən razılıq və ya müqavilədir:

- Qeyri-həyat sığortası
- Əmlak sığortası
- Sağlamlıq sığortası
- Tibbi sığorta
- Annuitet sığortası

491 Xeyli miqdarda (2000 manatdan 50000 manatadək) məcburi dövlət sosial sığorta haqlarını ödəməkdən yayınmaya görə hansı cəza tədbiri görülür?

- İki ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə 2000 manatdan 3000 min manatadək miqdarda cərimə və ya iki ilədək müddətə islah işləri və ya üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə
- Üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə 1000 manatdan 2000 min manatadək miqdarda cərimə və ya iki ilədək müddətə islah işləri və ya üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə
- Üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə üç ildən beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə
- Üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə 2000 manatdan 5000 min manatadək miqdarda cərimə və ya iki ilədək müddətə islah işləri və ya üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə
- Beş ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə 1000 manatdan 5000 min manatadək miqdarda cərimə və ya iki ilədək müddətə islah işləri və ya üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə

492 Məcburi dövlət sosial sığorta haqqı ödəyiciləri:

- Özünü və ya başqasını sosial sığortaedən şəxslər
- Bütün işləyən şəxslər
- Pensiya alan şəxslər
- Başqasını sosial sığortaedən şəxslər
- Özünü sosial sığortaedən şəxslər

493 Sığorta edilənin hüquqlarına daxil deyil:

- Tibbi sığorta müqaviləsinin şərtlərinin yerinə yetirilməsinə nəzarət etmək
- Müvafiq qaydada tibbi sığorta-müqaviləsi bağlamaq
- Tibbi sığorta müqaviləsinin şərtlərini müəyyənləşdirmək
- Müvafiq qaydada tibbi sığorta-müqaviləsini ləğv etmək
- Tibbi sığorta təşkilatını sərbəst seçmək

494 Sığortalı ilə sığortaçı arasında bağlanan sığorta müqaviləsinin olmasını təsdiq edən və həmin müqavilənin əsas məzmununu əks etdirən sənəddir:

- Razılaşma
- Sığorta şəhadətnaməsi
- Sığorta müqaviləsi
- Ümumi sığorta daxili
- Frontinq sazişi

495 əhalinin sağlamlığının qorunması sahəsində pensiyaçıların hüquqlarına daxil deyil:

- Sosial müdafiə sistemi müəssisələrində pulsuz tibbi müalicə almaq və dərman ləvazimatları ilə təmin olunmaq
- Pensiyaçıların evdə, dövlət səhiyyə sistemi müəssisələrində tibbi yardımla təmin olunmaq
- Sosial müdafiə sistemi müəssisələrində tibbi-sosial yardımla pulsuz təmin olunmaq
- Tibbi rəy əsasında sosial sığorta və ya sosial-müdafiə orqanlarının vəsaitləri hesabına güzəştli şərtlərlə sanatoriya-kurort müalicəsi almaq
- Reabilitasiya olunmaq hüquqları vardır

496 Dövlət Sosial Sığorta Sistemində Fərdi Uçot Haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu nə vaxt qəbul olunub?

- 27 noyabr 2004-cü il

- 27 noyabr 2000-ci il
- 27 noyabr 2002-ci il
- 27 noyabr 2003-cü il
- 27 noyabr 2001-ci il

497 Sosial pensiyanın təminat sistemi:

- Hər bir nəfərin yaşayışı üçün zəruri olan xidmətlərin minimum səviyyəsi ilə ölçülür
- Hər bir nəfərin yaşayışı üçün zəruri olan maddi-mənəvi nemətlərin minimum səviyyəsi ilə ölçülür
- Hər bir nəfərin yaşayışı üçün zəruri olan maddi-mənəvi nemətlərin səviyyəsi ilə ölçülür
- Hər bir nəfərin və onun ailəsinin yaşayışı üçün zəruri olan maddi-mənəvi nemətlərin minimum səviyyəsi ilə ölçülür
- Hər bir nəfərin yaşayışı üçün zəruri olan maddi-mənəvi nemətlərin maksimum səviyyəsi ilə ölçülür

498 Sığorta hadisəsi baş verdiyi zaman sığortalıya vurulan zərər ödənilməklə onun məsuliyyəti, əmlakı və mənafeləri ilə bağlı risklərin sığortasıdır:

- Ümumi sığorta
- Sağlamlıq sığortası
- Həyat sığortası
- Tibbi sığorta
- Qeyri-həyat sığortası

499 Sığorta hadisəsi baş verdikdə sığortalının əmlakına və ya əmlak mənafeələrinə dəyən zərərin yerini doldurmaq üçün pul və ya natura şəklində ödənilən vəsait:

- Sığorta məbləği
- Sığorta müqaviləsi
- Sığorta ödənişi
- Sığorta haqqı
- Sığorta tarifi

500 Sığorta müqaviləsinə və ya bu Qanuna uyğun olaraq sığortalının sığortaçıya verməli olduğu pul məbləğ:

- Sığorta məbləği
- Sığorta müqaviləsi
- Sığorta ödənişi
- Sığorta haqqı
- Sığorta tarifi

501 Yüksək sığorta risklərinin sığortalanmasında öz ödəmə qabiliyyətinin təmin olunması və sığortalıların əmlak mənafeələrinin müdafiəsinə zəmanət verilməsi üçün sığortaçıların öz aralarında bağladıkları saziş əsasında qarşılıqlı sığorta fəaliyyətinin təşkili formasıdır:

- Razılaşma
- Sığorta müqaviləsi
- Frontinq sazişi
- Ümumi sığorta daxili
- Sığorta şəhadətnaməsi

502 Mənzil statistikasında özəl təşəbbüskarlığın inkişaf edilməsi üçün hansı göstəricilərdən istifadə olunur

- MKT-nin yaradılması
- mənzil sahibkarı cəmiyyətinin (kondominiumların) yaradılması

- mənzil istismar sahələrinin yaradılması.
- səhmdar cəmiyyətin yaradılması
- kommunal təsərrüfatının yaradılması

503 Mənzil-kommunal təsərrüfatı iqtisadiyyatın hansı sahəsinə aiddir

- mikroiqtisadiyyat
- makroiqtisadiyyat
- sosial sfera
- meqoiqtisadiyyat
- mezoiqtisadiyyat

504 Məişət xidməti sahələri hansı tip müəssisələri əhatə edir

- Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələri hesabına inkişaf istiqamətinin müəyyən olunması
- İstehlak dəyərlərinin yaradılması ilə əlaqədar olmayan sahələr
- Yeni istehlak dəyəri yaradan, əvvəl yaradılmış istehlak dəyərlərinin saxlanılması və bərpası ilə məşğul olan, istehlak dəyərlərinin yaradılması ilə əlaqədar olmayan sahələr
- Xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhalinin demoqrafik tərkibi və məskunlaşma dərəcəsi, səhiyyənin planlaşmasını
- Zəhmətkeşlərin gəlirlərinin artması, turizmin ekoloji cəhətdən zərərsiz olması, asudə vaxtdan səmərəli istifadə, cəmiyyətin psixofizioloji resurslarının bərpası

505 Ümumi təsnifata görə məişət xidməti sahələrinə aşağıdakılar aiddir

- Tikiş və təmir müəssisələri, nəqliyyat və mebellərin təmiri, camaşırxanalar, kirayə məntəqələri, bərbərxanalar və nəqliyyat xidmətləri
- Mebellərin təmiri, camaşırxanalar, kirayə məntəqələri, bərbərxanalar və nəqliyyat və səhiyyə xidmətləri
- Nəqliyyat və mebellərin təmiri, camaşırxanalar, kirayə məntəqələri, bərbərxanalar və nəqliyyat xidmətləri, təhsil xidmətləri
- Tikiş və təmir müəssisələri, səhiyyə və sığorta xidmətləri
- Nəqliyyat, təhsil, səhiyyə və bank xidmətləri

506 Kommunal xidməti sahələri hansı sahələri əhatə edir

- Neft sənayesi, şəhər nəqliyyatı, enerji təsərrüfatı, yaşıllaşdırma və sanitariya-gigiyena müəssisələri
- Şəhər su kəmərləri və su axınları, şəhər nəqliyyatı və tranzit əlaqələr
- Şəhər su kəmərləri və su axınları, şəhər nəqliyyatı, enerji təsərrüfatı, yaşıllaşdırma və sanitariya-gigiyena müəssisələri
- Əhalinin müxtəlif sosial risklərdən sığortalanmasının təşkili prosesində yaranan iqtisadi münasibətləri
- Şəhər su kəmərləri və su axınları, şəhər nəqliyyatı, enerji təsərrüfatı, yaşıllaşdırma və sanitariya-gigiyena müəssisələri, sosial müdafiə fondları

507 Ticarətə təsir edən amillər hansılardır

- Əmtəə təklifi, istehsal, respublikaya gətirilən məhsul, əmtəə təklifinin dəyişmə tempi
- Təhsil səviyyəsi, respublikaya gətirilən məhsul, əmtəə təklifinin dəyişmə
- Əmtəə təklifi, istehsal, respublikaya gətirilən məhsul, cəmiyyət, sosial amillər, savadlılıq səviyyəsi
- İstehsal, respublikaya gətirilən məhsul, idxal və ixrac, pensiya və yardım, təqaüdlər, maliyyə sistemindən daxil olan gəlirlər
- Dividend, pensiya və yardım, təqaüdlər, maliyyə sistemindən daxil olan gəlirlər

508 Mənzil kommunal sektorunda qiymət əmələgəlmənin əsaslarına aiddir

- mənzilin keyfiyyəti
- bazar qiyməti

- maya dəyəri
- alıcılıq qabiliyyəti
- təminat səviyyəsi

509 Tarixi İpək Yolunun bərpası üzrə beynəlxalq konfrans hansı tarixdə və harada keçirilmişdir

- 7-8 sentyabr 1997-ci il, Bakı
- 10-11 sentyabr 1998-ci il, Tiflis
- 7-8 sentyabr 1998-ci il, Bakı
- 15-16 sentyabr 1998-ci il, Bakı
- 10-11 sentyabr 1999-cu il, Tiflis

510 . Traseka Proqramının əsası hansı tarixdə və harada təsis edilmişdir

- 1993-cü il, Brüsseldə
- 1991-cü il, Pekində
- 1994-cü il, Moskvada
- 1996-cü il, Brüsseldə
- 1993-cü il, Bakıda

511 Rabitə qovşaqlarına aiddir

- Əhaliyə müvafiq xidmət göstərən xəzinədarlıq sistemi
- Teleqraf, telefon, poçt mərkəzlərinin təmir-tikinti idarələri
- Telefon danışıqlarının ötürülməsində istifadə olunan kabellər
- Əhaliyə, istehsalat müəssisələrinə, təşkilat və idarələrə müvafiq xidmət göstərən banklar
- Əhaliyə, istehsalat müəssisələrinə, təşkilat və idarələrə müvafiq xidmət göstərən rabitə müəssisələri

512 Poçt rabitəsinə daxildir

- Poçt markaları
- Nəqliyyat vasitələrinin köməyi ilə poçt göndərmələrinin müntəzəm olaraq qəbulu və yola salınması
- Rabitə qovşaqları
- İstehsalat müəssisələrinə, təşkilat və idarələrə müvafiq xidmət göstərən banklar
- Əhaliyə müvafiq xidmət göstərən xəzinədarlıq sistemi

513 Mənzil-kommunal təsərrüfatının altsahələri rəqabət mühitinin yaradılmasının imkanları əlamətlərinə görə necə qruplaşdırılır

- Təbii inhisarların altsahələri və sahibkarlıq mühiti
- Təbii inhisarların altsahələri və potensial rəqabətqabiliyyətli altsahələr
- Dövlətin həm daxili, həm də beynəlxalq turizmin ahəngdar inkişafına köməklik göstərilməsi
- Xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhalinin demoqrafik tərkibi və məskunlaşma dərəcəsi, səhiyyənin planlaşması
- Sahibkarlıq mühiti və potensial rəqabətqabiliyyətli altsahələr

514 Məişət xidməti sahələri hansı müəssisələri əhatə edir

- sənaye və mənzil istismar sahələrinin yaradılması ilə məşğul olan sahələr
- təhsilin inkişafına kapital qoyuluşunu təşkil edən əvvəl yaradılmış istehlak dəyərlərinin saxlanılması və bərpası ilə məşğul olan sahələr
- yeni istehlak dəyəri yaradan, əvvəl yaradılmış istehlak dəyərlərinin saxlanılması və bərpası ilə məşğul olan sahələr istehlak dəyərlərinin yaradılması ilə əlaqədar olmayan sahələr
- səhiyyə və kommunal təsərrüfatının yaradılması ilə məşğul olan sahələr
- səhmdar cəmiyyətin yaradılması ilə məşğul olan sahələr

515 Ticarət sahələrinin sosial meyarlarını hansı göstəricilər təşkil edir

- Əhalinin alıcılıq qabiliyyətinə uyğun əmtəə bazarı
- Əmtəə və gəlirlərin bölüşdürülməsi sferası.
- Pensiya sisteminin islahatları.
- Sosial sığorta
- Sosial yardım.

516 Mənzil-kommunal təsərrüfatı hansı imkanlar nəzərə alınmaqla planlaşdırılır

- mənzil tikintisinə görə
- potensial və perspektiv
- tələbata görə
- istehlaka görə
- proqnoza görə

517 Mənzilin keyfiyyət göstəriciləri hansılardır

- tikinti
- Sosial obyektlərin, sosial infrastrukturların, su, enerji, kommunikasiya və digər xidmətlər.
- mənzil bazarı
- mənzil biznesi
- mənzil siyasəti

518 Mənzil biznesinin təşkilinə aiddir

- dövlət büdcəsi
- hər bir subyektin maliyyə imkanları vəsaiti
- mənzil bazarı
- mənzil təsərrüfatı
- mənzil kommunal təsərrüfat

519 Mənzil tikintisi təmin etmək üçün dövlət mərkəzləşdirilmiş vəsaitləri necə sərf edir

- faiz
- investisiya kimi
- dotasiya kimi
- subsidiya kimi
- dividend

520 Mənzil kommunal təsərrüfatına daxil olan ali sahə hansıdır

- yaşıllaşdırma və tariflər
- yaşıllaşdırma
- artım tempi
- xammal
- tariflər

521 Dövlət hər bir vətəndaşı fərdi tikinti, kooperativ mülkiyyəti formasında mənzillə nəyə əsasən təmin edir

- mənzil tikintisilə
- qanunvericiliklə
- tələbata görə
- istehlaka görə

- proqnoza görə

522 Mənzil təminatının investisiya ilə əlaqədar sahə olması nə ilə bağlıdır

- mənzil fondu.
 mənzil tikintisi və onun bölgüsü
 mənzil təsərrüfatı
 mənzillərin saxlanması
 mənzillərin təmiri

523 əmlakın girov qoyulması yolu ilə uzunmüddətli borc necə adlanır

- Kommersiya kreditləri
 İstehlak krediti
 İpoteka krediti
 Dövlət krediti
 Beynəlxalq kredit

524 Mənzil fondu hansı sahənin mühüm bölməsidir

- ticarət
 xidmət
 istehsal
 aqrar
 ictimai-iaşə

525 Mənzil fonduna tələbat əhalinin sayına görə hansı düsturla hesablanır

- $M_t = (\Theta_s \times S_n) - M_f$
  $M_t = \Theta_s - M_f + M_s$
  $M_t = (\Theta_s / S_n) - M_f + M_s$
  $M_t = (\Theta_s \times S_n) - M_f + M_s$
  $M_t = S_n - M_f + M_s$

526 Beynəlxalq praktikaya uyğun olaraq mənzil statistikasına nələr daxildir

- tikinti statistikasını
 mənzil fondunun dinamikası, strukturu, vəziyyəti, mənzil tikintisinin miqyasları, forma və strukturu, inşaat materialları sənayesinin inkişafı
 statistik rəqəmlər
 əhali statistikasını
 sənaye statistikasını

527 Mənzil bazarı və kommunal xidmətlərin əsasları hansılardır

- mənzil keyfiyyəti
 mənzilə tələbat
 gəlirlər
 əhalinin tərkibi
 mənzil fondu

528 Xidmət sferasının iqtisadi, təşkilati, hüquqi, sosial bazası və orada yaranmış problemlərinin həlli və idarə olunması necə baş verir?

- zünümaliyyətləşdirmə
 elmi əsaslar-nəzəri və praktiki mexanizmlər əsasında

- təkmilləşdirilir
- tənzimlənmə
- kommertiya

529 Nəqliyyatın planlaşması onun hansı növləri üzrə həyata keçirilir

- Dəmir yolu, boru-kəmərlər nəqliyyatı və xidmət şəbəkələri
- Avtomobil, hava, su, dəmir yolu, boru-kəmərlər nəqliyyatı
- Avtomobil və boru-kəmərlər nəqliyyatı
- Hava, su, dəmir yolu, boru-kəmərlər nəqliyyatı
- Su, dəmir yolu və boru-kəmərlər nəqliyyatı

530 Xidmət sahəsində iqtisadi münasibətlərin dərk edilməsi hansı qruplar üzrə aparılmalıdır?

- tənzimlənməli
- təsnifləşdirilməli
- təkmilləşdirilməli
- islahatlar aparılmalı
- inkişaf etdirilməli

531 Xidmət sahəsi istehlak dəyərlərinin yaradılmasında iştirakına görə necə təsnifləşdirilməlidir?

- kommertiya əsaslarına görə
- əmtəə və xidmətlərin istehlak xassələrinin bərpası, insanlara xidmət göstərmək və asudə vaxta qənaət edilməsinə əlverişli şərait yaratmaq
- xidmət formasına
- mülkiyyət formalarına görə
- bölgü formasına görə

532 Xidmət sahəsinin milli iqtisadiyyatın inkişafında oynadığı rola görə necə təsnifləşdirilməsi?

- istehsal
- cəmiyyətə xidmət sahəsi
- bazara xidmət sahəsi
- sənaye
- aqrar

533 Mənzil təsərrüfatı xidmətinin formalaşma prinsipinə aiddir

- enerji
- kompleks inkişaf
- un təchizatı
- qaz təchizatı
- istilik təchizatı

534 Azərbaycan Respublikasının sosial-iqtisadi inkişaf istiqamətləri, bazar iqtisadiyyatı şəraitində xidmət sahəsinin müstəqil sahə kimi formalaşması nələrə özündə əks etdirir?

- xidmət sahəsinin özəlləşdirilməsinə əsasən
- məhsuldar qüvvələrin inkişafı, əhəlinin həyat səviyyəsi, yoxsulluq və işsizliyin azaldılması, pullu xidmət sahələrinin idarə edilməsinin əsasları, sosial infrastrukturun idarə edilməsi sistemi və mexanizmləri
- xidmətin keyfiyyətini özündə əks etdirir
- kəmiyyətə görə
- etik normalar

535 Bazar iqtisadiyyatına keçid şəraitində pullu xidmətlər bazarının yenidən qurulması necə baş

verir?

- qeyri-istehsal xidmətlərinin göstərilməsində
- bazar münasibətlərindən istifadə imkanlarının genişlənməsi şəraitində
- makroiqtisadi göstəricilərdə xidmətlərin nəzərə alınması şəraitində
- dünya sivilizasiyası çərçivəsində
- rəqabət şəraitində

536 Azərbaycan Respublikasının ərazisindən keçən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin formalaşmasında və inkişafında əsas vəzifələr aşağıdakılardan ibarətdir:

- təsərrüfatçılıq edən bir subyekt tərəfindən daşıyıcının və eyni zamanda inhisarçı infrastruktur obyektinin operatorunun funksiyalarının həyata keçirilməsinə yol verilməməsi;
- Nəqliyyat xidmətləri bazarı subyektlərinin yaxud bu xidmətlərdən istifadə edənlərin dövlət tərəfindən dəstəklənməsi;
- Dəniz Nəqliyyatı-Dəniz limanında yükaşırma tariflərinin və liman yığımları dərəcələrinin tənzimlənməsi;
- yüklərin və səmishinlərin ölkə ərazisində maneəsiz hərəkətinin təmin edilməsi üçün Avropa-Asiya nəqliyyat sistemlərinin inteqrasiyası məqsədilə nəqliyyat infrastrukturunun razılaşıdırılmış şəkildə inkişaf etdirilməsi;
- təbii inhisarçı fəaliyyət sahələrinin birbaşa tənzimləmələrini tədricən bazar tənzimlənməsi metodları ilə əvəzləndirməklə ixtisar edilməsi;

537 Nəqliyyat planının tərtib olunmasında hansı əsas göctəricilər nəzərə alınır?

- xidmət bazarı nəzərə alınır.
- il ərzində yükdaşınmasına olan tələbat və yaxud tələbatı ödəyən texniki imkanlar nəzərə alınır
- nəqliyyatın inkişafı şəhər salma sxemi nəzərə alınır
- xidmət təşkili nəzərə alınır
- dünya iqtisadi əmək bölgüsü nəzərə alınır

538 Aşağıdakılardan hansını bazar iqtisadiyyatı şəraitində xidmət sahəsinin infrastrukturunu elementlərinə aid etmək olar?

- turizm
- kredit sistemi və kommertiya bankları
- idman bədən tərbiyəsi
- təhsil sistemi
- səhiyyə sistemi

539 əhaliyə məişət xidməti muəssisələri dedikdə, nələr əsas göstərilir?

- hüquqi səxs yaratmadan bu sahədə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki səxslər və qeyri-korporativ muəssisələr göstərilir.
- motosikllərin və motorollərlərin təmiri;
- texniki xidməti;
- haqqı odənilən xidmətlər;
- vətəndaşlara mənsub olan avtomobillər.

540 Xidmət sferası necə təsniflədirilir?

- xidmətin növündən asılı olaraq
- istehlak tələbatına uyğun olaraq
- istehsala uyğun olaraq
- xidmətin inkişafsəviyyəsinə görə
- iqtisadi mexanizmlərlə

541 Xidmət sferasının planlaşdırılması hansı əsaslarla həyata keçirilir?

- xidmət sahəsinin özəlləşdirilməsinə əsasən
- normativ meyllərə, göstəricilərə uyğun olaraq. İstər məsrəflər qrupunda, istərsə də tələbatın ödənilməsinin formaları istiqamətində psixoloji və məsrəf normaları nəzərdə tutulur.
- keyfiyyətinə görə
- kəmiyyətinə görə
- resurs potensialına əsasən

542 İnkişaf etmiş ölkələrdə xidmət sahəsinin ölkənin iqtisadiyyatında rolunun artmasında hansı məsələlərlə kompleks bağlıdır?

- kooperativ və ictimai idarəetmə təşkilatları
- ictimai əmək bölgüsünün dərinləşdirilməsi, əhalinin gəlirlərinin artması, kredit resurslarına tələbatın artması və s. mühüm rol oynamışdır.
- kommertiya əsasları, mülkiyyət formaları və s.
- maddi və qeyri-maddi formada təsir göstərən sahələr
- firmanın(müəssisənin) fəaliyyət mexanizmi

543 Mənzil tikintisi nə ilə müəyyənləşir

- kompleks təsərrüfat
- mənzil bazarı
- tikinti materialları
- kommunal təsərrüfatı
- mənzil təsərrüfatı

544 Mənzil tikintisinin dinamikasını nə təmin edir

- alıcılıq qabiliyyəti
- ucuz işçi qüvvəsi, təbii resurslardan istifadə, iqlim və s. Resurslardan istifadə
- istehlak
- proqnoz
- tələbat

545 Mənzil fondunun planlaşdırılması necə hesablanır

- xərclər.
- sosial normativlər
- mənzillərin saxlanması
- gəlirlər
- vergilər

546 Mənzil təsərrüfatının gəlir mənbələri hansıdır

- təqaüd
- mənzil və icarə haqqı
- əmək haqqı
- təhsil haqqı
- pensiya

547 MKT-nin saxlanması və inkişafı ilə bağlı xərclərin maliyyələşdirilməsi mənbələri hansıdır.

- su təchizatları
- büdcə vəsaitləri
- mənzil təsərrüfatı
- yaşayış yerlərinin abadlaşdırılması

- istilik-enerji təsərüfatı

548 Təbii inhisarların alt sahələrinə aiddir

- ağır sənaye
 infrastruktur təminatı kommunal xidmətlə müəssisələri: istilik təchizatı, su təchizatı və kanalizasiya, elektrik təchizatı
 istehsal sahələri
 qeyri-istehsal sahələri
 neft sənayesi

549 Mənzil fondunun gəlirləri və onların aşkarlanma amillərinə aiddir

- monitorinq qiymətləndirmə
 il ərzində satış və kirayədən əldə olunan gəlirlər
 mənzilin həc
 mənzilin şəraiti
 mənzilin şəhərdə coğrafiyası

550 Mənzilə olan tələbat və təminat səviyyəsi hansı normativlər əsasında müəyyənləşdirilir

- təminat
 ölkə iqtisadiyyatının ümumi iqtisadi göstəriciləri, bölgü prinsipləri, əhəlinin alıcılıq qabiliyyəti ilə
 istehsal
 istehlak
 proqnoz

551 Təhsil investisiyası nədir?

- Təhsil krediti
 İnsan kapitalı
 Təhsilin inkişafına sərmayə qoyuluşu
 Təhsilin maliyyələşdirilməsi
 Sistemləşdirilmiş bilik, bacarıq və vərdişlərin mənimsənilməsi prosesi və onun nəticəsi

552 Təhsildə keyfiyyətlik:

- Təhsil sahəsində əldə olunmuş bilik və təcrübənin ardıcıl olaraq növbəti nəsə ötürülməsi
 Milli təhsil sisteminin dünya təhsil sistemində səmərəli formada qoşulması, uyğunlaşması və qovuşması əsasında inkişafı
 Bütün vətəndaşların bərabər şərtlər əsasında təhsil almaşına imkanlar yaradılması və təhsil hüququnun təmin olunması
 Təhsilin və elmi yaradıcılığın daim inkişaf edən, faydalı və son nəticəyə istiqamətlənən müasir metodlarla təşkili
 Təhsilin mövcud standartlara, normalara, sosial-iqtisadi tələblərə, şəxsiyyətin, cəmiyyətin və dövlətin maraqlarına uyğunluğu

553 Təhsil krediti:

- Fənnin məzmununa və həcminə uyğun olaraq onun mənimsənilməsinə ayrılan vaxtın ölçüsü
 Fənnin məzmununa və həcminə uyğun olaraq onun mənimsənilməsinə ayrılan vəsaitin məbləği
 Tələbənin ixtisasına və həcminə uyğun olaraq onun ödənilməsinə verilən pul
 Tələbənin ixtisasına və həcminə uyğun olaraq onun ödənilməsinə verilən vaxtın müddəti
 Fənnin məzmununa və həcminə uyğun olaraq onun ödənilməsinə verilən pul

554 Təhsil frəncayzinqi nədir?

- Təhsil məhsullarının müvafiq şərtlərlə təhsil bazarında reallaşdırılması üzrə kompleks xidmətlər sistemi
- Təhsil məhsullarının müqavilə əsasında beynəlxalq bazara çıxarılması
- Təhsil müəssisəsinin müvafiq şərtlərlə icarə əsasında kompleks idarə olunması
- Təhsil məhsullarının müvafiq şərtlərlə beynəlxalq bazarda reallaşdırılması
- Təhsil müəssisəsinin müvafiq şərtlərlə menecer tərəfindən idarə olunması

555 . Təhsil sahəsində innovasiyalar, orijinal təhsil və fənn proqramları, təlim metodları sistemi, təhsil modulları, təhsil layihələri necə adlandırılır?

- Elektron təhsil
- Təhsilin modernləşməsi
- Təhsil məhsulu
- Təhsil prosesi
- Təhsil proqramı

556 Təhsilin hər bir pilləsi üzrə təlim nəticələri və məzmun standartlarını, tədris fənlərini, həftəlik dərs və dərsdankənar məşğələ saatlarının miqdarını, pedaqoji prosesin təşkili, təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi və monitorinqinin aparılması sistemini özündə əks etdirən dövlət sənədi:

- Təhsilin akkreditasiyası
- Təhsil planı
- Təhsil məhsulu
- Təhsil proqramı
- Tədris planı

557 Fərdin, cəmiyyətin, dövlətin tələbatına uyğun olaraq, elmi-pedaqoji prinsiplər əsasında hazırlanan və müəyyən dövr (ən azı 5 il) üçün vahid dövlət tələblərini əks etdirən ümumi normalar məcmusudur:

- Təhsil sahəsində proqnozlaşdırma
- Təhsil sahəsində dövlət proqramları
- Təhsil sahəsində islahatlar
- Təhsil sahəsində dövlət standartları
- Ali təhsil üzrə dövlət proqramı

558 Elmin normativ əsasları:

- Elmi işçilərin sayı ilə müəyyən olunur
- Elmə qoyulan kapital qoyuluşu ilə müəyyən olunur
- Elmi kadrların sayı ilə müəyyən olunur
- Cəmiyyətin ETT – yə olan tələbatı ilə müəyyən olunur
- Elmi-texniki prioritetlərlə müəyyən olunur

559 Elmin normativ göstəriciləriləri deyil:

- Elmin normativ planlaşması hər elmi işçiyə düşən maliyyə resursları ilə müəyyən olunur
- Elmə qoyulan kapital qoyuluşunun ümumi daxili məhsulda həcmi
- Hər manat kapital qoyuluşunun verdiyi nəticə
- Maddi – texniki bazası normaları, nəhayət elmi işçilərin sosial təminatı göstəriciləri daxildir
- Cəmiyyətin ETT – yə olan tələbatı ilə müəyyən olunur

560 Ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrində professor-müəllim heyətinin və konsertmeysterlərin bir stavka üzrə illik dərs yükü:

- 500 saat
- 450 saat

- 600 saat
- 650 saat
- 400 saat

561 Elmin normativ göstəricilərinə aid deyil:

- Elmi-texniki prioritetlər
- Elmə qoyulan kapital qoyuluşunun ümumi daxili məhsulda həcmi
- Hər manat kapital qoyuluşunun verdiyi nəticə
- Elmi işçilərin sayı, maddi – texniki bazası normaları
- Elmi işçilərin sosial təminatı göstəriciləri

562 Məktəb fondunun maliyyə mənbələrinə aid deyil:

- Məktəbin təsərrüfatından, şagirdlərin əmək haqqı istisna olmaqla, şagird istehsalat briqadası, məktəb sahəsi və s. alınan gəlirlər
- Məktəb üçün yerli büdcədən ayrılmış vəsait
- Nazirliklərin, baş idarələrin, baza müəssisələrinin və başqa müəssisələrin, dövlət idarələrinin, ictimai təşkilatların, birliklərin məqsədli vəsait qoyuluşları
- Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin, xarici təşkilatların ödədikləri vəsait
- Valideynlərin, digər vətəndaşların, xeyriyyə cəmiyyətlərinin, kooperativlərin, təsisçilərin könüllü olaraq verdikləri vəsait

563 Pedaqoji işçilərin vəzifələrinə daxil deyil:

- Peşə-ixtisas səviyyəsini, pedaqoji ustalığını, ümumi mədəniyyətini yüksəltmək, onun nəticəsindən istifadə etmək, əlavə məşğələlər keçirmək
- Dövlətin təhsil siyasətini, rəhbər, təhsil orqanlarının qərar və göstərişlərini yerinə yetirmək
- Uşaqların tərbiyəsi və təhsili ilə bağlı olaraq müxtəlif orqanlara müraciət etmək
- Şagirdlərin proqramın tələbləri səviyyəsində bilik almalarını təmin etmək
- Şagirdlərin şəxsiyyətinə hörmət bəsləmək, onları zərərli vərdişlərdən çəkindirmək

564 Hər bir təhsil pilləsində və səviyyəsində təhsilalanların təhsildə nailiyyətlərinin və təhsilverənlərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi proseduru:

- Lisenziya
- Nostrifikasiya
- Akkreditasiya
- Attestasiya
- Monitorinq

565 Məktəbəqədər təhsil müəssisəsində qruplar üzrə uşaqların sıxlığı aşağıdakı kimi müəyyənləşdirilir. Hansı doğru deyil?

- 5 yaşdan 6 yaşadək 25 uşaq
- 1 yaşdan 2 yaşadək 15 uşaq
- 2 yaşdan 3 yaşadək 15 uşaq
- 3 yaşdan 4 yaşadək 20 uşaq
- 4 yaşdan 5 yaşadək 20 uşaq

566 Təhsil sistemi islahatının kommunitar modeli nəyə əsaslanır?

- Təhsil alanların mədəni inkişafa aorientasiyasına
- Xarici dillərin və yeni informasiya tuxnologiyalarının öyrənilməsinə
- Təhsil seçimi azadlığına
- İctimai həmrəyliyin dəyərliliyinə

- Şəxsi ləyaqət hissinə

567 Orta ixtisas təhsili pilləsində aşağıdakı təhsil alma formaları müəyyən edilir. Hansı doğru deyil?

- Evdə təhsil
 Əyani
 Qiyabi
 Distant (məsafədən)
 Sərbəst (ekstemat)

568 Məktəbəqədər təhsilin dövlət standartı aşağıdakıları müəyyən edir. Hansı doğru deyil?

- Təhsilalanların bilik, bacarıq və vərdişlərinin səviyyəsini
 Məktəbəqədər təhsilin idarə olunmasını
 Məktəbəqədər təhsilin maddi-texniki və tədris bazasını, infrastrukturunu
 Məktəbəqədər təhsilin maliyyəsini
 Təhsilverənlərin keyfiyyət göstəricilərini

569 Orta ixtisas təhsili müəssisəsi təhsil və tərbiyə mərkəzi kimi öz nizamnaməsinə uyğun aşağıdakı vəzifələri yerinə yetirir. Hansı doğru deyil?

- Xarici əlaqələrin təmin edilməsi
 Hər bir şəxsin intellektual, mədəni və mənəvi inkişafı, orta ixtisas təhsili alma tələblərinin ödənilməsi
 Təlim-tərbiyə prosesinin yüksək səviyyədə təşkil edilməsi
 Ali təhsilli kadrların hazırlanması
 İxtisasartırma və kadrların yenidən hazırlanmasının təmin edilməsi

570 əlavə təhsil hesab olunmur:

- Yaşlıların təhsili
 İxtisasartırma
 Stajkeçmə və kadrların təkmilləşdirilməsi
 Evdə təhsil
 Təkrar ali təhsil və orta ixtisas təhsili

571 Vençur investisiyalaşması nədir?

- Təhsilin inkişafına kapital qoyuluşu
 Elmi layihələrin reallaşmasına qoyulan vəsait
 Elmin inkişafına qoyulan vəsait
 Elmin dövlət tərəfindən maliyyələşdirilməsi
 Elmi tədqiqatların qeyri-kommersiya üsulu ilə inkişafı

572 Özünütəhsil yolu ilə biliklərə yiyələnmənin forması:

- Formal təhsil
 İnfomal təhsil
 Qeyri-formal təhsil
 Fərdi təhsil
 Evdə təhsil

573 Təhsil sistemi xidmətlərinə daxil edilmir:

- Məktəbəqədər uşaq müəssisələrində işçilərə verilən yeməyə görə onların ödədiyi haqq, bu müəssisələrin saxlanması üçün müəssisə və idarələrin vəsaiti

- Məktəbəqədər tərbiyə sistemində uşaqların saxlanması üzrə xidmətlər və əlavə xidmətlərə görə əhali tərəfindən ödənen haqq
- Məktəb, gimnaziya, litsey, digər orta təhsil müəssisəsinə və ali məktəblərə daxil olmaq, orada təhsil almaq və göstərilən əlavə xidmətlər üçün ödənen haqq
- Ali məktəblərə, texnikumlara və peşə məktəblərinə daxil olmaq üçün pullu kursların göstərdiyi xidmətlər, xarici dillər kurslarında təhsil haqqı
- Əhaliyə avtomobil sürmək, informatika və hesablama texnikasının əsaslarını öyrədən kursların göstərdikləri xidmətlər

574 Ali təhsil müəssisəsinin bakalavr pilləsində tələbələrin həftəlik maksimal tədris yükünün həcmi neçə saatdır?

- 45 saat
- 25 saat
- 30 saat
- 55 saat
- 35 saat

575 Auditoriya dərsləri həftədə bakalavriat səviyyəsində neçə saatdan çox olmamalıdır?

- 24 saatdan
- 18 saatdan
- 30 saatdan
- 20 saatdan
- 40 saatdan

576 Ümumtəhsil məktəblərinin əsas vəzifəsi deyil:

- Azərbaycanın inkişafı naminə fədakarcasına çalışan vətəndaş tərbiyə etmək
- Xalq təsərrüfatında ixtisaslı kadrlara olan tələbatı təmin etmək
- Fərdin təbii imkanlarını inkişaf etdirmək, ona elmin əsaslarını öyrətmək
- Fərdin fiziki, əqli, intellektual imkanlarını, meyl, maraq və idrak qabiliyyətlərini nəzərə alaraq onun şəxsiyyətini formalaşdırmaq
- Fərdin həyatda və cəmiyyətdə səmərəli fəaliyyətə hazırlanmasına, müstəqil, yaradıcı düşünən, ümumi mədəniyyətə malik milli mənəviyyətli şəxsiyyətin yetişdirilməsinə xidmət etmək

577 İEÖ – də elmə ayrılan vəsait ümumi daxili məhsulun neçə faizini təşkil edir?

- 4% - ni
- 3% - ni
- 2% - ni
- 5% - ni
- 1% - ni

578 Azərbaycanda elmə ayrılan vəsait ümumi daxili məhsulun neçə faizini təşkil edir?

- 0,1%
- 0,4%
- 0,6%
- 0,8%
- 0,2%

579 Təhsilin nəzərdə tutulan yeni iqtisadi modeli aşağıdakı prinsiplərə əsaslanır:

- Təhsil müəssisələrinə elmi və təsərrüfat sərbəstliyinin verilməsi
- Sertifikatlar tətbiq etməklə təhsil sahəsinə dövlət nəzarətinin saxlanılması

- Təhsil üzrə yerli və regional xüsusiyyətləri nəzərə almaqla ümumi dövlət standartlarının həyata keçirilməsi və təhsil sisteminin fəaliyyətini normal səviyyədə təmin edən dövlət maliyyələşdirmə normativinin müəyyən edilməsi
- Resursla təminatın normativ üsulla formalaşdırılması, böhran dövründə zəmanətli dövlət təminatının saxlanması
- Təhsil müəssisə və təşkilatlarının fəaliyyəti üzrə mənfəətinə, habelə belə müəssisələrin təsisçiləri və investorlarının bu istiqamətdə sərf etdiyi vəsaitə vergilərin ləğv edilməsi

580 Təhsilin inkişafını əsas hansı tələbat müəyyən edir?

- Maddi-texniki baza
- İnformasiya təminatı
- Tədris metodiki vəsaitlər
- Kadr təminatı
- Maliyyə təminatı

581 Ali təhsildə humanitar fənn bölməsinə məcburi fənlər kimi hansı fənlər daxildir?

- "Xarici dil", "İnformatika" və "Psixologiya"
- "Fəlsəfə", "İnformatika" və "Psixologiya"
- "Xarici dil", "Ali məktəb pedaqogikası" və "Psixologiya"
- Fəlsəfə, "Ali məktəb pedaqogikası" və "Psixologiya"
- "Xarici dil", "Ali məktəb pedaqogikası" və "Fəlsəfə"

582 Rezidenturada təhsil müddəti neçə ildir?

- 2-3 il
- 3-5 il
- 4-5 il
- 2-4 il
- 2-5 il

583 Akademik saat neçə dəqiqədir?

- 75
- 40
- 45
- 80
- 90

584 Dövlət attestasiyası bütün təhsilənlər üçün məcburidir, onun hazırlanmasına və təşkilinə ayrılan müddət neçə həftədir?

- 3 həftə
- 6 həftə
- 2 həftə
- 10 həftə
- 4 həftə

585 Akkreditasiya nədir?

- Təhsil müəssisəsinin fəaliyyətinin dövlət təhsil standartlarına uyğunluğunun və onun statusunun müəyyənləşdirilib təsdiq edilməsi proseduru
- Təhsil müəssisəsinin fəaliyyətinin dövlət təhsil standartlarına uyğunluğunun qiymətləndirilməsi proseduru
- Hər bir təhsil pilləsində və səviyyəsində təhsilənlərin təhsildə nailiyyətlərinin və təhsilverənlərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi proseduru

- Dövlət təhsil müəssisəsinin hər bir pilləsində və səviyyəsində təhsilalanların təhsildə nailiyyətlərinin və təhsilverənlərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi proseduru
- Ali təhsil müəssisəsinin fəaliyyətinin dövlət təhsil standartlarına uyğunluğunun və onun statusunun müəyyənləşdirilib təsdiq edilməsi proseduru

586 Müstəqil və ya universitetlərin struktur bölməsi olaraq, konkret ixtisaslar üzrə ali təhsilli mütəxəssis hazırlığını və əlavə təhsil proqramlarını həyata keçirən, tətbiqi tədqiqatlar aparan ali təhsil müəssisəsi:

- İxtisasartırma müəssisəsi
- Universitet
- Akademiya
- Elmi tədqiqat mərkəzi
- İnstitut

587 Müvafiq peşə-ixtisas təhsili istiqamətinin tərkib hissələrindən biri üzrə alınan peşə ixtisası:

- Magistr
- İxtisaslaşma
- Elmi ad
- Elmi dərəcə
- Bakalavr

588 Təhsil haqqında sənədin ekvivalentliyinin müəyyən edilməsi proseduru:

- Determinizasiya
- Klassifikasiya
- Nostrifikasiya
- Startifikasiya
- Differensasiya

589 Təhsildə səmərəlilik:

- Təhsilin və elmi yaradıcılığın daim inkişaf edən, faydalı və son nəticəyə istiqamətlənən müasir metodlarla təşkili
- Mövcud təhsil standartları, tədris proqramları və planları əsasında təhsilin bir neçə səviyyədə əldə edilməsi imkanı, təhsilin ayrı-ayrı pillələri arasında sıx dialektik qarşılıqlı əlaqənin təmin olunması və onun insanın bütün həyatı boyu ardıcıl davam etməsi
- Bütün vətəndaşların bərabər şərtlər əsasında təhsil almaşına imkanlar yaradılması və təhsil hüququnun təmin olunması
- Təhsilin mövcud standartlara, normalara, sosial-iqtisadi tələblərə, şəxsiyyətin, cəmiyyətin və dövlətin maraqlarına uyğunluğu
- Milli təhsil sisteminin dünya təhsil sisteminə səmərəli formada qoşulması, uyğunlaşması və qovuşması əsasında inkişafı

590 Respublikanın təhsil sistemi hansı mərhələlərə bölünür:

- Ümumi təhsil müəssisələri, ali və orta ixtisas təhsil müəssisələri
- Məktəbəqədər təlim tərbiyə müəssisələri, litseylər, kolleclər
- Məktəbəqədər təlim tərbiyə müəssisələri, ümumi təhsil müəssisələri, ali və orta ixtisas təhsil müəssisələri
- Məktəbəqədər təlim tərbiyə müəssisələri, peşə təhsili müəssisələri, ali və orta ixtisas təhsil müəssisələri
- Ali və orta ixtisas təhsil müəssisələri

591 İnsan inkişafı indeksini müəyyən edərkən hansı göstəricidən istifadə edilir:

- Adambaşına düşən ÜDM, gözlənilən ömrün uzunluğu
- Adambaşına düşən ÜDM, təhsil səviyyəsi

- Adambaşına düşən ÜDM, azad iqtisadi zonaların yaradılmasının təsiri, gözlənilən ömrün uzunluğu, təhsil səviyyəsi
- Adambaşına düşən ÜDM, azad iqtisadi zonaların yaradılmasının təsiri və təhsil səviyyəsi
- Adambaşına düşən ÜDM, gözlənilən ömrün uzunluğu, təhsil səviyyəsi

592 Təhsilin modernləşdirilməsinin məqsədlərinə aiddir:

- Təhsil sistemində yeni metodların tətbiqi
- Təhsil sisteminin davamlı inkişaf mexanizminin yaradılması
- Təhsil sisteminin yeni mexanizminin yaradılması
- Təhsil sisteminin keyfiyyətinin yüksəldilməsi
- Təhsil sisteminin yeni qaydada maliyyələşdirilməsi

593 Müvafiq maddi-texniki bazaya və infrastruktura malik təhsil kompleksi:

- Gimnaziya
- Universitet
- Kampus
- Kollec
- Lisey

594 . Müxtəlif təşəbbüslər, elmi tədqiqatlar əsasında formalaşan mütərəqqi xarakterli yeniliklər:

- Elmi mərkəz
- Elmi konfrans
- İnternet
- İnnovasiya
- Elmi-texniki tərəqqi

595 Müvafiq təhsil sənədində təsbit olunan peşə, bir peşə daxilində fəaliyyət növü:

- İxtisasartırma
- Elmi tədqiqat
- Peşəyönümü
- İxtisas
- İxtisaslaşma

596 Yüksək elm və təhsil göstəricilərinə nail olan təcrübəli elmlər doktorlarına verilən elmi ad, ali təhsil müəssisəsində seçkili vəzifə:

- Əməkdar elm xadimi
- Professor
- Akademik
- Fəlsəfə doktoru
- Fəxri doktor

597 Tibb ixtisasları üzrə baza ali təhsili əsasında həkim-mütəxəssis hazırlığı forması:

- Rezidentura
- Universitet
- Doktorantura
- Adyunktura
- Ordinatura

598 Müxtəlif səbəblərdən ümumi təhsildən kənar qalan şəxslərə təhsil almaq və ya təhsilə qayıtmaq üçün ümumi təhsilin hər hansı pilləsini vaxtından əvvəl bitirmək hüququ verən təhsil alma forması:

- Qeyri-formal təhsil
- Sərbəst təhsil
- Formal təhsil
- İnfomal təhsil
- Fərdi təhsil

599 Təhsil siyasəti prinsiplərinə aid deyildir:

- Elitar təhsil sistemi
- Hüquq bərabərliyi
- Humanizm
- Təhsildə azadlıq və plüralizm
- Təhsilin dünyəvi xarakteri

600 Magistratura səviyyəsində auditoriya dərsləri neçə saatdan çox olmamalıdır?

- 28 saatdan
- 12 saatdan
- 14 saatdan
- 16 saatdan
- 24 saatdan

601 əmək qabiliyyətli yaş həddinə hansı amil təsir göstərir

- siyasi fəallıq
- dövlət qanunvericilik aktları
- ətraf mühit
- beynəlxalq miqrasiya
- sahibkarlığın inkişafı

602 əmək potensial hansı kateqoriyalara məxsusdur:

- miqrasiya, inflyasiya, rəqabət
- iqtisadiyyat, mədəniyyət, elm
- cəmiyyət, müəssisə, fərdi insan
- ərazi, inzibati, bələdiyyə
- ölkə, şəhər, kənd

603 əmək ehtiyatlarının təkrar bölgüsünün əsas funksiyaları:

- ümumi və xüsusi
- inzibati və azad
- artım və yüksəliş
- iqtisadi və sosial
- texniki və humanitar

604 İqtisadi fəal əhaliyə daxil deyil:

- məşğul olan yeniyetmələr
- məşğul olanlar
- iş axtaranlar
- əmək qabiliyyətini tam şəkildə itirmiş əlillər
- işsizlər

605 Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafına nail olmaq üçün hansı vəzifələrin

yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulur

- Miqrasiya proseslərindən ölkənin inkişafı üçün səmərəli istifadə olunması, miqrasiya proqramlarının və tədbirlərinin həyata keçirilməsində dövlətin və cəmiyyətin mənafeələrinin nəzərə alınması
- Qeyri-neft sektorunun inkişaf istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi, rəqabətədavamlı sənaye məhsullarının istehsalının dəstəklənməsi və ixrac yönümlü istehsal sahələrinin yaradılmasının təşviqi
- Müəssisələrin istehsal fəaliyyətini bərpa etmək və yeni istehsal müəssisələri yaratmaq, yerli resurslardan istifadənin səmərəsini artırmaq, İnvestorların regionlara cəlb olunması üçün əlverişli şəraitin yaradılmasını təmin etmək, yeni iş yerlərinin yaradılmasına həvəsləndirmək
- Yerli və xarici sahibkarların vəsiti, Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi, Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu; Büdcədən kənar dövlət fondları
- Azərbaycan Respublikasının rayonlarında mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı, istehsal müəssisələrinin fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsi

606 Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı çərçivəsində həyata keçiriləcək tədbirlərin hansı mənbələr hesabına maliyyələşdirilməsi nəzərdə tutulur

- Miqrasiya proseslərindən ölkənin inkişafı üçün səmərəli istifadə olunması, miqrasiya proqramlarının və tədbirlərinin həyata keçirilməsində dövlətin və cəmiyyətin mənafeələrinin nəzərə alınması,
- Qeyri-neft sektorunun inkişaf istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi, rəqabətədavamlı sənaye məhsullarının istehsalının dəstəklənməsi və ixrac yönümlü istehsal sahələrinin yaradılmasının təşviqi
- Yerli və xarici sahibkarların vəsiti, Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi, Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu; Büdcədən kənar dövlət fondları, kommertsiya banklarının və bank olmayan kredit təşkilatlarının kreditləri, beynəlxalq təşkilatların və xarici dövlətlərin maliyyə vəsaitləri
- Azərbaycan Respublikasının rayonlarında mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı, istehsal müəssisələrinin fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsi, ixrac yönümlü məhsul istehsalının stimullaşdırılması
- Müəssisələrin istehsal fəaliyyətini bərpa etmək və yeni istehsal müəssisələri yaratmaq, yerli resurslardan istifadənin səmərəsini artırmaq

607 əhalinin iqtisadi fəallıq səviyyəsi necə müəyyən olunur

- işsizlərin qeyri-fəal əhaliyə nisbəti ilə
- işsizlərin iqtisadi fəal əhaliyə nisbəti ilə
- iqtisadi fəal əhalinin ümumi əhaliyə nisbəti ilə
- məşğul olanların iqtisadi fəal əhaliyə nisbəti ilə
- məşğul olanların və işsizlərin nisbəti ilə

608 əmək ehtiyatları hansı funksiyaları icra edir

- biznesin formalaşması
- enerjinin məsrəflərini
- məhsul və xidmətlərin istehsalı
- informasiyanın toplanmasını
- investisiya qoyuluşu

609 Makrosəviyyədə əmtəə və xidmət təklifinin formalaşmasının hansı mənbələri mövcuddur

- İşçilərin əmək haqqında, birdəfəlik müavinətlər istisna olmaqla, dövlət pensiyalarına, təqaüdlərə və sosial müavinətləri
- Respublikanın daxili istehsalı və resursları hesabına formalaşan əmtəə və xidmət təklifi, kənddən əmtəə təklifi və respublika əhalisinin başqa respublikaların istehlak etdiyi əmtəə və xidmət miqdarı
- Qəza vəziyyətində olan bina və tikililərin bərpa-gücləndirilmə işlərinin aparılması, kommunal xidmətlər sahəsində restrukturizasiya tədbirlərinin sürətləndirilməsi
- Ərzaq məhsullarının minimum toplusu, fərdi və ailəvi istifadə olunan qeyri-ərzaq mallarının və xidmətlərin minimum toplusu, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- Həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi və istehlak bazarının tələbata uyğun təşkili, əmək haqqı sisteminin təkilləşdirilməsi

610 Təhsil almaq istəyənlərin ümumi sayı hansı əsas tələbat sistemi ilə formalaşır

- Yerli hakimiyyət orqanlarının sosial-iqtisadi sahədə artmaqda olan problemləri və bu problemlərin həll edilməsi üçün maliyyə imkanları axtarılması
- İqtisadiyyatın tələbatı sistemi ilə və əhalinin intellektual tələbatı nöqtəyi nəzərindən
- İnsanların məhsuldar qüvvə kimi istehsal prosesində aktivliyini artırır, intellektual səviyyəli insanların həyat fəaliyyətinə qayıtmasına təsir edir
- İqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələri üçün ixtisaslı kadr hazırlamaq və mənəvi sosial inkişaf etmiş intellektual səviyyəli insanların formalaşmasına şərait yaratmaq
- İqtisadi meyar kimi səhiyyənin maliyyə imkanları, kapital qoyuluşu, iş qüvvəsinin istifadə edilməsi problemləri

611 Sosial sektorda sahibkarlığa yardım etmək üzrə tədbirlər aşağıdakı istiqamətlərə yönəlməlidir

- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
- Sosial və fərdi problemlərin, vəziyyətlərin diaqnostikasi; sosial profilaktika, sosial uyğunlaşma, sosial reabilitasiya, sosial terapiya
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə
- Geniş təbəqəsinin formalaşdırılması, perspektiv növlərinin və istiqamətlərinin stimullaşdırılması, investisiya resurslarının yığılmasına və onları prioritet istiqamətlərdə istifadə olunmasına təsir göstərmək, beynəlxalq rəqabət şəraitində sabitliyinin təmin edilməsi
- Firmaların zəif növ müxtəlifliyi və onların ayrı-ayrı növlərinin üstünlük təşkil etməsi, mövcud inhisarçı üstünlüklərin reallaşdırılmasına açıq ifadə olunan cəhd

612 əmək ehtiyatlarından istifadə mərhələsində hansı proses mövcud deyil:

- əmək məhsuldarlığının artırılması
- əhalinin təbii hərəkəti
- məşğulluğun təmin edilməsi
- əmək fəaliyyətin həyata keçirilməsi
- iş yerlərin attestasiyası və təkmilləşdirilməsi

613 İşsizliyin hansı formaları mövcuddur

- Gözlənilən, təbii, institusional və tsiklik
- Friksion, təbii, institusional və müəyyən olunmuş
- Təbii, institusional və tsiklik
- İctimai, beynəlxalq, struktur, friksion, təbii, institusional və tsiklik
- Struktur, friksion, təbii, institusional və tsiklik

614 əmək təklifinin azaldılmasının hüquqi əsasına aiddir

- Sosial yardım yerli biznesmenlərin və sahibkarların könüllü verdiyi yardımlar hesabına maliyyələşir
- Uşaq əməyinin azaldılması, iş həftəsinin azaldılması, mütləq təqaüdə gedilməsinin dəstəklənməsi
- Uşaq əməyinin azaldılması, iş həftəsinin azaldılması, sosial yardım
- Sosial yardım məcburi sosial ayırmaların hesabına maliyyələşir
- Sosial yardım xarici dövlətlərin verdiyi yardımlar hesabına maliyyələşir

615 Tranfert ödəmələrə aiddir

- Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələri
- Bütçə hesabına dövlət tərəfindən maliyyələşdirilən xərclər
- İstehsal və istehlakın tarazlığı, dinamikası və artım sürətinə əsasən formalaşan maliyyə mənbələri
- Sahibkarlıq fəaliyyəti hesabına formalaşan maliyyə mənbələri
- Oğurluq, nəzərə alınmayan, pulsuz və yığıma yönəldilən maliyyə mənbələri

616 Sosial sferada əmək məsrəflərinin xüsusiyyətlərinə aiddir

- Maddi texniki bazarın modernləşməsi
- Sosial sferanın əmək ehtiyatları
- Kadrlar potensialı
- Sosial sferanın əsas fondları
- İş yerləri arasında olan mütənəşiblik.

617 Məşğulluq fəaliyyəti hansı əlamətlərə görə qruplaşdırılır

- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanistləşdirilməsi prinsiplərinə əsasən
- İqtisadiyyatda çalışanlar, hərbi xidmətdə olanlar, istehsaldan ayrılmaqla təhsil alanlar
- Məşğuliyyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirlərinə əsasən
- İstehlakın sosial inkişafda rolunun qiymətləndirilməsi, gəlir və əmək haqqının diferensiasiyasının qarşısının alınması məqsədi ilə
- Məzmununa, keçirildiyi yerə, hərəkət üsuluna, müddətinə, iştirakçıların tərkibinə və sayına, keçirilmə üsuluna görə

618 Kapitalların hazırlanması və ixtisasının artırılması attestasiyasına aiddir

- İnkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsindən istifadə olunması
- Yeni mütərəqqi texnologiyalarının mənimsənilməsi
- Mütəxəssislərin test yolu ilə müəyyənləşdirilməsi
- İnformasiya bazarının kəmilləşdirilməsi
- Elmi-texniki tərəqqinin son nailiyyətlərinin istehsalata tətbiqi

619 əmək məhsuldarlığının artırılması ilə bağlı işdən azad olunma səbəblərinə aid deyil:

- istehsalın ixtisaslaşma səviyyəsinin artırılması
- ETT
- əmək münasibətlərinin təkmilləşdirilməsi
- istehsalın təşkilinin təkmilləşdirilməsi
- əməyin təşkilinin təkmilləşdirilməsi

620 Dövlətin sosial müdafiə resursları hansı mənbələrdən formalaşır

- Əmək gəlirləri, sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlər və sosial sığorta ödənişləri
- Dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri, xüsusi vəsaitlər
- Birbaşa vəsaitlər və məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri
- İşsizliyə görə ödənişlər, dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri və xüsusi vəsaitlər
- İşçilərin əmək haqqı, vətəndaşların əmanət banklarında olan əmanətləri, dövlət istiqrazları və digər qiymətli kagızlar, təqaüdlər və sosial müavinətlər

621 əmək resurslarının bölgüsü hansı məqsədə xidmət edir?

- İqtisadiyyatın işçi qüvvəsinə olan tələbatının ödənilməsinə
- İstehsalın artırılmasına
- İstehsal məsrəflərinin azaldılmasına
- İş yerləri üzrə kadrların yerləşdirilməsinə
- Əmək ehtiyatları ilə bağlı dövlət nəzarətinin aparılmasına

622 əmək ehtiyatlarından səmərəli istifadənin göstəricilərinə aid deyil:

- İqtisadiyyatın sahələri üzrə çalışanların iş vaxtından səmərəli istifadə

- Cəmiyyətdə məşğulluq səviyyəsi
- İstehsalatda kadrların istifadəsinin səmərəliliyi
- İqtisadiyyatın sahələri üzrə işçilərin bölgüsü
- İşçilərin peşə-ixtisas səviyyəsi

623 İşçilərin işdən azad olunmasının əsas səbəblərinə aid deyil:

- elmi-texniki tərəqqi
- təbii şərait
- əməyin təşkilinin təkmilləşdirilməsi
- struktur dəyişiklikləri
- istehsalın təşkilinin təkmilləşdirilməsi

624 ərazi həddlərini keçərək insanların yerdəyişmə prosesi necə adlanır

- Adaptasiya
- İş qüvvəsinin hərəkəti
- Miqrasiya
- Tənzimləmə
- Təbii artım

625 əmək ehtiyatlarının sayı hansı amildən birbaşa asılıdır

- texniki
- demoqrafik
- estetik
- ergonomik
- sanitariya-qiyenik

626 əməyə uyğunlaşmanın strukturuna daxil deyil:

- iqtisadi
- sosial-psixoloji
- psixofizioloji
- ictimai-təşkilati
- peşə

627 əmək potensialının hansı tərəfləri mövcuddur:

- ictimai və fərdi
- kəmiyyət və keyfiyyət
- iqtisadi və sosial
- üfüqi və şaquli
- sadə və mürəkkəb

628 əmək ehtiyatlarının bölgüsün növləri:

- sadə və mürəkkəb
- fərdi və təşkil olunmuş
- xüsusi və fərdi
- azad və muzzdlu
- inzibati və iqtisadi

629 Məcburi miqrasiyanın səbəblərinə aid olunmur:

- torpağın işğal olunması

- müharibə
- ekoloji fəlakət
- elmi-texniki inqilab
- siyasi münaqişə

630 Yerdəyişmə xarakterinə görə miqrasiyanın hansı növləri mövcuddur:

- bioloji və fiziki
- mövsumi və dövrü
- azad və müzdlü
- iqtisadi və sosial
- texniki və estetik

631 İqtisadi qeyri-fəal əhaliyə aiddir:

- iş axtarışını dayandıran, buna maraq göstərməyənlər
- məşğul olanlar
- iş axtaranlar
- məşğul olan yeniyetmələr
- işsizlər

632 əmək bazarında segmentləşmə nədir?

- işçi qüvvəsinin hərəkətini məhdudlaşdıran qapalı sektorlara bölgüsü
- işəgötürənlərlə müzdlü işçilərin maraqlarının razılaşması və qarşılıqlı fəaliyyəti
- işçi qüvvəsinin hərəkəti
- insanların əmək qabiliyyətini müəyyən edən müxtəlif keyfiyyətlərin
- işçi qüvvəsinə olan tələbatın təklifi üstələməsi

633 əmək ehtiyatlarının təkrar bölgüsünü xarakterizə edən işdən azad olunma səbəblərinə aid deyil:

- təbii resursların tükənməsi nəticəsində istehsalın dayandırılması
- əhalinin gəlirlərinin artırılması
- ictimai istehsalatda struktur dəyişiklikləri
- iqtisadi sahələrinde struktur dəyişiklikləri
- xalq təsərrüfatı baxımından əhəmiyyətli obyektlərin tikintisinin başa çatdırılması

634 Sosial sferanın sahələrində əsas fondlar, onların təkrar istehsalı hansı mənbələr hesabına maliyyələşdirilir

- Korporasiyaların vəsaitləri hesabına maliyyələşdirilən assosiativ fondlar
- Büdcə vəsaitləri hesabına olan fondlar
- Büdcədən kənar sferada olan fondlar
- Xeyriyyə fondları
- Bir və bir neçə fiziki şəxs, ailə tərəfindən təşkil olunan və maliyyələşdirilən müstəqil fondlar

635 Sosial sahələrin inteqrasiyası potensialına daxildir

- Nəqliyyat və rabitə infrastrukturları
- Təbii resurslar
- Əmək ehtiyatları, onların cins, yaş və peşə tərkibləri
- Yanacaq resursları və s.
- Elmi texniki tərəqqinin inkişafı

636 Sosial sferanın əsas vəsaitlərinin dinamikasına aiddir

- Sosial sferanın sahələrinin fəaliyyətidir
- Sosial sahələrə cəlb olunan resursların daimi artan həcmi, ictimai təkrar istehsalda iqtisadi əlaqələrinin inkişaf dinamikasına, maddi və maliyyələrin istiqamətlənməsinə təsir edir.
- Sosial sferada resursların təkrar istehsalının ən vacib xüsusiyyətlərindən biri onun təkrar istehsalın resurs tutumlu olmasıdır
- Sosial sferanın sahələrinin fəaliyyəti, sosial və iqtisadi vəzifələrin icrası ilə bağlıdır.
- Sosial sferanın dinamizminin ən mühüm amili elmi texniki tərəqqidir

637 Sosial sfera sahəsinin ümumi xarakteristikası və kadr strukturuna aiddir

- Müasir dövrdə sosial sfera ictimai məhsulun passiv istehlakçısı deyil, iqtisadiyyatın sürətli artımının fəal hərəkət verici qüvvəsidir
- Sosial sfera, əşya, prosessual, ideya və insani cəhətli zəruri komponentlər dəstinə malikdir
- Sosial sferanın əsas funksiyası həyat fəaliyyətinin subyekti olan insanın sosial təkrar istehsalı funksiyası, onun həyat təminatının ehtiyatlarının təkrar istehsalı və sosial infrastrukturların təkrar yaradılması funksiyaları ilə şərtləndirilir
- Sosial sfera təhsil, səhiyyə, məişət, nəqliyyat xidməti və rabitə proseslərini təmin edən, həmçinin əhatə etdiyi yerlərin sayı
- Sosial kompleks xalq təsərrüfatı kompleksinin tərkib hissəsi olan xidmət sahəsinə aiddir

638 Yığım fondu nədir

- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- Milli gəlirin istehsalın genişlənməsi xərclərini təmin edən
- İstehlak olunan maddi və mənəvi nemətlərin, xidmətin məcmusu ilə
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzi, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Minimum yaşayış səviyyəsini təmin edən istehlak məhsullarını və xidmətin cari qiymətlərdə dəyəri və məcburi ödənişlərin məcmusudur

639 Dövlətin sosial inkişaf konsepsiyası hansı vəzifələri əhatə edir

- Həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi və istehlak bazarının tələbata uyğun təşkili, əmək haqqı sisteminin təkilləşdirilməsi
- Səhiyyə xidmətinin əhali tələbatına uyğun inkişafı və yerləşdirilməsi, səhiyyənin struktur əlaqələrinin optimal təşkili və idarə olunması
- Azərbaycan Respublikasının rayonlarında mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı
- Əhəlinin əmək, istirahət, sosial müdafiə, sağlamlığın qorunması, mədəniyyət və mənzil təminatı sahəsində konstitusiyaya hüquqlarına qərantıya verilməsi
- Yerli orqanlarının və fərdi mənzil tikintisinin xüsusi çəkisinin artırılması; bütün mənbələr hesabına, o cümlədən büdcədən kənar kapital qoyuluşu hesabına mənzil tikintisini sürətləndirmək

640 əhali gəlirlərinin bölüşdürülməsinin qeyri-bərabərliyi hansı səbəblərdən ola bilər

- Ərzaq məhsullarının minimum toplusu, fərdi və ailəvi istifadə olunan qeyri-ərzaq mallarının və xidmətlərin minimum toplusu, təhsil səviyyəsi
- Ölkənin vətəndaşları qocaldıqda, xəstələndikdə, əmək qabiliyyətini itirdikdə, ailə başçısını itirdikdə onlara dövlət hesabına müəssisələr, idarələr tərəfindən verilmiş maddi təminat
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, mülkiyyətə mənsubluq, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- Ərzaq məhsullarının minimum toplusu, fərdi və ailəvi istifadə olunan qeyri-ərzaq mallarının və xidmətlərin minimum toplusu
- Ölkənin vətəndaşları qocaldıqda, xəstələndikdə, əmək qabiliyyətini itirdikdə, ailə başçısını itirdikdə onlara dövlət hesabına müəssisələr

641 İstehlak davranışına təsir edən amillər

- Təhsil səviyyəsi
- Əhali gəlirləri
- Ailə tərkibi
- Qiymət indeksi
- İş yerləri

642 Real istifadə olunan gəlir necə müəyyən olun

- Real istifadə olunan gəlir= əhalinin real gəlirləri / könüllü ödənişlər və üzvlük haqları
- Real istifadə olunan gəlir= əhalinin real gəlirləri – könüllü ödənişlər və üzvlük haqları
- Əhalinin adam başına düşən ÜDM və büdcə gəlirləri, istehlak olunan maddi və mənəvi nemətlərin məcmusu, işsizlik səviyyəsi ilə
- Real istifadə olunan gəlir= əhalinin real gəlirləri + könüllü ödənişlər və üzvlük haqları
- Real istifadə olunan gəlir= əhalinin real gəlirləri x könüllü ödənişlər və üzvlük haqları

643 əhalinin real gəlirlərinin artımını təmin edən resurslardan istifadə olunması necə hesablanır

- Pul gəlirləri, məhsul və xidmətlərin alınmasına sərf olunmayan gəlirlər
- İstehlak resursunun ümumi artımı – Əhalinin həyat səviyyəsinin stabilliyini təmin edən resurslar
- Tələbatın təbiəti və dəyişilməsi səbəblərinin insanların istehsal fəaliyyəti ilə müəyyən edilməsi
- Milli gəlirdə istehlak fondu + pullu xidmətlər + ev təsərrüfatında yığım – mənzil fondunun aşınması – elm və idarəetmə müəssisələrinin material xərcləri
- Əhali istehlakı üçün potensial resurslar – Bazis ilində əhalinin son gəlirləri

644 Proqnozlaşdırılan dövr üçün milli gəlir necə hesablanır

- Pul gəlirləri, məhsul və xidmətlərin alınmasına sərf olunmayan gəlirlər
- Milli gəlirdə istehlak fondu + pullu xidmətlər + ev təsərrüfatında yığım – mənzil fondunun aşınması – elm və idarəetmə müəssisələrinin material xərcləri
- İstehlak resursunun ümumi artımı – Əhalinin həyat səviyyəsinin stabilliyini təmin edən resurslar
- Əhali istehlakı üçün potensial resurslar – Bazis ilində əhalinin son gəlirləri
- Milli hesablar sistemi və sahələrarası balans əsasında

645 İstehlakın formalaşma normativlərinə aiddir

- İstehlak təyinatına görə qruplaşan əmtəə və xidmətlər sosial idarəetmənin metodoloji prinsipidir
- Məşğuliyyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhalinin demoqrafik tərkibi və məskunlaşma dərəcəsi
- Xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhalinin demoqrafik tərkibi və məskunlaşma dərəcəsi, səhiyyənin planlaşması
- İstehlakın regional iqtisadi və sosial inkişafda rolunun qiymətləndirilməsi
- İstehsal və istehlakın tarazlığı, dinamikası və artım sürəti

646 Tələbat dedikdə nə başa düşürsünüz

- Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələrinin məcmusudur
- Bazar tarazlığının pozulması əlamətidir
- Gələcək inkişaf istiqamətlərinin müəyyən edilməsidir
- Xüsusi kapitalın təkrar istehsalına sərfəli mühitin yaranmasıdır
- Əhalinin həyat fəaliyyəti prosesində müxtəlif şeylərə olan ehtiyaclarının məcmusudu

647 İstehlak amilləri hansı qruplara bölünür

- Ümumi səviyyədə
- Mikro səviyyədə
- Makro və mikro səviyyədə

- Makro səviyyədə
- Meqo səviyyədə

648 Tələbat və istehlakın proqnozlaşdırılması aşağıdakı normativlər əsasında həyata keçirilir

- Dinamiklik, komplekslik, sistemlilik, optimalıq, əks əlaqə, əməlilik, tarixilik və varislik
- Humanitar, sosial-psixoloji, etik, komplekslik, sistemlilik, optimalıq
- Regional, əyani, əks əlaqə, əməlilik, tarixilik
- Ekoloji, statistik, komplekslik, sistemlilik, optimalıq
- Sosial-psixoloji, etik, komplekslik, əks əlaqə, əməlilik, tarixilik

649 Sosial-iqtisadi tələbatın elmi təsnifatı hansı əlamətlər üzrə müəyyənləşdirilir

- Bazar iqtisadiyyatı şəraitində əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq
- İnsanın fiziki tələbatlarının ödənilməsi üçün zəruri olan istehlak nemətləri
- Fiziki tələbatların ödənilməsinin minimum normalarını və ölkənin iqtisadi inkişaf səviyyəsinə uyğun olaraq mənəvi və sosial tələbatların ödənilməsi üçün zəruri olan əmtəə və xidmətlərə çəkilən xərcləri
- Tələbatın yaranma təbiəti, tələbatın təzahür sferası, tələbatın subyektı, yaxud daşıyıcısı, tələbatın kəmiyyətə müəyyənləşdirilməsi, tələbatın ödənilmə dərəcəsi
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri

650 Tələbatın elmi təsnifatı aşağıdakı əlamətlər üzrə müəyyənləşdirilir

- Tələbatın yaranma təbiəti, təzahür sferası, subyektı, ödənilmə dərəcəsi və kəmiyyətə müəyyənləşdirilməsi
- İnsanın fərdi xarakteristikaları və keyfiyyətləri, iqtisadi sistemin səmərəliliyi, sahə, müəssisə, regional xüsusiyyətlər, mülkiyyət formalarının müəyyənləşdirilməsi
- Sintetik və natural göstəricilər, maddi rifahın bölgüsünün strukturu və mütənasiblikləri
- Məşğuliyyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu baxımından qiymətləndirmə
- İstehlak büdcəsinə daxil olan maddi və mənəvi nemətlərin məcmuu və onların qiymətinin dəyişmə meylləri

651 Normal inkişaf edən iqtisadiyyatda, dövlətin əhali ilə münasibətləri hansı istiqamətlərdə qurulur

- Büdcə hesabına məcburi qaydada sığorta olunanlar deyil, əmək qabiliyyəti olmayan kateqoriyalar və ya əmək fəaliyyətində peşəkar xüsusiyyətlərə malik olanlar
- İnsanların iqtisadi, hüquqi, ekoloji, tibbi və mənəvi müdafiəsini, həmçinin onların həyatının təhlükəsizliyinin təminatını, cinayət qəsdlərindən müdafiəsini, təbii fəlakətlər zamanı fəvqəladə vəziyyətlərdə yardımını
- Əhalinin demoqrafik tərkibi, pensiyaçıların sayı, azyaşlı uşaların ümumi sayı və onun təminatı səviyyəsi, respublikamız üçün xarakterik olan qaçqın və köçkünlər
- İmtiyazların və güzəştlərin verilməsi, qiymətlərə dotasiyaların ayrılması, istehlak qiymətlərinin dövlət tərəfindən tənzimlənməsi, məcburi sosial sığorta, sosial təminat və sosial yardım, işə götürənlə işçi arasında sosial partnyorluq
- Əhali mülkiyyətə malikdir, çalışır, ÜDM və öz gəlirlərini yaradır, vergiləri ödəyir, xidmətlərdən istifadə etməklə, dövlətin sosial müdafiə funksiyasının obyektidir

652 Tələbatın regionlaşması necə müəyyən olunur

- inkişaf səviyyəsi
- əhalinin sayı
- məhsuldar qüvvələr
- iş yerləri
- yoxsulluq

653 İqtisadi tələbat hansı yolla ödənilir

- Maddi tələbata, mənəvi tələbata və fiziki tələbata

- Xarici aləmdə baş verən proseslərlə ödənilir.
- Yalnız istehsal olunan məhsullar ilə
- Qeyri-iqtisadi tələbata və fiziki tələbata
- Sosial tələbatla və intellektual tələbatla

654 Tələbat təzahür sferasına görə necə qruplaşdırılır

- Sosial tələbata və zehni (intellektual) tələbata
- Maddi tələbata və fiziki tələbata
- Qeyri-iqtisadi tələbata və fiziki tələbata
- Maddi tələbata, mənəvi tələbata və fiziki tələbata
- Maddi tələbata və mənəvi tələbata

655 Maddi tələbatı fiziki tələbatdan fərqləndirən cəhət hansıdır

- Bazar iqtisadiyyatı şəraitində əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq
- Fiziki tələbat maddi tələbatın bir hissəsi olub, onun yalnız maddi nemətlər və xidmətlər vasitəsilə ödənilən hissəsini təşkil edir.
- Şəxsi və ailə tələbatının səviyyəsi ilə gəlirlərin arasındakı qarşılıqlı əlaqədir
- Onun maddi həyat fəaliyyəti sferasında təzahür etməsi və yalnız əmək məhsulları ilə deyil, həm də təbiət nemətləri vasitəsilə ödənilməsidir
- Bazarda hökmran mövqə tutan və mövqə subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması

656 əhali istehlakının formalaşmasına təsir edən iqtisadi və sosial amillər hansılardır

- Əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq, bazar münasibətlərinə uyğun gələn yeni sosial-sinfi quruluşu formalaşdırmaq, sosial ədalət və müdafiəni həyata keçirmək, millətlərarası və etnoslararası münasibətləri tənzimləmək, ölkədə demokratik və ekoloji şərait amili
- Sərbəstlik, dövlətin iqtisadiyyatına müdaxiləsi, dövlətin gəlir və xərclərinin balanslaşdırılması, maliyyə ehtiyatlarının yaradılması
- Demografik, təbii artım, əhali amili, iqtisadi vəziyyət, inkişaf amili, təbii coğrafi şərait, xarici-iqtisadi əlaqələr, əməkdaşlıq, idxal, ixrac, sosial müdafiə, əhali gəlirləri, əmtəə təklifi
- Sərbəstlik, dövlətin iqtisadiyyatına müdaxiləsi, dövlətin gəlir və xərclərinin balanslaşdırılması, maliyyə ehtiyatlarının yaradılması
- İstehsal amilləri, iqtisadi amillər, sosial amillər, coğrafi-iqtisadi amillər, təşkilati-iqtisadi amillər, siyasi amillər, xarici-iqtisadi əlaqələr amili

657 İstehlak funksiyası dedikdə nə başa düşülür

- Demografik, təbii artım, əhali amili, iqtisadi vəziyyət, inkişaf amili, təbii coğrafi şərait, xarici-iqtisadi əlaqələr, əməkdaşlıq, idxal, ixrac, sosial müdafiə, əhali gəlirləri, əmtəə təklifi
- Onun maddi həyat fəaliyyəti sferasında təzahür etməsi və yalnız əmək məhsulları ilə deyil, həm də təbiət nemətləri vasitəsilə ödənilməsidir
- İstehsal amilləri, iqtisadi amillər, sosial amillər, coğrafi-iqtisadi amillər, təşkilati-iqtisadi amillər, siyasi amillər, xarici-iqtisadi əlaqələr amili istehlak funksiyasıdır
- Şəxsi və ailə tələbatının səviyyəsi ilə gəlirlərin arasındakı qarşılıqlı əlaqə
- Sərbəstlik, dövlətin iqtisadiyyatına müdaxiləsi, dövlətin gəlir və xərclərinin balanslaşdırılması, maliyyə ehtiyatlarının yaradılması

658 İstehlakın formalaşmasının maddi əsasını nə təşkil edir

- İstehsal, bölgü, mübadilə
- Coğrafi-iqtisadi amillər
- Təşkilati-iqtisadi amillər
- Xarici-iqtisadi əlaqələr
- İstehsal olunmuş milli məhsul

659 əhali istehlakı üçün potensial resurslar necə hesablanır

- Sosial müdafiə səviyyəsini artırmaq və sosial fondların formalaşdırılması əsasında
- İstehlak resursunun ümumi artımı – Əhalinin həyat səviyyəsinin stabilliyini təmin edən resurslar
- Əhali istehlakı üçün potensial resurslar – Bazis ilində əhalinin son gəlirləri
- Milli gəlirdə istehlak fondu + pullu xidmətlər + ev təsərrüfatında yığım – mənzil fondunun aşınması – elm və idarəetmə müəssisələrinin material xərcləri
- Pul gəlirləri, məhsul və xidmətlərin alınmasına sərf olunmayan gəlirlərlə

660 Milli gəlirdə istehlak fondu necə hesablanır

- Milli gəlirdə istehlak fondu + pullu xidmətlər + ev təsərrüfatında yığım – mənzil fondunun aşınması – elm və idarəetmə müəssisələrinin material xərcləri
- Pul gəlirləri, məhsul və xidmətlərin alınmasına sərf olunmayan gəlirlər
- Əhali istehlakı üçün potensial resurslar – Bazis ilində əhalinin son gəlirləri
- İstehlak resursunun ümumi artımı – Əhalinin həyat səviyyəsinin stabilliyini təmin edən resurslar
- Milli hesablar sistemi və sahələrarası balans əsasında

661 İstehlak resursunun ümumi artımı necə hesablanır

- Tələbatın təbiəti və dəyişilməsi səbəblərinin insanların istehsal fəaliyyəti ilə müəyyən edilməsi
- İstehlak resursunun ümumi artımı – Əhalinin həyat səviyyəsinin stabilliyini təmin edən resurslar
- Əhali istehlakı üçün potensial resurslar – Bazis ilində əhalinin son gəlirləri
- Milli gəlirdə istehlak fondu + pullu xidmətlər + ev təsərrüfatında yığım – mənzil fondunun aşınması – elm və idarəetmə müəssisələrinin material xərcləri
- Pul gəlirləri, məhsul və xidmətlərin alınmasına sərf olunmayan gəlirlər

662 əhalinin istehlakının tənzimlənməsi nəzəri-metodoloji baxımdan hansı əsaslarla həyata keçirilir

- Həyat səviyyəsinin tənzimlənməsi üçün sintetik ümumiləşmiş göstərici olduğuna görə həyat səviyyəsinin formalaşması baxımından, istehsalın təkmilləşdirilməsi, əsas istiqamətlərini müəyyən etməsi üçün
- Geniş təbəqəsinin formalaşdırılması, perspektiv növlərinin və istiqamətlərinin stimullaşdırılması, investisiya resurslarının yığılmasına və onların prioritet istiqamətlərdə istifadə olunmasına təsir göstərmək, beynəlxalq rəqabət şəraitində sabitliyinin təmin edilməsi
- Sosial müdafiə əhalinin aztəminatlı və sağlamlığı imkan verməyən qrupların maddi və mənəvi tələbatını ödəmək üçün dövlətin həyata keçirdiyi tədbirlərin, iqtisadi və sosial mexanizmlərin tətbiqi
- İctimai rifah, insanların maddi, sosial və intellektual tələbatının ödənilməsi, insan ləyaqətinə hörmətin formalaşdırılması və cəmiyyətdə sosial sabitlik və sosial sülhün bərqərar olması ilə bilavasitə bağlı olan siyasət
- Sosial müdafiə səviyyəsini artırmaq və sosial fondların formalaşdırılması üçün, bütün maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə prinsipi; sosial münasibət göstərmə prinsipi əsasında həyata keçirilir

663 əhalinin istehlakı hansı prinsiplər əsasında formalaşır

- Xarici-iqtisadi əlaqələr
- İstehsal, bölgü, mübadilə
- İstehsal olunmuş milli məhsul
- Təşkilati-iqtisadi amillər
- Coğrafi-iqtisadi amillər

664 İstehlak və gəlir normativləri arasında əlaqəni qiymətləndirmək üçün aşağıdakı təhlil metodologiyasından istifadə olunur

- Balans
- Faydalılıq effekti
- Reqressiya
- Korrelyasiya

- Reqressiya və korrelyasiya

665 İstehlak strukturu hansı normativ göstəricilərlə müəyyən olunur

- Ayrı-ayrı maddi nemətlərin bütövlükdə istehlak həcmində xüsusi çəkisi əsasında sosial idarəetmənin metodoloji prinsipidir
- Xidmət sahələrinin sosial xidmətinin tənzimlənməsi mexanizmi formasında
- İqtisadi və sosial idarəetmənin metodoloji prinsipi kimi
- Sosial-iqtisadi idarəetmə meyarlar əsasında
- İqtisadi islahatların konsepsiyası və reallaşma mexanizmi baxımından

666 Tələbatı yaranma təbiətinə görə hansı növlərə ayrılır

- Real və normativ
- Maddi və mənəvi
- Fiziki, sosial və intellektual
- Qeyri-iqtisadi və iqtisadi
- Fizioloji və mənəvi

667 İstehlak davranışı necə başa düşülür

- Əhali qruplarının istehlak prosesində qəbul etdiyi qərarların nəticəsidir
- İşsizlik həcmində işçi qüvvəsinə olan nisbəti kimi başa düşülür
- Dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri, xüsusi vəsaitlər sistemidir
- Əhalinin zəruri olan ehtiyaclarının ödənilməsi prosesidir
- Əmək haqqının və pensiya təminatının nisbətində müəyyənləşdirilməsi göstəricisidir

668 Tələbat və istehlakın proqnozu hansı funksional vəzifələrdən asılı olaraq formalaşdırılır

- Təhlil, proqnoz metodlarının müasir iqtisadi idarəetmə baxımından təkmilləşdirilməsi baxımından
- Müqayisəli təhlil və tədbirlər hazırlamaq, tələbat və istehlakın dinamikasına təsir etməklə idarəetmə baxımından
- Xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhalinin demoqrafik tərkibi və məskunlaşma dərəcəsi, səhiyyənin planlaşması baxımından
- İqtisadi islahatların konsepsiyası və reallaşma mexanizmi göstəriciləri ilə
- Məşğuliyyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhalinin demoqrafik tərkibi və məskunlaşma dərəcəsi ilə

669 İstehlakın struktur təhlili hansı normativlərə əsaslanır

- Ərzaq, qeyri-ərzaq, xidmət növləri üzrə ayrı-ayrı sahələrin məhsullarının istehlak həcmində xüsusi çəkisinə görə
- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanistləşdirilməsi prinsipləri əsasında
- Əhalinin müxtəlif sosial risklərdən sığortalanmasının təşkili prosesində yaranan iqtisadi münasibətlər əsasında
- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanistləşdirilməsi prinsiplərinə əsasən
- İstehlak standartlarına uyğunlaşdırılmış, nisbi və proqnozlaşdırılan yoxsulluq həddinin müəyyən olunması prinsipləri əsasında

670 Bazar iqtisadiyyatında istehsalın təşkilinin əmtəə-pul münasibətləri şəraitində aşağıdakı əsas amilləri qruplaşdırılır

- Əhalinin gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı, əhaliyə xidmət göstərdikləri sahələrin strukturu, əhalinin demoqrafik tərkibi, məşğuliyyətin quruluşu, əhalinin məskunlaşma dərəcəsi

- Geniş təbəqəsinin formalaşdırılması, prespektiv növlərinin və istiqamətlərinin stimullaşdırılması, investisiya resurslarının yığılmasına və onların prioritet istiqamətlərdə istifadə olunmasına təsir göstərmək, beynəlxalq rəqabət şəraitində sabitliyinin təmin edilməsi
- Sosial müdafiə əhalinin aztəminatlı və sağlamlığı imkan verməyən qrupların maddi və mənəvi tələbatını ödəmək üçün dövlətin həyata keçirdiyi tədbirlərin, iqtisadi və sosial mexanizmlərin tətbiqi
- İctimai rifah, insanların maddi, sosial və intellektual tələbatının ödənilməsi, insan ləyaqətinə hörmətin formalaşdırılması və cəmiyyətdə sosial sabitlik və sosial sülhün bərqərar olması ilə bilavasitə bağlı olan siyasət
- Həyat səviyyəsinin tənzimlənməsi üçün sintetik ümumiləşmiş göstərici olduğuna görə həyat səviyyəsinin formalaşması baxımından, istehsalın təkmilləşdirilməsi, əsas istiqamətlərini müəyyən edilməsi

671 əhali istehlakının iqtisadi-riyazi təhlili və proqnozu modelləri hansı əsaslarla həyata keçirilir

- Sosial müdafiə səviyyəsini artırmaq və sosial fondların formalaşdırılması üçün, bütün maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə prinsipi, sosial münasibət göstərmə prinsipi üzrə
- Sintetik ümumiləşmiş göstəricilər əsasında
- İstehsal amilləri, iqtisadi amillər, sosial amillər, coğrafi-iqtisadi amillər, təşkilati-iqtisadi amillər, siyasi amilləri üzrə
- Funksional və reqressiya tənlikləri üzrə
- Xidmət sahələrinin inkişafı, əhaliyə xidmət göstərdikləri sahələrin strukturu, demoqrafik tərkib, məşğuliyyətin quruluşu üzrə

672 əhali tələbatı, onun formalaşması və ödənilməsi probleminin tədqiq edilməsinə keçid hansı istiqamət üzrə müəyyən edilir

- İstehsal edilmiş maddi nemətlər vasitəsilə ödənilməsi prinsipi
- Fiziki tələbatların ödənilməsinin minimum normalarını və ölkənin iqtisadi inkişaf səviyyəsinə uyğun olaraq müəyyən edilməsi
- Tələbatın təbiəti və dəyişilməsi səbəblərinin insanların istehsal fəaliyyəti ilə müəyyən edilməsi
- Kateqoriyanın mahiyyətinin müəyyən edilməsi
- Maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə və sosial münasibət göstərmə prinsipi

673 Proqnozlaşdırılan dövr üçün əhalinin real gəlirinin hesablanması hansı struktur əsasında həyata keçirilir

- Sosial təminatın yeni sisteminin yaradılması, sosial köməkliyin ünvanlılığı, bazar mexanizmi əsasında sosial sektorun inkişafı
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri
- Orta təbəqənin istehlak standartlarına uyğun əmtəə və xidmətlərin istehsalı
- İqtisadiyyatın strukturu və dinamikasını təhlil etmək, iqtisadiyyatın inkişafını proqnozlaşdırmaq
- Pul gəlirləri, məhsul və xidmətlərin alınmasına sərf olunmayan gəlirlər, əhalinin əmanətinin dəyişilməsi, məhsul və xidmətlərin alınmasına gedən pul gəlirləri, ev təsərrüfatından cinsi gəlirlər, ictimai xidmətdən material istehlakı, qiymətin enib-qalxmasından əhalinin uduşu, son reallaşdırılan gəlir, əhalinin sayı, əhalinin 1 nəfərinə real gəlir, real gəlirlərin dinamikası, artıb-azalma

674 Tələbatın ən xarakterik xüsusiyyətlərinə daxildir

- Məhsuldar qüvvələr və itehsal münasibətlərinin inkişafı ilə əlaqədar onun kəmiyyət və keyfiyyətə daim dəyişilməsi
- Sosial fondların formalaşdırılması üçün, bütün maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə və sosial münasibət göstərmə prinsipi
- İstehsalın və cəmiyyətin inkişafının müəyyən tarixi dövründə əldə edilmiş həyat şəraitini xarakterizə edir və istehsal edilmiş maddi nemətlər vasitəsilə ödənilməsi
- Fiziki tələbatların ödənilməsinin minimum normalarını və ölkənin iqtisadi inkişaf səviyyəsinə uyğun olaraq mənəvi və sosial tələbatların ödənilməsi üçün zəruri olan əmtəə və xidmətlərə çəkilən xərcləri
- Əhalinin gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı, əhaliyə xidmət göstərdikləri sahələrin strukturu, əhalinin demoqrafik tərkibi, məşğuliyyətin quruluşu, əhalinin məskunlaşma dərəcəsi

675 Bölgü münasibətlərinin iqtisadi mexanizmlərinə daxildir

- Tədiyyə qabiliyyəti ilə alıcılıq qabiliyyəti arasında fərqin formalaşması
- İsehsal və istehlak arasında tarazlıq
- Maddi-əşya strukturu, ümumi daxili məhsul və milli gəlir
- Pul şəklində istehlakın ümumi həcmi
- Gəlirlər, qiymət, istehlakın həcmi və strukturu

676 İstehlaka təsir edən aparıcı amillər

- Əmtəə təklifi
- Gəlirlər
- Xərclər
- İstehasl
- Tələbat

677 İstehlak strukturunun təhlili hansı metodologiyaya əsaslanır

- Həyat səviyyəsinin tənzimlənməsi baxımından təhlil metodologiyası
- Təhlil, proqnoz metodlarının müasir iqtisadi idarəetmə baxımından təkmilləşdirilməsi
- İstehlak təyinatı əsasında qruplaşan əmtəə, xidmət növlərinə, istehlakın faydalılığı və formalaşması mənbələri strukturuna görə təhlili
- Sosial-iqtisadi idarəetmənin məqsəd və vəzifələrinin təhlili
- İstehlakın regional iqtisadi və sosial inkişafda rolunun qiymətləndirilməsi

678 Tələbatın ödənilməsi meyarına daxildir

- region istehlakı
- maksimum istehlak
- minimum istehlak
- adam başına istehlak
- ailə istehlakı

679 Tələbatın meyarı kimi nə qəbul olunur

- komplekslik
- məhsulun həcmi
- məhsulun keyfiyyəti
- ödənilmə dərəcəsi
- əhəlinin güzaranı

680 Tələbatın resurs təminatına daxildir

- Investisiya
- idxal
- yığım
- gəlir
- ÜDM

681 Alıcılıq qabiliyyəti makro-iqtisadi səviyyədə müəyyən edir

- Maddi-əşya strukturu, ümumi daxili məhsul və milli gəlir
- Gəlirlər, qiymət, istehlakın həcmi və strukturu
- Pul şəklində istehlakın ümumi həcmi
- Tədiyyə qabiliyyəti ilə alıcılıq qabiliyyəti
- Struktur siyasət, mübadilə prosesi, idxal və ixrac, makro-iqtisadi problemlər

682 İstehlakın formalaşmasının əsas mənbələrinə daxildir

- Tədiyyə qabiliyyəti ilə alıcılıq qabiliyyəti arasında fərqin formalaşması
- Gəlirlər, qiymət, istehlakın həcmi və strukturu
- Konseptual tənzimləmə siyasətinin formalaşması
- Maddi-əşya strukturu, ümumi daxili məhsul və milli gəlir
- Struktur siyasət, mübadilə prosesi, idxal və ixrac, makro-iqtisadi problemlər

683 İstehlak formaca hansı xidmətlərə bölünür

- Maddi və mənəvi xidmətlər istehlakına
- Konsaltinq və mənəvi xidmətlərə
- Lizing və mənəvi xidmətlərə
- Marketing və maddi xidmətlərə
- Konsaltinq və maddi xidmətlər istehlakına

684 İstehlakın öyrənilməsi və planlaşdırılmasında hansı metodologiyadan istifadə olunur

- Elementar
- Balans
- Statistik
- Universal
- Funksional

685 Tələbatın formalaşmasına təsir edən normativ göstəricilər aşağıdakılardır

- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab
- Məhsulların keyfiyyəti, çeşidi və texniki-iqtisadi göstəriciləri
- İqtisadi sistemin səmərəliliyi, sahə, müəssisə, regional xüsusiyyətlər, mülkiyyət formaları
- Sosial tənzimləmənin maliyyə əsasları
- Coğrafi-iqtisadi, iqtisadi, əhali və ekoloji amillər

686 Tələbatın ödənilməsinin aşağıdakı formaları mövcuddur

- Xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhalinin demoqrafik tərkibi və məskunlaşma dərəcəsi, səhiyyənin planlaşması
- Pul ödənişlərinin əvəzsiz, lakin normalar əsasında təyin edilməsi, güzəştlərin verilməsinin qarşılıqlı-ekvivalentlərsiz əsaslarla həyata keçirilməsi
- İstehlakın sosial inkişafda rolunun qiymətləndirilməsi, gəlir və əmək haqqının diferensiasiyasının qarşısının alınması
- İstehsal və istehlakın tarazlığının, dinamikasının və artım sürətinin müəyyənləşdirilməsi
- Təhsilli və yüksək ixtisaslı əhalinin payının artması, gəlirlərin səviyyəsinin yüksəldilməsi, əhalinin sərəncamında olan aktivlərin leqallaşdırılması

687 İstehlakın formalaşması mənbələrinin tətbiqi və nisbətləri dövlət səviyyəsində kömək edir

- Struktur siyasət, mübadilə prosesi, idxal və ixrac, makro-iqtisadi problemlər
- Gəlirlər, qiymət, istehlakın həcmi və strukturu
- Tədiyyə qabiliyyəti ilə alıcılıq qabiliyyəti arasında fərqin formalaşması
- Maddi-əşya strukturu, ümumi daxili məhsul və milli gəlir
- Konseptual tənzimləmə siyasətinin formalaşmasına

688 Dövlət tələbatı hansı yollarla tənzimləyir

- iqtisadi
- istehsal yolu
- gəlirlər
- sosial müdafiə

inzibati

689 Tələbatın sosial mənasına aiddir

- hərtərəfli inkişaf
 inkişaf
 yoxsulluğun azalması
 həyat səviyyəsi
 mənəviyyat

690 Tələbatın əsas ölçüsü hesab edilir

- qıtlıq
 maddi və mənəvi nemətlər
 az təminatlılıq
 əmtəə təklifi
 qiymət

691 İstehlakın makro modelinə daxildir

- ixracat tələbi
 ÜDM
 maksimum istehlak
 minimum məsrəf
 istehlak tələbi

692 ərzaq tələbatını ödəmək üçün nə etmək lazımdır

- subsidiyalar vermək
 bazarı qorumaq
 istehsalı artırmaq
 gəlirləri artırmaq
 idxala yer vermək

693 Tələbatın dinamikasına aiddir

- idxal
 yığım
 gəlir
 ÜDM
 Investisiya

694 Tələbatın dinamikasına aiddir

- kortəbii
 azalan artan
 struktur
 dəyişmə
 idarə olunmayan

695 İstehlakın formalaşması dinamikası və meylləri əsasında tənzimlənən problemlərə daxildir

- Maddi-əşya strukturu, ümumi daxili məhsul və milli gəlir
 Tədiyyə qabiliyyəti ilə alıcılıq qabiliyyəti arasında fərqin formalaşması
 Konseptual tənzimləmə siyasətinin formalaşması
 Struktur siyasət, mübadilə prosesi, idxal və ixrac, makro-iqtisadi problemlər

- Gəlirlər, qiymət, istehlakın həcmi və strukturu

696 Engel qanunu hansı məqsədə əsaslanır

- Gəlirlər artdıqca tələbat daha çox ucuz məhsullara yönəldilir
 Dövlət büdcəsi, büdcədən kənar fondlar, qeyri-dövlət maliyyələşmə mənbələri
 Maddi nemətlər və xidmətlər vasitəsilə ödənilən hissəsidir
 Gəlirlər azaldıqca tələbat daha çox bahalı məhsullara yönəldilir
 Gəlirlər artdıqca tələbat daha çox bahalı məhsullara yönəldilir

697 Tələbat funksiyasının meyar kimi qəbul edilməsində ölçü vahidi

- Minimum məsrəflərin qəbulu
 Tələbatın ödənilmə dərəcəsinin maksimumlaşması
 Orta illik tələbin ölçülməsi
 İstehlakın tələbata yaxınlaşması
 Ərzaq tələbatının maksimumlaşması

698 Tələbat amilləri aşağıdakı kimi təsnifləşdirilir

- Sosial sığorta üzrə, univevsal və sosial müavinətlər
 Demografiya, iqtisadi inkişaf, təbii-coğrafi şərait, sosial müdafiə sistemi, xarici-iqtisadi əlaqələr, əməkdaşlıq
 İstehlakın regional iqtisadi və sosial inkişafda rolunun qiymətləndirilməsi
 Sıxışdırılmış təkrar istehsal və ya neqativ demografik situasiya, sosial-iqtisadi idarəetmənin məqsəd və vəzifələrinin təhlili obyektləri
 İstehlak büdcəsinə daxil olan maddi və mənəvi nemətlərin məcmuu və onların qiymətinin dəyişmə meylləri

699 Tələbatın əsas xüsusiyyətlərini necə formalaşdırmaq olar

- Maksimal mümkün maliyyə resursları formalaşdırmaq üçün şərtlərin təmin edilməsi, maliyyə resurslarının istifadəsinin və bölgüsünün təşkili, maliyyə metodları ilə iqtisadi və sosial proseslərin tənzimlənməsinin təşkili
 Bazarda hökmran mövqə tutan və mövqə subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə
 İqtisadi artımın stimullaşdırılması, rifahların məqsədə uyğun bölgüsü, təhsil və tibbi xidmət
 Dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək, yenidən yaranmaq qabiliyyəti və həmçinin hər bir tarixi dövr üçün konkret iqtisadi təzahür formasına malik olması
 Səhiyyənin məqsədli kompleks proqramının işlənilməsinə və yerinə yetirilməsinə, dövlət səhiyyə müəssisələrinin maddi-texniki bazasının inkişafına

700 Tələbatın formalaşmasının əsas aparıcı amilinin seçilməsi asılıdır

- istehlak səviyyəsindən
 həyat şəraitindən
 onun quruluşu
 tələbatın subyekti
 konkret vəziyyətdən